

Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο: «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 – Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις – Λοιπές διατάξεις»

Φορέας	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Ημερομηνία έναρξης	7 Ιουλίου 2026, 11:45
Ημερομηνία λήξης	20 Ιουλίου 2026, 09:00
Κατάσταση διαβούλευσης	Ολοκληρωμένη
Συνολικός αριθμός δημοσιευμένων σχολίων	84
Ημερομηνία και ώρα εξαγωγής	26-08-2026 12:14:57

Συγκεντρωτικός Πίνακας Δημοσιευμένων Σχολίων ανά Ενότητα

Ενότητα	Τίτλος	Σχόλια
Ενότητα 1	ΜΕΡΟΣ Α΄ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ (ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1069) (Άρθρα 1-19)	7
Ενότητα 2	ΜΕΡΟΣ Β΄ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ (Άρθρα 20-32)	15
Ενότητα 3	ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Άρθρα 33-49)	5
Ενότητα 4	ΜΕΡΟΣ Δ΄ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ (Άρθρα 50-57)	30
Ενότητα 5	ΜΕΡΟΣ Ε΄ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (Άρθρα 58-74)	19
Ενότητα 6	ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ – ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (Άρθρα 75-90)	8
Ενότητα 7	ΜΕΡΟΣ Ζ΄ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ Άρθρο 91 Έναρξη ισχύος	0

Ενότητα 1 – ΜΕΡΟΣ Α΄ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ (ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1069) (Άρθρα 1-19)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Μέρους είναι:

- α) η ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 2024 για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») (L της 16.4.2024), και
- β) η επέκταση των εγγυήσεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 στις αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις.

Άρθρο 2 Αντικείμενο (άρθρο 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Αντικείμενο του παρόντος Μέρους είναι η θέσπιση εγγυήσεων έναντι προδήλως αβάσιμων αγωγών ή καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών («Στρατηγικές Αγωγές προς Αποθάρρυνση της Συμμετοχής του Κοινού», εφεξής: «Σ.Α.Α.Σ.Κ.») σε ιδιωτικές υποθέσεις, οι οποίες στρέφονται κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω του ότι προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού.

Άρθρο 3 Πεδίο εφαρμογής (άρθρα 2, 3 και 5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Το παρόν Μέρος εφαρμόζεται σε ιδιωτικές υποθέσεις που εκδικάζονται ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών προσωρινής προστασίας και των ανταγωγών. Αφορά τόσο τις διασυνοριακές όσο και τις αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις, αυτές δηλαδή όπου αμφότεροι οι διάδικοι έχουν την κατοικία ή την έδρα τους στην ημεδαπή και όλα τα λοιπά στοιχεία που αφορούν τη διαφορά εντοπίζονται αποκλειστικά σε αυτή.
2. Το παρόν Μέρος δεν εφαρμόζεται σε:
 - α) φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις,
 - β) υποθέσεις ευθύνης των οργάνων του δημοσίου για πράξεις και παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (*acta iure imperii*),
 - γ) ποινικές υποθέσεις, και
 - δ) στη διαιτησία.

Άρθρο 4 Ορισμοί (άρθρο 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Για την εφαρμογή του παρόντος Μέρους ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) «Θέμα δημόσιου συμφέροντος»: κάθε ζήτημα που επηρεάζει το κοινωνικό σύνολο σε βαθμό που να δικαιολογεί θεμιτό ενδιαφέρον, ιδίως στους ακόλουθους τομείς:
 - αα) τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημόσια υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον ή το κλίμα, αβ) δραστηριότητες φυσικού ή νομικού προσώπου που αποτελεί δημόσιο πρόσωπο στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα,
 - αγ) υποθέσεις υπό εξέταση από όργανα της νομοθετικής, εκτελεστικής ή δικαστικής λειτουργίας, καθώς και κάθε άλλη επίσημη διαδικασία,
 - αδ) ισχυρισμοί σχετικά με διαφθορά, απάτη ή άλλα ποινικά αδικήματα και διοικητικές παραβάσεις που αφορούν στα ανωτέρω θέματα,
 - αε) δράσεις για την προστασία των αξιών του άρθρου 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,

συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δημοκρατικών διαδικασιών από αδικαιολόγητες παρεμβάσεις και της καταπολέμησης της παραπληροφόρησης.

β) «Καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»: οι δικαστικές διαδικασίες οι οποίες δεν κινούνται με στόχο τη γνήσια κατοχύρωση ή άσκηση δικαιώματος, αλλά έχουν ως κύριο σκοπό τους την αποτροπή, τον περιορισμό ή την τιμωρία της συμμετοχής του κοινού, συχνά με εκμετάλλευση μιας ανισορροπίας ισχύος μεταξύ των διαδίκων, και κατά τις οποίες ασκούνται αβάσιμες αγωγές. Ενδείξεις του σκοπού αυτού αποτελούν, ιδίως, οι εξής:

βα) ο δυσανάλογος, υπερβολικός ή παράλογος χαρακτήρας της αγωγής ή μέρους αυτής, περιλαμβανομένης της υπέρμετρης αξίας του αντικειμένου της διαφοράς,

ββ) η ύπαρξη πολλαπλών διαδικασιών που κινούνται από τον ενάγοντα ή συνδεδεμένους με αυτόν διαδίκους σε σχέση με παρόμοιες υποθέσεις,

βγ) ο εκφοβισμός, η παρενόχληση ή η διατύπωση απειλών από τον ενάγοντα ή τους εκπροσώπους του, πριν από τη διαδικασία ή κατά τη διάρκειά της, καθώς και παρόμοια συμπεριφορά του ενάγοντος σε παράλληλες υποθέσεις,

βδ) η κακόπιστη χρήση δικονομικών τακτικών, όπως η παρέλκυση της διαδικασίας, η δόλια ή καταχρηστική άγρα δικαστηρίου ή η κακόπιστη διακοπή των υποθέσεων σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας.

γ) «Συμμετοχή του κοινού»: κάθε δήλωση ή δραστηριότητα φυσικού ή νομικού προσώπου κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, στην ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης ή στην ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, η οποία αφορά θέματα δημόσιου συμφέροντος. Στην έννοια του παρόντος ορισμού εντάσσονται και όλες οι προπαρασκευαστικές, υποστηρικτικές ή υποβοηθητικές ενέργειες που συνδέονται άμεσα με τις δηλώσεις ή τις δραστηριότητες του πρώτου εδαφίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Άρθρο 5

Απόρριψη αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή αβάσιμης σε πρώιμο στάδιο

(άρθρα 6, 7, 11 και 12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Ο εναγόμενος σε Σ.Α.Α.Σ.Κ. δύναται να καταθέσει στη γραμματεία του δικαστηρίου και να επιδώσει στον ενάγοντα, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της αγωγής σε αυτόν, δικόγραφο αίτησης απόρριψης της αγωγής σε πρώιμο στάδιο (εφεξής: «αίτηση»), με την οποία αιτείται την απόρριψη της αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο. Με το δικόγραφο της αίτησης εκτίθενται οι λόγοι για την απόρριψη της αγωγής και προσκομίζονται τα αποδεικτικά μέσα προς τούτο.
2. Ο ενάγων δύναται να αμφισβητήσει το παραδεκτό και τη βασιμότητα της αίτησης του εναγόμενου με την κατάθεση δικογράφου προτάσεων μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση σε αυτόν του δικογράφου της αίτησης του εναγόμενου, προσκομίζοντας τα αποδεικτικά μέσα προς υποστήριξη των ισχυρισμών του.
3. Εντός δέκα (10) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 1, ο Πρόεδρος του τριμελούς συμβουλίου διευθύνσεως του Πρωτοδικείου ορίζει τη δικάσιμο, τον δικαστή ή, εάν πρόκειται για υπόθεση που υπάγεται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, τη σύνθεση του δικαστηρίου για την εκδίκαση της αίτησης. Η αίτηση δικάζεται από το δικαστήριο της αγωγής. Η δικάσιμος ορίζεται σε χρόνο που δεν απέχει περισσότερο από έναν (1) μήνα από την ημερομηνία ορισμού της. Οι διάδικοι, καθώς και εκείνοι που έχουν ασκήσει παρέμβαση υπέρ αυτών, κλητεύονται να παραστούν το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Αναβολή της συζήτησης δεν επιτρέπεται.
4. Ο δικαστής ή το δικαστήριο αποφαινεται επί της αίτησης μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημέρα της συζήτησης, με βάση τα αποδεικτικά μέσα που προσκόμισαν οι διάδικοι. Κατά τη συζήτηση, δεν εξετάζονται μάρτυρες ή οι διάδικοι και δεν χωρεί η διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης. Η παράλειψη του ενάγοντος να αντικρούσει το αίτημα περί απόρριψης σε πρώιμο στάδιο της αγωγής, καθώς και η απουσία των διαδίκων κατά τη δικάσιμο εκτιμώνται ελεύθερα από το δικαστήριο.

Εάν η αίτηση γίνει δεκτή, εκδίδεται οριστική απόφαση, η οποία απορρίπτει την αγωγή ως προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη. Η απόρριψη της αίτησης γίνεται με έκδοση μη οριστικής απόφασης και η αγωγή εκδικάζεται κατά τη δικάσιμο που έχει ορισθεί κατά την κατάθεσή της.

5. Αν η αγωγή εκδικάζεται κατά τους κανόνες της τακτικής διαδικασίας, οι προτάσεις των διαδίκων κατατίθενται το αργότερο τριάντα (30) ημέρες πριν από τη δικάσιμο, η δε προσθήκη επί των προτάσεων κατατίθεται το αργότερο δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη δικάσιμο, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 και 2 του άρθρου 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182). Οι παρ. 3 έως 5 του άρθρου 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δεν εφαρμόζονται. Κατά τη δικάσιμο, είναι δυνατή η εξέταση μαρτύρων, καθώς και των διαδίκων. Η αξιολόγηση των μαρτυρικών καταθέσεων γίνεται με προσθήκη μέχρι τη δωδέκατη ώρα της πέμπτης εργάσιμης ημέρας από τη δικάσιμο. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη κατά την παρ. 8 του άρθρου 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
6. Αν η αγωγή εκδικάζεται με την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών, εφαρμόζεται το άρθρο 591 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εκτός της περ. α) της παρ. 1, περί προθεσμίας για την κλήτευση των διαδίκων.

Άρθρο 6

Αναγνώριση αγωγής ως καταχρηστικής

Ο εναγόμενος και ο υπέρ αυτού παρεμβαίνων δύνανται, με τις προτάσεις που υποβάλλουν, κατά τις ειδικές διαδικασίες κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο και κατά την τακτική διαδικασία σύμφωνα με τα άρθρα 237 και 238 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), να αιτηθούν την αναγνώριση της αγωγής ως καταχρηστικής κατά την περ. β) του άρθρου 4. Αν γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός της αγωγής ως καταχρηστικής, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει τις κυρώσεις του άρθρου 9, ανεξαρτήτως του λόγου απόρριψης της αγωγής.

Άρθρο 7

Βάρος απόδειξης

(άρθρο 12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης από τον εναγόμενο για την απόρριψη της αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο κατά το άρθρο 5, το βάρος απόδειξης του παραδεκτού ή βασίμου της αγωγής φέρει ο ενάγων.
2. Σε περίπτωση υποβολής αιτήματος από τον εναγόμενο για την απόρριψη της αγωγής κατά το άρθρο 6, ο εναγόμενος οφείλει να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα που επικαλείται για τη θεμελίωση της καταχρηστικότητας της αγωγής.

Άρθρο 8

Εγγυοδοσία για τα δικαστικά έξοδα

(άρθρο 10 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του εναγομένου που υποβάλλεται με τις προτάσεις, μπορεί να υποχρεώσει τον ενάγοντα να παράσχει εγγυοδοσία για την κάλυψη των δικαστικών εξόδων της διαδικασίας που γίνεται στο ίδιο δικαστήριο, εφόσον κρίνει ότι υπάρχει προφανής κίνδυνος αδυναμίας να εκτελεστεί η ενδεχόμενη καταδίκη του στα έξοδα. Το δικαστήριο καθορίζει το ύψος και τον τρόπο παροχής της εγγυοδοσίας, καθώς και την προθεσμία για την κατάθεσή της. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται τα άρθρα 171 και 172 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).

Άρθρο 9

Κυρώσεις έναντι καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών

(άρθρα 14 και 15 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Σε περίπτωση απόρριψης της αγωγής ως καταχρηστικής, ο ενάγων υποχρεούται σε καταβολή των εξόδων

του εναγομένου, κατά το άρθρο 189 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182). Ως προς την αμοιβή του πληρεξουσίου δικηγόρου και του τεχνικού συμβούλου, επιδικάζεται ποσό το οποίο κρίνεται εύλογο από το δικαστήριο, κατόπιν συνεκτίμησης της αμοιβής που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε και της οικονομικής δυνατότητας των διαδίκων. Για την κατανομή των εξόδων εφαρμόζεται το άρθρο 178 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το άρθρο 179 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δεν εφαρμόζεται. Τα έξοδα της παρούσας, στο μέτρο που είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή και υποστήριξη της δικαστικής διαδικασίας, επιβάλλονται σε βάρος του ενάγοντος ακόμη και σε περίπτωση παραίτησης από την αγωγή, περιορισμού του αιτήματος ή ανάκλησης διαδικαστικής πράξης εκ μέρους του, ενώ εφαρμόζεται το άρθρο 192 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Για τον προσδιορισμό και την εκκαθάριση του ποσού των εξόδων που πρέπει να αποδοθούν, εφαρμόζονται τα άρθρα 190 και 191 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

2. Το δικαστήριο δύναται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του εναγομένου, να διατάξει τη δημοσίευση της απόφασης σε δύο (2) ημερήσιες πανελλαδικές εφημερίδες και στις ιστοσελίδες τους, οι οποίες είναι πιστοποιημένες στα Μητρώα Έντυπου και Ηλεκτρονικού Τύπου του ν. 5005/2022 (Α' 236), αντίστοιχα, με δαπάνη του ηττηθέντος ενάγοντος.
3. Το δικαστήριο δύναται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του εναγομένου, να επιβάλει στον ενάγοντα χρηματική ποινή, η οποία ορίζεται σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί του αιτήματος της αγωγής ή σε ποσό ύψους πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν η διαφορά δεν είναι αποτιμητή σε χρήμα. Για την επιμέτρηση συνεκτιμάται η οικονομική κατάσταση των διαδίκων. Τα ποσά της χρηματικής ποινής είναι δημόσια έσοδα και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν. 4978/2022, Α' 190). Αντίγραφο της τελεσίδικης απόφασης κοινοποιείται αμελλητί, με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου, στην αρμόδια φορολογική αρχή για τη βεβαίωση και είσπραξη της χρηματικής ποινής.

Άρθρο 10

Ένδικα μέσα

(άρθρο 13 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Η απόφαση επί της αίτησης, με την οποία απορρίπτεται η αγωγή ως προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο, κατά το άρθρο 5, υπόκειται μόνο σε έφεση. Αν ο εκκαλών διαμένει στην Ελλάδα, η προθεσμία κατάθεσης της έφεσης είναι τριάντα (30) ημέρες και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης. Αν ο εκκαλών διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, η προθεσμία είναι εξήντα (60) ημέρες. Η έφεση εκδικάζεται κατά προτεραιότητα στην πλησιέστερη δυνατή δικάσιμο.

Άρθρο 11

Ειδικές διατάξεις για τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων

Αν από το δικόγραφο της αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων ή της προσωρινής διαταγής προκύπτουν ενδείξεις ότι η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ή το αίτημα προσωρινής διαταγής είναι προδήλως απαράδεκτα ή αβάσιμα και καταχρηστικά κατά την έννοια της περ. β) του άρθρου 4, ο δικαστής προβαίνει στην εκδίκασή τους μόνο εφόσον έχει προηγηθεί η κλήτευση του καθ' ου η αίτηση. Εφόσον διαπιστώνεται η ύπαρξη ενδείξεων κατάχρησης κατά την περ. β) του άρθρου 4, η συζήτηση προσδιορίζεται στην κατά το δυνατόν συντομότερη δικάσιμο. Σχετικό αίτημα μπορεί να υποβάλει ο καθ' ου με αυτοτελές δικόγραφο ή προφορικά κατά τη συζήτηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ή του αιτήματος προσωρινής διαταγής. Τα άρθρα 8 και 9 εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 12

Παρέμβαση υπέρ του εναγόμενου επί προδήλως απαράδεκτης, αβάσιμης ή καταχρηστικής αγωγής ή αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων

1. Κατά την εφαρμογή των άρθρων 5, 6 και 11 επιτρέπεται η υπέρ του εναγομένου άσκηση παρέμβασης και από ενώσεις, οργανώσεις, συνδικαλιστικούς φορείς ή άλλες νομικές οντότητες που, σύμφωνα με το

καταστατικό τους, έχουν ως αποστολή την προάσπιση ή προώθηση των δικαιωμάτων φυσικών ή νομικών προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού. Εφόσον η παρέμβαση ασκηθεί κατά την εφαρμογή του άρθρου 5, οι έννομες συνέπειές της διατηρούνται κατά την τυχόν συνέχιση της κύριας δίκης.

2. Για την άσκηση της παρέμβασης από τους φορείς της παρ. 1 απαιτείται ρητή συναίνεση ή έγκριση του εναγομένου ή του καθ' ού η αίτηση, η οποία χορηγείται κατά τη συζήτηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Άρθρο 13

Δωσιδικία περιουσιακών αξιώσεων λόγω στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (άρθρο 17 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), προστίθεται άρθρο 40Α ως εξής:

«Άρθρο 40Α

Δωσιδικία περιουσιακών αξιώσεων λόγω στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού

Φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει την κατοικία ή την έδρα του, αντίστοιχα, στην ημεδαπή και κατά του οποίου έχουν κινηθεί καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού ενώπιον ημεδαπού ή αλλοδαπού δικαστηρίου, δύναται να ζητήσει από τα δικαστήρια του τόπου κατοικίας ή έδρας του, αποζημίωση για τη ζημία και τα έξοδα που προέκυψαν από τη διαδικασία αυτή.»

Άρθρο 14

Άρνηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης – Τροποποίηση άρθρου 323 και παρ. 3 άρθρου 905 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 16 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Στο άρθρο 323 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί ισχύος αποφάσεων αλλοδαπών πολιτικών δικαστηρίων, προστίθεται περ. 6) και μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 323 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 323

Με την επιφύλαξη αυτών που ορίζουν διεθνείς συμβάσεις, απόφαση αλλοδαπού πολιτικού δικαστηρίου ισχύει και αποτελεί δεδικασμένο στην Ελλάδα χωρίς άλλη διαδικασία εφόσον:

- 1) αποτελεί δεδικασμένο σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου όπου εκδόθηκε,
- 2) η υπόθεση κατά τις διατάξεις του ελληνικού δικαίου υπαγόταν στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους στο οποίο ανήκει το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση,
- 3) ο διάδικος που νικήθηκε δεν στερήθηκε το δικαίωμα της υπεράσπισης και γενικά της συμμετοχής στη δίκη, εκτός αν η στέρηση έγινε σύμφωνα με διάταξη που ισχύει και για τους υπηκόους του κράτους στο οποίο ανήκει το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση,
- 4) δεν είναι αντίθετη προς απόφαση ελληνικού δικαστηρίου που εκδόθηκε στην ίδια υπόθεση και αποτελεί δεδικασμένο για τους διαδίκους μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η απόφαση του αλλοδαπού δικαστηρίου,
- 5) δεν είναι αντίθετη προς τα χρηστά ήθη ή προς τη δημόσια τάξη και
- 6) δεν πρόκειται για αλλοδαπή δικαστική απόφαση που έχει εκδοθεί στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού κατά φυσικού ή νομικού προσώπου.»

1. Στην παρ. 3 του άρθρου 905 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί κήρυξης αλλοδαπού τίτλου ως εκτελεστού, οι λέξεις «αριθ. 2 έως 5» αντικαθίστανται από τις λέξεις «αριθ. 2 έως 6» και η παρ. 3

διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Αν ο αλλοδαπός τίτλος είναι δικαστική απόφαση, για να κηρυχθεί εκτελεστός πρέπει να συντρέχουν και οι όροι του άρθρου 323 αριθ. 2 έως 6.».

Άρθρο 15

Διατάξεις για τις διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές – Προσθήκη άρθρου 622Γ στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), προστίθεται άρθρο 622Γ ως εξής:

«Άρθρο 622Γ

1. Στις διαφορές της παρ. 7 του άρθρου 614 η αγωγή επιδίδεται στον εναγόμενο εντός τριάντα (30) ημερών από την κατάθεση της, επί ποινή απαραδέκτου της αγωγής.
2. Το άρθρο 591 εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη των διατάξεων για τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού.».

Άρθρο 16

Εκδίκαση απαιτήσεων από αστική ευθύνη του τύπου – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου μόνου ν. 1178/1981

Στην παρ. 4 του άρθρου μόνου του ν. 1178/1981 (Α' 187), περί αστικής ευθύνης του τύπου, οι λέξεις «των άρθρων 663 επ. Κ.Πολ.Δ.,» αντικαθίστανται από τις λέξεις «περιουσιακών διαφορών του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182)» και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Οι κατά το άρθρο αυτό απαιτήσεις, εφόσον δεν προβλέπεται ειδικότερη ρύθμιση στον παρόντα νόμο, εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 17

Συλλογή δεδομένων και ενημέρωση του κοινού
(άρθρα 19 και 20 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, μέσω του Αυτοτελούς Τμήματος Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων, υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε ετήσια βάση, τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα σχετικά με τις αιτήσεις και τις δικαστικές αποφάσεις που αφορούν τις δικονομικές εγγυήσεις και τα μέσα έννομης προστασίας του παρόντος νόμου.
2. Τα δεδομένα της παρ. 1 διαβιβάζονται σε συγκεντρωτική μορφή και περιλαμβάνουν:
 - α) τον αριθμό των καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού, οι οποίες κινήθηκαν κατά το έτος αναφοράς,
 - β) τον αριθμό των δικαστικών διαδικασιών, ταξινομημένων ανά κατηγορία εναγομένου, όπως δημοσιογράφος, εκδότης ή μέσο μαζικής ενημέρωσης,
 - γ) τον αριθμό των αγωγών που απορρίφθηκαν σε πρώιμο στάδιο,
 - δ) το ύψος των αιτηθεισών αποζημιώσεων και των επιδικασθέντων δικαστικών εξόδων, στις περιπτώσεις αγωγών που έγιναν αποδεκτές, εν όλω ή εν μέρει,
 - ε) τη διάρκεια των διαδικασιών σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας.
3. Εκτός από τα στοιχεία της παρ. 2, το Υπουργείο Δικαιοσύνης μεριμνά για τη συλλογή και τη διαβίβαση διαθέσιμων συμπληρωματικών δεδομένων και ιδίως:
 - α) του είδους της νομικής βάσης και της αγωγής ή αξίωσης που χρησιμοποιήθηκε για την κίνηση των εν

λόγω διαδικασιών,

β) του είδους του ενάγοντος, όπως πολιτικού, εταιρείας, αλλοδαπής οντότητας,

γ) της ύπαρξης διασυνοριακών στοιχείων στις υποθέσεις αυτές.

4. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης μεριμνά για την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών σχετικά με τα στατιστικά δεδομένα που συλλέγονται σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 3. Τα δεδομένα αυτά αναρτώνται στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή σε άλλη ηλεκτρονική πύλη, σε ενιαίο και κεντρικό σημείο πληροφόρησης που λειτουργεί υπό την ευθύνη του Αυτοτελούς Τμήματος Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων, σε εύκολα προσβάσιμη μορφή, καθώς και στο Μητρώο Ανοικτών Δεδομένων του Δημοσίου του άρθρου 67 του ν. 4727/2020 (Α' 184), σε εύκολα προσβάσιμη, ανοικτή και μηχαναγνώσιμη μορφή, με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και της δημόσιας πρόσβασης στις πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος Μέρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 18

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης δύναται να ρυθμίζονται ο τρόπος, η διαδικασία, η περιοδικότητα και το χρονοδιάγραμμα συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων, η περαιτέρω εξειδίκευση και ομαδοποίησή τους, η μορφή και το περιεχόμενο των διαβιβαζόμενων δεδομένων, τα αναγκαία τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για τη διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των δεδομένων και για τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ή τεχνικό θέμα αναγκαίο για την εφαρμογή του άρθρου 17.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται η μορφή, η δομή και το περιεχόμενο του κεντρικού σημείου πληροφόρησης, ο τρόπος συγκέντρωσης, επικαιροποίησης και παρουσίασης των πληροφοριών, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τροφοδότηση και διαχείριση του περιεχομένου, η ειδικά οριζόμενη ηλεκτρονική πύλη, εφόσον δεν χρησιμοποιείται η επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και κάθε άλλο τεχνικό ή οργανωτικό ζήτημα αναγκαίο για την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 17.

Άρθρο 19

Σχέσεις με διμερείς και πολυμερείς συμβάσεις και συμφωνίες – Συμπληρωματική εφαρμογή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

(άρθρο 18 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

1. Οι διατάξεις του παρόντος Μέρους δεν θίγουν την εφαρμογή διμερών ή πολυμερών συμβάσεων και συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ τρίτου κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ελλάδας πριν από τις 6 Μαΐου 2024.
2. Κάθε άλλο ζήτημα, το οποίο δεν ρυθμίζεται ειδικώς από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους, διέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).

Σχόλια επί της ενότητας 1

γ.τ. – 8 Ιουλίου 2026, 19:28

Εφόσον δεν προβλέπεται λόγος αναβολής για την αγωγή στις ειδικές διαδικασίες ή πάγωμα των δικονομικών προθεσμιών για την αγωγή στην τακτική διαδικασία τότε η χρησιμότητα των άρθρων 5 και 6 είναι περιορισμένη εν τοις πράγμασι. Παρόμοιο πρόβλημα υπάρχει και για τα άρθρα 10 και 11. Αν δεν παγώνει η κύρια διαδικασία τότε δεν προστατεύεται από τις Σ.Α.Α.Σ.Κ. και το κόστος αυτών.

Ευάγγελος Νικολάου – 9 Ιουλίου 2026, 13:32

Το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου προβλέπει την διαδικασία ταχείας απόρριψης μόνο για τις «προδήλως απαράδεκτες» ή τις «προδήλως αβάσιμες» αγωγές, χωρίς σε κανένα σημείο του να δίνει ορισμό των σχετικών όρων. Ο προσδιορισμός αυτών των όρων από το νομοθέτη είναι απαραίτητος καθώς, σε διαφορετική περίπτωση, η αυτούσια μεταφορά της υφιστάμενης νομολογίας για τον όρο «προφανώς αβάσιμη αγωγή» σε σχέση με λ.χ. με το άρθρο 205 ΚΠολΔ, θα λειτουργήσει περιοριστικά και θα οδηγήσει στην ουσιαστική αχρήστευση της ταχείας διαδικασίας απόρριψης που προβλέπει το σχέδιο νόμου. Αναγκαία, επίσης, η αντιστροφή του βάρους απόδειξης και για την περίπτωση υποβολής αιτήματος για την απόρριψη της αγωγής ως καταχρηστικής.

Ανδρέας Κουρής – 15 Ιουλίου 2026, 17:47

Προκειμένου η προστασία να μην παραμείνει θεωρητική, αλλά να αποκτήσει πραγματικά «δόντια» απέναντι στους «βιομήχανους» των SLAPPs, καταθέτουμε τις ακόλουθες συγκεκριμένες προτάσεις:

1. Άρθρο 3 (Πεδίο Εφαρμογής) – Το κρίσιμο κενό των Ποινικών Διώξεων • Το πρόβλημα: Η παράγραφος 2 (περ. γ) εξαιρεί ρητά τις ποινικές υποθέσεις από το πεδίο εφαρμογής. Στην ελληνική πραγματικότητα, όμως, η πιο άμεση, εξουθενωτική και τρομοκρατική μέθοδος SLAPP δεν είναι μόνο οι αστικές αγωγές, αλλά οι ποινικές μηνύσεις για συκοφαντική δυσφήμιση (οι οποίες συχνά συνοδεύονται από τη διαδικασία του αυτοφώρου για τον δημοσιογράφο). • Η πρότασή μας: Ζητούμε τη λήψη παράλληλης νομοθετικής μέριμνας για την αντίστοιχη τροποποίηση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Πρέπει να θεσμοθετηθεί ταχεία διαδικασία προκαταρκτικής κρίσης και αρχειοθέτησης των προδήλως αβάσιμων/καταχρηστικών μηνύσεων από τον αρμόδιο Εισαγγελέα, ώστε να μην σέρνονται οι λειτουργοί του Τύπου επί χρόνια στα ποινικά ακροατήρια με μοναδικό σκοπό την ηθική και ψυχολογική τους φθορά.

2. Άρθρο 4 (Ορισμοί) – Η παράκαμψη της επανόρθωσης ως τεκμήριο καταχρηστικότητας • Το πρόβλημα: Το άρθρο ορίζει ορθά τις ενδείξεις καταχρηστικότητας (ανισορροπία ισχύος, δυσανάλογο αίτημα κ.λπ.). Ωστόσο, παραλείπει μια βασική παράμετρο της δημοσιογραφικής καθημερινότητας. • Η πρότασή μας: Να προστεθεί στις ενδείξεις καταχρηστικότητας (στοιχείο β) η συστηματική παράκαμψη από τον ενάγοντα της διαδικασίας εξώδικης επανόρθωσης ή του δικαιώματος απάντησης (όπως αυτό ορίζεται στον νόμο περί Τύπου). Όταν ένας ισχυρός παράγοντας επιλέγει να καταθέσει απευθείας αγωγή εκατομμυρίων, αρνούμενος να ζητήσει προηγουμένως τη δημοσίευση της δικής του άποψης ή τη διόρθωση ενός σφάλματος, τεκμαίρεται ότι ο σκοπός του δεν είναι η αποκατάσταση της αλήθειας, αλλά ο εκφοβισμός και η οικονομική εξόντωση του Μέσου.

3. Άρθρο 9 (Κυρώσεις) – Οι «συμβολικές» ποινές δεν αποτρέπουν τους ισχυρούς • Το πρόβλημα: Το άρθρο 9 προβλέπει ότι το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στον ενάγοντα χρηματική ποινή, η οποία ορίζεται σε 1% επί του αιτήματος της αγωγής ή σε 5.000 ευρώ αν η διαφορά δεν αποτιμάται σε χρήμα. • Για μια εξοντωτική αγωγή ύψους 300.000 ευρώ, η χρηματική ποινή 1% είναι μόλις 3.000 ευρώ. Για έναν ισχυρό οικονομικό όμιλο, το ποσό αυτό αποτελεί ένα ασήμαντο «κόστος επικοινωνιακής διαχείρισης». • Αντίστοιχα, το flat όριο των 5.000 ευρώ στις μη αποτιμητές σε χρήμα διαφορές (π.χ. αγωγές που απαιτούν την προληπτική απαγόρευση μελλοντικών δημοσιευμάτων – κλασική λογοκρισία) είναι εξαιρετικά χαμηλό. • Η πρότασή μας: • Η χρηματική ποινή επί αποτιμητών διαφορών πρέπει να οριστεί σε ποσοστό έως 50% επί του αιτήματος της αγωγής, με ελάχιστο εγγυημένο όριο (π.χ. τις 15.000 ευρώ), ώστε να λειτουργεί πραγματικά αποτρεπτικά. • Στις μη αποτιμητές διαφορές (όπου διακυβεύεται η συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία έκφρασης μέσω αιτημάτων παράλειψης/λογοκρισίας), η χρηματική ποινή πρέπει να αυξηθεί σε τουλάχιστον 30.000 ευρώ. • Κατεύθυνση της ποινής στο θύμα: Ενώ το νομοσχέδιο ορίζει ότι οι χρηματικές ποινές αποτελούν αποκλειστικά δημόσια έσοδα, προτείνουμε ένα σημαντικό μέρος αυτών (π.χ. το 50%) να επιδικάζεται απευθείας ως αποζημίωση υπέρ του εναγόμενου δημοσιογράφου ή Μέσου για την ηθική βλάβη και την ταλαιπωρία που υπέστη, πέραν των τυπικών δικαστικών εξόδων.

ΕΣΗΕΑ – 17 Ιουλίου 2026, 13:31

Παρατηρήσεις της ΕΣΗΕΑ επί του σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση τα συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069»

Παρατηρήσεις επί του Μέρους Α' του σχεδίου νόμου για την προστασία από τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού

Η ΕΣΗΕΑ, χαιρετίζει το Σχέδιο νόμου και αξιολογεί θετικά το Μέρος Α' για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069, καθώς αφενός καρποφορούν οι μακροχρόνιοι αγώνες και οι παρεμβάσεις της και υιοθετούνται πολλές από τις προτάσεις της. Αφετέρου οι δημοσιογράφοι αποκτούν εργαλείο προστασίας από ισχυρούς που απειλούν με αγωγές την έρευνα για την αλήθεια, εφόσον ο νόμος εφαρμοσθεί ορθώς από τα Πολιτικά Δικαστήρια. Πρόκειται για μια σημαντική και, σε κάποια σημεία, πρωτοποριακή νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση για την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης, της δημοσιογραφίας και της συμμετοχής του κοινού σε ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος.

Ως θετικά αξιολογούνται (καθώς αποτελούσαν κεντρικές θέσεις της ΕΣΗΕΑ και πριν την ψήφιση της οδηγίας): Πρώτον, η επέκταση των προστατευτικών εγγυήσεων και στις αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις. Η Οδηγία καθορίζει ελάχιστους κανόνες για υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ευνοϊκότερες και αποτελεσματικότερες εγγυήσεις. Η νομοθέτηση για τις εσωτερικές υποθέσεις ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα των Στρατηγικών Αγωγών, καθώς η συντριπτική πλειονότητα των αγωγών που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες δημοσιογράφοι, τα μέσα ενημέρωσης και οι ενώσεις τους έχει σχεδόν αποκλειστικά εσωτερικό χαρακτήρα.

Δεύτερον, ο ορισμός του «θέματος δημόσιου συμφέροντος», ο οποίος περιλαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημόσια υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον, τις δραστηριότητες δημόσιων προσώπων, τη διαφθορά, την απάτη, τις δημοκρατικές διαδικασίες και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, ενισχύει και θωρακίζει τη Δημοσιογραφία. Η διατύπωση παρέχει ουσιαστικό πεδίο προστασίας στη δημοσιογραφική έρευνα και δεν περιορίζει το δημόσιο συμφέρον αποκλειστικά σε στενά οριοθετημένες κατηγορίες.

Τρίτον, η δυνατότητα παρέμβασης Ενώσεων, οργανώσεων και συνδικαλιστικών φορέων υπέρ του εναγομένου δημοσιογράφου, με τη συναίνεσή του. Η διάταξη του άρθρου 12 επιτρέπει στην ΕΣΗΕΑ και στις λοιπές δημοσιογραφικές ενώσεις να συμβάλλουν θεσμικά στην υπεράσπιση δημοσιογράφων που αντιμετωπίζουν αγωγές εξαιτίας της άσκησης του δημοσιογραφικού τους έργου. Η παρέμβαση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, επειδή οι στρατηγικές αγωγές δεν πλήττουν μόνο το συγκεκριμένο πρόσωπο που ενάγεται, αλλά προκαλούν ευρύτερο αποτρεπτικό αποτέλεσμα στη δημοσιογραφική κοινότητα και στο δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση.

Επειδή όμως ήδη, εκκρεμούν ή/και εκδικάζονται αγωγές που έχουν χαρακτηριστικά SLAPPs για τις οποίες ο νόμος δεν έχει απόλυτη εφαρμογή και ελλοχεύει ο κίνδυνος να εφαρμόζονται δύο μέτρα και δύο σταθμά, μειώνοντας την αξία του νομοθετήματος και ταυτόχρονα να υπονομεύουν το δημοσιογραφικό έργο, προτείνουμε τα παρακάτω:

1. Αναγκαία μεταβατική διάταξη για τις ήδη εκκρεμείς υποθέσεις

Υπάρχουν σήμερα δημοσιογράφοι και μέσα ενημέρωσης που αντιμετωπίζουν αγωγές τις οποίες θεωρούν στρατηγικές και καταχρηστικές. Στις υποθέσεις αυτές δεν θα είναι αντικειμενικά δυνατή η αξιοποίηση της διαδικασίας πρώιμης απόρριψης του άρθρου 5, αφού η τριακονθήμερη προθεσμία από την επίδοση της αγωγής θα έχει παρέλθει.

Το άρθρο 6 ορθά προβλέπει ότι η αναγνώριση μιας αγωγής ως καταχρηστικής μπορεί να συζητηθεί και κατά την κύρια δίκη. Δεν διευκρινίζεται, όμως, εάν η δυνατότητα αυτή καταλαμβάνει αγωγές που ασκήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου ούτε με ποιον τρόπο μπορεί να προβληθεί το σχετικό αίτημα όταν έχουν ήδη κατατεθεί οι προτάσεις ή έχει ήδη συζητηθεί η υπόθεση.

Η απουσία μεταβατικής πρόβλεψης θα δημιουργήσει άνιση μεταχείριση μεταξύ δημοσιογράφων που αντιμετωπίζουν ουσιαστικά όμοιες αγωγές, με μοναδικό κριτήριο το εάν η αγωγή επιδόθηκε πριν ή μετά τη δημοσίευση του νόμου.

Για τον λόγο αυτό προτείνεται η ακόλουθη διάταξη:

Προτεινόμενο νέο άρθρο 19Α

«Εφαρμογή σε εκκρεμείς υποθέσεις

1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται και σε αγωγές που, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος Μέρους, είναι εκκρεμείς σε πρώτο βαθμό, ανεξαρτήτως του χρόνου άσκησης ή επίδοσης της αγωγής. Η αίτηση για απόρριψη της αγωγής σε πρώιμο στάδιο ασκείται εντός τριάντα ημερών από την δημοσίευση του παρόντος.

2. Αίτηση για απόρριψη της αγωγής σε πρώιμο στάδιο, μπορεί να υποβληθεί με τις προτάσεις των διαδίκων σε εκκρεμή κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος Μέρους ένδικα μέσα. Στην περίπτωση, το Δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκδικάζεται η υπόθεση αποφαινεται αιτιολογημένα, επί του αιτήματος πριν προχωρήσει στην έρευνα της υποθέσεως».

Η προτεινόμενη διάταξη δεν επαναφέρει αναδρομικά την πρώιμη διαδικασία του άρθρου 5. Επιτρέπει στο δικαστήριο που ήδη εκδικάζει την υπόθεση να εξετάσει, στο πλαίσιο της κύριας δίκης και με πλήρη σεβασμό στα δικαιώματα και των δύο διαδίκων, εάν η αγωγή αποτελεί καταχρηστική διαδικασία προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού.

2. Ενιαίο σημείο πληροφόρησης και υποστήριξης των θυμάτων SLAPP

Το άρθρο 19 της Οδηγίας δεν περιορίζεται στη συλλογή στατιστικών στοιχείων. Προβλέπει ότι τα πρόσωπα που συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο πρέπει να έχουν εύκολη πρόσβαση, από ένα ενιαίο σημείο, σε πληροφορίες σχετικά με:

τις διαθέσιμες δικονομικές εγγυήσεις και τα ένδικα βοηθήματα,

τη νομική συνδρομή,

την υφιστάμενη οικονομική υποστήριξη,

την ψυχολογική υποστήριξη,

τις αρμόδιες οργανώσεις και ενώσεις που μπορούν να παράσχουν βοήθεια.

Προτείνεται, επομένως, η ηλεκτρονική πύλη του άρθρου 17 να μην περιορίζεται στα στατιστικά δεδομένα, αλλά να λειτουργεί ως πραγματικό εθνικό σημείο πληροφόρησης και παραπομπής για τα πρόσωπα που αντιμετωπίζουν πιθανές στρατηγικές αγωγές. Η λειτουργία του μπορεί να υποστηρίζεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, σε συνεργασία με τους δικηγορικούς συλλόγους, τις δημοσιογραφικές ενώσεις, ακαδημαϊκούς φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

3. Δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων

Η δημοσίευση της απόφασης σε δύο εφημερίδες, που προβλέπεται στο άρθρο 9 ως δυνητική κύρωση, δεν αναπληρώνει την αυτοτελή υποχρέωση του άρθρου 19 παρ. 3 της Οδηγίας για ηλεκτρονική δημοσίευση των τελικών αποφάσεων των εθνικών εφετείων ή των ανώτατων δικαστηρίων στις σχετικές υποθέσεις.

Προτείνεται να προστεθεί στο άρθρο 17 διάταξη σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις αυτές θα δημοσιεύονται, μετά την αναγκαία ανωνυμοποίηση, σε εύκολα προσβάσιμη και αναζητήσιμη ηλεκτρονική βάση δεδομένων. Η βάση αυτή θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, θα συμβάλει στη διαμόρφωση συνεκτικής νομολογίας και θα προσφέρει ουσιαστικό εργαλείο ενημέρωσης σε δικαστές, δικηγόρους, δημοσιογράφους και ερευνητές.

4. Εκπαίδευση και ποιοτική παρακολούθηση

Η αποτελεσματικότητα του νέου θεσμικού πλαισίου θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό από τη δυνατότητα έγκαιρης αναγνώρισης των χαρακτηριστικών μιας στρατηγικής αγωγής. Προτείνεται να προβλεφθεί πρόγραμμα συστηματικής εκπαίδευσης:

-των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών μέσω της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών,

-των δικηγόρων σε συνεργασία με τους δικηγορικούς συλλόγους,

-των δημοσιογράφων και των στελεχών των μέσων ενημέρωσης σε συνεργασία με την ΕΣΗΕΑ, την ΠΟΕΣΥ και τις λοιπές δημοσιογραφικές ενώσεις.

Παράλληλα, η ετήσια παρακολούθηση δεν πρέπει να είναι μόνο ποσοτική. Χρειάζεται και ποιοτική αξιολόγηση των χρησιμοποιούμενων νομικών βάσεων, των επαναλαμβανόμενων εναγόντων, των υπερβολικών αιτημάτων αποζημίωσης, των παράλληλων διαδικασιών και των επιπτώσεων των αγωγών στη δημοσιογραφική έρευνα.

Για τον σκοπό αυτό είναι σκόπιμη η θεσμική συνεργασία του Υπουργείου Δικαιοσύνης με το Παρατηρητήριο SLAPPs της ΠΟΕΣΥ, την ΕΣΗΕΑ και άλλους αρμόδιους επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς.

5. Αναγκαίες νομοτεχνικές διορθώσεις

Η παρ. 1 του άρθρου 9 αναφέρεται σε «απόρριψη της αγωγής ως καταχρηστικής», ενώ το άρθρο 6 προβλέπει ότι

οι κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν ανεξαρτήτως του λόγου απόρριψης της αγωγής. Για λόγους σαφήνειας προτείνεται η φράση να αντικατασταθεί από την ακόλουθη:

«Σε περίπτωση αναγνώρισης της αγωγής ή της δικαστικής διαδικασίας ως καταχρηστικής κατά το άρθρο 6, ο ενάγων υποχρεούται στην καταβολή των εξόδων του εναγομένου...».

Η διόρθωση αυτή κρίνεται αναγκαία ώστε να μην δημιουργηθεί η εσφαλμένη εντύπωση ότι οι κυρώσεις εφαρμόζονται μόνο όταν η αγωγή απορρίπτεται αποκλειστικά λόγω καταχρηστικότητας.

Συμπέρασμα

Το σχέδιο νόμου αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την προστασία της δημοσιογραφίας, της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος των πολιτών στην ενημέρωση. Η επέκταση των εγγυήσεων στις εσωτερικές υποθέσεις, η ευρεία αναγνώριση των θεμάτων δημόσιου συμφέροντος και η δυνατότητα παρέμβασης των δημοσιογραφικών ενώσεων συνιστούν επιλογές που πρέπει να υποστηριχθούν.

Για να είναι, όμως, η προστασία πραγματικά αποτελεσματική και ισότιμη, πρέπει να καταλαμβάνει και τους δημοσιογράφους που βρίσκονται ήδη αντιμέτωποι με εκκρεμείς αγωγές. Η προσθήκη ειδικής μεταβατικής διάταξης, η πληρέστερη εφαρμογή του άρθρου 19 της Οδηγίας, η δημοσίευση της σχετικής νομολογίας, η εκπαίδευση των εμπλεκόμενων και η ποιοτική παρακολούθηση των υποθέσεων θα ενισχύσουν ουσιαστικά ένα νομοθέτημα που ήδη κινείται σε θετική και πρωτοποριακή κατεύθυνση.

ΠΟΕΣΥ – 17 Ιουλίου 2026, 13:48

Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου

«Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία(ΕΕ) 2024/1069 –Νέο Πλαίσιο για την συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις –Λοιπές διατάξεις».

Με την Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 2024 (2024/1069/ΕΕ) «για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού» προβλέφθηκαν μέτρα προστασίας έναντι των στρατηγικών αγωγών, οι οποίες αποσκοπούν στην αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σε θέματα δημοσίου συμφέροντος (Slapps). Πρόκειται επί της ουσίας για αγωγές, οι οποίες εγείρονται σε βάρος προσώπων, που ασκούν κριτική σε θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, όχι με σκοπό την παροχή δικαστικής προστασίας αλλά προκειμένου να σιωπήσουν την κριτική αυτή, εργαλειοποιώντας επί της ουσίας την δικαιοσύνη. Είναι χαρακτηριστικό, ότι ενώ οι αγωγές αυτές συνήθως τηρούν τις δικονομικές προϋποθέσεις, που θεσπίζει η εθνική νομοθεσία, στην πραγματικότητα ασκούνται με τρόπο καταχρηστικό, αφού είτε ζητούν την επιδίκαση υπέρμετρων αποζημιώσεων είτε λόγω της υπέρτερης οικονομικής ή πολιτικής ισχύος του ενάγοντος επιχειρείται να παύσει η άσκηση οποιασδήποτε κριτικής.

Οι δημοσιογράφοι ανήκουν ίσως στην κατηγορία των προσώπων, που η άσκηση κριτικής και η δημοσιοποίηση γεγονότων και κρίσεων αποτελεί όχι μόνο προσωπική επιλογή αλλά και αναγκαίος όρος για την άσκηση του λειτουργήματός τους. Υπό την έννοια αυτή, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή πυρός, όντες εκτεθειμένοι σε στρατηγικές αγωγές, που μοναδικό σκοπό έχουν να ενσπείρουν φόβο, επιβάλλοντας αυτολογοκρισία στον Τύπο. Οι κίνδυνοι δε μίας τέτοιας κατηγορίας αγωγών για την ελευθερία του Τύπου είναι προφανείς και θίγουν τον πυρήνα του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Αναγνωρίζοντας τους κινδύνους, που εγείρουν αυτού του είδους οι αγωγές, ο κοινοτικός νομοθέτης, αφενός αναγνώρισε την ύπαρξη στρατηγικών αγωγών και αφετέρου θέσπισε μία σειρά κανόνων για την αποτροπή τους. Είναι προφανές, ότι τα κράτη μέλη, έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν τα μέσα και τον τρόπο, που θα παρέχουν προστασία στα πρόσωπα, που ασχολούνται με την άσκηση κριτικής, αφού οι Κοινοτικές Οδηγίες παρέχουν ευχέρεια στα κράτη μέλη να επιλέξουν μεταξύ περισσότερων μέτρων κατά την θέσπιση των κανόνων ενσωμάτωσης μίας Κοινοτικής Οδηγίας.

Το κρίσιμο, ωστόσο, στην συγκεκριμένη περίπτωση, είναι ότι η κοινοτική Οδηγία αφορά αποκλειστικά και μόνο σε διασυνοριακές περιπτώσεις, κατά την ρητή διατύπωση του άρθρου 1 αυτής «Η παρούσα οδηγία παρέχει εγγυήσεις έναντι προδήλως αβάσιμων αγωγών ή καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις οι οποίες στρέφονται κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω του ότι προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού». Τούτο δε είναι προφανές, αφού το κοινοτικό δίκαιο, κατά

κανόνα διέπει διαφορές διασυνοριακού χαρακτήρα. Υπό την έννοια αυτή, ο κύκλος των διαφορών, στις οποίες θα μπορούσε να εφαρμοστεί η κοινοτική Οδηγία είναι μάλλον περιορισμένος. Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, ωστόσο, ο κύκλος αυτός διαφορών διευρύνεται κατά τρόπο, ώστε να καταλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις στρατηγικών αγωγών εισάγοντας και θεσπίζοντας ενιαία ένα δικονομικό πλαίσιο, για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών. Ο νομοθέτης με τον τρόπο αυτό, αποδίδει την σπουδαιότητα, που απαιτείται στις στρατηγικές αγωγές, μη περιοριζόμενος στην απλή μεταφορά των κανόνων εφαρμογής της Κοινοτικής Οδηγίας αλλά διευρύνοντας το πεδίο αυτής, όπως εξάλλου δύναται να πράξει.

Όπως προκύπτει από την μελέτη «Strategic Lawsuits Against Public Participation (SLAPP) in the European Union A comparative study» του EU-CITIZEN: ACADEMIC NETWORK ON EUROPEAN CITIZENSHIP RIGHTS, σε καμία από τις χώρες της ΕΕ δεν υφίσταται ειδική νομοθεσία για τις στρατηγικές αγωγές ενώ ζητήματα αυτού του είδους αντιμετωπίζονται μέσω των κοινών διατάξεων, χωρίς βεβαίως την αποτελεσματικότητα, που μπορεί να διασφαλίσει ένα εξειδικευμένο νομικό πλαίσιο.

Η επιλογή του νομοθέτη να θεσπίσει ενιαία κανόνες για την αντιμετώπιση στρατηγικών αγωγών, εισάγοντας ειδικούς δικονομικούς κανόνες και για τις υποθέσεις, που δεν εμφανίζουν στοιχεία διασυνοριακότητας, είναι καινοτόμος και υπό την έννοια αυτή, βρίσκεται στην απολύτως ορθή κατεύθυνση.

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 3 εδ. β του νομοσχεδίου, ρητώς προβλέπεται, ότι οι διατάξεις αυτού εφαρμόζονται σε διασυνοριακές και σε εθνικές στρατηγικές αγωγές.

Πρέπει από την άλλη πλευρά να επισημανθεί η ομολογουμένως λεπτή ισορροπία που υφίσταται μεταξύ της ανάγκης προστασίας των προσώπων, που ασκούν δημόσια κριτική αλλά και του εξίσου θεμελιώδους δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας σε πρόσωπα, που θίγονται. Ας μην ξεχνάμε εξάλλου, ότι το δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται τόσο συνταγματικά όσο και σε πλειάδα διεθνών και ευρωπαϊκών θεσμικών κειμένων.

Στην κατεύθυνση αυτή, με το προτεινόμενο νομοσχέδιο διασφαλίζεται αφενός η δικαστική προστασία θιγόμενων προσώπων, τα οποία δύναται να προσφύγουν ενώπιον των Δικαστηρίων και την ίδια στιγμή, διαμορφώνεται μία διαδικασία, η οποία διασφαλίζει, ότι σε περίπτωση, στρατηγικών αγωγών, τα πρόσωπα, που ενάγονται να τύχουν δικαστικής κρίσεως, σε σύντομο χρόνο και με την μεγαλύτερη δυνατή διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.

Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρείται για πρώτη φορά στην εθνική νομοθεσία να δοθεί ο ορισμός των στρατηγικών αγωγών. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 4 προβλέπεται «β) «Καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»: οι δικαστικές διαδικασίες οι οποίες δεν κινούνται με στόχο τη γνήσια κατοχύρωση ή άσκηση δικαιώματος, αλλά έχουν ως κύριο σκοπό τους την αποτροπή, τον περιορισμό ή την τιμωρία της συμμετοχής του κοινού, συχνά με εκμετάλλευση μιας ανισορροπίας ισχύος μεταξύ των διαδίκων, και κατά τις οποίες ασκούνται αβάσιμες αγωγές. Ενδείξεις του σκοπού αυτού αποτελούν, ιδίως, οι εξής: βα) ο δυσανάλογος, υπερβολικός ή παράλογος χαρακτήρας της αγωγής ή μέρους αυτής, περιλαμβανομένης της υπέρμετρης αξίας του αντικειμένου της διαφοράς, ββ) η ύπαρξη πολλαπλών διαδικασιών που κινούνται από τον ενάγοντα ή συνδεδεμένους με αυτόν διαδίκους σε σχέση με παρόμοιες υποθέσεις, βγ) ο εκφοβισμός, η παρενόχληση ή η διατύπωση απειλών από τον ενάγοντα ή τους εκπροσώπους του, πριν από τη διαδικασία ή κατά τη διάρκειά της, καθώς και παρόμοια συμπεριφορά του ενάγοντος σε παράλληλες υποθέσεις, βδ) η κακόπιστη χρήση δικονομικών τακτικών, όπως η παρέλκυση της διαδικασίας, η δόλια ή καταχρηστική άγρα δικαστηρίου ή η κακόπιστη διακοπή των υποθέσεων σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας».

Με τον τρόπο αυτό παρέχονται τα κρίσιμα εκείνα εργαλεία, που θα συμβάλλουν στην διαπίστωση του χαρακτήρα μίας στρατηγικής αγωγής, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό την περαιτέρω κρίση της από το Δικαστήριο.

Παραλλήλως, στο άρθρο 5 εισάγεται διαδικασία μέσω της οποίας δύναται ο εναγόμενος να ζητήσει την εισαγωγή της αγωγής, που έχει ασκηθεί σε βάρος του, σε μία διαδικασία προδικασίας μέσω της οποίας μπορεί να διαγνωστεί ο καταχρηστικός χαρακτήρας της αγωγής και να απορριφθεί αυτή ως προδήλως αβάσιμη ή απαραδεκτη. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ταχύτερη διάγνωση του καταχρηστικού χαρακτήρα της αγωγής. Παράλληλα, ακόμα και εάν δεν τηρηθεί η διαδικασία αυτή, ρητώς προβλέπεται, ότι ο εναγόμενος μπορεί να ζητήσει την διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα της αγωγής από το Δικαστήριο, που εκδικάζει την υπόθεση, με αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων σε βάρος του ενάγοντος κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ίδιου νομοσχεδίου.

Στο άρθρο 9 του νομοσχεδίου προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων σε βάρος όσων ασκούν στρατηγικές αγωγές,

όπως η καταβολή των δικαστικών εξόδων, η καταβολή της αμοιβής του πληρεξουσίου δικηγόρου με βάση τις οικονομικές δυνατότητες των διαδίκων, η δημοσίευση της απόφασης σε δύο ημερήσιες εφημερίδες, ή ακόμα και χρηματική ποινή σε βάρος του ενάγοντα, η οποία εισπράττεται από την αρμόδια φορολογική αρχή, η οποία ορίζεται σε ποσοστό 1% επί του αιτήματος της αγωγής ή 5.000 ευρώ. Στο ίδιο πνεύμα, ο εναγόμενος μπορεί σύμφωνα με το άρθρο 8 να ζητήσει την καταβολή εγγυοδοσίας εκ μέρους του ενάγοντος για την καταβολή των δικαστικών εξόδων.

Στο άρθρο 10 του νομοσχεδίου προβλέπεται ότι η απόφαση, που απορρίπτει την αγωγή σε πρώιμο στάδιο, υπόκειται μόνο σε έφεση, η οποία εκδικάζεται κατά την συντομότερη δυνατή δικάσιμο.

Σε περιπτώσεις αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινών διαταγών, εφόσον υφίστανται ενδείξεις, ότι πρόκειται περί αξιώσεων, που εντάσσονται στο πλαίσιο των στρατηγικών αγωγών, προβλέπεται, ότι αυτές συζητούνται μόνο με την παρουσία του καθ' ου και εκδικάζονται στην συντομότερη δυνατή δικάσιμο. Με την απόφαση μπορούν να επιβληθούν σε βάρος του αιτούντος οι κυρώσεις, που προβλέπονται στο άρθρο 9 του νομοσχεδίου.

Τέλος, στο άρθρο 12 προβλέπεται, ότι υπέρ του εναγόμενου μπορεί να υπάρξει παρέμβαση από ενώσεις, σωματεία ή συνδικαλιστικές οργανώσεις, που έχουν σκοπό και αποστολή την διασφάλιση της προστασίας φυσικών ή νομικών προσώπων, που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται η δυνατότητα των οργανώσεων των δημοσιογράφων να ασκήσουν παρέμβαση υπέρ των μελών τους, εκπληρώνοντας τον θεσμικό ρόλο τους.

Σημαντική, ομοίως, είναι η πρόβλεψη του άρθρου 14 με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 323 ΚΠολΔικ και προστίθεται ρητή πρόβλεψη, ότι δεν μπορεί να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί στην Ελλάδα αλλοδαπή απόφαση, η οποία έχει εκδοθεί στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας, προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού κατά φυσικού ή νομικού προσώπου. Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται ομοίως, προστασία σε περιπτώσεις αλλοδαπών αποφάσεων, που θα μπορούσαν να εκτελεστούν εις βάρος δημοσιογράφων και προσώπων, που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού.

Στο άρθρο 15 του νομοσχεδίου εισάγεται ομοίως σύντομη προθεσμία κοινοποίησης αγωγών (30 ημέρες από την κατάθεση τους) σε περιπτώσεις διαφορών, από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές ενώ σε θετική κατεύθυνση κινείται και η πρόβλεψη περί συλλογής δεδομένων για στρατηγικές αγωγές και ενημέρωσης του κοινού.

Το σημείο, στο οποίο μπορεί να ασκηθεί κριτική σε βάρος του νομοσχεδίου είναι η απουσία οποιασδήποτε διάταξης, που να ρυθμίζει υποθέσεις, που έχουν ήδη εκδικαστεί σε πρώτο βαθμό ή εκκρεμούν ενώπιον του Εφετείου. Είναι προφανές, ότι ο δικονομικός χαρακτήρας των εισαγόμενων διατάξεων, δυσχεραίνει σε σημαντικό βαθμό την αναδρομικότητα αυτών, πλην όμως, φρονούμε, ότι η αναγνώριση ενός σταδίου προστασίας και στη περίπτωση υποθέσεων, που έχουν ήδη κριθεί με το προγενέστερο καθεστώς είναι εξαιρετικά σημαντική, όχι μόνο προκειμένου να διασφαλίσει την ενιαία αντιμετώπιση των υποθέσεων αυτών αλλά και προκειμένου να παράσχει το αναγκαίο επίπεδο προστασίας των προσώπων φυσικών ή νομικών, που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού. Φρονούμε, ότι θα ήταν δυνατή η σαφής πρόβλεψη, ότι οι κυρώσεις του άρθρου 9, η πρόβλεψη του άρθρου 7 για το βάρος της αποδείξεως, θα μπορούσαν να εφαρμόζονται και στο δεύτερο βαθμό ενώ σημαντική κρίνεται και η επιτάχυνση της εκδίκασης των στρατηγικών αγωγών ενώπιον του Εφετείου.

Σε κάθε περίπτωση, η εμπειρία της ΠΟΕΣΥ από την διαχείριση και επεξεργασία στρατηγικών αγωγών εις βάρος δημοσιογράφων μελών των ενώσεων μας μέσω του παρατηρητηρίου SLAPPS, που έχει ιδρύσει έχει αναδείξει την ανάγκη λήψης πολύπλευρων μέτρων για την προστασία των δημοσιογράφων, αφού οι στρατηγικές αγωγές δεν αποτελούν απλά μία δικαστική διαδικασία αλλά πλήττουν την ψυχική, οικονομική, οικογενειακή ισορροπία των θυμάτων. Δεν είναι τυχαίο, ότι η Οδηγία 2024/1069 προβλέπει σειρά μέτρων, που καλούνται να λάβουν τα κράτη μέλη, όπως η ενημέρωση του κοινού αλλά και η εκπαίδευση των επαγγελματιών, που εμπλέκονται στις διαδικασίες αυτές καθώς και η παροχή υλικής αλλά και ψυχικής στήριξης στα θύματα τέτοιων αγωγών. Το ζήτημα δε στην περίπτωση των δημοσιογράφων καθίσταται ακόμα πιο επιτακτικό, καθώς παγκοσμίως αλλά και στην Ελλάδα υπάρχει σημαντική αύξηση των περιπτώσεων θυματοποίησης και στοχοποίησης τους.

Εν κατακλείδι, το νομοσχέδιο, που τέθηκε σε διαβούλευση κινείται σε ορθή κατεύθυνση και η ΠΟΕΣΥ, εκφράζει την ικανοποίηση της, που οι προτάσεις και οι θέσεις της, υιοθετήθηκαν από το αρμόδιο Υπουργείο. Ο δρόμος, όμως, για την οριστική επίλυση των θεμάτων ασφάλειας των δημοσιογράφων είναι μακρύς και απαιτεί την λήψη και άλλων μέτρων, την ενημέρωση του κοινού, την επαγρύπνηση των θεσμών και την διαμόρφωση ενός

περιβάλλοντος ασφάλειας, που είναι αναγκαίο για την διασφάλιση της Ελευθεροτυπίας.

Ε*** Γ***** τ** G*****e – 19 Ιουλίου 2026, 23:48**

“Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069, το νέο πλαίσιο συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις και λοιπές διατάξεις”

Η μεταφορά της νομοθεσίας anti-SLAPP στην ελληνική νομοθεσία είναι μια καίριας σημασίας διαδικασία για τη διασφάλιση της δημοκρατίας. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. (2) Το άρθρο 10 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Για την διασφάλιση των παραπάνω η προστασία της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ, της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας κ.ο.κ. πρέπει να διασφαλίζεται από άδικες και αβάσιμες νομικές τακτικές εκφοβισμού.

Το ελληνικό γραφείο της Greenpeace προτείνει ότι η μεταφορά της Οδηγίας στο ελληνικό πλαίσιο, προκειμένου να εναρμονιστεί με το παραπάνω πνεύμα της νομοθεσίας, οφείλει να επανεξετάσει τα παρακάτω σημεία.

Άρθρο 5: Ορισμοί

Η ρύθμιση

Το άρθρο 5 προβλέπει την ταχεία απόρριψη μόνον για τις προδήλως απαράδεκτες ή προδήλως αβάσιμες αγωγές, χωρίς όμως να ορίζει σε κανένα σημείο το περιεχόμενο των όρων αυτών.

Η ένσταση

Ελλείψει νομοθετικού ορισμού, ο δικαστής θα ανατρέξει στην πάγια νομολογιακή αντίληψη του όρου προδήλως αβάσιμη αγωγή, η οποία έχει διαμορφωθεί σε άλλα δικονομικά συμφραζόμενα και θέτει εξαιρετικά στενό και υψηλό κατώφλι. Μεταφερόμενη αυτούσια στο νέο μηχανισμό, η αντίληψη αυτή θα λειτουργήσει περιοριστικά και θα οδηγήσει στην ουσιαστική αχρήστευση της ταχείας διαδικασίας, καθόσον ελάχιστες στρατηγικές αγωγές είναι προδήλως αβάσιμες υπό τη στενή αυτή έννοια. Κατά την προσέγγιση της Συστάσεως CM/Rec(2024)2 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο όρος νοείται υπό την έννοια ότι η αγωγή είναι απίθανο να ευδοκιμήσει σε δίκη, ενώ ο Συνασπισμός κατά των SLAPP στην Ευρώπη (CASE) έχει προτείνει την ερμηνεία κατά την οποία προδήλως αβάσιμη είναι η αγωγή όταν ο ενάγων αδυνατεί να στοιχειοθετήσει εκ πρώτης όψεως, ήτοι *prima facie*, υπόθεση ως προς κάθε ουσιώδες στοιχείο της αιτίας της αγωγής, εν όλω ή εν μέρει. Στενότερη, παραδοσιακή ερμηνεία θα παρείχε ανεπαρκή προστασία έναντι των στρατηγικών αγωγών.

Πρόταση Greenpeace

Ρητός νομοθετικός ορισμός των όρων. Εναρμόνιση του περιεχομένου των όρων με το σκοπό της Οδηγίας που αναγνωρίζει τις ιδιαίτερες εξουσιαστικές δομές των Στρατηγικών Αγωγών κατά της Συμμετοχής του Κοινού, εφεξής ‘SLAPP’

Άρθρα 6 και 7: Η σημασία της απόδειξης κατά την αναγνώριση της καταχρηστικότητας

Η ρύθμιση

Το άρθρο 6 παρέχει στον εναγόμενο τη δυνατότητα να αιτηθεί, εντός της κυρίας διαδικασίας, την αναγνώριση της αγωγής ως καταχρηστικής. Το άρθρο 7 παρ. 2 επιρρίπτει σε αυτόν το βάρος αποδείξεως των πραγματικών περιστατικών που θεμελιώνουν την καταχρηστικότητα.

Η ένσταση

Η ένσταση αφορά αποκλειστικώς το απαιτούμενο μέτρο αποδείξεως και όχι, σε πρώτο επίπεδο, το ποιος φέρει το βάρος. Ο εκφοβιστικός ή καταχρηστικός σκοπός συνιστά υποκειμενικό στοιχείο, του οποίου η ευθεία και πλήρης απόδειξη προσεγγίζει την *probatio diabolica*. Εάν το βάρος του άρθρου 7 παρ. 2 ερμηνευθεί ως αξίωση πλήρους δικανικής πεποιθήσεως και όχι πιθανολογήσεως, η απόδειξη καθίσταται δύσκολη σε σημείο που προσεγγίζει το αδύνατο ιδίως για τον περιβαλλοντικό εναγόμενο ο οποίος στερείται προσβάσεως στα εσωτερικά στοιχεία της σφαίρας του ενάγοντος. Η *ratio* του μηχανισμού, ήτοι η εξισορρόπηση της ανισότητας ισχύος την οποία αναγνωρίζει ρητώς η Οδηγία, αποδυναμώνεται.

Πρόταση Greenpeace

Εναρμονισμός των άρθρων με το πνεύμα και σκοπό της Οδηγίας ώστε να λαμβάνονται ουσιαστικά υπόψιν οι διαφορές ισχύος που αυτή αναγνωρίζει ή θέσπιση μεταθέσεως του βάρους αποδείξεως στον ενάγοντα μετά την πιθανολόγηση των ενδείξεων εκ μέρους του εναγομένου.

Άρθρο 9: Το ύψος της χρηματικής ποινής και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας της

Η ρύθμιση

Το άρθρο 9 παρ. 3 προβλέπει χρηματική ποινή προσδιοριζόμενη σε ποσοστό ένα τοις εκατό επί του αιτήματος της αγωγής, ή σε ποσόν πέντε χιλιάδων ευρώ εάν η διαφορά δεν είναι αποτιμητή σε χρήμα, αποδιδόμενη ως δημόσιο έσοδο. Κατά την επιμέτρηση συνεκτιμάται η οικονομική κατάσταση των διαδίκων.

Η ένσταση

Διευκρινίζεται ότι δεν αμφισβητείται η ύπαρξη ή η δομή της κυρώσεως, η οποία είναι σύμφωνη με την Οδηγία. Από το άρθρο 15, το οποίο ρητώς μνημονεύει ο τίτλος του άρθρου 9 και το οποίο αναγνωρίζει ρητώς την ανισορροπία ισχύος στις αγωγές ΣΑΑΣΚ προκύπτει η εύλογη ανάγκη να υπάρξουν κυρώσεις αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Η βάση υπολογισμού είναι η αξία του αιτήματος και όχι η οικονομική δυνατότητα του ενάγοντος. Συνεπώς, ισχυρός οικονομικά ενάγων που ασκεί αγωγή χαμηλής αξίας, όπου το ένα τοις εκατό είναι ελάχιστο, ή μη αποτιμητής αξίας, όπου εφαρμόζεται το σταθερό ποσόν των πέντε χιλιάδων ευρώ, υπόκειται σε αμελητέα κύρωση που διαφωνεί με την ουσία του άρθρου 15 και το πνεύμα της Οδηγίας. Πρόκειται για μορφή συνήθη στις στρατηγικές αγωγές κατά περιβαλλοντικών φορέων, όπου συχνά επιδιώκεται η απαγόρευση ή η ανάκληση δηλώσεων και όχι χρηματική ικανοποίηση. Το ποσόν αυτό δύναται να αποτελεί απλώς αποδεκτό κόστος για την επίτευξη του εκφοβισμού, οπότε η κύρωση απεκδύεται τον αποτρεπτικό της χαρακτήρα. Η πρόβλεψη περί συνεκτιμήσεως της οικονομικής καταστάσεως κατά την επιμέτρηση δεν θεραπεύει το ζήτημα, καθόσον η βάση υπολογισμού παραμένει καθηλωμένη.

Πρόταση Greenpeace

Αναπροσαρμογή της κυρώσεως ώστε να είναι γνησίως αποτρεπτική, με σύνδεση της βάσης υπολογισμού με την οικονομική δυνατότητα του ενάγοντος και τη βαρύτητα του αποτρεπτικού αποτελέσματος, και ιδίως αναθεώρηση του σταθερού ποσού για τις μη αποτιμητές διαφορές, ενδεχομένως δια καθιερώσεως ελαχίστου ορίου αντί καθηλωμένου ποσού.

Άρθρο 12: Ρητή συναίνεση

Η ρύθμιση

Επιτρέπεται η πρόσθετη παρέμβαση υπέρ του εναγομένου εκ μέρους φορέων. Απαιτείται ρητή συναίνεση του εναγομένου, χορηγούμενη, κατά το γράμμα του νόμου, κατά τη συζήτηση.

Η ένσταση

Δεν αμφισβητείται η ίδια η απαίτηση συναινέσεως, η οποία ευλόγως προστατεύει την αυτονομία του εναγομένου ώστε να μην του επιβληθεί ανεπιθύμητη υποστήριξη. Η ένσταση αφορά αποκλειστικώς τον τύπο της συναίνεσης.

Η συναίνεση ανάγεται σε όρο του παραδεκτού της παρεμβάσεως. Τυχόν ερμηδικία ή κώλυμα του εναγομένου ή/και δικηγόρου καθιστά απαράδεκτη την ήδη προπαρασκευασθείσα παρέμβαση. Η αυτονομία του εναγομένου, την οποία η ρύθμιση ορθώς προστατεύει, διασφαλίζεται εξίσου πλήρως δια προηγούμενης εγγράφου συναινέσεως, χωρίς να εκτίθεται η υποστήριξη στον κίνδυνο αυτόν.

Πρόταση Greenpeace

Ρητή πρόβλεψη ότι η συναίνεση του εναγομένου δύναται να χορηγηθεί εγγράφως προ της συζητήσεως, προσαρτωμένη στο δικόγραφο της παρεμβάσεως, ώστε το παραδεκτό να κατοχυρώνεται εγκαίρως και να μην εξαρτάται από την παρουσία του εναγομένου κατά τη δικάσιμο.

Άρθρο 27: Εγγυητική Επιστολή

Η ρύθμιση

Για την εκτέλεση χρηματικής απαίτησης κατά δημόσιου φορέα απαιτείται, κατά κανόνα, η προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής τράπεζας.

Η ένσταση

Η απαίτηση ισόποσης εγγυητικής επιστολής μπορεί να λειτουργήσει ως ουσιαστικό εμπόδιο για μια οργάνωση ή πολίτη που επιδιώκει να εκτελέσει επιδικασθέντα έξοδα ή αποζημίωση κατά του Δημοσίου. Κίνδυνος ο νικήσας διάδικος να μην δικαιωθεί ουσιαστικά σε μία ήδη πολυέξοδη διαδικασία.

Πρόταση Greenpeace

Απαλλαγή ή σημαντική μείωση της εγγυητικής επιστολής.

Γενικές Παρατηρήσεις επί του συνόλου του Νομοσχεδίου

Η Άγρια Πανίδα και η συμπερίληψή της ή μη

«Θέμα δημόσιου συμφέροντος»: κάθε ζήτημα που επηρεάζει το κοινωνικό σύνολο σε βαθμό που να δικαιολογεί θεμιτό ενδιαφέρον, ιδίως στους ακόλουθους τομείς:

αα) τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημόσια υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον ή το κλίμα” Τίθεται ερώτημα σχετικά με την συμπερίληψη και της άγριας ζωής στην κατηγορία “περιβάλλον ή κλίμα”. Στην περίπτωση υπεράσπισης άγριας πανίδας (ορνιθοπανίδα, κητώδη, θαλάσσια πανίδα) πώς προστατεύεται αυτή η δράση από την anti-SLAPP Οδηγία αν δεν συμπεριλαμβάνεται ρητά και αποδεδειγμένα στην κατηγορία περιβάλλον-κλίμα;

Το Δημόσιο Συμφέρον

Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο όρος «δημόσιο συμφέρον» θα πρέπει «να ερμηνεύεται με ευρεία έννοια», ώστε να καλύπτει «όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν και απασχολούν το κοινό, συμπεριλαμβανομένων των αμφιλεγόμενων ζητημάτων». Σύμφωνα με αυτό, ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η «δικαστική διαμάχη για το δημόσιο συμφέρον» αποτελεί από μόνη της μια μορφή συμμετοχής του κοινού⁶ και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξαιρείται από οποιαδήποτε μέτρα κατά των SLAPP (πράγματι, όσοι εμπλέκονται σε δικαστικές διαμάχες για το δημόσιο συμφέρον θα πρέπει οι ίδιοι να προστατεύονται από τυχόν αντίποινα SLAPP). Εάν χρειαστεί, αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ρητά στις εθνικές νομοθεσίες.

Αναστολή Διαδικασιών

Η διαδικασία θα πρέπει να αναστέλλεται αυτόματα εν αναμονή της επίλυσης, διασφαλίζοντας έτσι ότι η δικαστική διαδικασία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όπλο κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αίτησης. Αν δεν παγώνει η κύρια διαδικασία τότε δεν προστατεύεται ο εναγόμενος από τις SLAPP και το κόστος αυτών.

ΕΙΗΕΑ – 20 Ιουλίου 2026, 08:40

Παρατηρήσεις της Ε.Ι.Η.Ε.Α. επί του σχεδίου νόμου «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 - Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις - Λοιπές διατάξεις»

Η ουσιαστική συμμετοχή του Τύπου στο δημόσιο διάλογο προϋποθέτει τη δυνατότητα των εφημερίδων να ερευνούν, να αξιολογούν και να δημοσιοποιούν πληροφορίες επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος χωρίς η δικαστική διαδικασία να χρησιμοποιείται καταχρηστικά ως μέσο περιορισμού της αποστολής τους. Η προστασία των εκδοτικών επιχειρήσεων, των εκδοτών και των συντακτών τους από στρατηγικές αγωγές συνδέεται, άμεσα με την ελευθεροτυπία και με το δικαίωμα του κοινού σε έγκυρη και ανεξάρτητη ενημέρωση. Η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών υποστηρίζει τη στοχοθεσία του Μέρους Α' του υπό διαβούλευση σχεδίου νόμου. Ιδιαίτερη σημασία έχει η επέκταση των εγγυήσεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 και στις αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις. Στο ίδιο πλαίσιο, η πρόβλεψη διαδικασίας πρώιμης απόρριψης, η ειδική ρύθμιση του βάρους απόδειξης, η επιβολή κυρώσεων και η δυνατότητα θεσμικής συνδρομής φορέων που προασπίζονται τα δικαιώματα των προσώπων που συμμετέχουν στο δημόσιο διάλογο συνιστούν κρίσιμες εγγυήσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του νέου πλαισίου.

Με γνώμονα την κατά το δυνατόν πληρέστερη εφαρμογή του νέου πλαισίου, η Ε.Ι.Η.Ε.Α. θέτει υπόψη σας τις ακόλουθες παρατηρήσεις και προτάσεις:

1. Άρθρα 4, 5 και 7 – Κριτήρια πρώιμης απόρριψης και βάρους απόδειξης

Η Οδηγία προβλέπει την απόρριψη προδήλως αβάσιμων αγωγών σε πρώιμο στάδιο και την αναγνώριση της δικαστικής διαδικασίας ως καταχρηστικής. Η πρώτη προϋποθέτει, κατά τα άρθρα 11 και 12 και τις αιτιολογικές σκέψεις 37 έως 39, ταχεία αλλά κατάλληλη εξέταση της βασιμότητας της αγωγής· η δεύτερη στηρίζεται στον σκοπό της διαδικασίας και στις ενδείξεις του άρθρου 4. Το σχέδιο νόμου επεκτείνει θεμιτά την πρώιμη απόρριψη και στις προδήλως απαράδεκτες αγωγές. Απαιτείται, ωστόσο, σαφέστερη αποτύπωση των κριτηρίων της πρώιμης απόρριψης και ρητή πρόβλεψη ότι, κατά την αξιολόγηση της αγωγής, το δικαστήριο συνεκτιμά το σύνολο των ενδείξεων καταχρηστικότητας του άρθρου 4. Οι ενδείξεις αυτές, σε συνδυασμό με το περιεχόμενο, τη θεμελίωση, το ύψος και την έκταση των προβαλλόμενων αξιώσεων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του προδήλου χαρακτήρα της αβασιμότητας ή του απαραδέκτου και για την έγκαιρη ενεργοποίηση των προβλεπόμενων δικονομικών εγγυήσεων.

Κεντρική επιλογή της Οδηγίας είναι ότι, όταν ζητείται πρώιμη απόρριψη, ο ενάγων οφείλει να τεκμηριώσει την αγωγή του σε βαθμό που να επιτρέπει στο δικαστήριο να κρίνει ότι αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη. Υπό το πρίσμα αυτό, η υποχρέωση της παρ. 1 του άρθρου 5 να προσκομίζει ο εναγόμενος αποδεικτικά μέσα με την αίτησή του πρέπει να απαλειφθεί ως υποχρεωτική προϋπόθεση. Για την ενεργοποίηση της διαδικασίας αρκεί η ειδική και αιτιολογημένη επίκληση των λόγων πρώιμης απόρριψης και, κατά περίπτωση, των αντικειμενικών ενδείξεων του άρθρου 4. Η προσκόμιση στοιχείων από τον εναγόμενο μπορεί να επιτρέπεται, δεν πρέπει όμως να μετατρέπεται σε προϋπόθεση παραδεκτού ή ουσιαστικής βασιμότητας της αίτησης, διότι έτσι αποδυναμώνεται στην πράξη η κατανομή του βάρους απόδειξης του άρθρου 12 της Οδηγίας.

Ως ευνοϊκότερη εθνική εγγύηση κατά το άρθρο 3 της Οδηγίας, προτείνεται επίσης η αναδιατύπωση της παρ. 2

του άρθρου 7: εφόσον ο εναγόμενος επικαλείται συγκεκριμένες αντικειμενικές ενδείξεις του άρθρου 4, πρέπει να δημιουργείται μαχητό τεκμήριο καταχρηστικότητας και να βαρύνει τον ενάγοντα η ανατροπή του, με την τεκμηρίωση ότι η διαδικασία αποβλέπει στη γνήσια κατοχύρωση ή άσκηση δικαιώματος. Η υφιστάμενη απαίτηση να αποδείξει ο εναγόμενος τον σκοπό του αντιδίκου του καθιστά υπέρμετρα δυσχερή την ενεργοποίηση της προστασίας. Πρέπει, τέλος, σύμφωνα και με την αιτιολογική σκέψη 37, να προβλεφθεί ρητά ότι η απόρριψη της αίτησης πρώιμης απόρριψης, δεν εμποδίζει τη μεταγενέστερη αναγνώριση της διαδικασίας ως καταχρηστικής και της αβασιμότητας /απαραδέκτου της αγωγής.

2. Άρθρο 9 – Έξοδα νομικής εκπροσώπησης

Προτείνεται να απαλειφθεί από την παρ. 1 του άρθρου 9 το κριτήριο της «οικονομικής δυνατότητας των διαδίκων» κατά την επιδίκαση της αμοιβής του πληρεξουσίου δικηγόρου και του τεχνικού συμβούλου. Το άρθρο 14 της Οδηγίας προβλέπει την επιδίκαση του συνόλου των εξόδων νομικής εκπροσώπησης στα οποία υποβλήθηκε ο εναγόμενος, εκτός εάν αυτά είναι υπερβολικά, χωρίς να προβλέπει συνεκτίμηση της οικονομικής κατάστασης των διαδίκων. Η οικονομική κατάσταση του ενάγοντος μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 42 ως παράμετρος επιμέτρησης των κυρώσεων ή άλλων ισοδύναμων μέτρων και όχι ως κριτήριο περιορισμού των αποδοτέων εξόδων. Η διατήρηση του κριτηρίου αυτού ως διατυπώνεται, ενδέχεται να μετακυλίσει στον εναγόμενο μέρος του κόστους μιας διαδικασίας που αναγνωρίστηκε ως καταχρηστική, κατά παρέκκλιση από την πλήρη κάλυψη που επιδιώκει το άρθρο 14 της Οδηγίας.

3. Άρθρα 8 και 9 – Παραίτηση ή μεταγενέστερη τροποποίηση της αγωγής

Το άρθρο 8 της Οδηγίας διασφαλίζει ότι η μεταγενέστερη τροποποίηση ή απόσυρση της αγωγής δεν θίγει τη δυνατότητα του εναγόμενου να ζητήσει τα μέσα έννομης προστασίας του Κεφαλαίου IV. Η παρ. 1 του άρθρου 9 του σχεδίου νόμου διατηρεί ρητώς μόνο την επιδίκαση των εξόδων σε περίπτωση παραίτησης, περιορισμού του αιτήματος ή ανάκλησης διαδικαστικής πράξης, χωρίς να ρυθμίζει με αντίστοιχη σαφήνεια την επιβολή των κυρώσεων των παρ. 2 και 3.

Απαιτείται, επομένως, ρητή πρόβλεψη ότι οι ανωτέρω ενέργειες δεν καταργούν τη δίκη κατά το μέρος που αφορά τα μέσα προστασίας του εναγόμενου και ότι το επιληφθέν δικαστήριο διατηρεί την αρμοδιότητα να αποφανθεί επ' αυτών. Η συμπλήρωση αυτή είναι αναγκαία για την πλήρη ενσωμάτωση του άρθρου 8 και για τη διατήρηση του αποτρεπτικού χαρακτήρα των κυρώσεων, ακόμη και όταν η κύρια αξίωση αποσύρεται ή μεταβάλλεται.

4. Άρθρο 12 – Παρέμβαση και αυτοτελής παροχή πληροφοριών προς το δικαστήριο

Το άρθρο 9 της Οδηγίας προβλέπει δύο διακριτές και συμπληρωματικές δυνατότητες συμμετοχής των ενώσεων, οργανώσεων και λοιπών φορέων: την υποστήριξη του εναγόμενου, με την έγκρισή του, και την παροχή πληροφοριών κατά τη δικαστική διαδικασία. Η αιτιολογική σκέψη 35 διευκρινίζει ότι η ειδική εμπειρογνωμοσύνη των φορέων αυτών μπορεί να αξιοποιείται μέσω της παροχής πληροφοριών, της παρέμβασης υπέρ του εναγόμενου ή άλλης μορφής συμμετοχής που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο. Το άρθρο 12 του σχεδίου νόμου κατοχυρώνει ορθώς τη δυνατότητα παρέμβασης, δεν αποτυπώνει όμως την αυτοτελή δυνατότητα παροχής πληροφοριών προς το δικαστήριο. Προτείνεται, συνεπώς, η συμπλήρωσή του, ώστε, ανεξαρτήτως της άσκησης παρέμβασης, οι φορείς της παρ. 1 να μπορούν να καταθέτουν στη γραμματεία του επιληφθέντος δικαστηρίου υπόμνημα με πληροφορίες, στοιχεία και δεδομένα, συναφή με την υπόθεση. Το υπόμνημα θα κατατίθεται στη γραμματεία, θα είναι προσβάσιμο από τους διαδίκους, με δυνατότητα αντίκρουσης εντός της νόμιμης προθεσμίας, και θα συνεκτιμάται από το δικαστήριο κατά την κρίση του επί της προδήλου αβασιμότητας ή του καταχρηστικού χαρακτήρα της διαδικασίας.

5. Άρθρο 17 – Ενιαίο σημείο πληροφόρησης και δημοσίευση αποφάσεων

Το ενιαίο σημείο πληροφόρησης του άρθρου 17 δεν πρέπει να περιορίζεται στα στατιστικά δεδομένα. Κατά το άρθρο 19 της Οδηγίας και τη Σύσταση (ΕΕ) 2022/758, πρέπει να παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες για τις διαθέσιμες δικονομικές εγγυήσεις, τα μέσα έννομης προστασίας, τη νομική συνδρομή και τα υφιστάμενα μέτρα υποστήριξης, καθώς και κάθε διαθέσιμη πληροφορία. Πρέπει, επίσης, να ενσωματωθεί η ειδική υποχρέωση του άρθρου 19 παρ. 3 της Οδηγίας για δημοσίευση, σε εύκολα προσβάσιμη ηλεκτρονική μορφή και με τήρηση των κανόνων προστασίας δεδομένων, των σχετικών αποφάσεων των εφετείων ή των ανώτατων δικαστηρίων.

6. Μεταβατική διάταξη

Το σχέδιο νόμου δεν περιλαμβάνει μεταβατική διάταξη για τις υποθέσεις που εκκρεμούν κατά την έναρξη ισχύος του. Η παράλειψη αυτή περιορίζει ουσιαστικά την εμβέλεια των θεσπιζόμενων εγγυήσεων, καθώς αποκλείει από την προστασία τους πρόσωπα κατά των οποίων έχουν ήδη κινηθεί διαδικασίες με χαρακτηριστικά στρατηγικής

αγωγής. Ιδίως η προθεσμία του άρθρου 5, η οποία εκκινεί από την επίδοση της αγωγής, καθιστά αδύνατη την άσκηση αίτησης πρώιμης απόρριψης όταν η επίδοση έχει προηγηθεί της έναρξης ισχύος του νόμου. Η Οδηγία δεν αποκλείει την εφαρμογή των προστατευτικών εγγυήσεων σε εκκρεμείς υποθέσεις. Αντιθέτως, το άρθρο 3 παρ. 1 επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις και αποτελεσματικότερες δικονομικές εγγυήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η προσθήκη ειδικής μεταβατικής διάταξης, με την οποία οι διατάξεις για την πρώιμη απόρριψη, το βάρος απόδειξης, την αναγνώριση της διαδικασίας ως καταχρηστικής, τα μέσα προστασίας του εναγόμενου και τη θεσμική συνδρομή των φορέων θα εφαρμόζονται και στις υποθέσεις που εκκρεμούν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου. Για τις υποθέσεις στις οποίες δεν έχει παρέλθει το στάδιο στο οποίο μπορεί να εξεταστεί η αγωγή σε πρώτο βαθμό πρέπει να προβλεφθεί νέα προθεσμία για την υποβολή της αίτησης του άρθρου 5, με αφετηρία την έναρξη ισχύος του νόμου. Στις λοιπές εκκρεμείς υποθέσεις πρέπει να διασφαλιστεί, με διαδικασία προσαρμοσμένη στο αντίστοιχο στάδιο της δίκης, η δυνατότητα υποβολής αιτήματος αναγνώρισης της διαδικασίας ως καταχρηστικής και εφαρμογής των αντίστοιχων μέτρων προστασίας.

Η αποτελεσματική εφαρμογή του νέου πλαισίου προϋποθέτει τη συστηματική παρακολούθηση και περιοδική αξιολόγηση της επάρκειας των θεσπιζόμενων εγγυήσεων. Δεδομένου ότι τα μέλη της Ε.Ι.Η.Ε.Α. αποτελούν συστηματικά, αποδέκτες αγωγών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών ρυθμίσεων, εκτιμούμε ότι η συμμετοχή της Ένωσης, ως θεσμικού φορέα εκπροσώπησης του κλάδου, στις αρμόδιες επιτροπές και ομάδες εργασίας, καθώς και στις διαδικασίες αξιολόγησης ή αναθεώρησης, είναι αναγκαία, ώστε να αξιοποιείται η άμεση εμπειρία των μελών της και να διασφαλίζεται η ουσιαστική και συνεπής βελτίωση του πλαισίου.

Ενότητα 2 – ΜΕΡΟΣ Β΄ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ (Άρθρα 20-32)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20 Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Μέρους είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της ταχύτητας και της δεσμευτικότητας της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς οριστικές δικαστικές αποφάσεις, καθώς και η αντιμετώπιση φαινομένων μη συμμόρφωσης, καθυστέρησης ή πλημμελούς συμμόρφωσης των διοικητικών αρχών, ιδίως προς αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Άρθρο 21 Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος Μέρους είναι η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για τη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, σε εκτέλεση της παρ. 5 του άρθρου 95 του Συντάγματος, μέσω της αντικατάστασης της διαδικασίας του ν. 3068/2002 (Α΄ 274), καθώς και η ρύθμιση της διαδικασίας συμμόρφωσης, της λειτουργίας των συμβουλίων συμμόρφωσης, της επιβολής κυρώσεων και της ευθύνης των αρμόδιων οργάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Άρθρο 22 Υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις

1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα (εφεξής: «φορέας διοίκησης»), όπως αυτός ορίζεται στην περ. α) της παρ.

- 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 173), υποχρεούνται να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων.
2. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια της παρ. 1 είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει.
3. Δεν εμπíπτουν στις διατάξεις του παρόντος Μέρους οι εκτελεστοί τίτλοι των περ. γ) έως ζ) της παρ. 2 του άρθρου 904 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), πλην των κηρυχθεισών ως εκτελεστών αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων της περ. στ) της παρ. 2 του άρθρου 904 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις εμπορικές συναλλαγές, κατά την έννοια της περ. 1) της υποπαρ. Ζ.3 του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107), όταν αντισυμβαλλόμενοι είναι φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014.

Άρθρο 23

Συγκρότηση συμβουλίου συμμόρφωσης

1. Η αρμοδιότητα για τη λήψη των προβλεπόμενων στο άρθρο 24 μέτρων συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται σε τριμελές συμβούλιο:
- α) του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου για τις αποφάσεις του,
 - β) του Συμβουλίου της Επικρατείας για τις αποφάσεις του,
 - γ) του Αρείου Πάγου για τις αποφάσεις του και τις αποφάσεις των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων όλων των βαθμίδων,
 - δ) του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τις αποφάσεις του,
 - ε) των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων για τις αποφάσεις τους,
 - στ) κάθε Ειδικού Δικαστηρίου για τις αποφάσεις του.
2. Το συμβούλιο συμμόρφωσης της παρ. 1 απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και δύο (2) δικαστές του οικείου δικαστηρίου. Ο Πρόεδρος ορίζει εισηγητή, εφόσον είναι δυνατό, τον εισηγητή της απόφασης. Ειδικότερα:
- α) Για το Συμβούλιο της Επικρατείας, τον Άρειο Πάγο και το Ελεγκτικό Συνέδριο ο Πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου συμμόρφωσης μπορεί να ανήκουν στον σχηματισμό (ολομέλεια ή τμήμα) που εξέδωσε την απόφαση.
 - β) Για τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια, ο Πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου συμμόρφωσης ανήκουν στον σχηματισμό που εξέδωσε την απόφαση. Σε περίπτωση απόφασης μονομελούς σχηματισμού, στο συμβούλιο μετέχει ως εισηγητής, εφόσον είναι δυνατό, ο δικαστής που την εξέδωσε. Όλα τα μέλη του συμβουλίου, ανεξαρτήτως βαθμού, έχουν αποφασιστική ψήφο.

Άρθρο 24

Διαδικασία συμμόρφωσης

1. Μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την επίδοση της δικαστικής απόφασης προς τον υπόχρεο σε συμμόρφωση φορέα διοίκησης, ο αιτών τη συμμόρφωση μπορεί να υποβάλει στο αρμόδιο συμβούλιο συμμόρφωσης αίτηση, προκειμένου να διαπιστωθεί η μη συμμόρφωση ή η πλημμελής συμμόρφωση και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την πραγματοποίησή της.
2. Ο πρόεδρος του συμβουλίου συμμόρφωσης ορίζει με πράξη του εισηγητή, καθώς και ημερομηνία και ώρα συνεδρίασης του συμβουλίου. Στη συνεδρίαση καλούνται να παραστούν με υπηρεσιακό εκπρόσωπό του ο υπόχρεος σε συμμόρφωση φορέας και ο αιτών. Με την ίδια πράξη ο υπόχρεος σε συμμόρφωση φορέας καλείται να εκθέσει και εγγράφως τις απόψεις του εντός ενός (1) μηνός από την επίδοση της πράξης και να υποβάλει στο συμβούλιο τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του. Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, μπορεί επίσης να καλείται να παραστεί στη συνεδρίαση το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με εκπρόσωπό του. Στην περίπτωση αυτή η πράξη του πρώτου εδαφίου επιδίδεται στο αρμόδιο γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και αν δεν υπάρχει τέτοιο στην κεντρική του υπηρεσία.
3. α) Αν το συμβούλιο συμμόρφωσης διαπιστώσει ότι υπήρξε προσήκουσα συμμόρφωση, απορρίπτει την

αίτηση.

β) Αν το συμβούλιο συμμόρφωσης διαπιστώσει ότι δεν υπήρξε συμμόρφωση ή ότι αυτή υπήρξε πλημμελής, εκδίδει πρακτικό, με το οποίο καθορίζει, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το περιεχόμενο της δικαστικής απόφασης, τη φύση της υπόθεσης και τους ισχυρισμούς των μερών, το συγκεκριμένο περιεχόμενο της πράξης που πρέπει να εκδοθεί ή της ενέργειας που πρέπει να επιχειρηθεί, καθώς και το αρμόδιο όργανο του υπόχρεου σε συμμόρφωση φορέα. Με το ίδιο πρακτικό το συμβούλιο συμμόρφωσης διατάσσει τον υπόχρεο φορέα να προβεί στην έκδοση της πράξης ή στην εκτέλεση της ενέργειας και να διαβιβάσει στο συμβούλιο τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες και σε εξαιρετικές περιπτώσεις τους έξι (6) μήνες από την επίδοση του πρακτικού στον υπόχρεο φορέα, που γίνεται με επιμέλεια της γραμματείας του συμβουλίου. Το πρακτικό του συμβουλίου συμμόρφωσης επιδίδεται επίσης στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2.

γ) Η έκδοση νέας πράξης ή η εκτέλεση ενέργειας από τον υπόχρεο σε συμμόρφωση φορέα δεν κωλύει το συμβούλιο συμμόρφωσης, εφόσον κρίνει ότι η συμμόρφωση δεν είναι πλήρης, να ασκήσει την κατά την περ. β) αρμοδιότητά του.

4. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας που τίθεται στον υπόχρεο φορέα, σύμφωνα με την παρ. 3, το συμβούλιο συμμόρφωσης διαπιστώνει, με απόφαση που εκδίδεται αυτεπαγγέλτως, ότι υπήρξε εμπρόθεσμη και προσήκουσα συμμόρφωση ή ότι δεν υπήρξε η συμμόρφωση αυτή. Στην τελευταία περίπτωση, το συμβούλιο συμμόρφωσης επιβάλλει στον υπόχρεο φορέα κατ' αποκοπή χρηματική κύρωση, καθώς και επαναλαμβανόμενη χρηματική κύρωση για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία υπολογίζεται από τη λήξη της προθεσμίας συμμόρφωσης. Κριτήρια για τον καθορισμό του ποσού των κυρώσεων είναι η φύση και η σημασία της διαφοράς, οι συνθήκες της μη συμμόρφωσης και οι συνέπειές της για το θιγόμενο πρόσωπο, η χρονική της διάρκεια και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας της κύρωσης. Η επαναλαμβανόμενη χρηματική κύρωση εκκαθαρίζεται ανά τρίμηνο, με αίτηση του δικαιούχου, από τον πρόεδρο του συμβουλίου συμμόρφωσης. Τα ποσά των χρηματικών κυρώσεων καταβάλλονται στους αιτούντες τη συμμόρφωση όπως ορίζεται με την απόφαση του συμβουλίου και δεν συνυπολογίζονται με τυχόν αξιώσεις αποζημίωσης του δικαιούχου.
5. Αν υποβληθεί αίτηση από άλλον αιτούντα τη συμμόρφωση, για υπόθεση ως προς την οποία έχει ήδη διαπιστωθεί η μη συμμόρφωση προς την ίδια δικαστική απόφαση, το συμβούλιο μπορεί να εκδίδει αμέσως απόφαση με το περιεχόμενο που ορίζεται στις παρ. 3 και 4, χωρίς να απαιτείται έκδοση πρακτικού.
6. Το συμβούλιο συμμόρφωσης μπορεί, επιπλέον όσων ορίζονται στις παρ. 3 και 4, να διατάσσει κάθε πρόσφορο προσωρινό μέτρο για την προστασία των έννομων συμφερόντων και δικαιωμάτων των αιτούντων τη συμμόρφωση, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις τους, καθώς και να συμπληρώνει ή να τροποποιεί τα ληφθέντα προσωρινά μέτρα. Τα προσωρινά μέτρα ισχύουν έως ότου ο υπόχρεος φορέας συμμορφωθεί πλήρως προς τη δικαστική απόφαση, το πρακτικό και την απόφαση του συμβουλίου συμμόρφωσης.
7. Νέα αίτηση συμμόρφωσης των ίδιων αιτούντων τη συμμόρφωση κατά την παρ. 1 δεν επιτρέπεται. Μετά την έκδοση απορριπτικής απόφασης, υποβολή νέας αίτησης από τον ίδιο ή άλλον αιτούντα επιτρέπεται μόνο αν γίνεται επίκληση νέων κρίσιμων πραγματικών στοιχείων ή αν μεταβλήθηκε το καθεστώς βάσει του οποίου απορρίφθηκε η αίτηση.
8. Το συμβούλιο συμμόρφωσης μπορεί, και ανεξάρτητα από την υποβολή αίτησης της παρ. 1, να διατυπώνει γνώμη ως προς τον ενδεικνυόμενο τρόπο συμμόρφωσης και να παρέχει κάθε αναγκαία συνδρομή στον υπόχρεο φορέα διοίκησης, ύστερα από αίτησή του. Μπορεί επίσης, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση του υπόχρεου φορέα, να ορίζει δικαστή του οικείου δικαστηρίου ως εντεταλμένο για την παροχή κάθε αναγκαίας συνδρομής.
9. Αμέσως μόλις ο υπόχρεος φορέας διοίκησης προβεί στην οφειλόμενη συμμόρφωση, ζητεί, με αίτησή του προς το συμβούλιο συμμόρφωσης η οποία συνοδεύεται από τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, να διαπιστωθεί ότι η συμμόρφωση είναι προσήκουσα. Αν το συμβούλιο συμμόρφωσης δεχθεί την αίτηση, διαπιστώνει τον ακριβή χρόνο συμμόρφωσης και διατάσσει τη διακοπή από τον χρόνο αυτόν της επαναλαμβανόμενης χρηματικής κύρωσης και την άρση των προσωρινών μέτρων. Έως την έκδοση απόφασης ο πρόεδρος του συμβουλίου συμμόρφωσης μπορεί, με προσωρινή διαταγή που

καταχωρίζεται στην αίτηση, να αναστέλλει την επιβολή της επαναλαμβανόμενης χρηματικής κύρωσης ή την εφαρμογή των προσωρινών μέτρων.

10. Η απόφαση του συμβουλίου συμμόρφωσης με την οποία προσδιορίζεται η κατ' αποκοπή χρηματική κύρωση και οι πράξεις με τις οποίες εκκαθαρίζεται η επαναλαμβανόμενη χρηματική κύρωση εκτελούνται κατά τις διατάξεις περί εντάλματος πληρωμής. Η είσπραξη του ποσού αυτού μπορεί να επιδιωχθεί και με αναγκαστική εκτέλεση κατά το άρθρο 26.
11. Το ποσό καταλογίζεται στον υπόχρεο σε συμμόρφωση φορέα διοίκησης. Για την κάλυψη της κατά το παρόν άρθρο δαπάνης εγγράφεται κατ' έτος ειδική πίστωση στον κρατικό προϋπολογισμό και τον προϋπολογισμό των υπόχρεων φορέων διοίκησης. Αν δεν έχει εγγραφεί πίστωση ή η εγγεγραμμένη πίστωση είναι ανεπαρκής ή έχει εξαντληθεί, τηρείται η κατά τις οικείες διατάξεις διαδικασία εγγραφής ή μεταφοράς πίστωσης.
12. Σοβαρές παραβιάσεις της υποχρέωσης συμμόρφωσης καταγράφονται σε ιδιαίτερη έκθεση κάθε συμβουλίου συμμόρφωσης, η οποία συντάσσεται κατ' έτος και υποβάλλεται στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Υπουργό Εσωτερικών.

Άρθρο 25

Περιορισμένη δικαστική υποκατάσταση

1. Εάν, παρά την επιβολή κατ' αποκοπήν και επαναλαμβανόμενης χρηματικής κύρωσης κατά την παρ. 4 του άρθρου 24, ο υπόχρεος σε συμμόρφωση φορέας δεν προβεί εντός δώδεκα (12) μηνών από την έκδοση της απόφασης του συμβουλίου συμμόρφωσης σε προσήκουσα συμμόρφωση, το συμβούλιο, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου ή και αυτεπαγγέλτως, δύναται, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, να ενεργοποιήσει τον πα-ρόντα μηχανισμό υποκατάστασης.
 2. Η υποκατάσταση επιτρέπεται μόνον όταν:
 - α) το περιεχόμενο της οφειλόμενης πράξης ή ενέργειας προκύπτει ευθέως και σαφώς από το διατακτικό ή το σκεπτικό της δικαστικής απόφασης,
 - β) δεν καταλείπεται στη Διοίκηση διακριτική ευχέρεια ως προς τη διαμόρφωση του ου-σιώδους περιεχομένου της πράξης,
 - γ) η οφειλόμενη πράξη ή ενέργεια δεν συνεπάγεται ουσιώδη παρέκκλιση από τη δημο-σιονομική πολιτική ή την ισορροπία του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος,και
 - δ) η μη συμμόρφωση κρίνεται αδικαιολόγητη και συνιστά σοβαρή παραβίαση της υπο-χρέωσης του άρθρου 22.
3. Στην περίπτωση αυτή, το συμβούλιο ορίζει ένα εκ των μελών του ή άλλον δικαστή του οικείου δικαστηρίου ως εντεταλμένο για την εκτέλεση της απόφασης. Ο εντεταλμένος δικαστής:
 - α) συντάσσει την πράξη με το συγκεκριμένο περιεχόμενο που επιβάλλεται από τη δικα-στική απόφαση και τη διαβιβάζει στο αρμόδιο όργανο προς υπογραφή·
 - β) εάν το αρμόδιο όργανο δεν προβεί στην υπογραφή εντός τριάντα (30) ημερών από τη διαβίβαση, η πράξη θεωρείται εκδοθείσα αυτοδικαίως κατά την τελευταία ημέρα της προθεσμίας και παράγει όλες τις έννομες συνέπειές της·
 - γ) σε περίπτωση που απαιτείται δημοσίευση, διατάσσει ο ίδιος τη δημοσίευση στην Εφη-μερίδα της Κυβερνήσεως ή σε άλλο προβλεπόμενο μέσο.
4. Εάν η προς συμμόρφωση υποχρέωση συνίσταται σε καταβολή χρηματικού ποσού, ο εντεταλμένος δικαστής δύναται, μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 1, να εκδώσει εκτελεστό τίτλο ή ένταλμα πληρωμής, το οποίο εκτελείται κατά τις οικείες διατάξεις.
5. Εάν η συμμόρφωση απαιτεί υλική πράξη, ο εντεταλμένος δικαστής δύναται να διατά-ξει την εκτέλεσή της, ζητώντας τη συνδρομή των αρμόδιων αρχών. Οι αρχές αυτές υπο-χρεούνται να παρέχουν τη συνδρομή τους.
6. Η ενεργοποίηση του παρόντος άρθρου δεν θίγει την πειθαρχική, ποινική ή αστική ευ-θύνη των αρμοδίων οργάνων σύμφωνα με το άρθρο 28.
7. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αποτελεί εξαιρετικό μέτρο τελευταίας προσφυγής και αιτιολογείται ειδικώς ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 2 και την α-ναγκαιότητα διασφάλισης της

αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά την παρ. 1 του άρθρου 20 του Συντάγματος και την παρ. 1 του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Άρθρο 26

Εντολές προς συμμόρφωση – Αντικατάσταση παρ. 4 άρθρου 50 π.δ. 18/1989

Η παρ. 4 του άρθρου 50 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), περί συνεπειών απόφασης, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Με τις αποφάσεις των παρ. 1 έως 3, το δικαστήριο δύναται, στο πλαίσιο του αντικειμένου της δίκης, να διατάσσει τη Διοίκηση να λάβει συγκεκριμένα, κατάλληλα, κατά περίπτωση, μέτρα ή να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες για την προσήκουσα συμμόρφωση προς το σκεπτικό και το διατακτικό της απόφασης και να τάσσει συγκεκριμένη προθεσμία συμμόρφωσης. Οι εντολές προς συμμόρφωση του πρώτου εδαφίου επιβάλλονται και κατόπιν αιτήματος του αιτούντος, το οποίο μπορεί να προβληθεί μέχρι και την κατάθεση του υπομνήματος της παρ. 2 του άρθρου 25.».

Άρθρο 27

Αναγκαστική εκτέλεση

1. Η αναγκαστική εκτέλεση για να ικανοποιηθεί χρηματική απαίτηση κατά των φορέων της παρ. 1 του άρθρου 22 γίνεται με κατάσχεση της ιδιωτικής περιουσίας αυτών. Αποκλείεται η κατάσχεση απαιτήσεων που πηγάζουν από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου ή απαιτήσεων χρηματικού ή μη αντικειμένου το οποίο έχει ταχθεί για την άμεση εξυπηρέτηση ειδικού δημόσιου σκοπού.
2. Η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων ή άλλων εκτελεστών τίτλων, που υπόκεινται σε ένδικα μέσα ή βοηθήματα και από τους οποίους απορρέει χρηματική υποχρέωση φορέων του δημόσιου τομέα, διενεργείται ύστερα από προσκόμιση εκ μέρους του δικαιούχου ισόποσης εγγυητικής επιστολής τραπεζίτης. Το δικαστήριο που εξέδωσε την εκτελεστή απόφαση ή το δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η εκδίκαση του ενδίκου βοηθήματος μπορεί, κατόπιν σχετικού αιτήματος, αναλόγως της φερεγγυότητας του δικαιούχου ή των λοιπών εγγυήσεων που προσφέρει ή κρίνονται αναγκαίες, να μειώσει το ύψος της εγγυητικής επιστολής μέχρι του ενός δευτέρου (1/2). Αν η άσκηση του ενδίκου βοηθήματος δεν υπόκειται σε χρονικό περιορισμό, ο εκτελεστός τίτλος μπορεί να εκτελεσθεί χωρίς εγγύηση, μετά την άπρακτη πάροδο ενενήντα (90) ημερών από την επίδοσή του. Η εγγυητική επιστολή εκδίδεται υπέρ της υπηρεσίας που είναι αρμόδια για την καταβολή, και επιστρέφεται μετά από την προσκόμιση πιστοποιητικού αμετάκλητης υπέρ του αντιδίκου του υπόχρεου επίλυσης της διαφοράς ή της μη ασκήσεως ενδίκου μέσου ή βοηθήματος μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από τον νόμο.
3. Η υποχρέωση προσκόμισης εγγυητικής επιστολής προκειμένου να εκτελεσθεί η δικαστική απόφαση δεν ισχύει για τις απαιτήσεις εργαζομένων με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες προέρχονται από την εργασιακή τους σχέση.
4. Αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος φορέων της παρ. 1 του άρθρου 22 επιτρέπεται μετά την παρέλευση εξήντα (60) ημερών από την επίδοση της απόφασης στον Υπουργό που είναι αρμόδιος για την πληρωμή ή στον εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ή φορέα.
5. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Όγδου Βιβλίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182).

Άρθρο 28

Πειθαρχική, ποινική και αστική ευθύνη

1. Η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στα άρθρα 22 και 24 ή η προτροπή σε μη εκπλήρωση συνιστά ιδιαίτερο πειθαρχικό παράπτωμα για κάθε αρμόδιο υπάλληλο. Ως αρμόδιοι νοούνται ιδίως οι υπάλληλοι οι οποίοι, σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία, τη δικαστική απόφαση προς την οποία ζητείται η συμμόρφωση ή τις πράξεις του συμβουλίου συμμόρφωσης, οφείλουν να εκδώσουν τις απαραίτητες προπαρασκευαστικές ή οριστικές πράξεις ή να προβούν στις οφειλόμενες ενέργειες, καθώς και οι ιεραρχικώς προϊστάμενοι αυτών. Αν η παράλειψη συμμόρφωσης τελείται με σκοπό να

προσπορίσει ο υπάλληλος στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος, τιμωρείται με την πειθαρχική ποινή της προσωρινής ή οριστικής παύσης.

2. Η άσκηση της πειθαρχικής δίωξης προκαλείται και με τη διαβίβαση στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο των σχετικών στοιχείων από τον πρόεδρο του συμβουλίου συμμόρφωσης, ο οποίος, στην περίπτωση αυτή, ενημερώνεται υποχρεωτικά για την πρόοδο της πειθαρχικής διαδικασίας μέχρι την έκδοση της τελικής πειθαρχικής απόφασης. Σε περίπτωση επιβολής χρηματικής κύρωσης κατά την παρ. 4 του άρθρου 24 λόγω αδικαιολόγητης μη συμμόρφωσης, για την οποία ανακύπτει πειθαρχική ευθύνη, το συμβούλιο συμμόρφωσης περιλαμβάνει στην απόφασή του σχετική διάταξη, με την οποία προσδιορίζει, εφόσον είναι δυνατό, και τα ελεγχόμενα φυσικά πρόσωπα. Η απόφαση επιδίδεται στο αρμόδιο για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας όργανο, το οποίο υποχρεούται να ασκήσει τη δίωξη. Η πειθαρχική απόφαση εκδίδεται το αργότερο μέσα σε έξι (6) μήνες από την επίδοση της απόφασης του συμβουλίου συμμόρφωσης και κοινοποιείται στον πρόεδρο του συμβουλίου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η παράλειψη των πειθαρχικών οργάνων να ασκήσουν τις κατά το παρόν Μέρος αρμοδιότητές τους συνιστά παράβαση καθήκοντος κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95) και αποτυπώνεται στο πρακτικό του συμβουλίου συμμόρφωσης, το οποίο διαβιβάζεται στον αρμόδιο εισαγγελέα.
3. Η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στα άρθρα 22 και 24 με σκοπό ο παραβάτης να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή να βλάψει τον υπόχρεο σε συμμόρφωση φορέα ή άλλον συνιστά παράβαση καθήκοντος κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, εφόσον δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη. Η μη συμμόρφωση προς τα πρακτικά και τις αποφάσεις του συμβουλίου συμμόρφωσης, τα οποία εκδίδονται κατά το άρθρο 24 του παρόντος, τιμωρείται με τις ποινές της παρ. 1 του άρθρου 169Α του Ποινικού Κώδικα, περί παραβίασης δικαστικών αποφάσεων, συμφωνιών που επικυρώθηκαν από συμβολαιογράφο και πρακτικού διαμεσολάβησης. Ο πρόεδρος του συμβουλίου συμμόρφωσης ή το συμβούλιο διαβιβάζει τα σχετικά στοιχεία στον αρμόδιο εισαγγελέα.
4. Σε περίπτωση επιβολής οποιασδήποτε τελεσίδικης πειθαρχικής ποινής, κατά τις προβλέψεις των παρ. 1 και 2 του παρόντος, οι υπάλληλοι υπέχουν και αστική ευθύνη, σύμφωνα με τα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164), το άρθρο 38 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ (ν. 3528/2007, Α' 26) και το άρθρο 44 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007, Α' 143). Κατόπιν ενημέρωσής του για την επιβολή της τελεσίδικης πειθαρχικής ποινής, ο πρόεδρος του συμβουλίου συμμόρφωσης οφείλει να διαβιβάζει τα στοιχεία της υπόθεσης στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την άσκηση αίτησης καταλογισμού κατά των υπαιτίων υπαλλήλων, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΤΕΛΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κ, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία του συμβουλίου συμμόρφωσης, τον τρόπο και τη διαδικασία διαπίστωσης της μη συμμόρφωσης, την επιβολή και είσπραξη των χρηματικών κυρώσεων, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 24.

Άρθρο 30

Τελικές διατάξεις

Η διαδικασία συμμόρφωσης της Διοίκησης σε υποθέσεις οι οποίες, κατόπιν καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης διέπεται από το παρόν Μέρος.

Άρθρο 31

Μεταβατικές διατάξεις

1. Έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 28 εξακολουθεί να ισχύει το π.δ. 61/2004 (Α' 54), περί διαδικασίας ελέγχου της συμμόρφωσης της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, εφόσον οι διατάξεις του δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος Μέρους.
2. Το παρόν Μέρος εφαρμόζεται στις αιτήσεις συμμόρφωσης που κατατίθενται μετά την έναρξη ισχύος του.
3. Εκκρεμείς αιτήσεις συμμόρφωσης κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διέπονται από τις διατάξεις που ίσχυαν κατά την άσκησή τους. Αν, επί εκκρεμούς αίτησης του πρώτου εδαφίου, έχει εκδοθεί απόφαση ή εκδοθεί μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος επιβολής χρηματικής κύρωσης, κατά τις καταργούμενες με το άρθρο 31 διατάξεις, νέα αίτηση συμμόρφωσης προς την ίδια απόφαση διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους, εφόσον ασκείται μετά την έναρξη ισχύος του.

Άρθρο 32

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργούνται από τον ν. 3068/2002 (Α' 274):

- α) το άρθρο 1, περί συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις,
- β) το άρθρο 2, περί αρμόδιου τριμελούς συμβουλίου ελέγχου της συμμόρφωσης,
- γ) το άρθρο 3, περί διαδικασίας διαπίστωσης της μη συμμόρφωσης και επιβολής χρηματικής κύρωσης,
- δ) το άρθρο 4, περί αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του Δημοσίου και
- ε) το άρθρο 5, περί πειθαρχικής και αστικής ευθύνης για τη μη συμμόρφωση προς δικαστικές αποφάσεις.

Σχόλια επί της ενότητας 2

Ιωάννης Κοφινάς – 9 Ιουλίου 2026, 08:06

Η διαδικασία συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις θα ήταν πιο άμεση και αποτελεσματική με όμοια εφαρμογή των διατάξεων της υποπαραγράφου Ζ5 και Ζ7 της παραγράφου Ζ του ν.4152/2013 που αφορά την καθυστέρηση πληρωμών των εμπορικών συναλλαγών, από Δημόσια Αρχή. Η Διοίκηση να οφείλει και τον νόμιμο τόκο υπερημερίας για κάθε ημέρα καθυστέρησης χωρίς να απαιτείται όχληση από τον πολίτη. Επιπλέον, ο πολίτης να δικαιούται να λάβει ως αποζημίωση, το κατ' αποκοπή ποσό των σαράντα (40) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης, εφόσον σε μια δικαστική απόφαση καθίσταται απαιτητός ο ανωτέρω τόκος υπερημερίας.

Ιωάννης Κοφινάς – 10 Ιουλίου 2026, 14:35

Τα κριτήρια για τον καθορισμό του ποσού των χρηματικών κυρώσεων σύμφωνα με τις προτεινόμενες διατάξεις της παρ. 3β το άρθρου 24 θα πρέπει να είναι σαφή και καθορισμένα.

Εάν η προς συμμόρφωση υποχρέωση συνίσταται σε καταβολή χρηματικού ποσού θεωρώ ότι το κύριο κριτήριο θα πρέπει να είναι το ύψος του χρηματικού ποσού και το δεύτερο ουσιώδες κριτήριο ο χρόνος καθυστέρησης εφαρμογής της δικαστικής απόφασης.

Έτσι για χρηματικό ποσό ύψους 20.000,00€ το χρηματικό ποσό της κύρωσης θα μπορούσε να είναι ενδεικτικά ίσο με το 5% του οφειλόμενου ποσού.

Για τον χρόνο καθυστέρησης εφαρμογής της δικαστικής απόφασης θα μπορούσε να θεσπιστεί ομοίως ενδεικτικά το ποσό των 1.000,00€ για κάθε μήνα μη συμμόρφωσης με την δικαστική απόφαση.

ΙΩΑΝΝΑ ΣΩΣΣΙΔΟΥ – 11 Ιουλίου 2026, 20:59

Η υλοποίηση της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις είναι απαραίτητη και το παρόν νομοσχέδιο κινείται προς την σωστή κατεύθυνση.

Στο άρθρο 24 -Διαδικασία Συμμόρφωσης- θα πρέπει να διευκρινιστεί, στην περίπτωση έκδοσης συναφών αποφάσεων, ποιοι μπορούν να αιτηθούν την συμμόρφωση, ως εξής:

«Εάν έχουν κατατεθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αίτημα και έγινε δεκτή η αίτηση που εκδικάστηκε πρώτη και επομένως καταργήθηκε η δίκη ως προς τις λοιπές αιτήσεις με το αιτιολογικό ότι

ικανοποιήθηκε το αίτημα με την εκδοθείσα επί της πρώτης αίτησης απόφαση, τότε οι αιτούντες των λοιπών αιτήσεων επί των οποίων εκδόθηκαν συναφείς μεταγενέστερες αποφάσεις, να νομιμοποιούνται, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν (μόνο αυτοί ή και αυτοί) αίτηση συμμόρφωσης προς την πρώτη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις παραγράφους 5 και 7 του άρθρου 24».

Ιωάννα Σωσσίδου

τ. συμβολαιογράφος

Μέλος ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Συμβολαιογράφων

ΣΤΑΥΡ ΜΠΟΖΙΟΝΕΛΟΣ – 14 Ιουλίου 2026, 16:54

Τίτλος Σχολίου: Προσθήκη εδαφίου στην παρ. 5 του άρθρου 24 – «Διεύρυνση της ενεργητικής νομιμοποίησης σε περιπτώσεις κατάργησης δίκης λόγω ικανοποίησης του αιτήματος».-

Κείμενο:

Επί του άρθρου 24 και ειδικότερα στην παράγραφο 5 αυτού προτείνεται η προσθήκη νέου (τελευταίου) εδαφίου, προκειμένου να επιλυθεί ένα πάγιο ερμηνευτικό και ουσιαστικό πρόβλημα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία συμμόρφωσης της Διοίκησης.-

Προτεινόμενη Προσθήκη: «Στην περίπτωση που έχουν ασκηθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αντικείμενο και, κατόπιν αποδοχής της πρώτης εξ αυτών, καταργήθηκε η δίκη επί των υπολοίπων (συναφών) αιτήσεων κατ' εφαρμογή των οικείων δικονομικών διατάξεων λόγω ικανοποίησης του αιτήματος, οι αιτούντες των λοιπών αυτών αιτήσεων νομιμοποιούνται ενεργητικά, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν την αίτηση συμμόρφωσης του παρόντος άρθρου προς την εκδοθείσα ακυρωτική απόφαση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 5 και 7».-

Αιτιολογική Τεκμηρίωση: Η ρύθμιση κρίνεται επιβεβλημένη για την εναρμόνιση του νέου πλαισίου με το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος και το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και αποτελεσματική δικαστική προστασία).- Με το υφιστάμενο καθεστώς, οι διοικούμενοι που προσέφυγαν έγκαιρα στη Δικαιοσύνη αλλά είδαν τη δίκη τους να καταργείται επειδή εκδόθηκε νωρίτερα απόφαση επί άλλης (ταυτόσημης) αιτήσεως, στερούνται αυτοτελούς εκτελεστού τίτλου.- Εάν η Διοίκηση αρνηθεί να επεκτείνει τις συνέπειες της ακυρωτικής απόφασης και σε αυτούς, οι πολίτες αυτοί εγκλωβίζονται, μη δυνάμενοι να εκκινήσουν τη διαδικασία του άρθρου 24, παρότι είχαν ασκήσει εμπρόθεσμο ένδικο βοήθημα.- Με την προτεινόμενη προσθήκη αποτρέπεται ο κίνδυνος αυτός, διασφαλίζεται η αρχή της χρηστής διοίκησης και αποφεύγεται η άσκοπη σώρευση νέων δικαστικών προσφυγών.-

ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΚ. ΜΠΟΖΙΟΝΕΛΟΣ

Συνταξιούχος Συμβολαιογράφος Άργους

Ιωάννης Κοφινάς – 16 Ιουλίου 2026, 07:42

Σύμφωνα με τις προτεινόμενες διατάξεις της παρ. 3β του άρθρου 23 : « Αν το συμβούλιο συμμόρφωσης διαπιστώσει ότι δεν υπήρξε συμμόρφωση ή ότι αυτή υπήρξε πλημμελής, εκδίδει πρακτικό, με το οποίο καθορίζει, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το περιεχόμενο της δικαστικής απόφασης, τη φύση της υπόθεσης και τους ισχυρισμούς των μερών, το συγκεκριμένο περιεχόμενο της πράξης που πρέπει να εκδοθεί ή της ενέργειας που πρέπει να επιχειρηθεί, καθώς και το αρμόδιο όργανο του υπόχρεου σε συμμόρφωση φορέα. Με το ίδιο πρακτικό το συμβούλιο συμμόρφωσης διατάσσει τον υπόχρεο φορέα να προβεί στην έκδοση της πράξης ή στην εκτέλεση της ενέργειας και να διαβιβάσει στο συμβούλιο τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες και σε εξαιρετικές περιπτώσεις τους έξι (6) μήνες από την επίδοση του πρακτικού στον υπόχρεο φορέα, που γίνεται με επιμέλεια της γραμματείας του συμβουλίου. Το πρακτικό του συμβουλίου συμμόρφωσης επιδίδεται επίσης στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2».

Τα κριτήρια προκειμένου να διαπιστώσει το συμβούλιο συμμόρφωσης αν υπήρξε συμμόρφωση της διοίκησης, εκτιμώ ότι πρέπει να είναι συγκεκριμένα. Αποκλειστικό και καθοριστικής σημασίας κριτήριο, θα πρέπει να είναι ο χρόνος που έχει περάσει από την επίδοση της απόφασης. Ένα εξάμηνο είναι αρκετό για να εφαρμόσει η Διοίκηση την απόφαση. Είναι αδιανόητο ο πολίτης μετά από μακροχρόνια δικαστική διαμάχη να υφίσταται και νέα ταλαιπωρία για την εφαρμογή της απόφασης.

Καλλιόπη Σγουρού – 16 Ιουλίου 2026, 10:14

Μετά από σειρά καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για το ζήτημα της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις εθνικές δικαστικές αποφάσεις και τις προτάσεις της ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, είναι επιβεβλημένη η αυστηροποίηση του πλαισίου συμμόρφωσης της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο.

Πράγματι, οι νέες διατάξεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και η συμμετοχή στη σύνθεση του τριμελούς συμβουλίου συμμόρφωσης ενός τουλάχιστον εκ των δικαστών που έχουν κρίνει την υπόθεση και μάλιστα ως εισηγητή, θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί η έγκαιρη συμμόρφωση της Διοίκησης και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας.

Συμφωνώ απολύτως με το σχόλιο της κυρίας Ι. Σωσσίδου, ότι στο άρθρο 24 -Διαδικασία Συμμόρφωσης- με προσθήκη στις παράγραφους 5 και 7 του άρθρου αυτού (24), να διευκρινιστεί ποιος μπορεί να είναι ο άλλος αιτών την συμμόρφωση, στην περίπτωση έκδοσης συναφών αποφάσεων, ως εξής:

«Εάν έχουν κατατεθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αίτημα και έγινε δεκτή η αίτηση που εκδικάστηκε πρώτη και επομένως καταργήθηκε η δίκη ως προς τις λοιπές αιτήσεις με το αιτιολογικό ότι ικανοποιήθηκε το αίτημα με την εκδοθείσα επί της πρώτης αίτησης απόφαση, τότε οι αιτούντες των λοιπών αιτήσεων επί των οποίων εκδόθηκαν συναφείς μεταγενέστερες αποφάσεις, να νομιμοποιούνται, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν (μόνο αυτοί ή και αυτοί) αίτηση συμμόρφωσης προς την πρώτη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις παραγράφους 5 και 7 του παρόντος άρθρου 24».

Επίσης, με βάση τις αρχές της δίκαιης δίκης και της ίσης μεταχείρισης των διαδίκων, καθώς και για οικονομία χρόνου των αρμοδίων Δικαστών, θα πρέπει να προστεθεί στην παράγραφο 5 του άρθρου 24 ότι: «Κατά την διαδικασία της κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, την οποία αίτηση υπέβαλε διάδικος της απόφασης αυτής, στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως με την απόφαση για την οποία ασκήθηκε αίτηση συμμόρφωσης, να δοθεί δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο. Το δικαίωμα παρέμβασης να έχουν οι διάδικοι συναφών αποφάσεων και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά.

Ιωάννα Σωσσίδου – 16 Ιουλίου 2026, 10:28

Συμπληρώνω το από 11/07/2026 σχόλιό μου και προτείνω να προστεθεί στην παράγραφο 5 του άρθρου 24 ότι: «Κατά την διαδικασία της κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, την οποία αίτηση υπέβαλε διάδικος της απόφασης αυτής, στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως με την απόφαση για την οποία ασκήθηκε αίτηση συμμόρφωσης, να δοθεί δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο. Το δικαίωμα παρέμβασης να έχουν οι διάδικοι συναφών αποφάσεων και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΗΜΑΣ – 16 Ιουλίου 2026, 19:30

Συμφωνώ με το προτεινόμενο νομοσχέδιο όσον αφορά στις διατάξεις για την συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις. Οι ρυθμίσεις του εξυπηρετούν τις αρχές του κράτους Δικαίου και χρηστής Διοίκησης. Επίσης θεωρώ, ότι είναι απαραίτητες οι προσθήκες στο νομοσχέδιο, των απόψεων της Ιωάννας Σωσσίδου και Σταύρου Μποζιονέλου.

Επιπλέον προς ενιαία αντιμετώπιση συναφών υποθέσεων, να προστεθούν στην παρ. 5 του άρθρου 24 και τα εξής: "Κατά την διαδικασία κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, να δοθεί στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά."

Ιωάννης Τζήμας

Συνταξιούχος Συμβολαιογράφος Αθηνών

Ευάγγελος Σαρρής – 17 Ιουλίου 2026, 12:32

Συμφωνώ με τα σχόλια που ανέβασαν οι συνάδελφοί μου κύριος Σταύρος Μποζιονέλος, τέως Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Περιφέρειας Εφετείων Ναυπλίου και Καλαμάτας, κυρία Ιωάννα Σωσσίδου

Μέλος ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Συμβολαιογράφων και κυρία Καλλιόπη Σγουρού, συνταξιούχος συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης

Πράγματι, μετά από σειρά καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για το ζήτημα της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις εθνικές δικαστικές αποφάσεις και τις προτάσεις της ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, είναι επιβεβλημένη η αυστηροποίηση του πλαισίου συμμόρφωσης της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο, οι διατάξεις του οποίου θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί η έγκαιρη συμμόρφωση της Διοίκησης και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας.

Για την περίπτωση έκδοσης συναφών αποφάσεων, θα πρέπει στο άρθρο 24 να προστεθεί παράγραφος με το εξής περιεχόμενο:

«Εάν έχουν κατατεθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αίτημα και έγινε δεκτή η αίτηση που εκδικάστηκε πρώτη και επομένως καταργήθηκε η δίκη ως προς τις λοιπές αιτήσεις με το αιτιολογικό ότι ικανοποιήθηκε το αίτημα με την εκδοθείσα επί της πρώτης αίτησης απόφαση, τότε οι αιτούντες των λοιπών αιτήσεων επί των οποίων εκδόθηκαν συναφείς μεταγενέστερες αποφάσεις, να νομιμοποιούνται, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν (μόνο αυτοί ή και αυτοί) αίτηση συμμόρφωσης προς την πρώτη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις παραγράφους 5 και 7 του παρόντος άρθρου 24».

Επίσης, θα πρέπει να προστεθεί στην παράγραφο 5 του άρθρου 24 ότι: «Κατά την διαδικασία της κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, την οποία αίτηση υπέβαλε διάδικος της απόφασης αυτής, στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως με την απόφαση για την οποία ασκήθηκε αίτηση συμμόρφωσης, να δοθεί δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο με προσκόμιση στοιχείων και προτάσεων. Το δικαίωμα παρέμβασης να έχουν οι διάδικοι συναφών αποφάσεων και στις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά».

Ευάγγελος Σαρρής, τέως Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείου Θεσσαλονίκης (Σ.Σ.Ε.Θ.)

Ευάγγελος Βαντσίδης – 17 Ιουλίου 2026, 12:59

Συμφωνώ με τα σχόλια που ανέβασαν οι συνάδελφοί μου κύριος Σταύρος Μποζιονέλος, τέως Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Περιφέρειας Εφετείων Ναυπλίου και Καλαμάτας, κυρία Ιωάννα Σωσίδου Μέλος ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Συμβολαιογράφων και κυρία Καλλιόπη Σγουρού, συνταξιούχος συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης

Πράγματι, μετά από σειρά καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για το ζήτημα της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις εθνικές δικαστικές αποφάσεις και τις προτάσεις της ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, είναι επιβεβλημένη η αυστηροποίηση του πλαισίου συμμόρφωσης της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο, οι διατάξεις του οποίου θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί η έγκαιρη συμμόρφωση της Διοίκησης και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας.

Για την περίπτωση έκδοσης συναφών αποφάσεων, θα πρέπει στο άρθρο 24 να προστεθεί παράγραφος με το εξής περιεχόμενο:

«Εάν έχουν κατατεθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αίτημα και έγινε δεκτή η αίτηση που εκδικάστηκε πρώτη και επομένως καταργήθηκε η δίκη ως προς τις λοιπές αιτήσεις με το αιτιολογικό ότι ικανοποιήθηκε το αίτημα με την εκδοθείσα επί της πρώτης αίτησης απόφαση, τότε οι αιτούντες των λοιπών αιτήσεων επί των οποίων εκδόθηκαν συναφείς μεταγενέστερες αποφάσεις, να νομιμοποιούνται, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν (μόνο αυτοί ή και αυτοί) αίτηση συμμόρφωσης προς την πρώτη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις παραγράφους 5 και 7 του παρόντος άρθρου 24».

Επίσης, θα πρέπει να προστεθεί στην παράγραφο 5 του άρθρου 24 ότι: «Κατά την διαδικασία της κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, την οποία αίτηση υπέβαλε διάδικος της απόφασης αυτής, στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως με την απόφαση για την οποία ασκήθηκε αίτηση συμμόρφωσης, να δοθεί δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο με προσκόμιση στοιχείων και προτάσεων. Το δικαίωμα παρέμβασης να έχουν οι διάδικοι συναφών αποφάσεων και στις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά».

Ευάγγελος Βαντσίδης, πρώην Συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης, τέως Γ.Γ. Ελληνικού Ινστιτούτου Συμβολαιογραφίας

Ευθύμιος Παπαγεωργίου – 17 Ιουλίου 2026, 13:20

Συμφωνώ με τα σχόλια που ανέβασαν οι συνάδελφοί μου κύριος Σταύρος Μποζιονέλος, τέως Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Περιφέρειας Εφετείων Ναυπλίου και Καλαμάτας, κυρία Ιωάννα Σωσσίδου Μέλος ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Συμβολαιογράφων και κυρία Καλλιόπη Σγουρού, συνταξιούχος συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης

Πράγματι, μετά από σειρά καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για το ζήτημα της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις εθνικές δικαστικές αποφάσεις και τις προτάσεις της ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, είναι επιβεβλημένη η αυστηροποίηση του πλαισίου συμμόρφωσης της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο, οι διατάξεις του οποίου θα βοηθήσουν να διασφαλιστεί η έγκαιρη συμμόρφωση της Διοίκησης και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας.

Για την περίπτωση έκδοσης συναφών αποφάσεων, θα πρέπει στο άρθρο 24 να προστεθεί παράγραφος με το εξής περιεχόμενο:

«Εάν έχουν κατατεθεί περισσότερες αιτήσεις ακυρώσεως με το ίδιο αίτημα και έγινε δεκτή η αίτηση που εκδικάστηκε πρώτη και επομένως καταργήθηκε η δίκη ως προς τις λοιπές αιτήσεις με το αιτιολογικό ότι ικανοποιήθηκε το αίτημα με την εκδοθείσα επί της πρώτης αίτησης απόφαση, τότε οι αιτούντες των λοιπών αιτήσεων επί των οποίων εκδόθηκαν συναφείς μεταγενέστερες αποφάσεις, να νομιμοποιούνται, ως έχοντες έννομο συμφέρον, να ασκήσουν (μόνο αυτοί ή και αυτοί) αίτηση συμμόρφωσης προς την πρώτη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις παραγράφους 5 και 7 του παρόντος άρθρου 24».

Επίσης, θα πρέπει να προστεθεί στην παράγραφο 5 του άρθρου 24 ότι: «Κατά την διαδικασία της κρίσεως αίτησης συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, την οποία αίτηση υπέβαλε διάδικος της απόφασης αυτής, στους διαδίκους συναφούς αποφάσεως με την απόφαση για την οποία ασκήθηκε αίτηση συμμόρφωσης, να δοθεί δικαίωμα παρέμβασης στο Τριμελές Συμβούλιο με προσκόμιση στοιχείων και προτάσεων. Το δικαίωμα παρέμβασης να έχουν οι διάδικοι συναφών αποφάσεων και στις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του παρόντος, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί η απόφαση από το Τριμελές Συμβούλιο, ανεξάρτητα εάν εκδόθηκαν σχετικά πρακτικά».

Ευθύμιος Παπαγεωργίου, τέως Πρόεδρος Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Ιωαννίνων

Αννα Αβραμίδου – 18 Ιουλίου 2026, 10:56

Είναι απαραίτητη η συμμόρφωση της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο και μάλιστα θα πρέπει να προστεθεί παράγραφος 4 στο άρθρο 31 ως εξής:

"Οι διατάξεις του παρόντος (δηλαδή οι νέες διατάξεις) εφαρμόζονται και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν την ψήφιση αυτού, εφόσον κατά την ψήφισή του δεν έχει ακόμη εκδοθεί η σχετική απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου".

Αννα Αβραμίδου

Συνταξιούχος Συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Τζήμας – 18 Ιουλίου 2026, 11:39

Η υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης στο πλαίσιο παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, υπήρξε και είναι και σήμερα εξόχως προβληματική στην υλοποίησή της, καθώς πολλές φορές η Διοίκηση δεν συμμορφώνεται ή καθυστερεί σημαντικά να συμμορφωθεί με δικαστικές αποφάσεις.

Επομένως είναι απαραίτητη η συμμόρφωση της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο και μάλιστα θα πρέπει να προστεθεί παράγραφος 4 στο άρθρο 31 ως εξής:

"Οι διατάξεις του παρόντος (δηλαδή οι νέες διατάξεις) εφαρμόζονται και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν την ψήφιση αυτού, εφόσον κατά την ψήφισή του δεν έχει ακόμη εκδοθεί η σχετική απόφαση

του Τριμελούς Συμβουλίου".

Ιωάννης Τζήμας
συνταξιούχος Συμβολαιογράφος Αθηνών

Παρασκευή Παναγιώτου – 18 Ιουλίου 2026, 13:18

Είναι απαραίτητη η συμμόρφωση της Διοίκησης, που επιχειρείται με το παρόν νομοσχέδιο και μάλιστα θα πρέπει να προστεθεί παράγραφος 4 στο άρθρο 31 ως εξής:

"Οι διατάξεις του παρόντος (δηλαδή οι νέες διατάξεις) εφαρμόζονται και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν την ψήφιση αυτού, εφόσον κατά την ψήφισή του δεν έχει ακόμη εκδοθεί η σχετική απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου".

Παρασκευή Παναγιώτου
Συνταξιούχος Συμβολαιογράφος Πειραιά

Ιωάννα Σωσσίδου – 18 Ιουλίου 2026, 13:33

Είναι βέβαιο ότι συμμόρφωση της Διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις χαρακτηρίζει κάθε ευνομούμενο κράτος και δεν υπάρχει κανένας νομικός ή ηθικός λόγος, να αντιμετωπίζονται με τις προγενέστερες διατάξεις, οι οποίες ουδόλως διασφαλίζουν την συμμόρφωση, αιτήσεις συμμόρφωσης, οι οποίες υποβλήθηκαν πριν από την ψήφιση του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου, αλλά δεν εκδόθηκε ακόμη η απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου επί αυτών.

Επομένως, σχετικά με την έναρξη ισχύος, να προστεθεί παράγραφος 4 στο άρθρο 31 ως εξής:

"Οι διατάξεις του παρόντος (δηλαδή οι νέες διατάξεις) εφαρμόζονται και για τις αιτήσεις συμμόρφωσης που υποβλήθηκαν πριν την ψήφιση αυτού, εφόσον κατά την ψήφισή του δεν έχει ακόμη εκδοθεί η σχετική απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου".

Ιωάννα Σωσσίδου
Μέλος ΔΣ Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Συμβολαιογράφων

Ενότητα 3 – ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Άρθρα 33-49)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 33

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Μέρους είναι η ενίσχυση της εύρυθμης λειτουργίας της Δικαιοσύνης και η επιτάχυνση της απονομής της, μέσω της αντιμετώπισης πρακτικών, οργανωτικών και λειτουργικών ζητημάτων που αφορούν στα δικαστήρια, τις εισαγγελίες και τους φορείς που σχετίζονται με τη Δικαιοσύνη, καθώς και μέσω της ρύθμισης ζητημάτων οργάνωσης και διοίκησης των δικαστηρίων, δικαστικών διαδικασιών, αρμοδιότητας των δικαστηρίων και λειτουργίας των δικαστικών συμβουλίων.

Άρθρο 34

Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος Μέρους είναι η θέσπιση επιμέρους ρυθμίσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σχετικά με:

- α) τη διοίκηση, την οργάνωση και τις υποδομές των δικαστηρίων και εισαγγελιών,
- β) ειδικές ρυθμίσεις δικαστικών διαδικασιών και αρμοδιότητας των δικαστηρίων,
- γ) τα δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,
- δ) τη λειτουργία του Συμβουλίου της Επικρατείας, και
- ε) λοιπές αναγκαίες παρεμβάσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Άρθρο 35

Στελέχωση Επιτροπής Παρακολούθησης Εφαρμογής Οδικού Χάρτη και από

επίτιμους δικαστικούς λειτουργούς – Τροποποίηση άρθρου 17 ν. 5028/2023

Στο άρθρο 17 του ν. 5028/2023 (Α' 54), περί Επιτροπής Παρακολούθησης Εφαρμογής Οδικού Χάρτη, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «έναν (1) Σύμβουλο Επικρατείας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «ένα (1) μέλος του Συμβουλίου της Επικρατείας», β) προστίθεται τέταρτο εδάφιο και το άρθρο 17 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 17

Επιτροπή Παρακολούθησης Εφαρμογής Οδικού Χάρτη

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Οδικού Χάρτη συνιστάται, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, τριμελής Επιτροπή, που αποτελείται από τον Επίτροπο της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, ένα (1) μέλος του Συμβουλίου της Επικρατείας και έναν (1) δικαστικό λειτουργό της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η Επιτροπή συντάσσει εκθέσεις για την πορεία εφαρμογής του Οδικού Χάρτη, στις οποίες περιλαμβάνονται και προτάσεις για τις επιπλέον δράσεις που απαιτείται να αναληφθούν για την υλοποίησή του, την οποία απευθύνει προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης δύνανται να συνιστώνται Ομάδες Εργασίας, προς υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής. Οι δικαστικοί λειτουργοί του πρώτου εδαφίου, πλην του αποσπασμένου στην Ειδική Νομική Υπηρεσία, δύνανται να είναι και επίτιμοι».

Άρθρο 36

Έναρξη ισχύος δικαστικού χάρτη – Τροποποίηση άρθρου 76 ν. 5108/2024

Στην παρ. 2 του άρθρου 76 του ν. 5108/2024 (Α' 65), περί έναρξης ισχύος, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην περ. α), αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «και την Περιφερειακή έδρα Πόρου,» διαγράφονται, αβ) προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο, αγ) στο τέταρτο εδάφιο η ημερομηνία «16η.9.2026» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «1η.4.2027», β) στην περ. γ), η ημερομηνία «16.9.2026» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «1η.3.2027» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. α) Με την επιφύλαξη των περ. β), γ) και δ), η ισχύς του Μέρους Α' αρχίζει από την 16η.9.2024. Ειδικά για τις περιφερειακές έδρες του Πρωτοδικείου Αθηνών η πλήρης υλική αρμοδιότητά τους αρχίζει από την 16η.9.2026. Η πλήρης υλική αρμοδιότητα της περιφερειακής έδρας του Πόρου αρχίζει από τη 16η.9.2027. Για το Πρωτοδικείο Πειραιώς, η πλήρης τοπική αρμοδιότητα, όπως περιγράφεται στο τέταρτο εδάφιο της περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 6, ισχύει από την 1η.4.2027.β) Η ισχύς των παρ. 3 και 4 του άρθρου 7 και της παρ. 1 του άρθρου 13 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

γ) Η ισχύς του άρθρου 12 αρχίζει την 1η.3.2027.

δ) Η ισχύς των άρθρων 21, 23, 24, 25, 26, 27 και 29 αρχίζει από τον πρώτο εισαγωγικό διαγωνισμό Δικαστικών Λειτουργών της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών που θα προκηρυχθεί μετά από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ε) Η ισχύς του άρθρου 34 αρχίζει την 1η.1.2024.».

Άρθρο 37

Επιτροπή μισθώσεων – Μισθώσεις ακινήτων για τη στέγαση δικαστηρίων και Σπιτιών του Παιδιού – Τροποποίηση άρθρου 34 ν. 5119/2024

Στο άρθρο 34 του ν. 5119/2024 (Α' 103), περί μισθώσεων ακινήτων για τη στέγαση δικαστηρίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2, στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «και τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Προμηθειών και Διοικητικής Μέριμνας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «και τον Προϊστάμενο του Αυτοτελούς Τμήματος Περιουσίας», β) προστίθεται παρ. 2Β, γ) στην παρ. 3, οι λέξεις «έως τις 31.12.2024» αντικαθίστανται από τις λέξεις «έως τις 15.9.2027», και το άρθρο 34 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 34

Μισθώσεις ακινήτων για τη στέγαση δικαστηρίων

1. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης δύναται να μισθώνει ακίνητα για την κάλυψη των αναγκών για τη στέγαση δικαστηρίων ανά την Επικράτεια, που προκύπτουν από την εφαρμογή του ν. 5108/2024 (Α' 65), κατά παρέκκλιση των διατάξεων για τη μίσθωση ακινήτων που αφορούν τη στέγαση δημόσιων υπηρεσιών και ιδίως του ν. 3130/2003 (Α' 76).
2. Για τις ανάγκες του παρόντος συστήνεται τριμελής επιτροπή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, η οποία συγκροτείται από τον Γενικό Γραμματέα Δικαιοσύνης, ως Πρόεδρο, τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, και τον Προϊστάμενο του Αυτοτελούς Τμήματος Περιουσίας, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως μέλη. Η επιτροπή του πρώτου εδαφίου απευθύνει

δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τις απαραίτητες τεχνικές προδιαγραφές και τον τρόπο υποβολής της πρότασης, εξετάζει τις υποβληθείσες προτάσεις και καταρτίζει πρακτικό, στο οποίο προτείνει την καταλληλότερη, με κριτήριο την τοποθεσία και τις τεχνικές προδιαγραφές του προτεινόμενου κτιρίου, την προσβασιμότητά του, τη μη ύπαρξη πραγματικών και νομικών ελαττωμάτων, την οικονομική προσφορά του υποψήφιου εκμισθωτή, καθώς και κάθε ειδικό χαρακτηριστικό που μπορεί να διαθέτει το προτεινόμενο κτίριο. Τη σύμβαση μίσθωσης υπογράφει ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης ύστερα από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής του πρώτου εδαφίου.

2Α. Το παρόν εφαρμόζεται και στις μισθώσεις ακινήτων για την κάλυψη των αναγκών στέγασης των διοικητικών δικαστηρίων.

2Β. Το παρόν εφαρμόζεται και στις μισθώσεις ακινήτων για την κάλυψη των αναγκών στέγασης των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων «Σπίτι του Παιδιού».

3. Το παρόν ισχύει έως τις 15.9.2027.».

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Άρθρο 38

Ποινικές διαδικασίες και έλεγχοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου – Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 76 και παρ. 1Α στο άρθρο 163 του ν. 4820/2021

1. Στο άρθρο 76 του ν. 4820/2021 (Α' 130), περί ποινικών διαδικασιών, προστίθεται παρ. 4 ως εξής:

«4. Αν κατά τη διερεύνηση για τη διακρίβωση τέλεσης αξιόποινων πράξεων προκύπτουν ενδείξεις για παρατυπίες στη διαχείριση υλικού, αξιών ή χρημάτων του Δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους, καθώς και στη διαχείριση επιχορηγήσεων και χρηματοδοτήσεων προς νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες, οι οποίες προέρχονται από τους πόρους αυτούς, οι αρμόδιοι γενικοί ή ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι, εισαγγελικοί ή δικαστικοί λειτουργοί, καθώς και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες διαβιβάζουν, με έκθεσή τους, στο Ελεγκτικό Συνέδριο τα στοιχεία που συγκέντρωσαν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.».

2. Στο άρθρο 163 του ν. 4820/2021, προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Η παρ. 4 του άρθρου 76 εφαρμόζεται και σε προανακριτική ή ανακριτική διαδικασία, έρευνα ή έλεγχο που διενεργείται από τα πρόσωπα της παρ. 4 κατά την έναρξη ισχύος της.».

Άρθρο 39

Αρμοδιότητα Δικαστηρίου προς εκδίκαση διαφορών κατά των επιβαλλόμενων διοικητικών μέτρων προστασίας της κοινοχρησίας και σχετικών διοικητικών κυρώσεων – Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 18 και παρ. 6 άρθρου 19 ν. 5092/2024

1. Στην παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 5092/2024 (Α' 33), περί μέτρων προστασίας της κοινοχρησίας –

διοικητικών μέτρων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) οι λέξεις «αίτησης ακυρώσεως», όπου αυτές αναφέρονται, αντικαθίστανται από τη λέξη «προσφυγής», β) στο πρώτο εδάφιο, η λέξη «Εφετείο» αντικαθίσταται από τη λέξη «Πρωτοδικείο», γ) στο δεύτερο εδάφιο, γα) η λέξη και ο αριθμός «πέντε (5)» αντικαθίστανται από τη λέξη και τον αριθμό «δεκαπέντε (15)», γβ) η λέξη και ο αριθμός «επτά (7)» αντικαθίστανται από τη λέξη και τον αριθμό «δεκαπέντε (15)», δ) στο ένατο εδάφιο, οι λέξεις «το άρθρο 52 του π.δ. 18/1989 (Α' 8)» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τα άρθρα 200 έως 205Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97)» και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Κατά της πράξης απομάκρυνσης και της διαταγής σφράγισης και διακοπής λειτουργίας επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής στο κατά τόπον αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο. Η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση ή την τοιχοκόλληση και η συζήτησή της προσδιορίζεται σε δικάσιμο που δεν απέχει περισσότερο από δεκαπέντε (15) ημέρες από την κατάθεσή της. Η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών. Η κοινοποίηση της προσφυγής προς την Κτηματική Υπηρεσία γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο, με ευθύνη του Δικαστηρίου κατά την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά την κατάθεσή της. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής δεν αναστέλλουν την εφαρμογή της πράξης της άμεσης απομάκρυνσης. Παρέμβαση υπέρ του κύρους της πράξης απομάκρυνσης μπορεί να ασκηθεί και να κοινοποιηθεί έως και τρεις (3) ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Η κοινοποίηση της παρέμβασης μπορεί να γίνει και σε εξαιρετές ημέρες. Η απόφαση επί της προσφυγής εκδίδεται εντός επτά (7) ημερών από τη συζήτησή της. Προσωρινή δικαστική προστασία, σύμφωνα με τα άρθρα 200 έως 205Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), μπορεί να χορηγηθεί μόνο αν ο καθ' ου η πράξη προσκομίσει έγκυρη και ενεργή σύμβαση παραχώρησης για το τμήμα που κατέλαβε.».

2. Στην παρ. 6 του άρθρου 19 του ν. 5092/2024, περί διοικητικών κυρώσεων, οι λέξεις «αίτησης για την ακύρωσή τους» αντικαθίστανται από τη λέξη «προσφυγής» και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Αν οι κυρώσεις του παρόντος κοινοποιούνται με την έκθεση αυτοψίας και τα λοιπά έγγραφα της παρ. 3 του άρθρου 17, επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής με τη διαδικασία και στο δικαστήριο της παρ. 3 του άρθρου 18, εφόσον συμπροσβάλλονται και οι λοιπές εκτελεστές διοικητικές πράξεις που έχουν συγκοινοποιηθεί.».

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Άρθρο 40

Προσθήκη υπηρεσιακών συμβουλίων της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Τροποποίηση περ. β' και γ' άρθρου 43 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 43 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί υπηρεσιακών συμβουλίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην περ. β', προστίθενται οι λέξεις «και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων», β) στην περ. γ', προστίθενται οι λέξεις «και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων», και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 43 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 43

Υπηρεσιακά συμβούλια

Τα υπηρεσιακά συμβούλια για τους υπαλλήλους του κλάδου είναι:

α. Τα πενταμελή υπηρεσιακά συμβούλια στο Εφετείο Αθηνών, στο Εφετείο Θεσσαλονίκης, στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και στο Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης.

β. Τα πενταμελή υπηρεσιακά συμβούλια στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

γ. Τα επταμελή υπηρεσιακά συμβούλια στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.».

Άρθρο 41

Προσθήκη υπηρεσιακών συμβουλίων της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 44 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 44 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί συγκρότησης των υπηρεσιακών συμβουλίων, προστίθενται οι λέξεις «, της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων» και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός υπαλλήλων των κλάδων προς πλήρωση των θέσεων των μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων του Αρείου Πάγου ή του υπηρεσιακού συμβουλίου του Εφετείου Αθηνών, οι θέσεις συμπληρώνονται με μέλη του πενταμελούς ή του επταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Αρείου Πάγου ή του Εφετείου Αθηνών, με αυτή τη σειρά, αντίστοιχα. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και για τα υπηρεσιακά συμβούλια του Συμβουλίου της Επικρατείας, της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.».

Άρθρο 42

Σύσταση δικαστικού και υπηρεσιακών συμβουλίων στη Γενική Επιτροπεία των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Τροποποίηση άρθρου 84 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 84 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην περ. α' της παρ. 1, προστίθενται οι λέξεις «και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων», β) στην παρ. 2, βα) στην περ. β', προστίθενται οι λέξεις «και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων», ββ) στην περ. γ', προστίθενται οι λέξεις «και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 84 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 84

Δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια

1. Δικαστικά συμβούλια για τους δικαστικούς υπαλλήλους είναι τα εξής:

α. πενταμελές δικαστικό συμβούλιο στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,

β. επταμελές δικαστικό συμβούλιο στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

γ. πενταμελές δικαστικό συμβούλιο σε κάθε εφετείο και σε κάθε διοικητικό εφετείο.

2. Υπηρεσιακά συμβούλια για τους δικαστικούς υπαλλήλους είναι τα εξής:

α. πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο σε κάθε εφετείο και σε κάθε διοικητικό εφετείο,

β. πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,

γ. επταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.».

Άρθρο 43

Συγκρότηση δικαστικού και υπηρεσιακών συμβουλίων στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Τροποποίηση παρ. 1 και 3 και προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 85 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

1. Στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 85 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί συγκρότησης δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η περ. α) διαμορφώνεται ως εξής:

«α) Το πενταμελές δικαστικό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου συγκροτείται από τον νεότερο αντιπρόεδρο ως πρόεδρο και τέσσερις (4) Συμβούλους της Επικρατείας ή Αρεοπαγίτες ή Συμβούλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αντιστοίχως, ως μέλη. Το πενταμελές δικαστικό συμβούλιο της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων συγκροτείται από τον αρχαιότερο Αντεπίτροπο ως πρόεδρο, δύο (2) Προέδρους Εφετών και δύο (2) Εφέτες που υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ως μέλη.».

2. Στην περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 85 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «, όταν η κρίση του συμβουλίου αφορά σε υπάλληλο του Συμβουλίου της Επικρατείας» διαγράφονται, β) το δεύτερο εδάφιο διαγράφεται, και η περ. α) διαμορφώνεται ως εξής:

«α) Το πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας συγκροτείται από τον νεότερο Αντιπρόεδρο, ως πρόεδρο, δύο (2) Συμβούλους της Επικρατείας και δύο (2) δικαστικούς υπαλλήλους του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως μέλη.».

3. Στο άρθρο 85 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων, προστίθεται παρ. 4 ως εξής:

«4. Ως προς τα υπηρεσιακά συμβούλια της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ισχύουν τα εξής:

α) Το πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο συγκροτείται από:

αα) τον νεότερο Αντεπίτροπο ως Πρόεδρο,

αβ) έναν (1) Πρόεδρο Εφετών,

αγ) έναν (1) Εφέτη που υπηρετεί στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και

αδ) δύο (2) υπαλλήλους της Γενικής Επιτροπείας, εφόσον πρόκειται για θέματα που αφορούν τους υπαλλήλους της, και σε κάθε άλλη περίπτωση, δύο (2) υπαλλήλους των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ως μέλη.

Εφόσον πρόκειται για υποθέσεις που αφορούν υπαλλήλους του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών ή επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής υπαλλήλου κατά των αποφάσεων του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, στη σύνθεση του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου της Γενικής Επιτροπείας μετέχουν ένας (1) Πρόεδρος Εφετών και ένας (1) Εφέτης που υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά.

β) Το επταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο συγκροτείται από:

βα) τον Επίτροπο ως Πρόεδρο,

ββ) τον αρχαιότερο Αντεπίτροπο,

βγ) έναν (1) Πρόεδρο Εφετών,

βδ) δύο (2) Εφέτες που υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και

βε) δύο (2) υπαλλήλους της Γενικής Επιτροπείας, εφόσον πρόκειται για θέματα που αφορούν τους υπαλλήλους της, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση, δύο (2) υπαλλήλους των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ως μέλη.

Εφόσον πρόκειται για υποθέσεις που αφορούν υπαλλήλους του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, στη σύνθεση του επταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου της Γενικής Επιτροπείας μετέχουν ένας (1) Πρόεδρος Εφετών και δύο (2) Εφέτες που υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά.».

Άρθρο 44

Ανάδειξη μελών δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Προσθήκη παρ. 4Α στο άρθρο 86 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 86 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί ανάδειξης μελών δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, προστίθεται παρ. 4Α ως εξής:

«4Α. Οι Πρόεδροι Εφετών και οι Εφέτες που μετέχουν, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 85, ως μέλη του δικαστικού και των υπηρεσιακών συμβουλίων της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και οι αναπληρωτές τους, αναδεικνύονται με κληρώσεις μεταξύ των Προέδρων Εφετών και Εφετών, αντίστοιχα, που υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, διακριτά για κάθε δικαστήριο. Εξαιρούνται από την κλήρωση τα μέλη που έχουν αναδειχθεί κατά τη διαδικασία της παρ. 2.».

Άρθρο 45

Τόπος συνεδρίασης του δικαστικού και των υπηρεσιακών συμβουλίων της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων – Τροποποίηση παρ. 2 και 8 άρθρου 87 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 87 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί διαδικασίας ενώπιον των δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2 προστίθεται

νέο δεύτερο εδάφιο, β) η παρ. 8 καταργείται και το άρθρο 87 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 87

Διαδικασία ενώπιον των δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων

1. Τα πρωτοβάθμια δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια επιλαμβάνονται ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης. Σε περίπτωση συναφών ερωτημάτων λαμβάνεται μέριμνα για την ενημέρωση των αρμόδιων συμβουλίων.
2. Τα δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια συνεδριάζουν στο κατάστημα του δικαστηρίου. Το δικαστικό και τα υπηρεσιακά συμβούλια της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων συνεδριάζουν στο κατάστημά της. Η συνεδρίαση των πρωτοβάθμιων συμβουλίων δεν είναι δημόσια.
3. Χρέη γραμματέα των συμβουλίων ασκεί δικαστικός υπάλληλος με τουλάχιστον Β' βαθμό. Ο γραμματέας προετοιμάζει τους σχετικούς φακέλους και αναδεικνύει το αντικείμενό τους και τη μεταξύ τους συνάφεια.
4. Ο πρόεδρος του συμβουλίου λαμβάνει μέριμνα για τη συνεκδίκηση των συναφών υποθέσεων, κατά τρόπο ώστε να αντιμετωπίζονται δίκαια τα αιτήματα των δικαστικών υπαλλήλων και να εξυπηρετείται το συμφέρον της υπηρεσίας.
5. Πριν από τη συζήτηση, τα μέλη των δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων λαμβάνουν γνώση των στοιχείων των φακέλων των κρινόμενων υποθέσεων.
6. Για τη συζήτηση των υποθέσεων ενώπιον των δικαστικών συμβουλίων, καλούνται υποχρεωτικά οι εκπρόσωποι των δικαστικών υπαλλήλων που αναδείχθηκαν με τη διαδικασία του άρθρου 86. Η κλήση μαζί με την ημερήσια διάταξη κοινοποιείται σε αυτούς πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση. Οι αιρετοί εκπρόσωποι έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση των φακέλων, να παρίστανται στη συζήτηση και να εκφράζουν γνώμη, αποχωρούν δε, όταν αρχίζει η ψηφοφορία. Αν δεν γίνει νομότυπα η κατά το δεύτερο εδάφιο κλήση, η συζήτηση αναβάλλεται.
7. Κατά τις συνεδριάσεις των δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων τηρούνται πρακτικά.
8. [Καταργείται].
9. Οι αποφάσεις των δικαστικών συμβουλίων του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου λαμβάνονται ύστερα από πρόταση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, αντιστοίχως.
10. Οι αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις των δικαστικών συμβουλίων εκδίδονται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη λήψη του σχετικού ερωτήματος και υποβάλλονται χωρίς καθυστέρηση στο Υπουργείο Δικαιοσύνης με αντίγραφο του πρακτικού.
11. Οι αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις των πρωτοβάθμιων δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων δεν απαγγέλλονται σε δημόσια συνεδρίαση.».

Άρθρο 46

Καθορισμός αρμοδιοτήτων δικαστικού και υπηρεσιακών συμβουλίων Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων – Τροποποίηση άρθρου 88 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 88 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί αρμοδιότητας δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η παρ. 1 αντικαθίσταται, β) η παρ. 1Α καταργείται, γ) το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 διαγράφεται, δ) η παρ. 4 αντικαθίσταται, ε) η παρ. 7 αντικαθίσταται, στ) προστίθεται παρ. 7Α και το άρθρο 88 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 88

Αρμοδιότητα δικαστικών και υπηρεσιακών συμβουλίων

1. Για τη μονιμοποίηση και την παύση των δικαστικών υπαλλήλων για βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα, ασθένεια, αναπηρία ή υπηρεσιακή ανεπάρκεια αποφαινεται σε πρώτο βαθμό: α) το πενταμελές δικαστικό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τους δικαστικούς υπαλλήλους του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου.

β) το πενταμελές δικαστικό συμβούλιο της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων για τους δικαστικούς υπαλλήλους της.

γ) το πενταμελές δικαστικό συμβούλιο του εφετείου και του διοικητικού εφετείου για τους δικαστικούς υπαλλήλους που υπηρετούν στα δικαστήρια και στις εισαγγελίες της περιφέρειάς τους.

1Α. [Καταργείται].

2. Το επταμελές δικαστικό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφασίζει σε δεύτερο βαθμό επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής δικαστικού υπαλλήλου κατά των αποφάσεων των πενταμελών δικαστικών συμβουλίων της οικείας δικαιοδοσίας.
3. Το υπηρεσιακό συμβούλιο του εφετείου και του διοικητικού εφετείου επιλαμβάνεται σε πρώτο βαθμό για κάθε θέμα υπηρεσιακής κατάστασης και για τις πειθαρχικές υποθέσεις των δικαστικών υπαλλήλων που υπηρετούν στις γραμματείες δικαστηρίων και εισαγγελιών της περιφέρειάς τους, για την επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων τμημάτων στις ίδιες γραμματείες, καθώς και για την εξέταση των ενστάσεων κατά των εκθέσεων αξιολόγησης των δικαστικών υπαλλήλων.
4. Στην αρμοδιότητα του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας υπάγονται:

α) τα θέματα της παρ. 3 που αφορούν στους υπαλλήλους της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

β) η μετάθεση και απόσπαση υπαλλήλων της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και των διοικητικών δικαστηρίων στο Συμβούλιο της Επικρατείας και αντιστρόφως.

γ) η επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένου διεύθυνσης του Συμβουλίου της Επικρατείας.

5. Στην αρμοδιότητα του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Αρείου Πάγου υπάγονται: α. Τα θέματα της παρ. 3 που αφορούν στους υπαλλήλους του και τους υπαλλήλους της γραμματείας της εισαγγελίας του. β. Η μετάθεση και η απόσπαση υπαλλήλων του δικαστηρίου αυτού και της γραμματείας της εισαγγελίας του, των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών τους από την περιφέρεια ενός εφετείου σε άλλη ή στη γραμματεία του Αρείου Πάγου ή της εισαγγελίας του. γ. Η επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων και διευθύνσεων των υπηρεσιών που προβλέπονται στην περ. β). δ. Η απόφαση σε δεύτερο βαθμό επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής δικαστικού υπαλλήλου κατά των αποφάσεων των πενταμελών υπηρεσιακών συμβουλίων των εφετείων.
6. Στην αρμοδιότητα του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και οι πειθαρχικές υποθέσεις των υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων οργανικών μονάδων, καθώς και η εξέταση των ενστάσεων κατά των εκθέσεων αξιολόγησης των δικαστικών υπαλλήλων.
7. Στην αρμοδιότητα του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται:

α) Τα θέματα της παρ. 3 που αφορούν στους υπαλλήλους της.

β) Η μετάθεση και απόσπαση υπαλλήλων της γραμματείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στη Γενική

Επιτροπεία και αντιστρόφως, καθώς και από την περιφέρεια ενός διοικητικού εφετείου σε άλλη.

γ) Η επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων και διευθύνσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας.

δ) Η απόφαση σε δεύτερο βαθμό επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής υπαλλήλου κατά των αποφάσεων των πενταμελών υπηρεσιακών συμβουλίων των διοικητικών εφετείων.

7Α. Το επταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο αποφασίζει σε δεύτερο βαθμό επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής δικαστικού υπαλλήλου κατά των αποφάσεων των πενταμελών υπηρεσιακών συμβουλίων των ανώτατων δικαστηρίων του ίδιου κλάδου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που εκδίδονται σε πρώτο βαθμό. Κατ' εξαίρεση, επί αποφάσεων επιλογής και τοποθέτησης προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων και διευθύνσεων των διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας, αρμόδιο σε δεύτερο βαθμό είναι το επταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας.

8. Τα επταμελή υπηρεσιακά συμβούλια του τομέα γνωμοδοτούν για την απονομή επαίνου και μεταλλίου διακεκριμένων πράξεων.

9. Τα δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν για κάθε άλλο θέμα υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών υπαλλήλων, για το οποίο απαιτείται κατά νόμο απόφαση ή γνωμοδότηση, αντιστοίχως, του υπηρεσιακού συμβουλίου.».

Άρθρο 47

Επέκταση αρμοδιοτήτων της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων σε θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και σε πειθαρχικές υποθέσεις – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 32 Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών

Στην παρ. 1 του άρθρου 32 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 4938/2022, Α' 109), περί συγκρότησης και λειτουργίας, προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας με επικεφαλής τον Γενικό Επίτροπο είναι ιδιαίτερος κλάδος δικαστικών λειτουργών που έχει ως αντικείμενο την παρακολούθηση και τον έλεγχο της λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και την υποβοήθηση του έργου τους. Επιπλέον, ασκεί αρμοδιότητες που αφορούν θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και πειθαρχικές υποθέσεις των υπαλλήλων της και των υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 88 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68).».

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Άρθρο 48

Δυνατότητα εξ αποστάσεως παράστασης στο Συμβούλιο της Επικρατείας – Προσθήκη άρθρου 26Α στο π.δ. 18/1989

Στο π.δ. 18/1989 (Α' 8) προστίθεται άρθρο 26Α ως εξής:

«Άρθρο 26Α

Εξ αποστάσεως παράσταση

1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδίως όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, είναι δυνατή η παράσταση πληρεξουσίων δικηγόρων ενώπιον των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας με χρήση τεχνολογιών απομακρυσμένης σύνδεσης (τηλεσυνεδρίαση), ύστερα από αίτηση που υποβάλλεται προς τον Πρόεδρο του αρμόδιου δικαστικού σχηματισμού μέχρι την προτεραιότητα της διαδικασίας.
2. Ο αιτών ενημερώνεται για την αποδοχή ή την απόρριψη της αίτησής του το ταχύτερο δυνατόν μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για τη Διοικητική Δικαιοσύνη (ΟΣΔΔΥ-ΔΔ) ή και τηλεφωνικά από τη Γραμματεία. Αρμόδιος δικαστικός υπάλληλος μεριμνά για την ανεύρεση και τη διαθεσιμότητα κατάλληλης αίθουσας τηλεματικής συνεδρίασης σε απομακρυσμένο τόπο. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία δεν καταστεί δυνατή η ανεύρεση κατάλληλης αίθουσας, μπορεί να υποβληθεί αίτημα αναβολής συζήτησης της υπόθεσης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
3. Για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης με τη χρήση τεχνολογιών απομακρυσμένης σύνδεσης, τον τρόπο επαλήθευσης της ταυτότητας και επιβεβαίωσης της ιδιότητας των παραγόντων της δίκης και την τήρηση πρακτικού τηλεσυνεδρίασης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), οι δε σχετικές λεπτομέρειες ρυθμίζονται στον Κανονισμό του Συμβουλίου της Επικρατείας. Οι αίθουσες τηλεματικής συνεδρίασης του Συμβουλίου της Επικρατείας διατίθενται αποκλειστικά για τις ανάγκες του.
4. Μετά από την ολοκλήρωση της προσαρμογής του ΟΣΔΔΥ-ΔΔ στη διαδικασία της εξ αποστάσεως παράστασης και της εκπαίδευσης των δικαστικών υπαλλήλων στη χρήση της, με πράξη του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία εκδίδεται κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Πληροφοριακών Συστημάτων και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα και στον πίνακα ανακοινώσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, ορίζεται ο χρόνος έναρξης της εφαρμογής του παρόντος άρθρου.».

Άρθρο 49

Δυνατότητα έκδοσης ανακοίνωσης για το περιεχόμενο της απόφασης από όλους τους δικαστικούς σχηματισμούς του Συμβουλίου της Επικρατείας – Τροποποίηση παρ. 8 άρθρου 34 π.δ. 18/1989

Στην παρ. 8 του άρθρου 34 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), περί απόφασης, οι λέξεις «Σε υποθέσεις αρμοδιότητας της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, ο δικαστικός αυτός σχηματισμός» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Ο δικαστικός σχηματισμός που εκδικάζει την υπόθεση» και η παρ. 8 διαμορφώνεται ως εξής:

«8. Ο δικαστικός σχηματισμός που εκδικάζει την υπόθεση έχει τη δυνατότητα, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να δίνει στη δημοσιότητα, δια του Προέδρου του, μετά το πέρας της διάσκεψης, σύντομη ανακοίνωση για το περιεχόμενο της απόφασης που ελήφθη και την κατά προσέγγιση εκτιμώμενη ημερομηνία δημοσίευσης του κειμένου της.».

Σχόλια επί της ενότητας 3

Ιωάννης Γρηγορούδης – 8 Ιουλίου 2026, 08:01

Η προτεινόμενη ρύθμιση, με την οποία συστήνεται το πρώτον και απολύτως ορθώς κατά την γνώμη μου, η αρμοδιότητα του υπηρεσιακού συμβουλίου της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ως προς διάφορα υπηρεσιακά ζητήματα των υπαλλήλων των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, εκτιμάται ότι καθιστά σκόπιμη την αντίστοιχη νομοτεχνική προσαρμογή των άρθρων 60 και 61 του ν. 4798/2021 για τους υπαλλήλους του Κλάδου ΠΕ Τεκμηρίωσης και Επικουρίας Δικαστικού Έργου.

Ειδικότερα, στις διατάξεις αυτές εξακολουθεί να γίνεται αναφορά στο πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας ως αρμόδιο όργανο για τις μεταθέσεις και αποσπάσεις των υπαλλήλων του κλάδου. Για λόγους συστηματικής συνοχής, ασφάλειας δικαίου και αποφυγής ερμηνευτικών αμφισβητήσεων, θα μπορούσε να εξεταστεί η προσαρμογή των σχετικών παραπομπών, ώστε να εναρμονίζονται με τη νέα κατανομή αρμοδιοτήτων που εισάγεται με το παρόν σχέδιο νόμου.

Με εκτίμηση,
Ι. Γρηγορούδης

ΕΙΡΗΝΗ – 9 Ιουλίου 2026, 13:43

Σχόλιο επί του άρθρου 88, παράγραφος 7 δ

Η προτεινόμενη ρύθμιση, με την οποία “Η απόφαση σε δεύτερο βαθμό επί διαφωνίας του Υπουργού Δικαιοσύνης ή προσφυγής υπαλλήλου κατά των αποφάσεων των πενταμελών υπηρεσιακών συμβουλίων των διοικητικών εφετείων” μεταφέρεται από το υπηρεσιακό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας στο νεοσυσταθέν πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, χρήζει επανεξέτασης ως προς τη σκοπιμότητά της.

Η μέχρι σήμερα υπαγωγή των ζητημάτων αυτών στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της χώρας (ΣΤΕ) αποτελούσε θεμελιώδη εγγύηση αντικειμενικότητας, αμεροληψίας και ίσης μεταχείρισης των υπαλλήλων. Λόγω της ανώτατης βαθμίδας του και της φυσικής/υπηρεσιακής του απόστασης από την καθημερινή λειτουργία και τις εσωτερικές ισορροπίες των περιφερειακών διοικητικών δικαστηρίων, το Συμβούλιο της Επικρατείας διασφάλιζε μια κρίση απαλλαγμένη από τοπικές ή υπηρεσιακές επιρροές και εσωτερικές εξαρτήσεις.

Ειδικότερα για τα διοικητικά δικαστήρια της Αθήνας μάλιστα, η μεταφορά της δευτεροβάθμιας κρίσης σε ένα όργανο που βρίσκεται στον άμεσο υπηρεσιακό και διοικητικό περίγυρο των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, εφόσον συστεγάζονται, ενέχει τον κίνδυνο να περιορίσει τη θεσμική απόσταση που απαιτείται για έναν απρόσκοπτο και αντικειμενικό έλεγχο, ευνοώντας την εσωστρέφεια.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εγγυάται την αναγκαία θεσμική απόσταση από την καθημερινή λειτουργία των διοικητικών δικαστηρίων, διασφαλίζοντας αντικειμενική κρίση, θωρακισμένη από εσωτερικές υπηρεσιακές πιέσεις ή τοπικές ιδιαιτερότητες.

Για τη διατήρηση του υψηλού επιπέδου προστασίας των δικαιωμάτων των υπαλλήλων και της εμπιστοσύνης τους προς τη διοίκηση της Δικαιοσύνης, προτείνεται η παραμονή της σχετικής αρμοδιότητας στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Κώστας Δημητρίου – 14 Ιουλίου 2026, 22:09

ΕΙΝΑΙ ΠΙΑ ΑΝΑΓΚΗ ΩΣΤΕ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΟΥΜΕΝΟΥ, ΕΝΩ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΥΚΟΛΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΟΥΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΝΑ ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ ΜΟΝΟ ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ!

Επιτέλους! Ας σταματήσει αυτός ο υδροκεφαλισμός με το να ασχολούνται με νομιμότητα-εφαρμογή ατομικών διοικητικών πράξεων τα διοικητικά εφετεία ή το Στε!

Πρέπει ο δικαστικός έλεγχος των ατομικών κανονιστικών πράξεων να είναι ΟΥΣΙΑΣ και όχι ΑΚΥΡΩΤΙΚΟΣ!

Έτσι:

- 1) Θα υπάρξει άμεση, ευκολότερη, φθηνότερη και αποτελεσματική απόδοση δικαιοσύνης,
- 2) Θα γνωρίζουμε όχι μόνο αν μια πράξη (ατομική διοικητική πράξη) πάσχει από ακυρότητα, αλλά και πώς θα πρέπει να εφαρμοστεί (πχ σε επιλογές προσωπικού διαδικασίας ΑΣΕΠ, εμπίσθων δικηγόρων, προαγωγή υπαλλήλων δημοσίου κλ).

ΒΑΓΓΕΛΗΣ – 19 Ιουλίου 2026, 09:53

Επί του άρθρου 39

Η συγκεκριμένη διάταξη έρχεται να προστεθεί στην οργανωμένη προσπάθεια υπερφόρτωσης του έργου των Διοικητικών Πρωτοδικείων με το αιτιολογικό της μείωσης της εισροής των υποθέσεων, παραγνωρίζοντας τη σημερινή αυξημένη δυσκολία των σημερινών υποθέσεων. Επί της συγκεκριμένης διάταξης εκκρεμεί

προδικαστικό ερώτημα στο ΣΤΕ και παρόλα αυτά το εκκρεμές ζήτημα επιλύεται με νομοθετική παρέμβαση. Δυστυχώς, η διαβούλευση παραμένει *tabula rasa* διότι ποτέ κανείς δεν την λαμβάνει υπόψη. Η συνεχής μεταφορά ύλης στα Πρωτοδικεία σε συνδυασμό με την προσπάθεια εισαγωγής εμπροσθοβαρούς συστήματος στη δικονομία θα έχει ως συνέπεια την επιβράδυνση της Δικαιοσύνης.

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ – 20 Ιουλίου 2026, 08:48

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

▣ Άρθρο 36

Το προτεινόμενο άρθρο τροποποιεί διάταξη του Ν. 5108/2024, με τον οποίο καταργήθηκαν δεκάδες δικαστικές υπηρεσίες. Η ΟΔΥΕ τοποθετήθηκε αρνητικά και κινητοποιήθηκε ενάντια στην ψήφιση του Νόμου, αναδεικνύοντας τα προβλήματα που προκύπτουν, ως προς την επιδείνωση των ήδη βεβαρημένων συνθηκών εργασίας των δικαστικών υπαλλήλων και των εργασιακών τους δικαιωμάτων αλλά και την πρόσβαση του λαού στη Δικαιοσύνη. Οι παρεμβάσεις μας με ανακοινώσεις και η τοποθέτησή μας στη Βουλή για τον νέο δικαστικό χάρτη ανέδειξαν ότι αυτή η τόσο προβεβλημένη μεταρρύθμιση δεν έγινε για το καλό ούτε των εργαζομένων ούτε των πολιτών που προσέρχονται στις δικαστικές υπηρεσίες.

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι η πλήρης τοπική και υλική αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου Πειραιά και της Περιφερειακής Έδρας Πόρου του Πρωτοδικείου Πειραιά θα ισχύσει σε μεταγενέστερο χρόνο από εκείνον που προέβλεπε ο Ν. 5108/2024 «ώστε η μετάβαση στο νέο οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο των δικαστηρίων να πραγματοποιηθεί σταδιακά και με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες προσαρμογής των δικαστικών υπηρεσιών».

Επιβεβαιώνεται έμμεσα η πραγματικότητα της έλλειψης προσωπικού και υποδομών στις δικαστικές υπηρεσίες και πιο συγκεκριμένα στις Περιφερειακές Έδρες. Επίσης, η παράταση στην υλική αρμοδιότητα δείχνει πόσο δύσκολο έως ανέφικτο είναι να σηκώσει μια περιφερειακή έδρα, όπως του Πόρου, τη νέα αυξημένη δικαστηριακή ύλη υποθέσεων έως 250.000 ευρώ, με το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό και τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό, ακόμη και σε μεταγενέστερο χρόνο, οδηγώντας σκόπιμα στη μελλοντική απαξίωση των περιφερειακών εδρών, γεγονός απαράδεκτο.

Στην Αθήνα, όπου δεν προβλέπεται αντίστοιχη ρύθμιση, ο αριθμός των οργανικών θέσεων στις Περιφερειακές Έδρες δεν αντιστοιχεί στις αυξημένες ανάγκες και τον φόρτο εργασίας. Εκτός αυτού, και σε επίπεδο υποδομών, επισημαίνεται ότι μόλις μία (1) Περιφερειακή Έδρα εγκαταστάθηκε σε νέο κτήριο μετά την ψήφιση του Ν. 5108/2024 και όλες οι υπόλοιπες παραμένουν στα παλιά κτήρια των πρώην Ειρηνοδικείων.

▣ Άρθρα 40 – 47

Με τα προτεινόμενα άρθρα προβλέπεται η σύσταση Υπηρεσιακών Συμβουλίων στη Γενική Επιτροπεία των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων.

Δεν δικαιολογείται επαρκώς και με βάση τη δικαστηριακή πραγματικότητα η διάκριση που γίνεται στο άρθρο 43 για τους υπαλλήλους της Γενικής Επιτροπείας. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι όταν συζητούνται θέματα που τους αφορούν θα μετέχουν στο Συμβούλιο υπάλληλοι της Επιτροπείας και όχι γενικά από τα Διοικητικά.

Δεδομένου ότι οι υπηρετούντες υπάλληλοι της Γενικής Επιτροπείας είναι ελάχιστοι (περίπου είκοσι), τίθεται θέμα παραβίασης της αρχής της αντιπροσωπευτικότητας των εκλογών. Η αρχή της αναλογικής εκπροσώπησης υπηρετείται με την εκλογή των αιρετών από το σύνολο των υπαλλήλων των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Ενότητα 4 – ΜΕΡΟΣ Δ' ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ (Άρθρα 50-57)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 50

Μεταβατική διάταξη σχετικά με την επαναφορά της εισήγησης στον Άρειο Πάγο – Τροποποίηση παρ. 8 άρθρου 126 ν. 5221/2025

Η παρ. 8 του άρθρου 126 του ν. 5221/2025 (Α' 133), περί μεταβατικών διατάξεων, αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Το άρθρο 46 εφαρμόζεται και για τις αιτήσεις αναίρεσης που κατατίθενται μετά την έναρξη της ισχύος του παρόντος και για τις οποίες προσδιορίστηκε ή θα προσδιοριστεί δικάσιμος από τη 16η.9.2026 και έπειτα.».

Άρθρο 51

Προσβολή αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων με αναίρεση – Τροποποίηση άρθρων 552 και 560 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

1. Στο άρθρο 552 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), περί των προσβαλλόμενων με αναίρεση αποφάσεων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η υφιστάμενη μόνη παράγραφος αριθμείται ως παρ. 1, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 552 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 552

1. Με αναίρεση μπορούν να προσβληθούν οι αποφάσεις των μονομελών και των πολυμελών πρωτοδικείων, καθώς και των εφετείων.

2. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης, όταν το ποσό που επιδικάζεται για τη διαφορά πουάγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι κατώτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ή των οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ, αν πρόκειται για εργατικές διαφορές, εκτός εάν το δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Το ποσό της παρούσας μπορεί να αναπροσαρμόζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου.».

2. Στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου 560 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί περιπτώσεων επιτρεπόμενης αναίρεσης, προστίθενται οι λέξεις «με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 552» και το άρθρο 560 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 560

Περιπτώσεις επιτρεπόμενης αναίρεσης

Κατά των αποφάσεων των μονομελών πρωτοδικείων, που υπάγονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, καθώς και κατά των αποφάσεων των πολυμελών πρωτοδικείων της παρ. 2 του άρθρου 18, επιτρέπεται αναίρεση, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 552, μόνο:

1) αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, αδιάφορο αν πρόκειται για νόμο ή έθιμο, ελληνικό ή ξένο, εσωτερικού ή διεθνούς δικαίου. Η παράβαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας αποτελεί λόγο αναίρεσης μόνο αν τα διδάγματα αυτά αφορούν την ερμηνεία κανόνων δικαίου ή την υπαγωγή των πραγματικών γεγονότων σε αυτούς. Ο λόγος αυτός αναίρεσης δεν μπορεί να προβληθεί σε μικροδιαφορές,

2) αν το δικαστήριο δεν συγκροτήθηκε, όπως ορίζει ο νόμος ή δίκασε δικαστής του οποίου είχε γίνει δεκτή η εξαίρεση,

3) αν το δικαστήριο δέχτηκε ή δεν δέχτηκε τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, ή δεν είχε καθ' ύλην

αρμοδιότητα,

4) αν παράνομα αποκλείστηκε η δημοσιότητα της διαδικασίας,

5) αν το δικαστήριο παρά τον νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης,

6) αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης.».

Άρθρο 52

Αίτηση επαναπροσδιορισμού εκκρεμών ανακοπών κατά της εκτέλεσης – Τροποποίηση άρθρων 131 και 133 ν. 5221/2025

1. Στην παρ. 1 του άρθρου 131 του ν. 5221/2025 (Α' 133), περί υποβολής αίτησης επαναπροσδιορισμού, οι λέξεις «που φιλοξενείται σε υποδομές του Ενιαίου Κυβερνητικού Υπολογιστικού νέφους (G-CLOUD)» αντικαθίστανται από τις λέξεις «που τηρείται στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης» και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Η αίτηση επαναπροσδιορισμού υποβάλλεται αποκλειστικά μέσω πλατφόρμας που τηρείται στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης, μέσω πληρεξουσίου δικηγόρου και περιλαμβάνει τα εξής:

α) Το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο, την κατοικία, τη διεύθυνση και τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) των διαδίκων και των νόμιμων εκπροσώπων τους. Εφόσον μετέχουν στη διαδικασία νομικά πρόσωπα, αναγράφονται στην αίτηση η εταιρική επωνυμία και ο εταιρικός τύπος, καθώς και η καταστατική έδρα, η διεύθυνση και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου.

β) Τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ανακόπτοντος ή του πληρεξουσίου δικηγόρου του, στην οποία μπορεί να διενεργείται κάθε κοινοποίηση σχετική με τη δίκη της ανακοπής. Αν ο ανακόπτων ή ο πληρεξούσιος δικηγόρος του δεν διαθέτουν διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δηλώνονται στην αίτηση επί ποινή απαραδέκτου αντίκλητος και η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του τελευταίου, στην οποία διενεργείται το σύνολο των κοινοποιήσεων της δίκης.

γ) Τα στοιχεία της εκκρεμής ανακοπής και, ειδικότερα, τον γενικό και τον ειδικό αριθμό κατάθεσής της, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί το ένδικο βοήθημα και τον αριθμό κατάθεσης ενδιάμεσων κλήσεων, που έχουν κατατεθεί και αφορούν στην αρχική ανακοπή.

δ) Το διαδικαστικό ιστορικό της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αναβολών και ματαιώσεων που έχουν μεσολαβήσει, καθώς και προσωρινών διαταγών ή αποφάσεων αναστολής που έχουν χορηγηθεί.».

1. Στο άρθρο 133 του ν. 5221/2025, περί επίδοσης αίτησης επαναπροσδιορισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 3, αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «που έχουν δηλώσει» αντικαθίστανται από τις λέξεις «που έχει καταχωριστεί από τους ιδίους», αβ) προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) προστίθεται παρ. 3Α, γ) η παρ. 4 αντικαθίσταται, δ) προστίθεται παρ. 4Α και το άρθρο 133 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 133

Επίδοση αίτησης επαναπροσδιορισμού

1. Η αίτηση μαζί με την πράξη κατάθεσης κοινοποιούνται προς τον ανακόπτοντα και τους λοιπούς

διαδίκους της παρ. 2 του άρθρου 131 με ηλεκτρονικά μέσα, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

2. Πρόσωπα εμπλεκόμενα σε δίκη περί την εκτέλεση του παρόντος υπό οποιαδήποτε ιδιότητα έχουν δικαίωμα να εγγραφούν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της παρ. 1 του άρθρου 131 και να δηλώσουν τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των ιδίων ή των πληρεξουσίων δικηγόρων ή αντικλήτων τους, στην οποία επιθυμούν τη διενέργεια των επιδόσεων από την έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 141.
3. Οι επιδόσεις προς τους διαδίκους που έχουν την ιδιότητα του τραπεζικού ιδρύματος, της εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοδοτικού φορέα εν γένει, ασφαλιστικής εταιρείας, του Δημοσίου, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ενεργούνται αποκλειστικά με την ηλεκτρονική διαβίβαση της αίτησης και των προσαρτημάτων της στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, που έχει καταχωριστεί από τους ιδίους. Το ίδιο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου περιλαμβάνει ταυτόχρονη πρόσκληση να εισέλθει εκπρόσωπος του φορέα στην πλατφόρμα για επιβεβαίωση της λήψης και ενημέρωση ότι σε περίπτωση μη εισόδου το αργότερο εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από την αποστολή του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τεκμαίρεται ότι έχει λάβει γνώση.
3Α. Για τα φυσικά πρόσωπα που εκδήλωσαν ενδιαφέρον και εγγράφηκαν στην πλατφόρμα σύμφωνα με την παρ. 2, αποστέλλεται ειδοποίηση μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή SMS και η αίτηση και τα προσαρτήματά της επιδίδονται στην ηλεκτρονική Θυρίδα Πολίτη στην Πύλη «gon.gr». Για τα νομικά πρόσωπα, εκτός από αυτά του πρώτου εδαφίου της παρ. 3, που εκδήλωσαν ενδιαφέρον και εγγράφηκαν στην πλατφόρμα σύμφωνα με την παρ. 2, αποστέλλεται ειδοποίηση μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το ίδιο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου περιλαμβάνει ταυτόχρονη πρόσκληση να εισέλθει εκπρόσωπος του νομικού προσώπου στην πλατφόρμα για επιβεβαίωση της λήψης και ενημέρωση ότι σε περίπτωση μη εισόδου το αργότερο εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από την αποστολή του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τεκμαίρεται ότι έχει λάβει γνώση.
4. Ο αιτών μπορεί να ενεργήσει την κοινοποίηση της αίτησης και σύμφωνα με τα άρθρα 122 έως 143 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) σε όσα πρόσωπα εμπλέκονται σε δίκη ανακοπής υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, ιδίως όταν δεν δηλώθηκε στην αίτηση επαναπροσδιορισμού διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή Αριθμός Φορολογικού Μητρώου. Οι εκθέσεις για τη διενέργεια των επιδόσεων σύμφωνα με τα άρθρα 122 έως 143 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αναρτώνται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα με επιμέλεια του επισπεύδοντος την επίδοση εντός δέκα (10) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας επίδοσης.
4Α. Για όσες κοινοποιήσεις ενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, εκδίδεται αυτόματα ηλεκτρονική βεβαίωση μέσω της πλατφόρμας και επέχει θέση έκθεσης επίδοσης. Το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση τεκμαίρεται ότι αποκτά πρόσβαση στο περιεχόμενο της αίτησης, που κοινοποιείται ηλεκτρονικά, το αργότερο εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από την κοινοποίησή της, εκτός εάν το πρόσωπο αυτό αποδείξει τη συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας που δεν επέτρεψαν την πρόσβαση στο περιεχόμενο της αίτησης.
5. Εφόσον η αίτηση επαναπροσδιορισμού δεν έχει κοινοποιηθεί με ηλεκτρονικά μέσα ή σύμφωνα με τα άρθρα 122 έως 143 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κατάθεσή της, λογίζεται ως μηδέποτε ασκηθείσα.
6. Εφόσον συντρέχει περίπτωση διενέργειας επίδοσης στην αλλοδαπή, ο χρόνος συντέλεσης αυτής ως προς τον επισπεύδοντα την επίδοση καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων) και κατάργησης του Κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου (L 324), το άρθρο 136 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις.».

Άρθρο 53

Αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη

1. Για την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας με αιτία κτήσης την έκτακτη χρησικτησία, επί ακινήτου για το οποίο έχει καταχωρισθεί στο Κτηματολόγιο ένδειξη «αγνώστου ιδιοκτήτη», ο ενάγων

υποχρεούνται, πριν από την κατάθεση της αγωγής, να προσφύγει σε υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης ενώπιον πιστοποιημένου κτηματολογικού διαμεσολαβητή, καλώντας το Ελληνικό Δημόσιο να συμμετάσχει. Η παράλειψη της υποχρεωτικής προσπάθειας διαμεσολάβησης του πρώτου εδαφίου συνεπάγεται το απαράδεκτο της αγωγής.

2. Εφόσον κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης το Ελληνικό Δημόσιο δεν προβάλλει εμπράγματα δικαιώματα επί του επίδικου ακινήτου, τα μέρη δύνανται να καταρτίσουν πρακτικό διαμεσολάβησης, κατά το άρθρο 8 του ν. 4640/2019 (Α' 190), διά του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπράγματων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες.

Ακολούθως, ο διαμεσολαβητής, αφού διαπιστώσει, έπειτα από προσκόμιση του ενάγοντος, την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας του ενάγοντος λόγω έκτακτης χρησικτησίας, επισυνάπτει τα αποδεικτικά αυτά στο πρακτικό διαμεσολάβησης και κάνει σχετική αναφορά. Το πρακτικό διαμεσολάβησης καταχωρίζεται αμελλητί στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο με επισυναπτόμενα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τη νομική θεμελίωση της αξίωσης. Ως αναφερόμενη αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η έκτακτη χρησικτησία.

Ο διαμεσολαβητής υποχρεούται να διαπιστώσει την ύπαρξη, ιδίως, των κάτωθι αποδεικτικών στοιχείων:

- α) του Εντύπου Ε9,
- β) αποδείξεων παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνίας και ύδρευσης στο όνομα του φερόμενου ως ενάγοντος,
- γ) μισθωτηρίων συμβολαίων στα οποία ο τελευταίος εμφανίζεται ως εκμισθωτής ή αποδείξεων είσπραξης μισθωμάτων,
- δ) δηλώσεων ενώπιον δημόσιων ή φορολογικών αρχών,
- ε) οικοδομικής άδειας,
- στ) τοπογραφικών διαγραμμάτων βεβαίας χρονολογίας, ιδίως ως προσαρτώμενων σε τίτλους ιδιοκτησίας, συμβολαιογραφικές πράξεις, οικοδομικές άδειες και
- ζ) ιδιωτικού συμφωνητικού πώλησης ή διανομής το οποίο να έχει συνταχθεί τουλάχιστον είκοσι (20) έτη πριν από την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να φέρει βεβαία χρονολογία .

Απαιτείται η προσκόμιση στον διαμεσολαβητή τουλάχιστον δύο (2) ενόρκων βεβαιώσεων, οι οποίες να περιλαμβάνουν ρητή αναφορά σε εικοσαετή νομή, η οποία να έχει συμπληρωθεί έως την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, καθώς και προσδιορισμό του εμβαδού, της θέσης και των ορίων του ακινήτου.

1. Σε περίπτωση αντίρρησης ή αξίωσης κυριότητας εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, η αγωγή εισάγεται προς εκδίκαση κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Πρωτοδικείου.
2. Οι παρ. 1 έως 3 δεν εφαρμόζονται επί πραγμάτων που εμπίπτουν σε δημόσια κτήση ή είναι κοινόχρηστα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Άρθρο 54

Ενίσχυση του πλαισίου διαβίβασης πληροφοριών για τρομοκρατικά εγκλήματα προς Europol και Eurojust και θέσπιση εγγυήσεων προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Τροποποίηση άρθρου 38 ν. 4689/2020 (Άρθρο 1 περ. 1 στοιχ. β' και περ. 2 στοιχ. β', γ' και δ' Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2123)

Στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 38 του ν. 4689/2020 (Α' 103), περί συλλογής, επεξεργασίας και διαβίβασης πληροφοριών για τρομοκρατικά εγκλήματα με διασυννοριακή διάσταση προς την Europol και τη Eurojust, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) στην παρ. 2, βα) προστίθενται οι λέξεις «σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης

2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 295),», ββ) προστίθεται δεύτερο εδάφιο, γ) προστίθενται νέες παρ. 2Α, 2Β και 2Γ και οι παρ. 1 έως 2Γ διαμορφώνονται ως εξής:

«Άρθρο 38

Συγκέντρωση και διαβίβαση πληροφοριών, σχετικών με τρομοκρατικά εγκλήματα, που θίγουν ή ενδέχεται να θίξουν δύο ή περισσότερα κράτη – μέλη στη Eurorol και EUROJUST

1. Αν οι κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37 πληροφορίες αφορούν ποινικές έρευνες επί τρομοκρατικών εγκλημάτων, τα οποία θίγουν ή μπορούν να θίξουν δύο ή περισσότερα κράτη- μέλη, η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, διαβιβάζει στη Eurorol, προς εξέταση, όσες εκ των πληροφοριών αυτών αφορούν: α) δεδομένα, τα οποία επιτρέπουν τον προσδιορισμό του φυσικού ή νομικού προσώπου, της ομάδας ή της οντότητας, β) πράξεις, που αποτελούν το αντικείμενο έρευνας και τις ειδικές περιστάσεις, υπό τις οποίες αυτές διαπράχθηκαν, γ) το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα, δ) σχέσεις με άλλες συναφείς υποθέσεις, ε) τη χρήση τεχνολογιών επικοινωνίας, και στ) την απειλή, την οποία αντιπροσωπεύει η ενδεχόμενη κατοχή όπλων μαζικής καταστροφής. Οι κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στην Eurorol για τους σκοπούς που προβλέπονται στην παρ. 2Α, περιορίζονται σε εκείνες που αναφέρονται στο σημείο 2 του Τμήματος Β του Παραρτήματος ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/794, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ (L 135).
2. Αν οι κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37 πληροφορίες αφορούν ποινικές έρευνες, διώξεις ή καταδίκες για εγκλήματα τρομοκρατίας, τα οποία θίγουν ή μπορούν να θίξουν δύο ή περισσότερα κράτη – μέλη, ο Εισαγγελέας που αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 37, διαβιβάζει στη EUROJUST, προς εκτέλεση των καθηκόντων της, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 295), όσες εκ των πληροφοριών αυτών αφορούν: α) δεδομένα, τα οποία επιτρέπουν τον προσδιορισμό του φυσικού ή νομικού προσώπου, της ομάδας ή οντότητας, που αποτελεί αντικείμενο ποινικής έρευνας ή δίωξης, β) το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα και τις ειδικές περιστάσεις, υπό τις οποίες αυτό διαπράχθηκε, γ) πληροφορίες, σχετικά με τελικές καταδίκες, για εγκλήματα τρομοκρατίας και τις ειδικές περιστάσεις, υπό τις οποίες αυτά διαπράχθηκαν, δ) σχέσεις με άλλες συναφείς υποθέσεις, ε) αιτήσεις αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών παραγγελιών, από ή προς άλλο κράτος -μέλος, καθώς και τις απαντήσεις τους. Οι κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στη Eurojust περιορίζονται σε εκείνες που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1727.

2Α. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου αποκλειστικά για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης τρομοκρατικών εγκλημάτων και άλλων αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Eurorol, όπως απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/794. Η επεξεργασία για σκοπούς συνεργασίας με τη Eurojust διενεργείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1727.

2Β. Η διαβίβαση και περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του παρόντος άρθρου διενεργείται σύμφωνα με τον ν. 4624/2019 (Α' 137) και ιδίως το Κεφάλαιο Δ' αυτού. Οι αρμόδιες αρχές τηρούν το σύνολο των αρχών επεξεργασίας του άρθρου 45 του ν. 4624/2019. Η περαιτέρω επεξεργασία επιτρέπεται μόνο εφόσον είναι αναγκαία και συμβατή με τους ανωτέρω σκοπούς. Οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφάλειας, ιδίως ελέγχου πρόσβασης και καταγραφής των διαβιβάσεων.

2Γ. Υπεύθυνος επεξεργασίας για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τις παρ. 1 και 2 είναι, αντιστοίχως, η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) και οι αρμόδιες Εισαγγελικές

Αρχές. Τα δεδομένα διατηρούνται μόνο για το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών της επεξεργασίας και διαγράφονται ή ανωνυμοποιούνται μετά την πάροδο αυτού. Στα κριτήρια καθορισμού του χρόνου διατήρησης συμπεριλαμβάνονται, ιδίως, η φύση της υπόθεσης, η σοβαρότητα του αδικήματος και η εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας.».

Άρθρο 55

Ενίσχυση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών για τρομοκρατικά εγκλήματα, με πρόβλεψη εξαιρέσεων, ψηφιακών διαύλων και εγγυήσεων προστασίας δεδομένων – Τροποποίηση άρθρου 39 ν. 4689/2020 (Άρθρο 1 περ. 2 στοιχ. β', γ' και δ' Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2123)

Στο άρθρο 39 του ν. 4689/2020 (Α' 103), περί των φορέων, των προϋποθέσεων και της διαδικασίας διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών για εγκλήματα τρομοκρατίας, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) η παρ. 3 αντικαθίσταται, γ) προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο 39 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 39

Φορείς και αίτια συγκέντρωσης και διαβίβασης πληροφοριών σχετικών με εγκλήματα τρομοκρατίας

1. Οι κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37 πληροφορίες, που συλλέγονται, είτε από τη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας είτε από τον Εισαγγελέα που εκτελεί καθήκοντα εθνικού ανταποκριτή EUROJUST, για θέματα τρομοκρατίας, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, επί τρομοκρατικών εγκλημάτων, στην περίπτωση που αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση ή δίωξη των τρομοκρατικών εγκλημάτων, σε άλλο κράτος μέλος, τίθενται, το συντομότερο δυνατό, στη διάθεση των αρμόδιων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους, είτε κατόπιν σχετικής αιτήσεως των τελευταίων είτε αυθόρμητα. Η διαβίβαση διενεργείται μέσω ασφαλών διαύλων επικοινωνίας και, όπου είναι τεχνικά εφικτό, με δομημένο ή ημιαυτοματοποιημένο τρόπο, σύμφωνα με το ενωσιακό πλαίσιο ψηφιακής ανταλλαγής πληροφοριών σε υποθέσεις τρομοκρατίας.
2. Η παρ. 1 δεν εφαρμόζεται, όταν κρίνεται, ότι η ανταλλαγή πληροφοριών θα θέσει σε κίνδυνο τρέχουσες έρευνες ή την ασφάλεια ενός φυσικού προσώπου ή ότι είναι αντίθετη με ουσιώδη συμφέροντα της ασφάλειας του Ελληνικού Κράτους.
3. Οι πληροφορίες που διαβιβάζονται και λαμβάνονται κατά το παρόν άρθρο υποβάλλονται σε επεξεργασία αποκλειστικά για τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης ή δίωξης τρομοκρατικών εγκλημάτων και λοιπών συναφών αξιόποινων πράξεων και σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα επιβολής του νόμου. Οι κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που ανταλλάσσονται περιορίζονται στις αναγκαίες και δεν υπερβαίνουν εκείνες που προβλέπονται στο σημείο 2 του Τμήματος Β του Παραρτήματος II του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/794. Όπου εφαρμόζεται συνεργασία με τη Eurojust, η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1727.
4. Οι αρμόδιες ελληνικές αρχές διασφαλίζουν την τήρηση αρχείων καταγραφής πρόσβασης, διαβίβασης και περαιτέρω χρήσης των δεδομένων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις ασφάλειας του ν. 4624/2019 (Α' 137).».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ

Άρθρο 56

Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης Θυμάτων Εγκληματικών Πράξεων και Ελληνική Αρχή Συνδρομής – Τροποποίηση παρ. 2 έως 4 άρθρου 1 ν. 3811/2009

Στο άρθρο 1 του ν. 3811/2009 (Α' 231), περί Ελληνικής Αρχής Αποζημίωσης και Ελληνικής Αρχής Συνδρομής, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2 προστίθεται τρίτο εδάφιο, β) η παρ. 4 αντικαθίσταται και το άρθρο 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1

Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης και Ελληνική Αρχή Συνδρομής

1. Συστήνεται αρχή με την ονομασία «Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης Θυμάτων Εγκληματικών Πράξεων», η οποία λειτουργεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και αποφαινεται, σύμφωνα με το άρθρο 3, επί των αιτήσεων αποζημίωσης των θυμάτων εγκλημάτων βίας από πρόθεση ή των εγκλημάτων των άρθρων 323Α, 336 σε βάρος ανηλίκου, 339 παρ. 1 και 3, 342 παρ. 1, 348Α, 348Β, 348Γ, 349 και 351Α Π.Κ., που έχουν τελεστεί στην ημεδαπή, τα οποία έχουν την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα ή στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και τρίτου κράτους στις περιπτώσεις του άρθρου 323 Α Π.Κ.
2. Η Αρχή είναι τριμελής και συγκροτείται, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από:
 - α) έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως Πρόεδρο,
 - β) έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ο οποίος υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,
 - γ) έναν υπάλληλο της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που είναι τουλάχιστον προϊστάμενος Διευθύνσεως, αναπληρούμενος από προϊστάμενο άλλης Διευθύνσεως.Τα μέλη της Αρχής με τους αναπληρωτές τους ορίζονται για θητεία δύο ετών, η οποία μπορεί να ανανεωθεί για μία φορά. Παύουν αυτοδικαίως να κατέχουν τις θέσεις αυτές εάν στερηθούν με οποιονδήποτε τρόπο την ιδιότητα υπό την οποία τοποθετήθηκαν.
Αρμόδιο για τη μέριμνα έκδοσης των διοικητικών πράξεων που αφορούν στη συγκρότηση της Αρχής, καθώς και για τη συγκέντρωση αιτήσεων αποζημίωσης και την προώθησή τους σε αυτήν είναι το Τμήμα Δικαστικής Προσβασιμότητας Ευάλωτων Πολιτών της Διεύθυνσης Δικαστικής Προσβασιμότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
3. Γραμματέας της Αρχής ορίζεται υπάλληλος με βαθμό τουλάχιστον Β΄, με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι υπηρετούν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Αρχή συνεδριάζει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της. Με απόφαση του Προέδρου της δύναται να ορισθεί και άλλος τόπος συνεδρίασεως της Αρχής.
4. Ως αρμόδια «Ελληνική Αρχή Συνδρομής για την αποζημίωση των θυμάτων εγκλημάτων βίας από πρόθεση» (εφεξής Ελληνική Αρχή Συνδρομής) ορίζεται το Ειδικό Γραφείο Συνδρομής που λειτουργεί στο Τμήμα Δικαστικής Προσβασιμότητας Ευάλωτων Πολιτών της Διεύθυνσης Δικαστικής Προσβασιμότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
5. Οι ανωτέρω Αρχές μετέχουν στο σύστημα συνεργασίας μεταξύ αυτών και των αντίστοιχων Αρχών των άλλων κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.».

Άρθρο 57

Κακοποίηση ανηλίκου – Υποχρεώσεις ιατρών – Προσθήκη άρθρου 11Α στον ν. 4837/2021

Στον ν. 4837/2021 (Α' 178), προστίθεται άρθρο 11Α ως εξής:

«Άρθρο 11Α

Κακοποίηση ανηλίκου – Υποχρεώσεις ιατρών

1. Ο ιατρός που παρέχει τις υπηρεσίες του σε ανήλικο και κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του πληροφορείται ή διαπιστώνει με οποιονδήποτε τρόπο ενδείξεις κακοποίησης, αναφέρει αμελλητί το περιστατικό στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή και, κατόπιν αιτήματος της τελευταίας, θέτει στη διάθεσή της όλα τα στοιχεία που αφορούν το αναφερόμενο περιστατικό κακοποίησης ανηλίκου. Ως κακοποίηση νοείται η τέλεση ή απόπειρα τέλεσης κάποιας από τις πράξεις που προβλέπονται:
 - α) στην παρ. 2Α του άρθρου 184,

- β) στα άρθρα 312 και 315,
 - γ) στην παρ. 4 του άρθρου 323Α, στο άρθρο 324, στην παρ. 3 του άρθρου 330 και στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 333,
 - δ) στο άρθρο 336, στις παρ. 3 και 5 του άρθρου 337 και στα άρθρα 338, 339, 342, 343, 345 και 346, καθώς και
 - ε) στα άρθρα 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349 και 351Α του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95).
2. Αν ιατρός προβαίνει σε αναφορά περιστατικού κακοποίησης ανηλίκου εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 2 έως 3 του άρθρου 23 του ν. 3500/2006, περί υποχρεώσεων των επαγγελματιών (Α' 232).».

Σχόλια επί της ενότητας 4

ΠΑΝΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ – 8 Ιουλίου 2026, 09:55

Η προτεινόμενη διάταξη για τον περιορισμό της άσκησης αίτησης αναίρεσης πέραν από αντισυνταγματική λόγω παρεμπόδισης πρόσβασης στη δικαιοσύνη, με βάση τη διατύπωση της είναι εξόχως προβληματική και ειδικά για την περίπτωση του ενάγοντα εργαζόμενου ή οποιουδήποτε ενάγοντα, ο οποίος αδικήθηκε από την εφετειακή απόφαση. Δηλαδή εάν επιδικάσθηκε από το Εφετείο ένα μικρό ποσό λόγου χάρη 1.000 ΕΥΡΩ, παρόλο που ο εργαζόμενος edικαιούτο ποσό άνω των 8.000 ΕΥΡΩ, με βάση την προτεινόμενη διάταξη, δεν θα έχει δικαίωμα άσκησης αναίρεσης. Με τον τρόπο αυτό θα οδηγούνται τα Εφετεία σε επιδίκαση ποσών κάτω των 8.000 ΕΥΡΩ ή των 20.000 ΕΥΡΩ αντίστοιχα, προκειμένου να μην προσβάλλονται οι αποφάσεις τους με αίτηση αναίρεσης. Λογική της διάταξης φαίνεται να είναι η παρεμπόδιση άσκησης αναίρεσης προφανώς από τον εναγόμενο σε περίπτωση επιδίκασης εις βάρος του μικρών ποσών. Δεν μπορεί όμως η διάταξη αυτή να ισχύσει με τον ίδιο τρόπο και για τον ενάγοντα, ο οποίος αδικήθηκε από το Εφετείο με απόρριψη της αγωγής ή με επιδίκαση μικρότερων ποσών από εκείνα, που πράγματι edικαιούτο. Θα πρέπει να γίνει σαφέστερη η διατύπωση της διάταξης σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό, προκειμένου να μην θίγονται δικαιώματα κυρίως του ενάγοντα, ο οποίος μάλιστα θα προσδοκά επιδίκαση ποσών μεγαλύτερων των ορίων, που θέτει η προτεινόμενη διάταξη.

Χρήστος Παπακώστας – 8 Ιουλίου 2026, 13:44

Στην προτεινόμενη τροποποίηση της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 126 παρ. 8 του Ν. 5221/2025 για την επαναφορά της εισήγησης στον Αρειο Πάγο, αναγράφεται "ότι το άρθρο 46 εφαρμόζεται ...". Το άρθρο 46 του ανωτέρω νόμου, όμως, αναφέρεται στην "Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στη διαδικασία στη δευτεροβάθμια δίκη - Τροποποίηση παρ. 1 του άρθρου 524 ΚΠολΔ" και όχι στην επαναφορά της εισήγησης στον Αρειο Πάγο, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 57 του ανωτέρω νόμου (5221). Η προς τροποποίηση ανωτέρω διάταξη (126 παρ. 8) αναφερόταν στη μέχρι σήμερα μορφή της σαφώς στο άρθρο 57. Προφανώς εκ παραδρομής αντί για το άρθρο 57 αναγράφεται το άρθρο 46

Αναστάσης Καρδαμάκης, Δικηγόρος – 9 Ιουλίου 2026, 00:57

Το παρόν σχόλιο αφορά την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 552 ΚΠολΔ, με την προσθήκη δεύτερης παραγράφου, κατά το άρθρο 51 § 1 του Σχεδίου Νόμου, καθώς και, αντανakλαστικά, του άρθρου 560 § 1 ΚΠολΔ.

Με την εν λόγω τροποποίηση επιδιώκεται σημαντικός περιορισμός του έκτακτου ένδικου μέσου της αναίρεσης σε ευρύ φάσμα διαφορών συμπεριλαμβανομένων των εργατικών, μέσω της θέσπισης ανώτατων χρηματικών ορίων συνεχόμενα με τα ποσά που επιδικάζονται με την (υποθετικά) αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Μοναδική εξαίρεση προβλέπεται για την προβολή λόγου αναίρεσης από τα άρθρα 559.4 ή 560.3 ΚΠολΔ, σε περίπτωση υπέρβασης της διεθνούς ή εσωτερικής δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων. Περαιτέρω, τα χρηματικά όρια που τίθενται με την προτεινόμενη διάταξη δύνανται να αναπροσαρμόζονται με προεδρικό διάταγμα, κατόπιν τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας.

Κατά την άποψή μου, η επίμαχη ρύθμιση δεν κινείται, από δικαιοπολιτική άποψη, προς την ορθή κατεύθυνση. Επιπλέον, δημιουργεί σοβαρούς προβληματισμούς ως προς τη συμβατότητά της με το άρθρο 6 § 1 της ΕΣΔΑ και, σε κάθε περίπτωση, χρήζει νομοτεχνικής βελτίωσης. Ειδικότερα:

Α. Δικαιοπολιτικοί προβληματισμοί

Στην Ελλάδα του 2026, λόγω ποικίλων παραγόντων, όπως ο πληθωρισμός, οι ανατιμήσεις αγαθών και υπηρεσιών και τα χαμηλά εισοδήματα, το επιδικαζόμενο ποσό των 20.000 ευρώ κάθε άλλο παρά χαμηλό μπορεί να θεωρηθεί για μεγάλο μέρος των πολιτών, αλλά και για πολλές μικρές επιχειρήσεις.

Δεν θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μου, να είναι ανεκτό από την έννομη τάξη μας να παραμένουν ουσιαστικά στο «απυρόβλητο» δικαστικές αποφάσεις που ενδέχεται να βαρύνονται με σοβαρά νομικά σφάλματα, όπως εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου ή προφανής έλλειψη νόμιμης βάσης, ενώ ο αδίκως ηττηθείς διάδικος θα υποχρεούται να ανεχθεί την εκτέλεση απόφασης που επιδικάζει σε βάρος του ποσό 15.000 ή 19.000 ευρώ, πλέον τόκων και δικαστικής δαπάνης. Αλλά, αντίστροφα, και ο ενάγων που έχει βάσιμη υψηλότερη αξίωση, θα πρέπει να αρκεστεί σε ένα μικρότερο επιδικασθέν ποσό, χωρίς δυνατότητα να ελεγχθεί αναιρετικά η απόφαση από τον Άρειο Πάγο.

Εξάλλου, οι διαφορές που αντιμετωπίζονται από το Σχέδιο Νόμου ως «ήσσονος σημασίας» συχνά εγείρουν περίπλοκα και σοβαρά νομικά ζητήματα. Ενδεικτικά, υποθέσεις καταναλωτών μπορούν να θέτουν κρίσιμα ζητήματα ενωσιακού ή τραπεζικού δικαίου. Η επίλυσή τους από τον Άρειο Πάγο θα ωφελούσε αναμφίβολα ευρύτερο κύκλο προσώπων και όχι μόνο τους διαδίκους της εκάστοτε υπόθεσης.

Τα παραπάνω ισχύουν ακόμη περισσότερο για τις εργατικές διαφορές. Ένας σημαντικός αριθμός αποτιμητών σε χρήμα αξιώσεων, όπως αξιώσεις για μισθούς υπερημερίας, επιδόματα ή αποζημιώσεις, θα αποκλειστεί από τον αναιρετικό έλεγχο απλώς και μόνο επειδή το δικαστήριο της ουσίας, παρότι ενδέχεται να υπέπεσε σε νομικό σφάλμα —λ.χ. ερμηνεύοντας εσφαλμένα μία από τις πολυάριθμες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας— επιδίκασε ποσό μικρότερο των 8.000 ευρώ. Δεν θεωρώ ότι μια τέτοια επιλογή είναι δίκαιη για τον εργαζόμενο, αλλά και συμφέρουσα για την ενότητα της νομολογίας στις εργατικές διαφορές.

Πέραν τούτου, όπως προκύπτει από μια πρόχειρη επισκόπηση της νομολογίας, το Β1΄ Πολιτικό Τμήμα του Αρείου Πάγου, αλλά και η Ολομέλεια του ίδιου δικαστηρίου, έχουν επανειλημμένα επιλύσει σημαντικά ζητήματα εργατικής νομοθεσίας, η οποία χαρακτηρίζεται από πανσπερμία διατάξεων, ισχυουσών από το 1915 έως και σήμερα. Μόνο όφελος θα μπορούσε να προκύψει για την απονομή της δικαιοσύνης από την ακώλυτη άσκηση της νομοφυλακτικής λειτουργίας του Ακυρωτικού σε διαφορές με έντονη κοινωνική σημασία, όπως είναι οι εργατικές.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η μόνη εναπομένουσα δυνατότητα θα είναι η αναίρεση υπέρ του νόμου, κατ' άρθρο 557 ΚΠολΔ.

Β. Συμβατότητα με το άρθρο 6 § 1 ΕΣΔΑ

Είναι γνωστή η πάγια θέση του ΕΔΔΑ ότι το άρθρο 6 § 1 της ΕΣΔΑ δεν υποχρεώνει μεν τον εθνικό νομοθέτη να θεσπίζει ένδικα μέσα. Εφόσον, όμως, αυτά προβλέπονται, η σχετική ρύθμιση πρέπει να συμμορφώνεται προς τις εγγυήσεις του άρθρου 6 § 1, ιδίως ως προς το αποτελεσματικό δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, ενώ οι τυχόν περιορισμοί δεν πρέπει να είναι δυσανάλογοι.

Κατά την άποψή μου, η προτεινόμενη διάταξη δεν φαίνεται να διέρχεται επιτυχώς τον έλεγχο συμβατότητας με την ΕΣΔΑ. Τούτο ισχύει ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι ο περιορισμός:

α) τίθεται οριζόντια και με βάση το ποσό που επιδικάστηκε —ενδεχομένως νομικά εσφαλμένα— από το δικαστήριο, και όχι με βάση την αξία του αντικειμένου της διαφοράς. Κατ' ουσίαν, τα ίδια νομικά σφάλματα που οδήγησαν σε εσφαλμένη επιδίκαση μικρότερου ποσού είναι εκείνα που αποκλείουν τον αναιρετικό έλεγχο, συνθήκη νομικά άτοπη και άδικη για τους διαδίκους·

β) είναι, ιδίως ως προς το όριο των 20.000 ευρώ, δυσανάλογος υπό το πρίσμα της ελληνικής οικονομικής

πραγματικότητας και

γ) καταλαμβάνει και τις εργατικές διαφορές, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη κοινωνική σημασία.

Γ. Νομοτεχνικές βελτιώσεις

Εφόσον η ρύθμιση παραμένει στο σώμα του Σχεδίου Νόμου, θα πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να επέλθουν οι ακόλουθες νομοτεχνικές βελτιώσεις:

α) Κριτήριο δεν πρέπει να αποτελεί το ποσό που επιδικάζεται με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αλλά η αξία του αντικειμένου της διαφοράς, όπως αυτή προσδιορίστηκε κατά τη δίκη ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

β) Το όριο των 20.000 ευρώ θα πρέπει να μειωθεί στα 10.000 ευρώ, ενώ αντίστοιχη μείωση θα πρέπει να προβλεφθεί και για τις εργατικές διαφορές, με καθορισμό του ορίου στα 4.000 ευρώ.

γ) Θα πρέπει να διευκρινιστεί, είτε στο σώμα της διάταξης είτε, έστω, στην ανάλυση συνεπειών της ρύθμισης, ότι:

i) προσβάλλεται παραδεκτά με αναίρεση η απόφαση με την οποία απορρίπτεται ολικά η αγωγή και
ii) τι ισχύει στις περιπτώσεις αντικειμενικής ή επικουρικής σώρευσης μη αποτιμητού σε χρήμα αιτήματος, όπως, ενδεικτικά, αιτήματος αναγνώρισης της ακυρότητας δικαιοπραξίας. Θα καταλαμβάνει η απαγόρευση άσκησης αναίρεσης και το αίτημα αυτό;

δ) Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η προβλεπόμενη εξαίρεση δεν ισχύει μόνο σε περίπτωση υπέρβασης της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων, αλλά και όταν το δικαστήριο εσφαλμένα δέχθηκε ότι στερείται δικαιοδοσίας και κήρυξε απαράδεκτο. Στην περίπτωση αυτή ιδρύεται ο λόγος αναίρεσης του άρθρου 559.14 ΚΠολΔ.

ε) Τέλος, κάθε νέα ρύθμιση θα πρέπει να συνοδευθεί από σαφή και πλήρη μεταβατική διάταξη.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι η αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 53 § 3 Π.Δ. 18/1989 για την αίτηση αναίρεσης ενώπιον του ΣτΕ, δεν συνδέει το χρηματικό όριο με το επιδικασθέν ποσό, αλλά με το αμφισβητούμενο από τον διοικούμενο ή την Διοίκηση, ενώ προβλέπονται εξαιρέσεις βάσει της φύσης του αντικειμένου της διαφοράς και όχι του προβαλλόμενου λόγου αναίρεσης. Θεωρώ ότι είναι νομοτεχνικά ορθότερη από την προτεινόμενη.

ΜΑΡΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ – 9 Ιουλίου 2026, 13:42

Η προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 53 με τίτλο "Αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη" του Μέρους Δ Κεφαλαίου Α ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, είναι εξόχως προβληματική καθώς φαίνεται να αποδίδει στον διαμεσολαβητή αρμοδιότητες που υπερβαίνουν τη φύση και τον θεσμικό του ρόλο. Ειδικότερα, με την προτεινόμενη ρύθμιση ο διαμεσολαβητής καλείται να διαπιστώσει την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας, να αξιολογήσει την αποδεικτική τους επάρκεια και να προβεί σε σχετική αναφορά στο πρακτικό διαμεσολάβησης. Με τον τρόπο αυτό, η διάταξη τον μετατρέπει, κατ'ουσίαν, σε οιονεί δικαστή, αναθέτοντάς του αξιολογικές κρίσεις που προσιδιάζουν στην αποδεικτική λειτουργία του δικαστηρίου.

Η επιλογή αυτή δεν συνάδει με τη φύση της διαμεσολάβησης. Ο διαμεσολαβητής, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές του θεσμού, οφείλει να είναι ουδέτερος, αμερόληπτος και ανεξάρτητος, με ρόλο απλώς να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ των μερών, χωρίς να προβαίνει σε κρίσεις επί της ουσιαστικής βασιμότητας των ισχυρισμών τους ή της αποδεικτικής αξίας των προσκομιζόμενων στοιχείων. Αποστολή του είναι να υποβοηθήσει τα μέρη στην επίτευξη συμφωνίας και, εφόσον αυτή επιτευχθεί, να αποτυπώσει πιστά το περιεχόμενό της συμφωνίας μεταξύ των μερών, στο πρακτικό διαμεσολάβησης, χωρίς να ενσωματώνει προσωπικές αξιολογήσεις ή διαπιστώσεις ως προς την ύπαρξη ή μη του επίδικου δικαιώματος.

Κατά συνέπεια, η ανάθεση στον διαμεσολαβητή της υποχρέωσης να αξιολογεί αποδεικτικά στοιχεία και να διαπιστώνει τη συνδρομή των προϋποθέσεων της έκτακτης χρησικτησίας αλλοιώνει τον χαρακτήρα της διαμεσολάβησης ως διαδικασίας συναινετικής επίλυσης διαφορών και δημιουργεί σύγχυση μεταξύ του διαμεσολαβητικού και του δικαιοδοτικού έργου.

Περαιτέρω, η ρύθμιση του άρθρου 53 εμφανίζεται ανεπαρκής και ελλιπής ως προς το αντικείμενο που επιχειρεί να ρυθμίσει. Ο νομοθέτης περιορίζεται αποκλειστικά στις αναγνωριστικές αγωγές κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων που έχουν καταχωρισθεί ως «αγνώστου ιδιοκτήτη», παραβλέποντας ότι οι κτηματολογικές διαφορές μεταξύ ιδιωτών και του Ελληνικού Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. είναι σημαντικά ευρύτερες, ανεξαρτήτως αιτίας κτήσης δικαιώματος (με τρόπο πρωτότυπο ή παράγωγο) από την πλευρά των ιδιωτών.

Ειδικότερα, στην πράξη ανακύπτουν συχνά διαφορές που αφορούν γεωμετρικές μεταβολές και προσκυρώσεις τμημάτων ακινήτων, όταν τα προς προσκύρωση τμήματα είτε εμφανίζονται ως «αγνώστου ιδιοκτήτη» είτε έχουν καταχωρισθεί ως ανήκοντα στο Ελληνικό Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α. ή σε Ν.Π.Δ.Δ. Οι περιπτώσεις αυτές αποτελούν εξίσου πρόσφορο πεδίο συναινετικής επίλυσης μέσω διαμεσολάβησης, πλην όμως παραμένουν εκτός του πεδίου εφαρμογής της διάταξης, χωρίς να προκύπτει εύλογη δικαιολογία για τον περιορισμό αυτό.

Εξάλλου, η διάταξη δεν αντιμετωπίζει το ουσιώδες δικονομικό και κτηματολογικό ζήτημα της καταχώρισης του πρακτικού διαμεσολάβησης. Κατά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, λόγω της ύπαρξης κενού στο γράμμα του νόμου, τα Κτηματολογικά Γραφεία δεν δύνανται να καταχωρίσουν πρακτικά διαμεσολάβησης αποκλειστικά και μόνο επειδή το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν προβάλλει δικαίωμα κυριότητας. Η δήλωση αυτή δεν συνιστά, σύμφωνα με το Εθνικό Κτηματολόγιο, από μόνη της νόμιμο τίτλο για τη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής κατά την έννοια του ν. 2664/1998.

Συνεπώς, η αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 53 προϋποθέτει την παράλληλη τροποποίηση του άρθρου 6 παρ. 2 περ. δ' του ν. 2664/1998, ώστε να προβλεφθεί ρητώς ότι το πρακτικό διαμεσολάβησης, το οποίο καταρτίζεται με τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. ή των Ν.Π.Δ.Δ. και περιέχει τη συναίνεσή τους στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, επαρκεί για την καταχώριση του εκάστοτε πρακτικού επιτυχούς διαμεσολάβησης στο Κτηματολόγιο και την πραγματοποίηση των αιτούμενων διορθώσεων. Διαφορετικά, η εισαγόμενη ρύθμιση κινδυνεύει να παραμείνει ανεφάρμοστη στην πράξη, επιβαρύνοντας του πολίτες με επιπρόσθετες δαπάνες και χρονοκαθυστέρηση, καθώς η προβλεπόμενη εξωδικαστική διαδικασία δεν θα μπορεί να ολοκληρωθεί με την επιδιωκόμενη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής.

γφδ – 9 Ιουλίου 2026, 14:02

Δηλαδή θα αφήνουμε τα νομικά λάθη των κατώτερων δικαστηρίων απρόσβλητα; Πόσο δίκαιο είναι αυτό;

φγη – 9 Ιουλίου 2026, 14:07

Οι διαφορές που δεν είναι αποτιμητές σε χρήμα είναι πάντοτε αναιρετέες;

Ιωάννης ΚΑΤΡΑΣ – 9 Ιουλίου 2026, 19:04

Η προσθήκη με το άρθρο 51, δεύτερης παραγράφου στο άρθ. 552 ΚΠολΔ με τον περιορισμό της δυνατότητας άσκησης αναίρεσης δημιουργεί τις ακόλουθες εύλογες σκέψεις:

Α) Δεν διευκρινίζεται ποιο είναι το ποσό της διαφοράς. Αυτό που ζητήθηκε ή αυτό που τελικώς επιδικάσθηκε;

Β) Τυχόν εσφαλμένη απόφαση του εφετείου, αντίθετη με πάγια νομολογία του ΑΠ, ανοίγει τον δρόμο για άσκηση αγωγής κακοδικίας.

Επομένως, στη φράση «εκτός εάν δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων» πρέπει να προστεθεί και «ή η απόφαση έρχεται σε αντίθεση με νομολογία του Αρείου Πάγου, οπότε ο αναιρεσείων πρέπει να αναφέρει στο δικόγραφο του τη σχετική αντίθεση».

Γ) Τι ισχύει σε περίπτωση που το αντικείμενο της διαφοράς δεν είναι αποτιμητό σε χρήμα; Μάλλον είναι δυνατή η άσκηση αναίρεσης. Πρέπει να διευκρινισθεί.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΙΟΙ – 10 Ιουλίου 2026, 13:49

Η προτεινόμενη διάταξη εγείρει σοβαρά ζητήματα συνταγματικότητας, καθώς εισάγει έναν απόλυτο οικονομικό φραγμό στην πρόσβαση στον Άρειο Πάγο, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη φύση και τη σημασία των νομικών ζητημάτων που ανακύπτουν σε κάθε υπόθεση.

Καταρχάς, η αξία της διαφοράς δεν αποτελεί αξιόπιστο κριτήριο για τη σπουδαιότητα του νομικού ζητήματος. Ο Άρειος Πάγος δεν λειτουργεί μόνο ως δικαστήριο ελέγχου της ορθότητας μιας συγκεκριμένης απόφασης, αλλά πρωτίστως ως θεματοφύλακας της ενότητας της νομολογίας και της ορθής εφαρμογής του δικαίου. Μία υπόθεση οικονομικού αντικειμένου 5.000 ή 10.000 ευρώ μπορεί να θέτει κρίσιμο ζήτημα ερμηνείας του νόμου.

Η θέσπιση απόλυτου χρηματικού ορίου, χωρίς εξαίρεση για υποθέσεις γενικότερου νομικού ενδιαφέροντος, περιορίζει δυσανάλογα το δικαίωμα δικαστικής προστασίας του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος και αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 25 παρ. 1.

Ιδιαίτερα προβληματικό είναι το όριο των 80.000 ευρώ στις εργατικές διαφορές, καθώς αποκλείει στην πράξη τη συντριπτική πλειονότητα των εργατικών υποθέσεων από τον ανααιρετικό έλεγχο.

Η ανάγκη επιτάχυνσης της απονομής της δικαιοσύνης είναι θεμιτή, πλην όμως δεν δικαιολογεί την καθιέρωση ενός απόλυτου οικονομικού αποκλεισμού, ο οποίος αποδυναμώνει τον συνταγματικό ρόλο του Αρείου Πάγου ως εγγυητή της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου.

ΓΙΑ ΤΟ ΔΣ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΛΥΚΑΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΩΓΟΣ

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΛΤΑΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡ/ΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΡΗΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΧΡ. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ

Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΟΥΣΚΑΛΗΣ
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΘ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ, ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΔΣΘ - ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑ – 11 Ιουλίου 2026, 02:28
ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 53:

Το Ελληνικό Δημόσιο όπως όλοι γνωρίζουμε περιορίζεται μόνο στην παροχή της συναίνεσής του για την αιτούμενη διόρθωση, χωρίς άλλη μνεία για την αναγνώριση της κυριότητας υπέρ του ενάγοντα, όταν είναι το ίδιο εναγόμενο, γεγονός που εγείρει ζήτημα για την κατάργηση της δίκης κατά το σκέλος αυτό.

Πρόσφατα η υπ' αρ. 16845/2026 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης έκρινε ότι, ως προς το αναγνωριστικό αίτημα της ασκηθείσας αγωγής σε βάρος του Δημόσιου, αυτό δεν καλύπτεται από το περιεχόμενο της δήλωσής του περί συναίνεσης στη διόρθωση, όπως καταγράφεται στο πρακτικό διαμεσολάβησης και για το λόγο αυτό χρήζει έκδοσης, διά της δικαστικής απόφασης, προσήκουσα αναγνωριστική διάταξη υπό του Δικαστηρίου σε βάρος του Δημόσιου, προς οριστική κατάργηση της δίκης.

Με λίγα λόγια το Πρακτικό διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο δεν λύνει συνολικά τη διαφορά, οπότε η δίκη συνεχίζεται ως προς το σκέλος της αναγνώρισης του δικαιώματος.

Άρα χρειαζόμαστε και Πρακτικό διαμεσολάβησης και δικαστική απόφαση για να λύσουμε τη διαφορά ως προς όλα τα κεφάλαια της.

Αν το άρθρο 53 του ΣχΝ μείνει ως έχει, η ΥΑΣ θα διεξάγεται υποχρεωτικά στις κτηματολογικές διαφορές πριν την κατάρτιση της αγωγής και αν δεν προβάλει δικαιώματα το Ελληνικό δημόσιο επί του ακινήτου, τότε τα μέρη θα δύνανται να καταρτίσουν Πρακτικό διαμεσολάβησης, δια του οποίου το ΕΔ θα δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής. Άρα πάλι το αναγνωριστικό αίτημα, θα μένει ακάλυπτο και παρόλο που θα έχει υπογραφεί Πρακτικό διαμεσολάβησης, το επισπεύδον μέρος θα πρέπει να προσφεύγει στη δικαιοσύνη ασκώντας αγωγή, για να αναγνωρίσει το δικαίωμα του!

Αν πράγματι υπάρχει διάθεση από τη μεριά του νομοθέτη να επιλύονται διαμεσολαβητικά και συνολικά οι κτηματολογικές διαφορές με το ΕΔ, θα πρέπει να προβλεφθεί ρητά στη διάταξη ότι το ΕΔ θα δηλώνει με το Πρακτικό διαμεσολάβησης, αφενός ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής και αφετέρου ότι αναγνωρίζει ως κύριο τον επισπεύδοντα. Σε διαφορετική περίπτωση κι αν μείνει ως έχει, το δικαστήριο θα είναι αναπόφευκτο για το σκέλος της αναγνωριστικής διάταξης σε βάρος του ΕΔ.

Magoula-Kechagioglou Law Firm – 11 Ιουλίου 2026, 10:18

Θετική η διάταξη του άρθρου 53 έρχεται να ασχοληθεί με ένα υπαρκτό πρόβλημα της καταχώρησης των πρακτικών διαμεσολάβησης στα κτηματολογικά φύλλα των ακινήτων. Στην πράξη αυτά τα πρακτικά είχαν πρόβλημα καταχώρησης αφού το Δημόσιο ναι μεν δήλωνε ότι δεν διεκδικεί δικαιώματα στο επίδικο ακίνητο αλλά δεν μπορούσε να δηλώσει ότι αναγνωρίζει την κυριότητα του ενάγοντα. Με τη διάταξη ανατίθεται η ευθύνη στον κτηματολογικό διαμεσολαβητή και ουσιαστικά μεταφέρεται η πρακτική της κτηματογράφησης για την καταχώρηση των εμπραγμάτων δικαιωμάτων που έχουν αποκτηθεί με ένα νόμιμο και προβλεπόμενο από το νόμο τρόπο: την χρησικτησία.

Διευκρινήσεις χρειάζονται α) πώς καλείται το Δημόσιο σε διαμεσολάβηση αφού δεν έχει ασκηθεί αγωγή β) ότι η αναφορά των αποδεικτικών στοιχείων είναι ενδεικτική και γ) αν εφαρμόζεται και στις οριζόντιες ιδιοκτησίες, οι οποίες υπάγονται στην Εκούσια Δικαιοδοσία

ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΣΙΑΝΝΟΥ – 11 Ιουλίου 2026, 20:25

Το παρόν σχόλιο αφορά στην προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 552 παρ. 2 του ΚΠολΔ. Κατά την άποψή μου η επίμαχη διάταξη πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής:

2. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης, όταν το ποσό που επιδικάζεται ή αναγνωρίζεται για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι κατώτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ή των οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ, αν πρόκειται για εργατικές διαφορές, εκτός εάν το δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Το ποσό της παρούσας μπορεί να αναπροσαρμόζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου.».

Εύα – 12 Ιουλίου 2026, 22:56

Η προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 552 ΚΠολΔ, με την προσθήκη δεύτερης παραγράφου, κατά το άρθρο 51 § 1 του Σχεδίου Νόμου, θα πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής: "...όταν το ποσό που επιδικάζεται ή αναγνωρίζεται για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου..."

ΕΛΛΗ ΣΙΩΖΙΟΥ – 12 Ιουλίου 2026, 23:12

Να προστεθεί η φράση "ή αναγνωρίζεται στην παράγραφο 2 του 552... "Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης, όταν το ποσό που επιδικάζεται Ή ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι ...

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΤΣΙΑΡΑ – 13 Ιουλίου 2026, 16:59

Η προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρ. 552 παρ. 2 ΚΠολΔ πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής: "Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης, όταν το ποσό που επιδικάζεται (καταψηφιστικά ή αναγνωριστικά) για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι κατώτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ή των οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ, αν πρόκειται για εργατικές διαφορές, εκτός εάν το δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων..."

ΕΛΛΗ ΤΟΛΗ – 13 Ιουλίου 2026, 20:09

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ (53)

Για να επιτευχθεί ο σκοπός του νομοθέτη σχετικά με την καταχώριση των πρακτικών διαμεσολάβησης σε υποθέσεις με εναγόμενο το Δημόσιο, πρέπει να τροποποιηθεί το άρθρο 6 παρ. 2 περ. δ' του ν. 2664/1998, ώστε να ορίζεται ρητά ότι αρκεί για καταχώριση του πρακτικού διαμεσολάβησης, (όταν έχουμε συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου για την περίπτωση εγγραφών αγνώστου ιδιοκτήτη αλλά και συνολικά συμμετοχή του Δημοσίου των ΟΤΑ ή και των ΝΠΔΔ, στις περιπτώσεις που εμφανίζονται αυτά στις αρχικές εγγραφές) το γεγονός ότι παρέχουν συναίνεση στη διόρθωση των εγγραφών και δεν προβάλλουν αντιρρήσεις σχετικά με τη διόρθωση. Θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί τί θα ισχύει με τους ιδιώτες όταν το δικαίωμα του ενάγοντος προσβάλλεται από το σύνολο των κτηματολογικών εγγραφών (και από τον ιδιώτη και από την εγγραφή αγνώστου). Δεδομένων δε και των επερχόμενων αλλαγών με τον κώδικα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, γενικά στη διαδικασία της ΥΑΣ που πέρα από το ότι θα λέγεται πλέον εισαγωγική συνεδρία, θα έχει και άλλη δομή, θα ήταν κρίσιμο να μην δημιουργηθούν περαιτέρω αμφιβολίες σχετικά με το τί θα οφείλει να πράξει ένας διαμεσολαβητής πχ ως προς το Δημόσιο και ως προς τον ιδιώτη και υπό ποιο πλαίσιο.

Η κλήση στην ΥΑΣ όταν ενάγεται το Δημόσιο, τόσο καιρό μετά τις αλλαγές που εισήχθησαν, προβληματίζει συχνά διαμεσολαβητές και ενάγοντες, πρέπει λοιπόν να οριστεί με τη μέγιστη απλότητα και σαφήνεια ο τρόπος κλήσης του Δημοσίου αλλά και των ιδιωτών που ενάγονται από κοινού ενδεχομένως. Επίσης, σε περίπτωση προβολής δικαιωμάτων από πλευράς Δημοσίου και «εισαγωγή της αγωγής προς εκδίκηση» ή ενδεχομένως και μη επιθυμίας των μερών να την επιλύσουν τελικώς με πρακτικό διαμεσολάβησης, θα πρέπει να προβλεφθεί εάν είναι υποχρεωτικό να αναγράφεται στο δικόγραφο ότι τηρήθηκε η διαδικασία και τί ακριβώς θα εισφέρεται από αυτήν, ενώπιον του Δικαστή για το παραδεκτό. Επίσης, η αγωγή θα πρέπει να συντάσσεται μεν αλλά να μην έχει κατατεθεί και να προσκομίζεται στον εκάστοτε διαμεσολαβητή ή αρκεί να δίδεται ιστορικό με τα τυχόν ενδεικτικά αναφερόμενα αποδεικτικά στοιχεία; Οι ένορκες βεβαιώσεις που προσκομίστηκαν στη διαμεσολάβηση, σε περίπτωση εκδίκησης τελικά της υπόθεσης θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και εκεί; (καθώς δε θα αναφέρουν ότι ελήφθησαν για την συγκεκριμένη αγωγή κτλ αφού δε θα έχει ασκηθεί).

Επιπλέον, όπως είναι γνωστό, υπάρχουν περιοχές στις οποίες ακόμη και σε περίπτωση ύπαρξης παραχωρητηρίου από το Ελληνικό Δημόσιο, ορισμένες Υπηρεσίες διατηρούν επιφυλάξεις, με τις υπόλοιπες να μην έχουν, και πάλι όμως η υπόθεση δε μπορεί να κλείσει με Διαμεσολάβηση. Ενδεχομένως, εάν όλες οι Υπηρεσίες δεν έχουν αντίρρηση προς τις διορθώσεις, να μπορεί να προβλεφθεί ότι εάν μία Υπηρεσία «διατηρεί απλώς επιφυλάξεις λόγω δικαιώματος σοβαρής προσδοκίας απόκτησης κυριότητας από το Δημόσιο εφόσον αποδειχθεί ότι πρόκειται για εγκαταλελειμμένη περιουσία», να μη θεωρείται αυτό ως ουσιαστική προβολή δικαιωμάτων καθώς πρόκειται για ισχυρισμό που ούτως άλλως απορρίπτεται από τις δικαστικές αποφάσεις ως αόριστος.

Τέλος, θα μπορούσε ίσως να αφορά και περιπτώσεις άσκησης αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας όταν ο ενάγων επιλέγει για συγκεκριμένους λόγους την αγωγή του άρθρου 6&2 αλλά δεν στηρίζει το δικαίωμα του σε έκτακτη χρησικτησία και το δικαίωμα του προσβάλλεται από την ένδειξη αγνώστου ιδιοκτήτη.

Σε κάθε περίπτωση, ο ρόλος του διαμεσολαβητή στις υποθέσεις αυτές, φαίνεται να αποκλίνει σημαντικά από τον έως τώρα ρόλο του και η διαπίστωση από τον ίδιο του δικαιώματος του ενάγοντος λόγω έκτακτης χρησικτησίας πιθανότατα θα οδηγήσει σε μία σειρά νέων προβλημάτων.

Γεώργιος Πούλιος – 13 Ιουλίου 2026, 21:25

Αναφέρομαι στο άρθρο 53 Αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη

Το συγκεκριμένο άρθρο περιλαμβάνει στο σύνολό του ρυθμίσεις που είναι προβληματικές τόσο συστηματικά περί τη νομοθέτηση όσο και ουσιαστικά όσον αφορά το επιμέρους περιεχόμενο των διατάξεων αυτού.

1. Ως προς τη νομοθέτηση το συγκεκριμένο άρθρο έρχεται σε ευθεία σύγκρουση με τις ρυθμίσεις του άρθρου 6 Ν.2664/1998. Το σύνολο των ρυθμίσεων του άρθρου 53 του Σ/Ν της διαβούλευσης δείχνει να αγνοεί την ύπαρξη του άρθρου 6 Ν.2664/1998, αν και στην πραγματικότητα το τροποποιεί χωρίς, όμως, να γίνεται καμία αναφορά σε αυτό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.3 Ν.2664/1998 παρέχεται η δυνατότητα διόρθωσης του αγνώστου ιδιοκτήτη δυνάμει εκτάκτου χρησικτησίας σε διηρημένες ιδιοκτησίες με προσφυγή στην εκουσία δικαιοδοσία. Σε κάθε περίπτωση με το άρθρο 53 δίνεται η εικόνα «παράλληλου σύμπαντος» με το Ν.2664/1998.

2. Με το άρθρο 53 του Σ/Ν της διαβούλευσης δεν τίθεται ως προϋπόθεση για την ΥΑΣ η προηγούμενη άσκηση της αγωγής και η καταχώρηση αυτής στα κτηματολογικά βιβλία, όπως ορίζεται στο Ν.2664/1998 αλλά τουναντίον και επί ποινή απαραδέκτου υφίσταται υποχρέωση, πριν από την κατάθεση της αγωγής, προσφυγής σε ΥΑΣ. Με την εν λόγω πρόβλεψη παραβιάζεται η θεμελιώδης αρχή της δημοσιότητας των κτηματολογικών βιβλίων, καθώς διενεργούνται ενέργειες μεταβολής των κτηματολογικών στοιχείων χωρίς αυτές να έχουν καταχωριστεί στο οικείο κτηματολογικό φύλλο για να λάβουν δημοσιότητα. Αυτό έχει ως συνέπεια να έχουν εκκινήσει περισσότερες διαδικασίες ΥΑΣ προ της άσκησης της αγωγής που προφανώς θα τις αγνοούν οι επισπεύδοντες. Με το άρθρο 6 Ν.2664/1998 όλες οι αγωγές θα είχαν καταχωριστεί και όλοι οι ενάγοντες θα είχαν δικονομικά τη δυνατότητα να αμυνθούν έναντι των υπολοίπων αγωγών. Επιπλέον, με την εν λόγω ρύθμιση του άρθρου 35 του Σ/Ν της διαβούλευσης πέραν της αρχής της δημοσιότητας παραβιάζεται ευθέως η αρχή της διασφάλισης της δημόσιας πίστης, ώστε να προστατεύεται κάθε καλόπιστος συναλλασσόμενος που στηρίζεται στις κτηματολογικές εγγραφές. Άλλη συνέπεια της εν λόγω ρύθμισης του άρθρου 53 θα είναι η αδυναμία εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 7 α Ν.2664/1998 και κατ' επέκταση της παντελούς παύσης κάθε δραστηριότητας στα ακίνητα μέχρις τελικής επίλυσης του αγνώστου ιδιοκτήτη.

3. Η συμμετοχή του δημοσίου στην ΥΑΣ δεν προβλέπεται να γίνεται με συγκεκριμένη διαδικασία. Συνεπώς η διάταξη αυτή καθίσταται εκ των προτέρων ανεφάρμοστη. Η έλλειψη του εισαγωγικού δικογράφου του Ν.2664/1998 δεν αντικαθίσταται με άλλου είδους έγγραφο στο άρθρο 35.

4. Στην περίπτωση της χρησικτησίας, της διόρθωσης αρχικών εγγραφών προηγείται η αναγνώριση του έχοντος έννομο συμφέρον του εμπραγμάτου δικαιωμάτος του επί του ακινήτου αγνώστου ιδιοκτήτη με αιτία κτήσης την χρησικτησία. Συνεπώς, η κτηματολογική εγγραφή δεν μπορεί να διορθωθεί μόνον από το γεγονός ότι το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπράγματων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες αυτού.

Για τον λόγο αυτό καλείται ο διαμεσολαβητής στην ουσία των διατάξεων του άρθρου 53 να αναγνωρίσει εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου με αιτία κτήσης την έκτακτη χρησικτησία ελέγχοντας όλα τα τις χρησικτησίας έγγραφα συντάσσοντας το σχετικό πρακτικό αναφέροντας αυτά. Οι συγκεκριμένες διατάξεις προσκρούουν στο Σύνταγμα καθώς η αναγνώριση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της δικαστικής εξουσίας μη δυνάμενη αυτή να εκχωρηθεί σε ιδιώτη.

5. Ο διαμεσολαβητής εκ του προορισμού του, της εκπαίδευσής του και των προϋποθέσεων κτήσης της σχετικής Πιστοποίησης ουδεμία σχέση έχει με τη δικαστική δικαιοδοτική κρίση και την αναγνώριση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων. Η αναγνώριση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων δεν εξισώνεται με διαταγή πληρωμής ή με εξάλειψη προσημείωσης. Οι Εναλλακτικές Μορφές Επίλυσης Διαφορών (ADR) πουθενά στον δυτικό κόσμο δεν υποκαθιστούν την δικαστική εξουσία στις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητές της και σίγουρα δεν την αντικαθιστούν.

6. Η αποσβεστική προθεσμία διόρθωσης αρχικών εγγραφών είναι διαφορετική αναλόγως με την έναρξη του Κτηματολογίου σε κάθε περιοχή. Η άσκηση της αγωγής του άρθρου 6 παρ.2 Ν.2664/1998 αναστέλλει την αποσβεστική προθεσμία διόρθωσης των αρχικών εγγραφών. Τέτοια αναστολή στο άρθρο 53 δεν προβλέπεται όπως δεν προβλέπεται καταληκτικός χρόνος ολοκλήρωσης της διαδικασίας του άρθρου 53, με αποτέλεσμα να υπάρχει άμεσος κίνδυνος απώλειας εμπραγμάτων δικαιωμάτων των εχόντων έννομο συμφέρον ειδικά στις περιπτώσεις που η διαδικασία του άρθρου 53 θα εκκινήσει λίγο πριν την εκπνοή της προθεσμίας διόρθωσης αρχικών εγγραφών.

7. Η διαδικασία της ΥΑΣ εφόσον δεν αναστέλλει τις αποσβεστικές προθεσμίες παραγραφής παραβιάζει την υπ&arpos; αριθ. 34/2018 απόφαση της Διοικητικής Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, η οποία είχε θέσει το ζήτημα της αναστολής των αποσβεστικών προθεσμιών παραγραφής ως προϋπόθεση της συνταγματικότητας της ΥΑΣ.

8. Δεν γίνεται καμία αναφορά στο άρθρο 53 αναφορικά με το κόστος της όλης διαδικασίας. Σημειώνεται ότι η συνταγματικότητα της υποχρεωτικής ΥΑΣ (34/2018 Απόφαση της Διοικητικής Ολομέλειας του Αρείου Πάγου) συνδέθηκε με ένα αναλογικά χαμηλό κόστος σε σχέση με το συνολικό κόστος της όλης διαδικασίας στο δικαστήριο.

9. Οι διατάξεις του άρθρου 53 του Σ/Ν της διαβούλευσης δεν φαίνεται να εξυπηρετούν κάποια ανάγκη. Όλα όσα προσδοκά να ρυθμίσει, ήδη ρυθμίζονται και μάλιστα δοκιμασμένα και επιτυχώς με το Ν.2664/1998. Η απουσία συναίνεσης του Ελληνικού Δημοσίου δεν επιλύεται με τον τρόπο που επιδιώκει το άρθρο 53.

Εν κατακλείδι το άρθρο 53 πρέπει να αποσυρθεί.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ, ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΔΣΘ - ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑ – 14 Ιουλίου 2026, 08:25

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 53:

Θετική η διάταξη ως προς το σκέλος που υποχρεώνει τον ενάγοντα πριν την κατάθεση της αγωγής, να προσφύγει σε Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία (ΥΑΣ) διαμεσολάβησης ενώπιον πιστοποιημένου κτηματολογικού διαμεσολαβητή, καλώντας το Ελληνικό Δημόσιο να συμμετάσχει. Άλλωστε ο νομοθέτης εξ αρχής της εισαγωγής της ΥΑΣ στις αστικές και εμπορικές διαφορές με τον Ν. 4640/2019 και συγκεκριμένα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του νόμου αυτού είχε ορίσει ρητά ότι η ΥΑΣ μπορεί να διεξαχθεί και πριν την κατάθεση της αγωγής και το ίδιο θέλησε να εφαρμοστεί στη συνέχεια και στις κτηματολογικές αγωγές του άρθρου 6 παρ. 2 α του Ν. 2664/1998, μετά τη θέσπιση υποχρεωτικής προδικασίας διαμεσολάβησης στις κτηματολογικές διαφορές κατά το άρθρο 8 του ν. 4821/2021, παρόλο που στην πράξη δεν ακολουθήθηκε η διαδικασία αυτή. Το ίδιο συνεχίζει να υποστηρίζει ο νομοθέτης και με το Σχέδιο του νέου Κώδικα Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών που θα τεθεί επίσης σύντομα σε διαβούλευση.

Εδώ έρχεται και αυστηριοποιεί ο νομοθέτης τις προϋποθέσεις, αφού υποχρεώνει πλέον και δεν δύναται απλά, η διεξαγωγή της ΥΑΣ στις κτηματολογικές αγωγές του άρθρου 6 παρ. 2 α να διεξάγεται πριν την κατάθεση της αγωγής.

Κατά τα άλλα η διάταξη κινείται μεν θετικά προς την εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς, θα πρέπει ωστόσο να διευκρινιστούν τα εξής:

1. Η διεξαγωγή ΥΑΣ θα γίνεται ενώπιον πιστοποιημένου ή διαπιστευμένου διαμεσολαβητή;
2. Το κάλεσμα σε συμμετοχή σε ΥΑΣ προς το Ελληνικό Δημόσιο θα γίνεται από το επισπεύδον μέρος με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο; (email, μήνυμα, ταχυδρομική επιστολή κλπ). Να σημειωθεί ότι η αναφορά της λέξης «ενάγων», θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη λέξη «επισπεύδον μέρος», διότι η ιδιότητα του ενάγοντα δεν υπάρχει πριν την άσκηση της αγωγής.
3. Το κάλεσμα θα πρέπει να αναφέρει συγκεκριμένο όνομα κτηματολογικού διαμεσολαβητή, συγκεκριμένη ώρα και ημερομηνία διεξαγωγής της ΥΑΣ, ή αρκεί να καλεί το επισπεύδον μέρος και να προτείνει κτηματολογικό διαμεσολαβητή, σε ώρα και ημερομηνία που θα ορίσει ο διαμεσολαβητής με τα μέρη; Θα εξακολουθεί να απαιτείται η έγγραφη έγκριση στο πρόσωπο του διαμεσολαβητή από το ΕΔ;
4. Η παράλειψη διεξαγωγής της ΥΑΣ πριν την κατάθεση της αγωγής θα συνεπάγεται το अपαράδεκτο της αγωγής ή της συζήτησής της;
5. Τι θα γίνεται στην περίπτωση που το Ελληνικό Δημόσιο δεν είναι έτοιμο να απαντήσει κατά τη διεξαγωγή της ΥΑΣ, αν προβάλλει ή ή όχι δικαιώματα, κάτι που είναι σύνηθες στην πράξη. Θα υπάρχει δυνατότητα παράτασης και επανεξέτασης της διαφοράς ή θα δύναται να κατατεθεί αμέσως μετά η αγωγή;
6. Η διαπίστωση που θα γίνεται από τον διαμεσολαβητή για την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας του επισπεύδοντος (όχι του ενάγοντος) λόγω έκτακτης χρησικτησίας και η αναφορά τους και προσκόμιση τους στο κτηματολογικό Γραφείο με το Πρακτικό διαμεσολάβησης και η καταχώριση του στη συνέχεια με αιτία κτήσης την έκτακτη χρησικτησία, θα αρκεί για την οριστική και συνολική διευθέτηση της διαφοράς των μερών ή θα απαιτείται να ασκηθεί αγωγή από τον επισπεύδοντα με σκοπό να διαγνωσθεί δικαστικά το δικαίωμα κυριότητάς του στο ακίνητο, αφού το Ελληνικό Δημόσιο θα δηλώνει μεν ότι

δεν διεκδικεί δικαιώματα επί του ακινήτου, ωστόσο δεν θα αναγνωρίζει το δικαίωμα του επισπεύδοντος μέρους.

Α*** Δ***** Δ***** Δ** – 14 Ιουλίου 2026, 09:13**

Αναφορικά με το άρθρο 53.

1. Τα πρακτικά επιτυχούς διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο που το τελευταίο δεν προβάλλει μεν δικαίωμα ιδίας κυριότητας, δεν αναγνωρίζει όμως κυριότητα και αιτία κτήσης, δεν αφορά μόνο τις περιπτώσεις της έκτακτης χρησικτησίας αλλά και άλλες αιτίες κτήσης όπως αυτή της κληρονομιάς.
2. Επί 1 έτος καταρτίζονται πρακτικά επιτυχούς διαμεσολάβησης μεταξύ ιδιωτών και Ελληνικού Δημοσίου τα οποία καταχωρούνται στα Πρωτοδικεία, η δίκη καταργείται, όπως ο νόμος προβλέπει, πλην όμως, η πλειονότητα των Κτηματολογικών Γραφείων δεν τα καταχωρεί, επειδή στα πρακτικά δεν υπάρχει αναγνώριση κυριότητας και αιτία κτήσης. Τα ΚΓ εδώ και 1 έτος έχουν σε εκκρεμότητα αυτά και δεν προβλέπεται ρύθμιση για τις περιπτώσεις αυτές.
3. Μια απλή τροποποίηση - διόρθωση ερμηνευτική στο ήδη υπάρχον άρθρο 6 Παρ. 2 περ. δ του ν. 2664/1998 θα ήταν αρκετή και για τα πρακτικά που έχουν ήδη καταρτιστεί αλλά και για τα επιγενόμενα. Ότι δηλαδή, τα Πρακτικά Επιτυχούς Διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ που τα τελευταία δεν προβάλλουν δικαίωμα κυριότητας επί του ακινήτου, καταχωρούνται νομίμως και ορθώς στα Κτηματολογικά φύλλα με αιτία κτήσης αυτήν που αναφέρεται στην αγωγή και μαζί με τα λοιπά υποχρεωτικά συνυποβαλλόμενα έγγραφα για την περίπτωση της έκτακτης χρησικτησίας, επιφέρουν όλες τις νόμιμες διορθώσεις στο Κτηματολογικό φύλλο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΛΙΤΟΣ – 14 Ιουλίου 2026, 17:02

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 53

Το άρθρο ορθά φαίνεται να έχει μια κατεύθυνση παρόμοια με αυτή της κτηματογράφησης. Σε όσα ακίνητα δεν προβάλλεται δικαίωμα του Ελληνικού Δημοσίου, να μπορεί ο πολίτης κατ'ελάχιστον με Ε9 και 2 ένορκες να εγγράψει το δικαίωμα του. Ειδικά για τις περιοχές που εφαρμόστηκε ο 5142/2024 και οι δηλώσεις με χρησικτησία πετάχτηκαν στα σκουπίδια (αν και παραλαμβάνονταν κανονικά) το εν λόγω άρθρο φαίνεται να δίνει λύση. Ελπίζω μόνον να μη ζητάει ο διαμεσολαβητής Ε9 παλιότερο της περιόδου κτηματογράφησης γιατί τότε βλέπω να πηγαίνουμε στα δικαστήρια που δεν ζητάνε καθόλου πολλές φορές (άντε να πας κανένα πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ)

Δ*** Τ** Δ***** – 15 Ιουλίου 2026, 10:22**

Με το άρθρο 53 προστίθεται άλλη μία κακότεχνη, σχοινοτενής, λεπτομερειακή ρύθμιση στην ήδη επιβαρυνόμενη με τέτοιες ρυθμίσεις νομοθεσία του Κτηματολογίου. Το σημαντικότερο όμως είναι πως η διάταξη αυτή είναι ακατάλληλη να διορθώσει το πρόβλημα που έχει ήδη παρατηρηθεί με την (μη) καταχώριση των πρακτικών διαμεσολάβησης σε δίκες με αντίδικο το Ελληνικό Δημόσιο.

Πρώτον, ακόμα και αν ψηφιστεί ως έχει η προτεινόμενη ρύθμιση, δεν ξεπερνιέται ο σκόπελος της μη συνολικής κάλυψης του αντικειμένου της δίκης, αφού σύμφωνα με τη νομολογία το αναγνωριστικό της κυριότητας αίτημα δεν καλύπτεται από τη δήλωση του δημοσίου ότι συναινεί στην διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής και έτσι δεν επέρχεται ως προς το σκέλος αυτό κατάργηση της δίκης με την κατάρτιση πρακτικού διαμεσολάβησης. Δεύτερον, απονέμονται οιονεί δικαιοδοτικές αρμοδιότητες στον κτηματολογικό διαμεσολαβητή (ο οποίος δεν είναι απαραίτητως καν νομικός!). Ο έλεγχος της συνδρομής των προϋποθέσεων κτήσης κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία υπερβαίνει κατά πολύ τον ρόλο του διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τη φιλοσοφία του θεσμού, όπως τουλάχιστον διαφημίζεται από τους οπαδούς του. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 3 Ν. 4640/2019: "Ως διαμεσολαβητής, νοείται τρίτο πρόσωπο σε σχέση με τα συμμετέχοντα μέρη και τη διαφορά, το οποίο αναλαμβάνει να διαμεσολαβήσει με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο, διευκολύνοντάς τα να βρουν μια κοινά αποδεκτή λύση για τη διαφορά τους". Πως εναρμονίζεται με τον ρόλο αυτό η εκτίμηση αποδείξεων; Έτσι όπως έχει τεθεί η διάταξη αυτή αποτελεί ένα ακόμα βήμα στην κατεύθυνση της ιδιωτικοποίησης της Δικαιοσύνης.

Τρίτον, τυχόν ανησυχίες σχετικά με το ενδεχόμενο έγερσης εικονικών αγωγών από επίδοξους καταπατητές προκειμένου να εκμεταλλευτούν τη μη προβολή δικαιωμάτων του Δημοσίου για να πετύχουν την εγγραφή τους ως ιδιοκτήτες μέσω της κατάρτισης πρακτικών διαμεσολάβησης, διασκεδάζονται από το ότι σύμφωνα με τη θεωρία η διόρθωση της πρώτης εγγραφής μέσω πρακτικού διαμεσολάβησης δεν επιφέρει οριστικοποίηση. Προτείνεται, αντί της προτεινόμενης διάταξης η προσθήκη εδαφίων στην περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 6 Ν.

2664/1998 με την εξής διατύπωση:

"Η παρεχόμενη διά των εκπροσώπων του συναίνεση του Ελληνικού Δημοσίου περί διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών λόγω μη προσβολής δικαιωμάτων του Δημοσίου, επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και επιφέρει την κατάργηση της δίκης. Το πρακτικό διαμεσολάβησης δεν επιφέρει τις συνέπειες της παρ. 3 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου".

Τέλος, είναι εσφαλμένη η θέσπιση ποσοτικού ορίου για την άσκηση αναίρεσης. Νομικές πλημμέλειες των δικαστικών αποφάσεων δεν ζυγίζονται. Θα προκληθούν αδικίες, όπως λ.χ. εάν τελεσίδικη απόφαση δεχθεί ή απορρίψει αγωγή με αντικείμενο χαμηλότερο του ποσοτικού ορίου, βασισμένη σε ερμηνεία που μεταγενέστερα ανατραπεί από τον Άρειο Πάγο, εφόσον αχθεί υπόθεση ενώπιον του άλλης υπόθεση με το ίδιο νομικό ζήτημα αλλά εντός των ποσοτικού ορίου. Είναι καλύτερο να καταργηθεί η διάταξη αυτή.

Ιωάννης Δημητρίου – 15 Ιουλίου 2026, 21:28

Η προτεινόμενη τροποποίηση του Άρθρου 552 ΚΠολΔ στο άρθ.51 παρ.1 του νομοσχεδίου, περί θέσπισης οικονομικού κριτηρίου (ύψους 20.000 ευρώ στις αστικές και 8.000 ευρώ στις εργατικές διαφορές) ως προϋπόθεση για το παραδεκτό της αιτήσεως αναίρεσεως, πάσχει από βαριά αντισυνταγματικότητα και συνιστά ευθεία θεσμική οπισθοδρόμηση.

Πέρα από την κραυγαλέα παραβίαση του Άρθρου 20 παρ. 1 του Σύνταγματος (καθολικό δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη) και του Άρθρου 4 παρ. 1 (Αρχή της Ισότητας), η ρύθμιση αυτή λειτουργεί στην πράξη ως ένα προκλητικό προστατευτικό ανάχωμα για τη διαφθορά της περιφέρειας.

Συγκεκριμένα, ο αποκλεισμός του ανααιρετικού ελέγχου για υποθέσεις κάτω αυτού του οικονομικού ορίου στρεί από τον Άρειο Πάγο τη δυνατότητα να ελέγξει και να ακυρώσει αποφάσεις δικαστηρίων της επαρχίας. Με τον τρόπο αυτό, η διάταξη εκχωρεί απόλυτη, ανέλεγκτη και τυφλή δικαιοδοτική ασυλία στους εξωθεσμικούς τοποτηρητές, στα τοπικά δίκτυα επιρροής και στις κλειστές δικαστικές και δικηγορικές συντεχνίες της περιφέρειας, οι οποίες ελέγχουν και χειραγωγούν τις αποφάσεις των τοπικών Πρωτοδικείων και Εφετείων.

Χαρακτηριστικότατο παράδειγμα αποτελεί η περιοχή της Καλαμάτας, όπου η έντονη και αποδεδειγμένη εξωθεσμική επιρροή συγκεκριμένων τοπικών παραγόντων καθορίζει την έκβαση των δικαστικών αποφάσεων. Με τη νέα ρύθμιση, οποιαδήποτε μεροληπτική, εσφαλμένη ή καθοδηγούμενη από τοπικά συμφέροντα αστική απόφαση εκδίδεται στην Καλαμάτα κάτω από το όριο των 20.000 ευρώ, θα περαιώνεται πλέον αμετάκλητα σε τοπικό επίπεδο. Ο πολίτης στρείται βίαια το δικαίωμα να προσφύγει στους Ανώτατους Δικαστές στην Αθήνα για να βρει το δίκιο του, αφήνοντας την επαρχιακή διαπλοκή να λυμαίνεται τις περιουσίες και τη ζωή των πολιτών χωρίς κανέναν εξωτερικό έλεγχο.

Η επίκληση της «αποσυμφόρησης» του Αρείου Πάγου συνιστά φθινό πρόσχημα. Η γραφειοκρατική ελάφρυνση των δικαστηρίων δεν μπορεί να επιτυγχάνεται μετατρέποντας την ελληνική περιφέρεια, με τρανταχτά παραδείγματα όπως αυτό της Καλαμάτας, σε φέουδο ανέλεγκτων εξωθεσμικών μηχανισμών. Η διάταξη πλήττει το Άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και πρέπει να αποσυρθεί στο σύνολό της.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΥΡΑΜΑΡΙΟΥ – 16 Ιουλίου 2026, 12:51

Αναφορικά με το άρθρο 53 του σχεδίου νόμου:

Μέχρι πρότινος τα Κτηματολογικά γραφεία απέρριπταν αιτήσεις καταχώρισης πρακτικών διαμεσολάβησης με συμβαλλόμενο μέρος και εναγόμενο το Ελληνικό Δημόσιο διότι τα εν λόγω πρακτικά που υπογράφονταν από τους Δικηγόρους του Ελ. Δημοσίου και κατ εντολή του ΝΣΚ

Α) δεν ανέφεραν ότι καταργούσαν την δίκη σχετικά με το αίτημα αναγνώρισης του δικαιώματος κυριότητας του ενάγοντος και Β) ότι η διατύπωση του Δημοσίου ότι "δεν προβάλλει δικαιώματα επί του επιδίκου, ότι δεν διαθέτει στοιχεία για την αμφισβήτηση των επίδικων και ότι δεν αντιλέγει στην διόρθωση των πρώτων κτηματολογικών εγγραφών", δεν θεωρούσε το Κτηματολόγιο ότι εξισωνόταν με το αίτημα της αγωγής που είναι η αναγνώριση του δικαιώματος κυριότητας του ενάγοντος.

Σε σχετικό ερώτημα το ΝΣΚ απήντησε διά του Αριθμός πρωτ. ΚΥ- 93301 / 9850Β1εγγράφου συμπερασματικά ότι για τους σκοπούς της κτηματολογικής

διαμεσολάβησης, η μη προβολή δικαιωμάτων του Δημοσίου παρέχει τη δυνατότητα

διόρθωσης της ανακριβούς κτηματολογικής εγγραφής - ΑΡΑ ΟΤΙ ΕΞΙΣΩΝΕΙ ΤΗΝ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ.

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου κινείται μεν προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο, δεν φαίνεται να επιλύει πλήρως το πρακτικό ζήτημα που έχει ήδη ανακύψει κατά την εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 2 περ. δ' του ν. 2664/1998.

Ειδικότερα, εξακολουθεί να μην αποσαφηνίζεται ρητά ότι η δήλωση του Ελληνικού Δημοσίου περί μη προβολής εμπραγμάτων δικαιωμάτων και μη αντίρρησης στη διόρθωση της πρώτης κτηματολογικής εγγραφής αρκεί για την καταχώριση του πρακτικού διαμεσολάβησης, χωρίς να απαιτείται περαιτέρω ουσιαστικός έλεγχος από το Κτηματολογικό Γραφείο ως προς το εάν η δήλωση αυτή συνιστά ή όχι αναγνώριση κυριότητας του ενάγοντος. Η έλλειψη αυτής της αποσαφήνισης είναι εκείνη που προκάλεσε στην πράξη διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις και αποτέλεσε την αφορμή για την ανάγκη νομοθετικής παρέμβασης.

Παράλληλα, το σχέδιο νόμου περιορίζεται αποκλειστικά στις περιπτώσεις αγωγών αναγνώρισης κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας, χωρίς να καλύπτει τις λοιπές αγωγές διόρθωσης πρώτων κτηματολογικών εγγραφών κατά του Ελληνικού Δημοσίου που θεμελιώνονται σε νόμιμο τίτλο κτήσης (για παράδειγμα σε δικό μου πρακτικό που με ενημέρωσε το Κτηματολόγιο ότι πρόκειται να απορρίψει είχα νόμιμο τίτλο του ενάγοντος και διεκδικούσα ένα τμήμα από ΚΑΕΚ αγνωστού, δεν είχα χρησικτησία), στις οποίες ανακύπτει το ίδιο ακριβώς πρακτικό και ερμηνευτικό ζήτημα. Θα ήταν, συνεπώς, σκόπιμο να εξεταστεί η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της διάταξης ή η παροχή σχετικής ερμηνευτικής διευκρίνισης.

Επιπλέον, η απαρίθμηση των αποδεικτικών στοιχείων δημιουργεί ερμηνευτική αβεβαιότητα, καθώς δεν διευκρινίζεται αν τα αναφερόμενα στοιχεία απαιτούνται σωρευτικά ή λειτουργούν ενδεικτικά. Η χρήση της λέξης «ιδίως» υποδηλώνει ενδεικτική απαρίθμηση, πλην όμως η διάταξη δεν καθορίζει το ελάχιστο απαιτούμενο αποδεικτικό πλαίσιο, γεγονός που ενδέχεται να οδηγήσει σε διαφορετικές πρακτικές εφαρμογές και ανασφάλεια δικαίου.

Τέλος, προβληματισμό προκαλεί και η υποχρεωτική προσκόμιση δύο ενόρκων βεβαιώσεων σε κάθε περίπτωση, ακόμη και όταν υφίστανται ισχυρά δημόσια ή άλλα έγγραφα που θεμελιώνουν επαρκώς την εικοσαετή νομή. Η πρόβλεψη αυτή φαίνεται να επιβαρύνει αδικαιολόγητα τη διαδικασία, χωρίς να προκύπτει ότι είναι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις.

Για τους ανωτέρω λόγους, κρίνεται σκόπιμο η διάταξη να αναδιατυπωθεί, ώστε να αποσαφηνιστεί το δεσμευτικό αποτέλεσμα του πρακτικού διαμεσολάβησης ως προς την καταχώρισή του, να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της και να εξειδικευθούν με μεγαλύτερη σαφήνεια οι αποδεικτικές προϋποθέσεις, προκειμένου να διασφαλισθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της και να αποφευχθούν νέα ερμηνευτικά ζητήματα κατά την πρακτική εφαρμογή της.

Η διάταξη θα πρέπει να αποσαφηνίσει ότι το Κτηματολογικό Γραφείο, κατά την καταχώριση του πρακτικού διαμεσολάβησης, ελέγχει αποκλειστικά τη συνδρομή των προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος και όχι την ορθότητα ή την επάρκεια της δήλωσης του Ελληνικού Δημοσίου, ούτε δύναται να υποκαθιστά την κρίση των συμβαλλομένων ή του διαμεσολαβητή επί ζητημάτων που ήδη ρυθμίζονται από τη διάταξη.

Το κτηματολόγιο σαν υπηρεσία κατά την άποψη μου, δεν έχει δικαιοδοσία ουσιαστικού ελέγχου των εκτελεστών τίτλων που πάνε προς καταχώριση, κρίνω περαιτέρω ότι είναι κατάφορα άδικο και απρόσφορο για τον μέσο πολίτη που θέλει να διορθώσει το ακίνητό του στο κτηματολόγιο, ενώ έχει προβεί ήδη σε δικαστικές διαδικασίες που είναι χρονοβόρες και κοστοβόρες, να έρχεται σε τέλμα σχετικά με την περιουσία του, να μην μπορεί να την διεκδικήσει και να την αξιοποιήσει για λόγους μη νόμιμους, ενώ έχει προβεί στις απαραίτητες νόμιμες ενέργειες.

Σας παραθέτω μία πρόταση διαμόρφωσης του άρθρου (νομοτεχνική βελτίωση):

Άρθρο 53

Αναγνώριση κυριότητας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη

Εφόσον κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης το Ελληνικό Δημόσιο δεν αντιλέξει εμπράγματα δικαιώματα επί του επιδίκου ακινήτου, τα μέρη δύνανται να καταρτίσουν πρακτικό διαμεσολάβησης, κατά το άρθρο 8 του ν. 4640/2019 (Α' 190), διά του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν προβάλλει εμπράγματα δικαιώματα επί του επιδίκου ακινήτου και δεν αντιλέγει στη διόρθωση της ανακριβούς πρώτης κτηματολογικής εγγραφής, λόγω

μη προβολής εμπραγμάτων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Η δήλωση αυτή δεν συνιστά αναγνώριση εμπράγματος δικαιώματος του ενάγοντος από το Ελληνικό Δημόσιο, αρκεί όμως για τη διόρθωση της ανακριβούς πρώτης κτηματολογικής εγγραφής κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Ακολουθώντας, ο διαμεσολαβητής, αφού διαπιστώσει ότι του προσκομίστηκαν αποδεικτικά στοιχεία τα οποία, κατά την κρίση του, θεμελιώνουν επαρκώς την αξίωση του ενάγοντος, επισυνάπτει αυτά στο πρακτικό διαμεσολάβησης και κάνει σχετική μνεία.

Το πρακτικό διαμεσολάβησης καταχωρίζεται αμελλητί στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο μαζί με τα επισυναπτόμενα αποδεικτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τη νομική θεμελίωση της αξίωσης. Το Κτηματολογικό Γραφείο ελέγχει αποκλειστικά τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων του παρόντος άρθρου και δεν προβαίνει σε ουσιαστική αξιολόγηση της δήλωσης του Ελληνικού Δημοσίου ή των αποδεικτικών στοιχείων που συνοδεύουν το πρακτικό. Ως αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η αιτία κτήσης που προκύπτει από το πρακτικό διαμεσολάβησης και τα επισυναπτόμενα αποδεικτικά στοιχεία.

Ο διαμεσολαβητής λαμβάνει υπόψη ιδίως τα ακόλουθα αποδεικτικά στοιχεία: ...

(παραμένει η απαρίθμηση)

Τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία είναι ενδεικτικά και συνεκτιμώνται ελεύθερα, χωρίς να απαιτείται η σωρευτική συνδρομή τους.

Η προσκόμιση δύο (2) ενόρκων βεβαιώσεων απαιτείται μόνο εφόσον από τα λοιπά προσκομιζόμενα στοιχεία δεν προκύπτει επαρκώς η θεμελίωση της αξίωσης.

Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως σε κάθε αγωγή διόρθωσης ανακριβούς πρώτης κτηματολογικής εγγραφής του άρθρου 6 του ν. 2664/1998, όταν εναγόμενο είναι το Ελληνικό Δημόσιο, ανεξαρτήτως της αιτίας κτήσης του προβαλλόμενου εμπράγματος δικαιώματος.

ΕΛΕΝΗ ΚΟΥΛΑΚΗ – 16 Ιουλίου 2026, 19:39

Με αφορμή την άρνηση καταχώρισης Πρακτικών Διαμεσολάβησης για την διόρθωση κτηματολογικών εγγραφών με εναγόμενο το Ελληνικό Δημόσιο από το Κτηματολογικό Γραφείο Ρεθύμνου και από έτερα Κτηματολογικά Γραφεία της Χώρας εξεδόθη το υπ' αριθμ. πρωτ. ΚΥ- 93301/ 9850Β1/23-06-2026 έγγραφο της Κεντρικής Υπηρεσίας (Κ.Υ.) του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.) με ΘΕΜΑ: «Απάντηση σε έγγραφο - Η κτηματολογική διαμεσολάβηση του Δημοσίου» και «Σχέτ.: το με αριθμό πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0725/2626816/04-06-2026 έγγραφό σας» απευθυνόμενο προς την Διεύθυνση Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ κοινοποιούμενο προς τα κτηματολογικά γραφεία της χώρας και την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων, με το οποίο η Κ.Υ. του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε επί του ζητήματος της καταχώρισης σχετικών πρακτικών επιτυχούς διαμεσολάβησης με συνεναγόμενο το Ελληνικό Δημόσιο. Σύμφωνα με το ως άνω, η Κ.Υ. του Ν.Σ.Κ. καταλήγει στο εξής συμπέρασμα: «[...] Συνεπώς, υπό το πρίσμα των ανωτέρω, για τους σκοπούς της κτηματολογικής διαμεσολάβησης, η μη προβολή δικαιωμάτων του Δημοσίου παρέχει τη δυνατότητα διόρθωσης της ανακριβούς κτηματολογικής εγγραφής».

Εν συνεχεία, επί του ως άνω εξεδόθη το με αρ. πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0902/2631861/4-6-2026 απαντητικό έγγραφο της Διεύθυνσης Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ με θέμα: Η κτηματολογική διαμεσολάβηση του Δημοσίου» και «Σχέτ.: το με αριθμό πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ

0725/2626816/04-06-2026 έγγραφό μας και το με αριθμό πρωτ. ΚΥ- 93301/9850Β1/23.06.2026 έγγραφο του ΝΣΚ», με το οποίο ζητείται από την ως άνω Διεύθυνση νομοθετική παρέμβαση από το εποπτεύον Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης επί του ζητήματος και πιο συγκεκριμένα «τροποποίηση της περ. δ) της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν. 2664/1998 ώστε να προβλέπεται στο εξής ρητά η παρεχόμενη εκ του Ελληνικού Δημοσίου συναίνεση δια των λειτουργιών του ΝΣΚ περί διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών λόγω μη προβολής δικαιωμάτων του Δημοσίου, επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης».

Κατόπιν των ανωτέρω κινήθηκε διαδικασία τροποποίησης της διάταξης 6 παρ. 2 εδ. δ' του Ν. 2664/1998 και ενόψει τούτου τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση το άρθρο 53 του σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069- Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- λοιπές διατάξεις», το οποίο επιχειρεί την τροποποίηση αυτού.

Ειδικότερα, αυτό προβλέπει:

«Άρθρο 53

Αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη

1. Για την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας με αιτία κτήσης την έκτακτη χρησικτησία, επί ακινήτου για το οποίο έχει καταχωρισθεί στο Κτηματολόγιο ένδειξη «αγνώστου ιδιοκτήτη», ο ενάγων υποχρεούται, πριν από την κατάθεση της αγωγής, να προσφύγει σε υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης ενώπιον πιστοποιημένου κτηματολογικού διαμεσολαβητή, καλώντας το Ελληνικό Δημόσιο να συμμετάσχει. Η παράλειψη της υποχρεωτικής προσπάθειας διαμεσολάβησης του πρώτου εδαφίου συνεπάγεται το απαράδεκτο της αγωγής.

2. Εφόσον κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης το Ελληνικό Δημόσιο δεν προβάλει εμπράγματα δικαιώματα επί του επίδικου ακινήτου, τα μέρη δύνανται να καταρτίσουν πρακτικό διαμεσολάβησης, κατά το άρθρο 8 του ν. 4640/2019 (Α' 190), διά του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπράγματων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Ακολούθως, ο διαμεσολαβητής, αφού διαπιστώσει, έπειτα από προσκόμιση του ενάγοντος, την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας του ενάγοντος λόγω έκτακτης χρησικτησίας, επισυνάπτει τα αποδεικτικά αυτά στο πρακτικό διαμεσολάβησης και κάνει σχετική αναφορά. Το πρακτικό διαμεσολάβησης καταχωρίζεται αμελλητί στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο με επισυναπτόμενα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τη νομική θεμελίωση της αξίωσης. Ως αναφερόμενη αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η έκτακτη χρησικτησία.

Ο διαμεσολαβητής υποχρεούται να διαπιστώσει την ύπαρξη, ιδίως, των κάτωθι αποδεικτικών στοιχείων:

- α) του Εντύπου Ε9,
 - β) αποδείξεων παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνίας και ύδρευσης στο όνομα του φερόμενου ως ενάγοντος,
 - γ) μισθωτηρίων συμβολαίων στα οποία ο τελευταίος εμφανίζεται ως εκμισθωτής ή αποδείξεων είσπραξης μισθωμάτων,
 - δ) δηλώσεων ενώπιον δημόσιων ή φορολογικών αρχών,
 - ε) οικοδομικής άδειας,
 - στ) τοπογραφικών διαγραμμάτων βεβαίας χρονολογίας, ιδίως ως προσαρτώμενων σε τίτλους ιδιοκτησίας, συμβολαιογραφικές πράξεις, οικοδομικές άδειες και
 - ζ) ιδιωτικού συμφωνητικού πώλησης ή διανομής το οποίο να έχει συνταχθεί τουλάχιστον είκοσι (20) έτη πριν από την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να φέρει βεβαία χρονολογία.
- Απαιτείται η προσκόμιση στον διαμεσολαβητή τουλάχιστον δύο (2) ενόρκων βεβαιώσεων, οι οποίες να περιλαμβάνουν ρητή αναφορά σε εικοσαετή νομή, η οποία να έχει συμπληρωθεί έως την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, καθώς και προσδιορισμό του εμβαδού, της θέσης και των ορίων του ακινήτου.
1. Σε περίπτωση αντίρρησης ή αξίωσης κυριότητας εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, η αγωγή εισάγεται προς εκδίκαση κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Πρωτοδικείου.
2. Οι παρ. 1 έως 3 δεν εφαρμόζονται επί πραγμάτων που εμπίπτουν σε δημόσια κτήση ή είναι κοινόχρηστα» Παρ' ότι κινείται προς την σωστή κατεύθυνση, δυστυχώς, θεωρούμε ότι αν ψηφιστεί ως έχει, το πρόβλημα θα παραμείνει το ίδιο και ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ, με αποτέλεσμα η όλη αυτή διαδικασία της διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο και η σύνταξη των Πρακτικών να μην επιφέρει κανένα αποτέλεσμα, αντιθέτως να επιβαρύνει με ένα επιπλέον κόστος τους πολίτες (αυτό της διενέργειας Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο) χωρίς όμως κανένα νόημα, αφού και παρά την συναίνεση του Δημοσίου στην διόρθωση της εκάστοτε εσφαλμένης κτηματολογικής εγγραφής, τα Πρακτικά στην ουσία δεν θα καταχωρίζονται.

Παρακάτω παραθέτουμε προβληματισμούς μας αναφορικά με την εν θέματι την υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη και προτάσεις για βελτιώσεις-τροποποιήσεις αυτής.

Α. Περιορισμός της γραμματικής διατύπωσης της διάταξης στην αιτία κτήσης

Η διάταξη αναφέρεται «σε αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη». Ο περιορισμός αυτός στην αιτία κτήσης, ήτοι της χρησικτησίας, είναι εσφαλμένος και ορθώς δεν είχε γίνει τέτοιος περιορισμός στην διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Ν. 2664/1998, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρου 23 του Ν. 5232/2025 (με την οποία είχε εισαχθεί η δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς με διαμεσολάβηση και με το Δημόσιο, με ΟΤΑ και ΝΠΔΔ) καθώς στην περίπτωση των γεωμετρικών μεταβολών με εναγόμενους τόσο ιδιώτες όσο και Ελληνικό Δημόσιο, ΟΤΑ, και ΝΠΔΔ πολλές φορές ο ενάγων επικαλείται και έχει τίτλο κτήσης επί του υπό διόρθωση ακινήτου του, ήτοι παράγωγο τρόπο κτήσης, όπως είναι οι κάθε είδους

συμβολαιογραφικές πράξεις.

Η εσφαλμένη και περιοριστική αυτή διατύπωση του άρθρου 53 ΣχΝ δεν καταλαμβάνει τις αγωγές, στις οποίες ο Ενάγων επικαλείται παράγωγο τρόπο κτήσης του υπό διόρθωση ακινήτου του (σύμβαση) με αποτέλεσμα αν ψηφιστεί ως έχει πιθανολογείται από πλευράς μας ότι θα δημιουργηθεί ερμηνευτικό πρόβλημα με τους ενάγοντες που έχουν στην κατοχή τους τίτλους κτήσης (συμβολαιογραφικές πράξεις).

Συνεπώς, θα πρέπει να συμπεριληφθεί σαφώς και η περίπτωση που υπάρχει παράγωγος τρόπος κτήσης δικαιώματος, όπως η σύμβαση και όχι να γίνεται περιορισμός ως προς τον τρόπο κτήσης αποκλειστικά και μόνο στην έκτακτη χρησικτησία.

Επιπλέον, θα πρέπει να τεθεί στην εν θέματι υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη, ο όρος «δικαίωμα» αντί «κυριότητα», καθώς πολλές φορές οι διορθώσεις και η αναγνώριση αφορούν σε δικαιώματα ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας, ή δικαιώματα δουλείας, ως εκ τούτου δεν μπορεί να περιορίζεται το γράμμα της διάταξης σε ένα μόνο εμπράγματο δικαίωμα, αυτό της κυριότητας.

A1. Πρόταση/βελτίωση επί της περιοριστικής γραμματικής διατύπωσης της διάταξης στην αιτία κτήσης του επικαλούμενου από τον Ενάγοντα δικαιώματος του

Μία πρόταση/ βελτίωση επί της διατύπωσης της διάταξης θα ήταν η κάτωθι:

Επί του τίτλου της διάταξης: «Αναγνώριση δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και η διόρθωση, ολικά ή μερικά, της πρώτης εγγραφής επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη»

Επί της παρ. 1 της εν θέματι διάταξης προτείνεται η εξής διατύπωση: «Για την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής εμπραγμάτου δικαιώματος με αιτία κτήσης πρωτότυπο (έκτακτη χρησικτησία) ή παράγωγο τρόπο κτήσης (σύμβαση), επί ακινήτου για το οποίο έχει καταχωρισθεί» και αναλόγως να διαμορφωθεί και η υπόλοιπη διάταξη.

Αναλόγως του επικαλούμενου από τον ενάγοντα τρόπου κτήσης, ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει α) σε περίπτωση πρωτότυπου τρόπου κτήσης (χρησικτησία) το επικαλούμενο δικαίωμα βασιζόμενος στα απαριθούμενα και αναφερόμενα διαζευκτικά στην υπό διαβούλευση διάταξη αποδεικτικά στοιχεία με ρητή αναφορά τους στο σχετικό πρακτικό επιτυχούς διαμεσολάβησης και β) σε περίπτωση παραγώγου τρόπου κτήσης (σύμβαση) το επικαλούμενο δικαίωμα βασιζόμενος στην εκάστοτε προσκομιζόμενη σύμβαση με ρητή αναφορά της στο σχετικό πρακτικό επιτυχούς διαμεσολάβησης.

Προτείνεται δε να προστεθεί και η ακόλουθη διατύπωση: «Ως αναφερόμενη αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η έκτακτη χρησικτησία ή η προκύπτουσα από τον παράγωγο τρόπο κτήσης αιτία και ο τίτλος αυτής.»

B. Παράλειψη εισαγωγής τεκμηρίου για την αναγνώριση του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή, η οποία επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης

Στην υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη δεν εισάγεται τεκμήριο νόμου, σύμφωνα με το οποίο η συναίνεση δια των λειτουργών του ΝΣΚ περί διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών λόγω μη προβολής δικαιωμάτων του Δημοσίου να επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και κατ' επέκταση να επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης που είναι και το φλέγον ζήτημα, καθώς ο λόγος άρνησης/απόρριψης καταχώρισης αυτών των Πρακτικών είναι ότι δεν υπάρχει ΡΗΤΗ αναγνώριση κυριότητας από πλευράς Ελληνικού Δημοσίου ώστε να καταργείται η δίκη.

B1. Πρόταση/βελτίωση επί της παράλειψης εισαγωγής τεκμηρίου για την αναγνώριση του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή, η οποία επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης

Συνεπώς με βάση τα ανωτέρω και σύμφωνα με το με αρ. πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0902/2631861/4-6-2026 απαντητικό έγγραφο της Διεύθυνσης Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ, προτείνονται οι εξής δύο λύσεις:

[α] είτε να συμπληρωθεί η παρ. 2 του άρθρου 53 ως εξής: «δια του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στην διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπραγμάτων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Η μη προβολή δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και επιφέρει κατάργηση της ίδιας δίκης.»

[β] είτε ο διαμεσολαβητής ως «οιονεί δικαστής», αφού διαπιστώσει, κατόπιν προσκόμισης από πλευράς του εκάστοτε Ενάγοντος, την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα του (του Ενάγοντος) να προβαίνει με την σύνταξη του Πρακτικού σε ρητή ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ του δικαιώματος του Ενάγοντος

και να καταργείται η δίκη.

Η λύση αυτή δεν προκρίνεται διότι με αυτόν τον τρόπο χάνεται ο ρόλος του διαμεσολαβητή που δεν είναι αυτός του δικαστή που λαμβάνει αποφάσεις και προβαίνει σε κρίσεις και διαπιστώσεις και ο διαμεσολαβητής αναλαμβάνει τοιουτοτρόπως ένα βάρος δυσανάλογο του ρόλου του. Εδώ φυσικά πρέπει να αναφέρουμε ότι διαμεσολαβητές δεν είναι μόνον δικηγόροι και αυτό αποτελεί πρόβλημα ως προς το εάν διαμεσολαβητές - μη δικηγόροι θα είναι σε θέση να επεξεργαστούν και να διαχειριστούν πολύπλοκα νομικά ζητήματα όπως αυτό που ανακύπτει εν προκειμένω. Ως εκ τούτου, μία τέτοια λύση κρίνεται αλυσιστελής για την ασφάλεια δικαίου.

Τέλος, το κρίσιμο ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι εάν η διαπίστωση που θα λαμβάνει χώρα από τον διαμεσολαβητή για την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν το δικαίωμα του επισπεύδοντος, η αναφορά αυτών (των στοιχείων) και η προσκόμισή τους θα επαρκούν για την συνολική διευθέτηση της διαφοράς και την καταχώριση του Πρακτικού Διαμεσολάβησης για την διόρθωση των κτηματολογικών εγγραφών στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο που είναι και ο σκοπός της νομοθετικής επίλυσης του ζητήματος ή εάν θα οδηγηθούμε πάλι στο ίδιο αδιέξοδο με την άρνηση και απόρριψη των πρακτικών διαμεσολάβησης από τα κατά τόπους κτηματολογικά γραφεία.

Προσέτι, τα απαριθμούμενα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι είναι ενδεικτικά και συνεκτιμώνται ελεύθερα χωρίς να απαιτείται η σωρευτική συνδρομή τους.

Γ. Υποκειμενική διέυρυνση της διάταξης

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 μεταξύ των διαδίκων (εναγόμενοι και συμμετέχοντες στην ΥΑΣΔ), εκτός από το Ελληνικό Δημόσιο, μπορεί να είναι και Ο.Τ.Α., όπως Δήμοι, και Ν.Π.Δ.Δ.

Τόσο το Ελληνικό Δημόσιο όσο και οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. δεν αναγνωρίζουν εμπράγματα δικαιώματα, όπως η κυριότητα, αλλά προβαίνουν σε δηλώσεις αντίστοιχες του Ελληνικού Δημοσίου, ήτοι ότι συναινούν στην διόρθωση, όμως δεν αναγνωρίζουν το επικαλούμενο εμπράγματο δικαίωμα του Ενάγοντος, με αποτέλεσμα να μην καταχωρίζονται τα Πρακτικά Διαμεσολάβησης από τα κατά τόπους κτηματολογικά γραφεία και να οδηγούμαστε στο ίδιο αδιέξοδο όπως έχει περιγραφεί ανωτέρω.

Γ1. Πρόταση/βελτίωση

Συνεπώς, η διάταξη αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει το εν στενή και ευρεία εννοία Δημόσιο, ήτοι ΚΑΙ τους Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. ώστε να αποφύγουμε τα ίδια ως άνω ζητήματα.

Δ. Εισαγωγή δυνατότητας διενέργειας ΥΑΣΔ ΠΡΙΝ από την ΚΑΤΑΘΕΣΗ της Αγωγής

Η εν θέματι υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη προβλέπει ότι η ΥΑΣΔ θα λαμβάνει χώρα ΠΡΙΝ από την ΚΑΤΑΘΕΣΗ της Αγωγής. Συνεπώς ευλόγως γεννώνται τα ακόλουθα ερωτήματα:

α] με ποιον τρόπο θα επιτυγχάνεται η κλήση αυτή από το επισπεύδον μέρος (κι όχι Ενάγων εν προκειμένου αφού στο στάδιο αυτό δεν θα υπάρχει κατατεθειμένη Αγωγή) προς το Ελληνικό Δημόσιο, τους ΟΤΑ, ή τα ΝΠΔΔ, β] ποιο θα είναι το περιεχόμενο αυτής της κλήσης,

γ] με ποιον τρόπο θα γνωστοποιείται η κλήση αυτή, με δικαστικό επιμελητή (που θα επιφέρει επιπλέον έξοδα για τον ενάγοντα), με e-mail (σε ποια ηλεκτρονική διεύθυνση;), με ταχυδρομείο; Παρατηρείται εδώ ότι δεν υπάρχει σαφής παραπομπή σε γενικές διατάξεις ΑΛΛΑ ούτε υπάρχει ειδική πρόβλεψη.

δ] ποιο θα είναι περιεχόμενο αυτής της κλήσης δεδομένου ότι δεν θα υπάρχει κατατεθειμένη Αγωγή με προσαρτημένο σε αυτήν το Διάγραμμα Γεωμετρικών Μεταβολών (ΔΓΜ); Δεν υπάρχει ρητή αναφορά ότι στην κλήση θα πρέπει να προσαρτάται ΔΓΜ, το οποίο κρίνεται άκρως προβληματικό,

ε] η προθεσμία προκειμένου να απαντήσει το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ίδια που προβλέπεται στην παρ. 2 του Α. 6 του Ν. 2664/1998 ως ισχύει σήμερα;

στ] έστω ότι εφαρμόζεται η προθεσμία υπό [ε], τι θα γίνεται εάν εντός της ως άνω προθεσμίας δεν έχει πλήρη φάκελο το Ελληνικό Δημόσιο; Ποια είναι η τύχη της διαμεσολάβησης;

Ε. Ανάγκη ειδικής πρόβλεψης ως προς τα συνταχθέντα, υπογραφέντα και ΗΔΗ κατατεθειμένα στα αρμόδια Πρωτοδικεία Πρακτικά Διαμεσολάβησης.

Με ποιον τρόπο θα καταχωριστούν αυτά; Θα συνταχθούν νέα ή τροποποιητικά και συμπληρωματικά του αρχικού Πρακτικά; Ή θα καταχωριστούν ως έχουν;

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΤΣΩΝΑΚΗ – 16 Ιουλίου 2026, 20:09

Ρέθυμνο, 16.07.2026

Θέμα: Βελτιώσεις επί του άρθρου 53 του σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069- Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- λοιπές διατάξεις» που έχει τεθεί σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση μέχρι την 20η.07.2026

Με αφορμή την άρνηση καταχώρισης Πρακτικών Διαμεσολάβησης για την διόρθωση κτηματολογικών εγγραφών με εναγόμενο το Ελληνικό Δημόσιο από το Κτηματολογικό Γραφείο Ρεθύμνου και από έτερα Κτηματολογικά Γραφεία της Χώρας εξεδόθη το υπ' αριθμ. πρωτ. ΚΥ- 93301/ 9850Β1/23-06-2026 έγγραφο της Κεντρικής Υπηρεσίας (Κ.Υ.) του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.) με ΘΕΜΑ: «Απάντηση σε έγγραφο - Η κτηματολογική διαμεσολάβηση του Δημοσίου» και «Σχετ.: το με αριθμό πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0725/2626816/04-06-2026 έγγραφό σας» απευθυνόμενο προς την Διεύθυνση Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ κοινοποιούμενο προς τα κτηματολογικά γραφεία της χώρας και την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων, με το οποίο η Κ.Υ. του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε επί του ζητήματος της καταχώρισης σχετικών πρακτικών επιτυχούς διαμεσολάβησης με συνεναγόμενο το Ελληνικό Δημόσιο. Σύμφωνα με το ως άνω, η Κ.Υ. του Ν.Σ.Κ. καταλήγει στο εξής συμπέρασμα: «[...] Συνεπώς, υπό το πρίσμα των ανωτέρω, για τους σκοπούς της κτηματολογικής διαμεσολάβησης, η μη προβολή δικαιωμάτων του Δημοσίου παρέχει τη δυνατότητα διόρθωσης της ανακριβούς κτηματολογικής εγγραφής».

Εν συνεχεία, επί του ως άνω εξεδόθη το με αρ. πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0902/2631861/4-6-2026 απαντητικό έγγραφο της Διεύθυνσης Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ με θέμα: Η κτηματολογική διαμεσολάβηση του Δημοσίου» και «Σχετ.: το με αριθμό πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0725/2626816/04-06-2026 έγγραφό μας και το με αριθμό πρωτ. ΚΥ- 93301/9850Β1/23.06.2026 έγγραφο του ΝΣΚ», με το οποίο ζητείται από την ως άνω Διεύθυνση νομοθετική παρέμβαση από το εποπτεύον Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης επί του ζητήματος και πιο συγκεκριμένα «τροποποίηση της περ. δ) της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν. 2664/1998 ώστε να προβλέπεται στο εξής ρητά η παρεχόμενη εκ του Ελληνικού Δημοσίου συναίνεση δια των λειτουργιών του ΝΣΚ περί διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών λόγω μη προβολής δικαιωμάτων του Δημοσίου, επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης».

Κατόπιν των ανωτέρω κινήθηκε διαδικασία τροποποίησης της διάταξης 6 παρ. 2 εδ. δ' του Ν. 2664/1998 και ενόψει τούτου τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση το άρθρο 53 του σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069- Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- λοιπές διατάξεις», το οποίο επιχειρεί την τροποποίηση αυτού.

Ειδικότερα, αυτό προβλέπει:

«Άρθρο 53

Αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη

1. Για την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας με αιτία κτήσης την έκτακτη χρησικτησία, επί ακινήτου για το οποίο έχει καταχωρισθεί στο Κτηματολόγιο ένδειξη «αγνώστου ιδιοκτήτη», ο ενάγων υποχρεούται, πριν από την κατάθεση της αγωγής, να προσφύγει σε υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης ενώπιον πιστοποιημένου κτηματολογικού διαμεσολαβητή, καλώντας το Ελληνικό Δημόσιο να συμμετάσχει. Η παράλειψη της υποχρεωτικής προσπάθειας διαμεσολάβησης του πρώτου εδαφίου συνεπάγεται το απαράδεκτο της αγωγής.

2. Εφόσον κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης το Ελληνικό Δημόσιο δεν προβάλει εμπράγματα δικαιώματα επί του επίδικου ακινήτου, τα μέρη δύνανται να καταρτίσουν πρακτικό διαμεσολάβησης, κατά το άρθρο 8 του ν. 4640/2019 (Α' 190), διά του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπράγματων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Ακολούθως, ο διαμεσολαβητής, αφού διαπιστώσει, έπειτα από προσκόμιση του ενάγοντος, την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας του ενάγοντος λόγω έκτακτης χρησικτησίας, επισυνάπτει τα αποδεικτικά αυτά στο πρακτικό διαμεσολάβησης και κάνει σχετική αναφορά. Το πρακτικό διαμεσολάβησης καταχωρίζεται αμελλητί στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο με επισυναπτόμενα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τη νομική θεμελίωση της αξίωσης. Ως αναφερόμενη αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η έκτακτη χρησικτησία.

Ο διαμεσολαβητής υποχρεούται να διαπιστώσει την ύπαρξη, ιδίως, των κάτωθι αποδεικτικών στοιχείων:

α) του Εντύπου Ε9,

β) αποδείξεων παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνίας και ύδρευσης στο όνομα του φερόμενου ως

ενάγοντος,

γ) μισθωτηρίων συμβολαίων στα οποία ο τελευταίος εμφανίζεται ως εκμισθωτής ή αποδείξεων είσπραξης μισθωμάτων,

δ) δηλώσεων ενώπιον δημόσιων ή φορολογικών αρχών,

ε) οικοδομικής άδειας,

στ) τοπογραφικών διαγραμμάτων βεβαίας χρονολογίας, ιδίως ως προσαρτώμενων σε τίτλους ιδιοκτησίας, συμβολαιογραφικές πράξεις, οικοδομικές άδειες και

ζ) ιδιωτικού συμφωνητικού πώλησης ή διανομής το οποίο να έχει συνταχθεί τουλάχιστον είκοσι (20) έτη πριν από την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να φέρει βεβαία χρονολογία .

Απαιτείται η προσκόμιση στον διαμεσολαβητή τουλάχιστον δύο (2) ενόρκων βεβαιώσεων, οι οποίες να περιλαμβάνουν ρητή αναφορά σε εικοσαετή νομή, η οποία να έχει συμπληρωθεί έως την προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, καθώς και προσδιορισμό του εμβαδού, της θέσης και των ορίων του ακινήτου.

1. Σε περίπτωση αντίρρησης ή αξίωσης κυριότητας εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, η αγωγή εισάγεται προς εκδίκαση κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Πρωτοδικείου.

2. Οι παρ. 1 έως 3 δεν εφαρμόζονται επί πραγμάτων που εμπίπτουν σε δημόσια κτήση ή είναι κοινόχρηστα» Παρ' ότι κινείται προς την σωστή κατεύθυνση, δυστυχώς, θεωρούμε ότι αν ψηφιστεί ως έχει, το πρόβλημα θα παραμείνει το ίδιο και ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ, με αποτέλεσμα η όλη αυτή διαδικασία της διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο και η σύνταξη των Πρακτικών να μην επιφέρει κανένα αποτέλεσμα, αντιθέτως να επιβαρύνει με ένα επιπλέον κόστος τους πολίτες (αυτό της διενέργειας Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης με το Ελληνικό Δημόσιο) χωρίς όμως κανένα νόημα, αφού και παρά την συναίνεση του Δημοσίου στην διόρθωση της εκάστοτε εσφαλμένης κτηματολογικής εγγραφής, τα Πρακτικά στην ουσία δεν θα καταχωρίζονται.

Παρακάτω παραθέτουμε προβληματισμούς μας αναφορικά με την εν θέματι την υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη και προτάσεις για βελτιώσεις-τροποποιήσεις αυτής.

Α. Περιορισμός της γραμματικής διατύπωσης της διάταξης στην αιτία κτήσης

Η διάταξη αναφέρεται «σε αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη». Ο περιορισμός αυτός στην αιτία κτήσης, ήτοι της χρησικτησίας, είναι εσφαλμένος και ορθώς δεν είχε γίνει τέτοιος περιορισμός στην διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Ν. 2664/1998, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρου 23 του Ν. 5232/2025 (με την οποία είχε εισαχθεί η δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς με διαμεσολάβηση και με το Δημόσιο, με ΟΤΑ και ΝΠΔΔ) καθώς στην περίπτωση των γεωμετρικών μεταβολών με εναγόμενους τόσο ιδιώτες όσο και Ελληνικό Δημόσιο, ΟΤΑ, και ΝΠΔΔ πολλές φορές ο ενάγων επικαλείται και έχει τίτλο κτήσης επί του υπό διόρθωση ακινήτου του, ήτοι παράγωγο τρόπο κτήσης, όπως είναι οι κάθε είδους συμβολαιογραφικές πράξεις.

Η εσφαλμένη και περιοριστική αυτή διατύπωση του άρθρου 53 ΣχΝ δεν καταλαμβάνει τις αγωγές, στις οποίες ο Ενάγων επικαλείται παράγωγο τρόπο κτήσης του υπό διόρθωση ακινήτου του (σύμβαση) με αποτέλεσμα αν ψηφιστεί ως έχει πιθανολογείται από πλευράς μας ότι θα δημιουργηθεί ερμηνευτικό πρόβλημα με τους ενάγοντες που έχουν στην κατοχή τους τίτλους κτήσης (συμβολαιογραφικές πράξεις).

Συνεπώς, θα πρέπει να συμπεριληφθεί σαφώς και η περίπτωση που υπάρχει παράγωγος τρόπος κτήσης δικαιώματος, όπως η σύμβαση και όχι να γίνεται περιορισμός ως προς τον τρόπο κτήσης αποκλειστικά και μόνο στην έκτακτη χρησικτησία.

Επιπλέον, θα πρέπει να τεθεί στην εν θέματι υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη, ο όρος «δικαίωμα» αντί «κυριότητα», καθώς πολλές φορές οι διορθώσεις και η αναγνώριση αφορούν σε δικαιώματα ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας, ή δικαιώματα δουλείας, ως εκ τούτου δεν μπορεί να περιορίζεται το γράμμα της διάταξης σε ένα μόνο εμπράγματο δικαίωμα, αυτό της κυριότητας.

Α1. Πρόταση/βελτίωση επί της περιοριστικής γραμματικής διατύπωσης της διάταξης στην αιτία κτήσης του επικαλούμενου από τον Ενάγοντα δικαιώματος του

Μία πρόταση/ βελτίωση επί της διατύπωσης της διάταξης θα ήταν η κάτωθι:

Επί του τίτλου της διάταξης: «Αναγνώριση δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και η διόρθωση, ολικά ή μερικά, της πρώτης εγγραφής επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη»

Επί της παρ. 1 της εν θέματι διάταξης προτείνεται η εξής διατύπωση: «Για την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής

εμπραγμάτου δικαιώματος με αιτία κτήσης πρωτότυπο (έκτακτη χρησικτησία) ή παράγωγο τρόπο κτήσης (σύμβαση), επί ακινήτου για το οποίο έχει καταχωρισθεί» και αναλόγως να διαμορφωθεί και η υπόλοιπη διάταξη.

Αναλόγως του επικαλούμενου από τον ενάγοντα τρόπου κτήσης, ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει α) σε περίπτωση πρωτοτύπου τρόπου κτήσης (χρησικτησία) το επικαλούμενο δικαίωμα βασιζόμενος στα απαριθμούμενα και αναφερόμενα διαζευκτικά στην υπό διαβούλευση διάταξη αποδεικτικά στοιχεία με ρητή αναφορά τους στο σχετικό πρακτικό επιτυχούς διαμεσολάβησης και β) σε περίπτωση παραγώγου τρόπου κτήσης (σύμβαση) το επικαλούμενο δικαίωμα βασιζόμενος στην εκάστοτε προσκομιζόμενη σύμβαση με ρητή αναφορά της στο σχετικό πρακτικό επιτυχούς διαμεσολάβησης.

Προτείνεται δε να προστεθεί και η ακόλουθη διατύπωση: «Ως αναφερόμενη αιτία κτήσης στο κτηματολογικό φύλλο αναγράφεται η έκτακτη χρησικτησία ή η προκύπτουσα από τον παράγωγο τρόπο κτήσης αιτία και ο τίτλος αυτής.»

Β. Παράλειψη εισαγωγής τεκμηρίου για την αναγνώριση του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή, η οποία επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης

Στην υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη δεν εισάγεται τεκμήριο νόμου, σύμφωνα με το οποίο η συναίνεση δια των λειτουργών του ΝΣΚ περί διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών λόγω μη προβολής δικαιωμάτων του Δημοσίου να επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και κατ' επέκταση να επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης που είναι και το φλέγον ζήτημα, καθότι ο λόγος άρνησης/απόρριψης καταχώρισης αυτών των Πρακτικών είναι ότι δεν υπάρχει ΡΗΤΗ αναγνώριση κυριότητας από πλευράς Ελληνικού Δημοσίου ώστε να καταργείται η δίκη.

Β1. Πρόταση/βελτίωση επί της παράλειψης εισαγωγής τεκμηρίου για την αναγνώριση του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή, η οποία επιφέρει την κατάργηση της ίδιας δίκης

Συνεπώς με βάση τα ανωτέρω και σύμφωνα με το με αρ. πρωτ. Οικ. ΔΝΕΛΚ 0902/2631861/4-6-2026 απαντητικό έγγραφο της Διεύθυνσης Νομικού Έργου Λειτουργούντος Κτηματολογίου της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ, προτείνονται οι εξής δύο λύσεις:

[α] είτε να συμπληρωθεί η παρ. 2 του άρθρου 53 ως εξής: «δια του οποίου το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στην διόρθωση της κτηματολογικής εγγραφής, λόγω μη προβολής εμπραγμάτων δικαιωμάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Η μη προβολή δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου επέχει θέση αναγνώρισης του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και επιφέρει κατάργηση της ίδιας δίκης.»

[β] είτε ο διαμεσολαβητής ως «οιονεί δικαστής», αφού διαπιστώσει, κατόπιν προσκόμισης από πλευράς του εκάστοτε Ενάγοντος, την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα του (του Ενάγοντος) να προβαίνει με την σύνταξη του Πρακτικού σε ρητή ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ του δικαιώματος του Ενάγοντος και να καταργείται η δίκη.

Η λύση αυτή δεν προκρίνεται διότι με αυτόν τον τρόπο χάνεται ο ρόλος του διαμεσολαβητή που δεν είναι αυτός του δικαστή που λαμβάνει αποφάσεις και προβαίνει σε κρίσεις και διαπιστώσεις και ο διαμεσολαβητής αναλαμβάνει τοιουτοτρόπως ένα βάρος δυσανάλογο του ρόλου του. Εδώ φυσικά πρέπει να αναφέρουμε ότι διαμεσολαβητές δεν είναι μόνον δικηγόροι και αυτό αποτελεί πρόβλημα ως προς το εάν διαμεσολαβητές - μη δικηγόροι θα είναι σε θέση να επεξεργαστούν και να διαχειριστούν πολύπλοκα νομικά ζητήματα όπως αυτό που ανακύπτει εν προκειμένω. Ως εκ τούτου, μία τέτοια λύση κρίνεται αλυσιτελής για την ασφάλεια δικαίου.

Τέλος, το κρίσιμο ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι εάν η διαπίστωση που θα λαμβάνει χώρα από τον διαμεσολαβητή για την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν το δικαίωμα του επισπεύδοντος, η αναφορά αυτών (των στοιχείων) και η προσκόμισή τους θα επαρκούν για την συνολική διευθέτηση της διαφοράς και την καταχώριση του Πρακτικού Διαμεσολάβησης για την διόρθωση των κτηματολογικών εγγραφών στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο που είναι και ο σκοπός της νομοθετικής επίλυσης του ζητήματος ή εάν θα οδηγηθούμε πάλι στο ίδιο αδιέξοδο με την άρνηση και απόρριψη των πρακτικών διαμεσολάβησης από τα κατά τόπους κτηματολογικά γραφεία.

Προσέτι, τα απαριθμούμενα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι είναι ενδεικτικά και συνεκτιμώνται ελεύθερα χωρίς να απαιτείται η σωρευτική συνδρομή τους.

Γ. Υποκειμενική διεύρυνση της διάταξης

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 μεταξύ των διαδίκων (εναγόμενοι και συμμετέχοντες στην ΥΑΣΔ), εκτός από το Ελληνικό Δημόσιο, μπορεί να είναι και Ο.Τ.Α., όπως Δήμοι, και Ν.Π.Δ.Δ.

Τόσο το Ελληνικό Δημόσιο όσο και οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. δεν αναγνωρίζουν εμπράγματα δικαιώματα, όπως η κυριότητα, αλλά προβαίνουν σε δηλώσεις αντίστοιχες του Ελληνικού Δημοσίου, ήτοι ότι συναινούν στην διόρθωση, όμως δεν αναγνωρίζουν το επικαλούμενο εμπράγματο δικαίωμα του Ενάγοντος, με αποτέλεσμα να μην καταχωρίζονται τα Πρακτικά Διαμεσολάβησης από τα κατά τόπους κτηματολογικά γραφεία και να οδηγούμαστε στο ίδιο αδιέξοδο όπως έχει περιγραφεί ανωτέρω.

Γ1. Πρόταση/βελτίωση

Συνεπώς, η διάταξη αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει το εν στενή και ευρεία εννοία Δημόσιο, ήτοι ΚΑΙ τους Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. ώστε να αποφύγουμε τα ίδια ως άνω ζητήματα.

Δ. Εισαγωγή δυνατότητας διενέργειας ΥΑΣΔ ΠΡΙΝ από την ΚΑΤΑΘΕΣΗ της Αγωγής

Η εν θέματι υπό δημόσια διαβούλευση διάταξη προβλέπει ότι η ΥΑΣΔ θα λαμβάνει χώρα ΠΡΙΝ από την ΚΑΤΑΘΕΣΗ της Αγωγής. Συνεπώς ευλόγως γεννώνται τα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) με ποιον τρόπο θα επιτυγχάνεται η κλήση αυτή από το επισπεύδον μέρος (κι όχι Ενάγων εν προκειμένω αφού στο στάδιο αυτό δεν θα υπάρχει κατατεθειμένη Αγωγή) προς το Ελληνικό Δημόσιο, τους ΟΤΑ, ή τα ΝΠΔΔ,
- β) ποιο θα είναι το περιεχόμενο αυτής της κλήσης,
- γ) με ποιον τρόπο θα γνωστοποιείται η κλήση αυτή, με δικαστικό επιμελητή (που θα επιφέρει επιπλέον έξοδα για τον ενάγοντα), με e-mail (σε ποια ηλεκτρονική διεύθυνση;), με ταχυδρομείο; Παρατηρείται εδώ ότι δεν υπάρχει σαφής παραπομπή σε γενικές διατάξεις ΑΛΛΑ ούτε υπάρχει ειδική πρόβλεψη.
- δ) ποιο θα είναι περιεχόμενο αυτής της κλήσης δεδομένου ότι δεν θα υπάρχει κατατεθειμένη Αγωγή με προσαρτημένο σε αυτήν το Διάγραμμα Γεωμετρικών Μεταβολών (ΔΓΜ); Δεν υπάρχει ρητή αναφορά ότι στην κλήση θα πρέπει να προσαρτάται ΔΓΜ, το οποίο κρίνεται άκρως προβληματικό,
- ε) η προθεσμία προκειμένου να απαντήσει το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ίδια που προβλέπεται στην παρ. 2 του Α. 6 του Ν. 2664/1998 ως ισχύει σήμερα;

στ) έστω ότι εφαρμόζεται η προθεσμία υπό [ε], τι θα γίνεται εάν εντός της ως άνω προθεσμίας δεν έχει πλήρη φάκελο το Ελληνικό Δημόσιο; Ποια είναι η τύχη της διαμεσολάβησης;

Ε. Ανάγκη ειδικής πρόβλεψης ως προς τα συνταχθέντα, υπογραφέντα και ΗΔΗ κατατεθειμένα στα αρμόδια Πρωτοδικεία Πρακτικά Διαμεσολάβησης.

Με ποιον τρόπο θα καταχωριστούν αυτά; Θα συνταχθούν νέα ή τροποποιητικά και συμπληρωματικά του αρχικού Πρακτικά; Ή θα καταχωριστούν ως έχουν;

Μετά τιμής,

Ιωάννα Καρτσωνάκη, Δικηγόρος και Κτηματολογική Διαμεσολαβήτρια

Ελένη Ε. Κουλάκη, Δικηγόρος

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΖΟΥΜΑΣ – 18 Ιουλίου 2026, 11:13

Αναφορικά με το Άρθρο 53 περί της Αναγνώρισης κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων αγνώστου ιδιοκτήτη:

I. Το βασικό πρόβλημα: Η παράγραφος 2 αναθέτει στον διαμεσολαβητή να: «διαπιστώσει την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν δικαίωμα κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας...» και στη συνέχεια απαριθμεί συγκεκριμένα αποδεικτικά μέσα.

Γιατί αυτό είναι προβληματικό;

Ο διαμεσολαβητής, σύμφωνα με τον ν. 4640/2019, δεν απονέμει δικαιοσύνη ούτε αξιολογεί αποδεικτικά μέσα με δεσμευτικό τρόπο. Ο ρόλος του είναι: να διευκολύνει τον διάλογο, να βοηθήσει τα μέρη να καταλήξουν σε συμφωνία, όχι να αποφανθεί αν αποδείχθηκε ή όχι η χρησικτησία.

Με τη συγκεκριμένη διάταξη, όμως, μετατρέπεται ουσιαστικά σε ιδιότυπο δικαστή ή εισηγητή επί της ουσίας της διαφοράς.

Αυτό δημιουργεί σοβαρό θεσμικό ζήτημα.

II. Η δεύτερη δυσκολία

Η διάταξη απαριθμεί συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία. Όμως η έκτακτη χρησικτησία δεν αποδεικνύεται αποκλειστικά με αυτά. Η νομολογία του Αρείου Πάγου έχει δεχθεί ότι μπορεί να αποδειχθεί με οποιοδήποτε

νόμιμο αποδεικτικό μέσο.

Υπάρχουν πολλές πραγματικές περιπτώσεις όπου: δεν υπάρχει Ε9 επί δεκαετίες, δεν υπάρχει παροχή ΔΕΗ, δεν υπάρχει οικοδομική άδεια, πρόκειται για βοσκότοπο, πρόκειται για ελαιώνα, πρόκειται για αγροτική έκταση. Άρα η απαρίθμηση μπορεί στην πράξη να δημιουργήσει εσφαλμένη εντύπωση ότι απαιτείται συγκεκριμένος τύπος αποδείξεων.

III. Η τρίτη δυσκολία:

Το πρακτικό διαμεσολάβησης οδηγεί απευθείας σε μεταβολή του Κτηματολογίου.

Εδώ ανακύπτει ένα ερώτημα: ποιος φέρει την ευθύνη εάν μεταγενέστερα αποδειχθεί ότι τα στοιχεία ήταν ψευδή ή ανεπαρκή;

Ο διαμεσολαβητής; Το Δημόσιο; Το Κτηματολόγιο;

Η διάταξη δεν το απαντά!.

IV. Η δική μου νομοτεχνική πρόταση:

Θα πρότεινα να αλλάξει πλήρως η διατύπωση της παρ. 2. Αντί: «ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν...» να προβλεφθεί: «Ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει αποκλειστικά ότι ο αιτών προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία προς θεμελίωση του ισχυρισμού του περί κτήσης κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας, χωρίς να αξιολογεί την αποδεικτική τους δύναμη ούτε να αποφαινεται επί της βασιμότητας της αξίωσης.»

Έτσι: παραμένει ουδέτερος, δεν υποκαθιστά τον δικαστή, δεν εκτίθεται σε ευθύνη, παραμένει εντός των ορίων του ν. 4640/2019.

Υπάρχει όμως ένα ακόμη μεγαλύτερο θέμα:

Η παρ. 2 προβλέπει ότι: «το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει ότι δεν αντιλέγει στη διόρθωση της εγγραφής επειδή οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν προβάλλουν εμπράγματα δικαιώματα.» Εδώ γεννάται το ερώτημα:

Ποιος εκπροσωπεί το Δημόσιο; η Κτηματική Υπηρεσία; το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους; το Υπουργείο Οικονομικών; η ΕΤΑΔ όπου εμπλέκεται; άλλη υπηρεσία;

Η διάταξη δεν το διευκρινίζει. Εάν δεν προσδιοριστεί ο αρμόδιος φορέας και η έκταση της εξουσίας του να δεσμεύει το Δημόσιο, υπάρχει κίνδυνος αμφισβήτησης του κύρους του πρακτικού διαμεσολάβησης.

Προσωπική εκτίμηση:

Κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 53 είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα καινοτομία, αλλά χρειάζεται σημαντική νομοτεχνική βελτίωση. Η σημαντικότερη αδυναμία του είναι ότι μεταφέρει στον διαμεσολαβητή λειτουργίες που προσιδιάζουν στην αποδεικτική αξιολόγηση και τη δικαιοδοτική κρίση, ενώ παράλληλα αφήνει ασαφές το πλαίσιο εκπροσώπησης και δέσμευσης του Ελληνικού Δημοσίου.

Η δική μου πρόταση:

1. Ο διαμεσολαβητής να μην αξιολογεί τη χρησικτησία:

Η διατύπωση: «ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν...» πρέπει να αντικατασταθεί από: «Ο διαμεσολαβητής διαπιστώνει ότι ο αιτών προσκόμισε έγγραφα και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη του ισχυρισμού του περί κτήσης κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας, χωρίς να προβαίνει σε αξιολόγηση της αποδεικτικής τους δύναμης ή να αποφαινεται επί της βασιμότητας της αξίωσης.»

Έτσι προστατεύεται ο θεσμός της διαμεσολάβησης.

2. Να δημιουργηθεί υποχρέωση του Δημοσίου να αιτιολογεί την άρνησή του:

Σήμερα αρκεί να δηλώσει: «προβάλλω δικαιώματα.» Αυτό δεν αρκεί. Θα πρότεινα: Το Ελληνικό Δημόσιο, εφόσον αντιτάσσει δικαιώματα κυριότητας, οφείλει να επικαλείται συγκεκριμένη νόμιμη αιτία κτήσης ή συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν την αξίωσή του. Η γενική ή αόριστη αμφισβήτηση δεν αρκεί. Έτσι αποφεύγονται προσχηματικές αρνήσεις.

3. Να τεθεί προθεσμία στο Δημόσιο:

Να προστεθεί: Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου αποστέλλουν τις απόψεις τους εντός εξήντα (60) ημερών από την πρόσκληση στη διαμεσολάβηση. Διαφορετικά η διαδικασία μπορεί να καθυστερεί μήνες.

4. Να αποσαφηνιστεί ποιος εκπροσωπεί το Δημόσιο:

Η διάταξη δεν λέει: ποιος παραλαμβάνει την πρόσκληση, ποιος αποφασίζει, ποιος υπογράφει. Θα έπρεπε να προβλεφθεί ότι: Το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπείται από ειδικά εξουσιοδοτημένο όργανο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ή άλλη αρμόδια υπηρεσία, η οποία δεσμεύει το Δημόσιο ως προς τη δήλωση μη προβολής εμπράγματων δικαιωμάτων.

5. Να μην υπάρχει κλειστός κατάλογος αποδεικτικών μέσων:

Η απαρίθμηση: Ε9, ΔΕΗ, ύδρευση, τηλεφωνία, οικοδομική άδεια δεν ταιριάζει σε όλες τις περιπτώσεις. Θα πρότεινα: Η χρησιμότητα μπορεί να αποδεικνύεται με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο. Τα αναφερόμενα στοιχεία έχουν ενδεικτικό και όχι αποκλειστικό χαρακτήρα. Έτσι ευθυγραμμίζεται η διάταξη με την πάγια νομολογία.

6. Πρόβλεψη για ψευδή στοιχεία:

Θα πρόσθετα: Εάν μετά την καταχώριση προκύψει ότι το πρακτικό βασίστηκε σε ψευδή ή πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, η καταχώριση ανακαλείται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις και διατηρούνται ακέραιες οι αστικές και ποινικές ευθύνες του αιτούντος.

Η σημαντικότερη πρόταση:

Υπάρχει όμως μία ακόμη ιδέα που θεωρώ ότι θα μπορούσε να αποτελέσει πραγματική καινοτομία. Στις περισσότερες από αυτές τις υποθέσεις δεν υπάρχει πραγματική διαφορά. Το Δημόσιο συνήθως δεν γνωρίζει καν το ακίνητο. Δεν ισχυρίζεται ότι του ανήκει. Απλώς υπάρχει η ένδειξη: «Αγνώστου Ιδιοκτήτη». Επομένως, η διαφορά είναι μεταξύ του πολίτη και του Κτηματολογίου, όχι μεταξύ δύο αντιδίκων που διεκδικούν το ίδιο ακίνητο.

Για αυτό θα προτείνω να δημιουργηθεί μια διοικητική διαδικασία αναγνώρισης, με τα εξής στάδια: αίτηση του ενδιαφερομένου, εξέταση από τριμελή επιτροπή (νομικός του Κτηματολογίου, εκπρόσωπος του Δημοσίου και τοπογράφος), δυνατότητα του Δημοσίου να προβάλλει συγκεκριμένες αντιρρήσεις, αν δεν προβάλλονται εμπράγματα δικαιώματα ή οι αντιρρήσεις κρίνονται αβάσιμες, να διορθώνεται απευθείας η εγγραφή, μόνο αν υπάρχει πραγματική αμφισβήτηση να ακολουθεί διαμεσολάβηση ή δικαστική διαδικασία.

Γιατί θεωρώ ότι αυτή είναι η καλύτερη λύση:

Η διαμεσολάβηση προϋποθέτει δύο μέρη που έχουν περιθώριο αμοιβαίων υποχωρήσεων. Στην περίπτωση της έκτακτης χρησιμότητας, όμως, το αντικείμενο δεν είναι διαπραγματεύσιμο: είτε ο πολίτης απέκτησε κυριότητα από τον νόμο είτε όχι. Ο διαμεσολαβητής δεν μπορεί να “δημιουργήσει” κυριότητα ούτε να την αναγνωρίσει με δικαιοδοτική κρίση. Για τον λόγο αυτό, η διαμεσολάβηση έχει αξία μόνο ως μέσο διαπίστωσης ότι το Δημόσιο δεν προβάλλει αξίωση, όχι ως υποκατάστατο της δικαστικής κρίσης.

Μια επιπλέον, ίσως ακόμη πιο σημαντική, ιδέα:

Θα πρότεινα να προστεθεί ρητή διάταξη ότι η μεταβολή της κτηματολογικής εγγραφής θα στηρίζεται στη συνδυασμένη αξιολόγηση του φακέλου από το Κτηματολόγιο και στη δήλωση του Δημοσίου, χωρίς να εμφανίζεται ο διαμεσολαβητής ως εκείνος που «θεμελιώνει» τη χρησιμότητα. Αυτό διατηρεί καθαρό τον ρόλο όλων των εμπλεκόμενων και καθιστά τη ρύθμιση πιο συμβατή με τον ν. 4640/2019 και τις αρχές του αστικού δικαίου.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ – ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ Α.Μ.Κ.Ε. – 18 Ιουλίου 2026, 12:18

Το άρθρο 53 μετατρέπει τους κτηματολογικούς διαμεσολαβητές σε οιοδήποτε δικαστές, επιβαρύνοντας τους με υποχρέωση διαπίστωσης και ελέγχου αποδεικτικών εγγράφων. Αυτή η ρύθμιση είναι εντελώς άκαιρη και ασύμβατη με τον ρόλο του διαμεσολαβητή, ο οποίος δεν είναι δικαστής. Η επιδιωκόμενη διευκόλυνση στις υποθέσεις αναγνώρισης κυριότητας λόγω έκτακτης χρησιμότητας στις οποίες εμπλέκεται το Δημόσιο, δεν επιτρέπεται να στηρίζεται σε αναγόρευση των διαμεσολαβητών σε κριτές, ελεγκτικά όργανα ή παρόμοιες ιδιότητες, με κίνδυνο να αμφισβητηθούν και να δημιουργηθούν εξ αυτού του λόγου αντιπαραθέσεις και αντιδικίες, με επίκεντρο τον διαμεσολαβητή, αντί να διευκολυνθούν και εξυπηρετηθούν οι πολίτες, με την οριστική λήξη των σχετικών εκκρεμοτήτων.

Περαιτέρω γίνεται κακή χρήση από την Πολιτεία ενός θεσμού, που μόνο σκοπό έχει την πλέον ανώδυνη, σύντομη, λιγότερο κοστοβόρα, συνολικά και οριστική επίλυση των διαφορών - εκκρεμοτήτων. Κι αυτό γιατί παραμορφώνεται και ανατρέπεται εκ βάθρων η ιδιότητα του διαμεσολαβητή, ο οποίος μόνο κριτής δεν είναι και δεν εμπλέκεται σε τέτοιου είδους ελέγχους, σύμφωνα με όσα ορίζει το ενωσιακό δίκαιο και αναγνωρίζεται από τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Σε κανένα κράτος του κόσμου, ασχολείται ο διαμεσολαβητής και μάλιστα υποχρεωτικά

(!!!!) με τέτοιου είδους ζητήματα. Με αυτή την προτεινόμενη ρύθμιση, την οποία ζητούμε να απαλειφθεί εξ ολοκλήρου, είναι βέβαιο ότι δεν θα προχωρήσουν θετικά οι υποθέσεις τέτοιου είδους, αντιθέτως θα σημειωθεί οπισθοχώρηση, αμφισβήτηση της κτηματολογικής διαμεσολάβησης και διαιώνιση των εκκρεμοτήτων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ, Ομ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΚΚΠΑ – 18 Ιουλίου 2026, 13:22

Άλλη μία τροποποίηση αποσπασματικού χαρακτήρα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αφορά το σημαντικό θέμα της προβλέψεως ποσοτικού ορίου για το επιτρεπτό του ενδίκου μέσου της αναίρεσης. Η αναίρεση είναι το ένδικο μέσο το οποίο κατ' επανάληψη έχει αποτελέσει αντικείμενο μεταρρυθμιστικών προσπαθειών του νομοθέτη προς τον σκοπό του περιορισμού του. Με το ν. 4335/2015 είχε προβλεφθεί το μη επιτρεπτό της αναίρεσης σε δίκες εκτελέσεως στην περίπτωση κατά την οποία εκτελεστός τίτλος ήταν διαταγή πληρωμής ή δικαστική απόφαση. Παράλληλα, είχε καταργηθεί η εισήγηση για το παραδεκτό της αναίρεσης καθώς και για το παραδεκτό και το βάσιμο των λόγων αναίρεσεων πριν από τη συζήτηση. Βεβαίως, με το ν. 4842/2021 επανήλθε το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς για το λόγο ότι καταδείχθηκε το μη ικανοποιητικό τέτοιων περιορισμών (βλ. για τους περιορισμούς του ενδίκου μέσου της αναίρεσης διαχρονικώς από την εισαγωγή του ΚΠολΔ, Γ. Ορφανίδη, Τιμητικός Τόμος Ν. Κλαμαρή). Εξάιρεση από την τάση περιορισμού του ενδίκου μέσου αποτέλεσε η προσθήκη δύο λόγων αναίρεσης για αποφάσεις του Ειρηνοδικείου (άρθρ. 560 ΚΠολΔ) που έλαβε χώρα με το ν. 3994/2011.

Βεβαίως, δεν παραβλέπεται ότι αντίστοιχες διατάξεις που περιορίζουν την πρόσβαση στο αναιρετικό δικαστήριο υφίστανται και σε αλλοδαπές έννομες τάξεις, όπως και στο πλαίσιο της διοικητικής δίκης. Αυτό όμως δεν αναίρει την παρατήρηση ότι το θέμα θα έπρεπε να είχε αποτελέσει αντικείμενο ενός ευρύτερου προβληματισμού ενόψει και των αρνητικών εμπειριών με το ν. 4335/2015.

Όπως και να 'χει το πράγμα, διατυπώνονται οι εξής παρατηρήσεις:

1) το σχέδιο δεν θέτει το ποσοτικό όριο σε σχέση με το αντικείμενο της δίκης αλλά σε σχέση με το ποσό που επιδικάζεται. Αυτό συνεπάγεται ότι αποκόπτεται η δυνατότητα αναίρεσης και για υποθέσεις με μεγάλο αντικείμενο, αν το επιδικαζόμενο ποσό εμπίπτει στο ποσοτικό όριο. Είναι ενδεικτικό ότι σε μία παρεμφερή κάπως περίπτωση, η πάγια νομολογία είχε αρνηθεί να εφαρμόσει τον κανόνα για το ανέκκλητο αποφάσεως (άρθρ. 512 ΚΠολΔ) αν το επιδικασθέν με την απόφαση ποσό ενέπιπτε στο ποσοτικό όριο των μικροδιαφορών. Έτσι για αγωγή 50.000 ευρώ με επιδίκαση 46.000 ευρώ επιτρεπόταν η άσκηση εφέσεως και από τον ενάγοντα.

2) ρυθμίσεις τέτοιου περιεχομένου πρέπει να έχουν και έχουν διεθνώς εξαίρεση όταν η υπόθεση είναι γενικότερου ενδιαφέροντος για την έννομη τάξη. Το επιτρεπτό μπορεί να εξαρτηθεί από το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη ή από το δικαστήριο στο οποίο απευθύνεται το ένδικο μέσο, εδώ από τον Άρειο Πάγο, κάτι που ανταποκρίνεται περισσότερο στη δική μας δικονομική κατανόηση των πραγμάτων. Πρόκειται για την διασφάλιση της ενοποιητικής λειτουργίας του δικαίου που ασκείται από θέση περιωπής από τον Άρειο Πάγο.

3) με το προτεινόμενο σχέδιο ως προς τις μικροδιαφορές (άρθρ. 466 ΚΠολΔ) παύει να υφίσταται η δυνατότητα προσβολής της αποφάσεως με αναίρεση. Σε συνδυασμό με το μη επιτρεπτό της εφέσεως στην ουσία οδηγούμεθα στη μη δικαστική επανεξέταση μίας τέτοιας αποφάσεως, κάτι που αποτελεί μία επικίνδυνη συνέπεια. Είναι σαν να κρίνεται η υπόθεση σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Οι συνέπειες από μία εσφαλμένη απόφαση στην περίπτωση αυτή είναι γνωστές στον δικηγορικό κόσμο και οδήγησαν ενίοτε στην προσπάθεια αναζητήσεως λύσεως μέσω της αναίρεσης υπέρ του νόμου. Τέτοιες ρυθμίσεις προϋποθέτουν εξαντλητική εξέταση της υποθέσεως στον πρώτο και μοναδικό βαθμό δικαιοδοσίας με έντονα παρεμβατικό ρόλο του δικαστή, δύο σειρές προτάσεων και μη ύπαρξη χρονικών δικονομικών απαραδέκτων (αρχή του ενιαίου της συζητήσεως).

4) δεν αποκλείεται η περίπτωση η δίκη να διεξάγεται υπό μορφή προτύπου υπό την έννοια ότι ο διάδικος έχει και άλλες παρόμοιες αξιώσεις και επιθυμεί να προσαρμόσει τη συμπεριφορά του προς την έκβαση της πρώτης δίκης. Αυτό προϋποθέτει εξάντληση και του αναιρετικού βαθμού.

5) κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπεται η ύπαρξη δεδικασμένου και για τα προδικαστικά ζητήματα (άρθρ. 331 ΚΠολΔ). Επομένως, η αποκοπή της αναίρεσης μπορεί να έχει για τους διαδίκους πολύ σημαντικότερες συνέπειες από το ύψος του επιδικασθέντος ποσού.

6) δεν αποκλείεται, η προβολή αξιώσεως που είναι κατώτερη των 20.000 ευρώ ή 8.000 ευρώ για εργατικές να αφορά απαιτήσεις που γεννώνται περιοδικώς στο μέλλον. Μπορεί να πρόκειται λ.χ. για ένα επίδομα. Σχετική είναι και η ρύθμιση του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας που προβλέπει για τη συγκεκριμένη κατηγορία

υποθέσεων εξαίρεση στον περιορισμό του ενδίκου μέσου που προβλέπει.

7) η σημασία του μεγέθους της απαιτήσεως δεν είναι η ίδια για όλους τους κοινωνούς του δικαίου. Απαίτηση έως 20.000 ευρώ ή 8.000 ευρώ μπορεί για έναν διάδικο να είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα και για άλλον όχι. Επίσης, με βάση την πρακτική των δικαστηρίων ουσίας οι υποθέσεις για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης (ΑΚ 932) οι σπανίως θα μπορούν να προσβληθούν με αναίρεση. Είναι γνωστό ότι στην δική μας έννομη τάξη επιδικάζονται μικρά ποσά για χρηματική ικανοποίηση.

8) κατ' ανάγκη θα δημιουργηθούν ερμηνευτικά προβλήματα με την αναφορά στο επιδικασθέν ποσό σε σχέση με αναγνωριστικής κυρίως φύσεως αγωγές.

9) περαιτέρω, κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό, είναι το θέμα αν πλέον αποφάσεις που απορρίπτουν αγωγές μπορούν να προσβληθούν με αναίρεση. Αν ισχύει ο περιορισμός για την περίπτωση που το επιδικαζόμενο ποσό είναι μικρότερο των 20.000 ευρώ, τότε για την ταυτότητα του νομικού λόγου θα πρέπει να ισχύει το ίδιο αν απορρίπτεται.

Τέλος, για την εισαγωγή ενός τέτοιου μέτρου προϋποτίθεται ότι υπάρχουν αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα με τα οποία καταδεικνύεται η ιδιαίτερη επιβάρυνση του Αρείου Πάγου. Το θέμα αυτό δεν μπορεί να απαντηθεί με γενικής φύσεως προβλέψεις και εικασίες. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο ενόψει της μακράς δικονομικής παράδοσης της χώρας που δεν γνωρίζει για τις αστικές υποθέσεις τη θέση χρηματικού ορίου για το επιτρεπτό της αναιρέσεως. Η μεταφορά ρυθμίσεων από τη διοικητική δίκη στην πολιτική χωρίς να γίνεται κατάλληλη προσαρμογή, δεν αποτελεί μία ορθή λύση ενόψει των διαφορετικών δογματικών θεμελίων και της διαφορετικής φύσεως των υπαγόμενων διαφορών. Η διοικητική δίκη χαρακτηρίζεται και από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας που προηγείται. Εκτός τούτου, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι ο περιορισμός των ενδίκων μέσων στη διοικητική δίκη έχει οδηγήσει πολλές φορές στην μη πραγμάτωση του εξ αντικειμένου δικαίου, γεγονός για το οποίο έχει ασκηθεί κατ' επανάληψη κριτική. Σημειώνεται μόνο το εξής: Διεθνώς παρατηρείται πτώση, ενίοτε και μεγάλη, των αστικών υποθέσεων που απασχολούν τα δικαστήρια. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε διάφορους λόγους. Μία αντίστοιχη εξέλιξη διαγράφεται και στη χώρα μας αν ήθελαν εξαιρεθεί τα «κόκκινα δάνεια». Στη βάση αυτής της παραδοχής θα πρέπει η προσπάθεια του νομοθέτη από 'δω και πέρα να επικεντρωθεί στη βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης και όχι, όπως συνέβαινε τις τελευταίες δεκαετίες, στην επιτάχυνση της δίκης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΑΣ – 19 Ιουλίου 2026, 11:07

Παρατήρηση επί των άρθρων 52 και 113

Η εισαγωγή της δυνατότητας ηλεκτρονικών κοινοποιήσεων αποτελεί αναμφίβολα ένα βήμα προς τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής δίκης. Ωστόσο, η προτεινόμενη διατύπωση δημιουργεί σοβαρό προβληματισμό ως προς το πρόσωπο που διενεργεί την επίδοση ή κοινοποίηση.

Η επίδοση δεν αποτελεί απλή διαβίβαση εγγράφου. Πρόκειται για δικονομική πράξη που παράγει κρίσιμες έννομες συνέπειες, επηρεάζει την έναρξη προθεσμιών, την άσκηση δικαιωμάτων και τη νομιμότητα της διαδικασίας. Για τον λόγο αυτό, ο Έλληνας νομοθέτης έχει αναθέσει τη διενέργειά της στον δικαστικό επιμελητή, ο οποίος είναι δημόσιος λειτουργός και παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις αντικειμενικότητας, νομιμότητας και ασφάλειας δικαίου.

Η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή δεν θα πρέπει να οδηγεί στην αποδυνάμωση του θεσμού της επίδοσης, αλλά στον εκσυγχρονισμό του τρόπου άσκησής της. Η ηλεκτρονική μορφή της επίδοσης δεν μεταβάλλει τη νομική φύση της. Εξακολουθεί να αποτελεί επίδοση και όχι απλή ηλεκτρονική αποστολή εγγράφου.

Επιπλέον, η ελληνική έννομη τάξη διαθέτει ήδη θεσμοθετημένο σύστημα ηλεκτρονικών επιδόσεων μέσω δικαστικών επιμελητών. Συνεπώς, δεν προκύπτει πραγματική ανάγκη δημιουργίας παράλληλου μηχανισμού κοινοποιήσεων από τον αιτούντα ή τον πληρεξούσιο δικηγόρο, όταν υπάρχει ήδη θεσμός και τεχνολογική υποδομή που μπορούν να εξυπηρετήσουν τον ίδιο σκοπό.

Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο πληρεξούσιος δικηγόρος ενεργεί προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων του εντολέα του. Αντίθετα, ο δικαστικός επιμελητής, ως δημόσιος λειτουργός, ενεργεί με θεσμική

ουδετερότητα και αποτελεί τον εγγυητή της νομιμότητας της διαδικασίας. Η μεταφορά της αρμοδιότητας της επίδοσης από τον δημόσιο λειτουργό στον διάδικο ή στον πληρεξούσιό του αλλοιώνει τη φιλοσοφία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ως προς τις εγγυήσεις που περιβάλλουν την επίδοση.

Για τους λόγους αυτούς προτείνεται η ρητή νομοθετική πρόβλεψη ότι κάθε ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση που παράγει τα έννομα αποτελέσματα των άρθρων 122 επ. ΚΠολΔ διενεργείται αποκλειστικά μέσω πιστοποιημένου δικαστικού επιμελητή, ο οποίος χρησιμοποιεί την προβλεπόμενη ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Ενδεικτικά προτείνεται η ακόλουθη διατύπωση:

«Οι ηλεκτρονικές κοινοποιήσεις ή επιδόσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο διενεργούνται αποκλειστικά από πιστοποιημένο δικαστικό επιμελητή μέσω της προβλεπόμενης ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Η ηλεκτρονική βεβαίωση που εκδίδεται μέσω της πλατφόρμας επέχει θέση έκθεσης επίδοσης του δικαστικού επιμελητή.»

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ταυτόχρονα ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός της Δικαιοσύνης, η αξιοποίηση των ήδη υφιστάμενων ηλεκτρονικών υποδομών και η διατήρηση των θεσμικών εγγυήσεων που παρέχει ο δικαστικός επιμελητής ως δημόσιος λειτουργός.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΗΛΙΟΥ, ΜΑΡΙΟΣ - ΜΗΝΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ, ΖΩΗ ΛΑΟΥΤΑΡΗ – 19 Ιουλίου 2026, 20:24

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του Μέρους Δ' του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου, εισάγονται αυστηρά ποσοτικά (χρηματικά) κριτήρια ως προϋπόθεση για το παραδεκτό της άσκησης αναίρεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου (κατώτατο όριο 20.000 ευρώ επιδικασθέντος και όχι αιτούμενου ποσού για τις λοιπές αστικές διαφορές και 8.000 ευρώ επιδικασθέντος ποσού, για τις εργατικές διαφορές). Η συγκεκριμένη ρύθμιση, αν και προβάλλεται ως μέτρο για την επιτάχυνση της δικαιοσύνης και την αποσυμφόρηση του ανώτατου ακυρωτικού δικαστηρίου, στην πράξη πλήττει τον πυρήνα του δικαιώματος δικαστικής προστασίας των πολιτών.

1. Αντισυνταγματικότητα και Παραβίαση του Άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος

- Υπέρβαση των ορίων του νομοθέτη: Το Άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος εγγυάται το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας. Αν και ο κοινός νομοθέτης έχει την ευχέρεια να θέτει δικονομικούς περιορισμούς για την άσκηση ενδίκων μέσων, οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να είναι ανάλογοι με τον επιδιωκόμενο σκοπό της νομικής ασφάλειας και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (ΕΔΔΑ αρ. 30671 11-2-14, Masirevic κατά Σερβίας).
- Παραβίαση της Αρχής της Αναλογικότητας (Άρθρο 25 παρ. 1): Η οριζόντια αποκλειστική χρήση χρηματικών ορίων και μάλιστα όχι με βάση το αίτημα του ένδικου βοηθήματος (αγωγή, ανακοπή κλπ), αλλά το τελικά επιδικασθέν ποσό, είναι μέτρο δυσανάλογο. Η ανάγκη ελάφρυνσης του πινακίου του Αρείου Πάγου δεν μπορεί να επιτυγχάνεται με τη θυσία της ορθότητας της δικαστικής κρίσης για χιλιάδες πολίτες, ιδίως όταν το νομικό σφάλμα της προσβαλλόμενης απόφασης είναι κατάφωρο. Τούτο, λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη ότι α) η σπουδαιότητα του νομικού ζητήματος που άγεται ενώπιον του δικαστηρίου δεν συναρτάται αναγκαία με την αξία της διαφοράς, ο δε Άρειος Πάγος λειτουργεί και ως παράγοντας ενότητας της νομολογίας, β) το όριο του επιδικασθέντος ποσού των 8.000 ευρώ ειδικά στις εργατικές διαφορές αποκλείει σημαντικότερο μέρος αυτών από τον αναιρετικό έλεγχο, λαμβάνοντας υπόψη ενδεικτικά, ότι, ένα μεγάλο μέρος εργατικών αξιώσεων προερχόμενων για παράδειγμα, από, υπέρβαση χρόνου εργασίας, σε συνδυασμό με εργασία τη νύχτα Σάββατα Κυριακές κλπ, απορρίπτεται από τα δικαστήρια της ουσίας ως αόριστο, και στην συνέχεια κρίνεται από τον Άρειο Πάγο κατά τον αναιρετικό έλεγχο, ότι παρά το νόμο κρίθηκε η αγωγή ποσοτικά αόριστη, γ) με την εν λόγω ρύθμιση δεν αποσοβείται ο κίνδυνος στο μέλλον, να επιδικάζονται από δικαστήρια ουσίας ποσά, έστω και κατά τι, χαμηλότερα των άνω ορίων, με αποτέλεσμα τη στέρηση του αναιρετικού ελέγχου των αποφάσεων.

2. Ασυμβατότητα με το Άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (Δικαίωμα σε Δίκαιη Δίκη)

- Κριτήριο της «Υπερβολικής Αυστηρότητας» (Formalism): Σύμφωνα με τη σταθερή νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), οι περιορισμοί στην πρόσβαση σε ανώτατα ακυρωτικά δικαστήρια (rationis valoris) είναι ανεκτοί μόνο εφόσον δεν θίγουν την ίδια την ουσία του δικαιώματος.
- Αποστέρηση ουσιαστικού ελέγχου: Η επιβολή τόσο υψηλών ορίων, τα οποία μάλιστα ως αγωγικά αιτήματα πιθανότατα θα είναι και πολλαπλάσια των επιδικασθέντων, σε μια περίοδο παρατεταμένης οικονομικής πίεσης για τα ελληνικά νοικοκυριά, στερεί από τη μεγάλη πλειονότητα των διαδίκων την ύστατη βαθμίδα ελέγχου της νομιμότητας, μετατρέποντας μεγάλο μέρος των αποφάσεων των δικαστηρίων ουσίας, σε ανέλεγκτες.

3. Παραβίαση της Αρχής της Ισότητας και της Ισότητας των Όπλων (Άρθρο 4 του Συντάγματος & Άρθρο 6 ΕΣΔΑ)

- Θέσπιση Δικαιοσύνης «Δύο Ταχυτήτων»: Η ρύθμιση εισάγει μια βαθιά κοινωνική και οικονομική διάκριση. Οι οικονομικά ισχυροί διάδικοι (εταιρείες, τράπεζες, ασφαλιστικοί οργανισμοί κλπ), των οποίων οι διαφορές υπερβαίνουν κατά κανόνα τα όρια αυτά, διατηρούν ακέραιο το δικαίωμα αναίρεσης. Αντίθετα, οι οικονομικά ασθενέστεροι πολίτες, που απασχολούν τα Δικαστήρια με μικρότερες χρηματικές απαιτήσεις ως επί το πλείστον, αποκλείονται a priori.

- Πλήγμα στις Εργατικές Διαφορές: Το όριο των 8.000 ευρώ υποτιμά τη ζωτική σημασία των εργατικών απαιτήσεων (δεδουλευμένα, αποζημιώσεις, επιδόματα). Για έναν εργαζόμενο, οποιοδήποτε ποσό είναι κρίσιμο για την επιβίωσή του, ωστόσο με το παρόν νομοσχέδιο του στερείται η δυνατότητα αναίρεσης μιας ενδεχομένως εσφαλμένης εφετειακής απόφασης, αφήνοντας την εργοδοτική αυθαιρεσία χωρίς ανώτατο έλεγχο.

4. Κίνδυνοι για την Ασφάλεια Δικαίου και τη Νομολογία

- Κατακερματισμός της ερμηνείας του νόμου: Όπως προαναφέρθηκε, Ο Άρειος Πάγος έχει ως αποστολή και τη διασφάλιση της ενότητας της νομολογίας. Με τον αποκλεισμό των υποθέσεων στις οποίες τελικά επιδικάσθηκαν ποσά, κάτω των 20.000 και 8.000 ευρώ για τις εργατικές διαφορές, υπάρχει ορατός κίνδυνος διαφορετικά Εφετεία της χώρας να ερμηνεύουν με εντελώς αντίθετο τρόπο τις ίδιες διατάξεις, χωρίς περαιτέρω έλεγχο από τον Άρειο Πάγο.

5. Προτάσεις. Για την αποφυγή των ανωτέρω αντισυνταγματικών συνεπειών, προτείνεται η απόσυρση της συγκεκριμένης διάταξης και η ανεύρεση άλλων τρόπων ελάφρυνσης του Αρείου Πάγου με διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς της Δικαιοσύνης (Δικαστικές Ενώσεις, Δικηγορικοί Σύλλογοι κλπ). Αν, παρελπίδα, διατηρηθεί η συγκεκριμένη διάταξη, επιβάλλεται η μείωση του ορίου των 20.000 ευρώ επιδικασθέντος ποσού για τις λοιπές αστικές διαφορές και η ρητή εξαίρεση α) των Εργατικών Διαφορών, για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω και β) των Μικροδιαφορών, διότι αυτές τελικά καταλήγουν να στερούνται πλήρως δεύτερης κρίσης.

Ευαγγελία Μήλιου, Πρόεδρος Εφετών

Μάριος - Μηνάς Χαραλαμπίδης, Πρωτοδίκης, μέλος ΔΣ ΕΝΔΕ

Ζωή Λαουτάρη, Πρωτοδίκης, αναπληρωματικό μέλος ΔΣ ΕΝΔΕ

I*** Z***** – 19 Ιουλίου 2026, 22:28**

Σχόλια και προτάσεις για το ΑΡΘΡΟ 51

Με το άρθρο 51 προστίθεται παράγραφος 2 στο άρθρο 552 ΚΠολΔ. Η ισχύς της παραγράφου αυτής από την ημέρα δημοσίευσής της στο ΦΕΚ, σύμφωνα με το άρθρο 91 του νομοσχεδίου, θα προκαλέσει αναπόφευκτα παραβιάσεις της αρχής διάκρισης των εξουσιών. Ο νομοθέτης θα παρέμβει σε δίκες διαφοροποιώντας τους δικονομικούς κανόνες κατά την εξέλιξη της δικαστικής διαδικασίας. Αν π.χ. μια απόφαση, προσβλητή με αίτηση αναίρεσης, που επιδικάζει ποσό 6,000 ευρώ επιδοθεί στον ηττηθέντα διάδικο δύο ημέρες πριν την δημοσίευση του νομοσχεδίου ως νόμου στο ΦΕΚ, η προθεσμία των 30 ημερών για την άσκηση αίτησης αναίρεσης κατά της απόφασης αυτής θα περιοριστεί σε μόνον μία ημέρα! δηλαδή ο νομοθέτης θα έχει παρέμβει υπέρ του επιδόσαντος την απόφαση διαδίκου και θα έχει περικόψει αυθαιρέτως μέχρι μηδενισμού-της την προθεσμία που θα είχε ο ηττηθείς διάδικος για την άσκηση της αίτησης αναίρεσης.

Για να μην επισυμβούν τέτοιες καταστάσεις όπως αυτή του παραδείγματος, προτείνω η παράγραφος 2 που προστίθεται στο άρθρο 552 ΚΠολΔ να διαμορφωθεί ως ακολούθως: “Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης “αποφάσεων που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου” , όταν το ποσό που επιδικάζεται.....”.

Η παρέμβαση όμως της νομοθετικής εξουσίας, με την δημοσίευση ως νόμου του σχολιαζόμενου νομοσχεδίου, σε όλες τις υποθέσεις για τις οποίες θα βρίσκεται σε εξέλιξη η δικαστική διαδικασία είναι γενικώς αναπόφευκτη. Η αφαίρεση του δικαιώματος σε άσκηση αίτησης αναίρεσης θα ευνοήσει τον έναν απ’ τους δύο αντιδικούντες διαδίκους και θα αδικήσει τον άλλον. Οι διάδικοι και οι δικηγόροι-τους που σχεδιάζουν τον δικαστικό αγώνα-τους για μια συγκεκριμένη υπόθεση με βάση τα υπάρχοντα δεδομένα και τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες είναι ανεπίτρεπτο να αιφνιδιάζονται κατά την διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας και να αδικούνται με την αυθαίρετη ουσιαστικά αφαίρεση δικονομικού δικαιώματός τους.

Επομένως για την πλήρη αποφυγή οποιασδήποτε παραβίασης της αρχής διάκρισης των εξουσιών με την θέση σε ισχύ της διάταξης για τον περιορισμό του δικαιώματος στην άσκηση αίτησης αναίρεσης, προτείνω η προστιθέμενη παράγραφος 2 στο άρθρο 552 ΚΠολΔ να διαμορφωθεί ορθότερα ως ακολούθως:

“Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσης “αποφάσεων για υποθέσεις που το εισαγωγικό της εκδίκασής τους σε α’ βαθμό δικόγραφο κατατέθηκε στο δικαστήριο μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου” , όταν το ποσό που επιδικάζεται.....”.

Ενότητα 5 – ΜΕΡΟΣ Ε΄ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (Άρθρα 58-74)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΑΦΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άρθρο 58

Επίδομα θέσης ευθύνης Προϊσταμένων των οργανικών μονάδων της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους – Προσθήκη περ. Δ΄ στην παρ. 9 του άρθρου 58 του ν. 4999/2022

Στην παρ. 9 του άρθρου 58 του ν. 4999/2022 (Α΄ 225), περί καθορισμού και προϋποθέσεων χορήγησης επιδομάτων σε ιατροδικαστές, προστίθεται περ. Δ΄ ως εξής:

«Δ. α) Επίδομα θέσης ευθύνης στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους, οριζόμενο κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής:

αα) Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων, εκατόν ενενήντα πέντε (195) ευρώ.

αβ) Προϊστάμενοι Διευθύνσεων, εκατόν πενήντα έξι (156) ευρώ.

αγ) Προϊστάμενοι Τμημάτων, εκατόν τριάντα (130) ευρώ.

β) Για τη χορήγηση του επιδόματος εφαρμόζονται οι παρ. 2 έως 4 του άρθρου 16 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176).».

Άρθρο 59

Πρωτόκολλα ενεργειών της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους και δυνατότητα ανάθεσης τοξικολογικών, ιστολογικών και παθολογοανατομικών εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια – Τροποποίηση άρθρου 47 ν. 5172/2025 και άρθρου 2 ν. 3772/2009

1. Στο άρθρο 47 του ν. 5172/2025 (Α΄ 10), περί εξουσιοδοτικών διατάξεων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, αα) στο πρώτο εδάφιο, προστίθενται οι λέξεις «και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού», αβ) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «Με όμοια» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης», β) στην παρ. 2 η λέξη «επαγγέλματος» αντικαθίσταται από τη λέξη «Λειτουργήματος» και οι παρ. 1 και 2 διαμορφώνονται ως εξής:

«1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, εκδίδονται πρωτόκολλα ενεργειών της ιατροδικαστικής υπηρεσίας για τις περιπτώσεις μαζικών καταστροφών, εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, ενδοοικογενειακής βίας, εγκλημάτων με θύματα ανηλίκους, καλής και ασφαλούς λειτουργίας του νεκροτομείου και των εργαστηρίων, διαχείρισης άγνωστων και αζήτητων σορών, καθώς και της εν γένει ιατροδικαστικής διερεύνησης. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι δείκτες ποιότητας των παρεχόμενων ιατροδικαστικών υπηρεσιών.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καταρτίζεται Κώδικας Δεοντολογίας Ιατροδικαστικού Λειτουργήματος.».

2. Στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3772/2009 (Α΄ 112), περί αρμοδιοτήτων, προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν ιατροδικαστικές πράξεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών

αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Οι ανωτέρω πράξεις δύνανται υπό τις αυτές προϋποθέσεις, να διενεργούνται από τα Εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, καθώς και από ιατροδικαστές, οι οποίοι υπηρετούν σε νοσηλευτικά ιδρύματα του Εθνικού Συστήματος Υγείας που διαθέτουν κατάλληλη υποδομή. Η διενέργεια τοξικολογικής ανάλυσης ή ιστολογικής – παθολογοανατομικής εξέτασης δύνανται να ανατίθεται σε ιδιωτικά εργαστήρια του εσωτερικού ή και του εξωτερικού, εφόσον υφίσταται αδυναμία διενέργειάς τους από εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο ή η διενέργειά τους από τέτοιο εργαστήριο δύναται να δημιουργήσει κίνδυνο παραγραφής των διερευνώμενων εγκλημάτων.

Για τις ως άνω πράξεις συντάσσεται, χωρίς υπαίτια βραδύτητα, έκθεση από τον ιατροδικαστή, όταν δε, συντρέχει αυτόφωρη σύλληψη και επικείμενη εισαγωγή σε δίκη, η έκθεση συντάσσεται και παραδίδεται στην αρμόδια αρχή αμελλητί.

Οι ιατροδικαστικές πράξεις διενεργούνται είτε επί ζώντος είτε επί θανόντος προσώπου και περιλαμβάνουν όλα τα κρίσιμα κατά τους κανόνες της επιστήμης στοιχεία για τη διερευνώμενη υπόθεση.

Αν ο ιατροδικαστής το κρίνει αναγκαίο, λαμβάνεται βιολογικό υλικό από το θύμα προς διενέργεια εργαστηριακών εξετάσεων, στις δε καταγγελίες για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας είναι υποχρεωτική εντός των αμέσως επόμενων ωρών από τον χρόνο καταγγελίας, λήψη βιολογικού υλικού από το θύμα για εργαστηριακή εξέταση συγκριτικής μελέτης DNA. Στις περιπτώσεις αυτές, γίνεται υποχρεωτική μνεία στην ιατροδικαστική έκθεση περί της αναμονής των αποτελεσμάτων των εργαστηριακών εξετάσεων.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζεται το ελάχιστο υποχρεωτικό περιεχόμενο της ιατροδικαστικής έκθεσης.».

Άρθρο 60

Διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων – Προσθήκη παρ. 1Α στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009

Στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009 (Α' 112), προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν κτηνιατροδικαστικές πράξεις ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Για τους σκοπούς της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης δύνανται να συνάπτονται μνημόνια συνεργασίας με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), στα οποία καθορίζονται ιδίως το είδος της συνεργασίας και το προσωπικό που τα Α.Ε.Ι. θέτουν στη διάθεση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους. Η προβλεπόμενη στην παρούσα συνεργασία δεν μεταβάλλει ούτε επιδρά στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των Α.Ε.Ι.».

Άρθρο 61

Μισθολόγιο ιατρών παθολογοανατόμων του Υπουργείου Δικαιοσύνης – Προσθήκη άρθρου 58Α και τροποποίηση άρθρου 72 του ν. 4999/2022

1. Στον ν. 4999/2022 (Α' 225), προστίθεται άρθρο 58Α, ως εξής:

«Άρθρο 58Α

Μισθολόγιο ιατρών παθολογοανατόμων του Υπουργείου Δικαιοσύνης

1. Οι ιατροί, με ειδικότητα στην Παθολογική Ανατομική, που υπηρετούν με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου στις ιατροδικαστικές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κατατάσσονται μισθολογικά σύμφωνα με το άρθρο 58, περί μισθολογίου ιατροδικαστών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σε αντιστοιχία με τους ιατροδικαστές Γ' Τάξεως και εξελίσσονται μισθολογικά σύμφωνα με τις παρ. 1 έως και 5 του ίδιου άρθρου.
2. Εκτός από τον βασικό μισθό της παρ. 1, στους υπαγόμενους στο παρόν άρθρο χορηγούνται και τα εξής επιδόματα και παροχές, ανά μήνα:

α) το ειδικό επίδομα ιατροδικαστικής υπηρεσίας της υποπερ. αγ) της περ. Α' της παρ. 9 του άρθρου 58 του παρόντος, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην ίδια παράγραφο,

β) η οικογενειακή παροχή του άρθρου 15 του ν. 4354/2015 (Α' 176) και

γ) το επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών της περ. Γ' της παρ. 9 του άρθρου 58 του παρόντος.

3. Οι υπαγόμενοι στο παρόν άρθρο εμπίπτουν στο ανώτατο όριο αποδοχών της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 4354/2015, περί ανώτατου ορίου αποδοχών.

4. Εκτός από τις παροχές και τις αποζημιώσεις του παρόντος άρθρου δεν δικαιολογείται η χορήγηση άλλων μισθολογικών παροχών με οποιαδήποτε ονομασία και από οποιαδήποτε πηγή.

5. Για τους υπαγόμενους στο παρόν άρθρο οι τακτικές μηνιαίες αποδοχές αποτελούνται από τον βασικό μισθό και τα αναφερόμενα στην παρ. 2 επιδόματα και παροχές.

6. Στους υπαγόμενους στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται:

α) το άρθρο 14 του ν. 5163/2024 (Α' 199), περί αναπροσαρμογής των βασικών μισθών του προσωπικού του δημόσιου τομέα,

β) το άρθρο 150 του ν. 4472/2017 (Α' 74), περί αποδοχών αποσπασμένων ή μετακινούμενων λειτουργών, υπαλλήλων και στελεχών,

γ) το άρθρο 151 του ν. 4472/2017, περί επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων,

δ) το άρθρο 152 του ν. 4472/2017, περί των αμοιβών των συλλογικών οργάνων,

ε) οι παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 και 9 του άρθρου 153, περί γενικών ρυθμίσεων για θέματα αποδοχών, και

στ) το άρθρο 157 του ν. 4472/2017, περί ελέγχου μισθοδοσίας.

7. Το παρόν εφαρμόζεται από την 1η.7.2026.».

2. Στο άρθρο 72 του ν. 4999/2022, περί μεταβατικών διατάξεων, προστίθεται παρ. 6Α, ως εξής:

«6Α. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η κατάταξη του προσωπικού στα μισθολογικά κλιμάκια που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 61 πραγματοποιείται σύμφωνα με τον χρόνο υπηρεσίας στον φορέα που υπηρετούν, καθώς και τον χρόνο υπηρεσίας, που έχει αναγνωρισθεί για μισθολογική εξέλιξη από τον φορέα αυτόν μέχρι και τις 30.6.2026.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥΣ

Άρθρο 62

Απαρτία Γενικής Συνέλευσης Συμβολαιογραφικών Συλλόγων – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 105 ν. 2830/2000

Στην παρ. 2 του άρθρου 105 του ν. 2830/2000 (Α' 96), περί Γενικής Συνέλευσης μελών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο τρίτο εδάφιο, οι λέξεις «το 1/6 τουλάχιστον» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το ήμισυ (1/2) τουλάχιστον», β) στο τέταρτο εδάφιο, οι λέξεις «οπότε συνεδριάζει και αποφασίζει ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρισταμένων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οπότε και πρέπει να παρίσταται τουλάχιστον το ένα τρίτο (1/3) των εγγεγραμμένων μελών, για να υπάρχει απαρτία», και το άρθρο 105 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Το διοικητικό συμβούλιο ή ο πρόεδρος αυτού μπορεί να συγκαλεί εκτάκτως τη γενική συνέλευση όσες φορές το κρίνει αναγκαίο. Η σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης είναι υποχρεωτική και όσες φορές το ζητήσει εγγράφως για ορισμένο θέμα το 1/10 των μελών του Συλλόγου. Σε κάθε συνέλευση Συμβολαιογραφικών Συλλόγων πρέπει για να υπάρχει απαρτία να παρίσταται το ήμισυ (1/2) τουλάχιστον των εγγεγραμμένων μελών του Συλλόγου. Αν δεν υπάρξει η απαρτία, η συνέλευση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, οπότε και πρέπει να παρίσταται τουλάχιστον το ένα τρίτο (1/3) των εγγεγραμμένων μελών, για να υπάρχει απαρτία.».

Άρθρο 63

Εξορθολογισμός προϋποθέσεων συμμετοχής στον διαγωνισμό για την πλήρωση κενών θέσεων δικαστικών επιμελητών – Αντικατάσταση περ. β) παρ. 2 άρθρου 3 Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών

Η περ. β) της παρ. 2 του άρθρου 3 του Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών (ν. 2318/1995, Α' 126), περί διαγωνισμού, αντικαθίσταται ως εξής:

«β) είναι πτυχιούχος Νομικού Τμήματος ή Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή πτυχιούχος αντίστοιχης Σχολής αλλοδαπού πανεπιστημίου, του οποίου το πτυχίο έχει αναγνωρισθεί

από τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) ή πτυχιούχος τίτλου σπουδών Νομικής από ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή τρίτων χωρών, του οποίου τα επαγγελματικά δικαιώματα ως προς την άσκηση ρυθμιζόμενων νομικών επαγγελματιών έχουν πιστοποιηθεί ρητά με απόφαση του Συμβουλίου Αναγνώρισης Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΑΕΠ) ή του Αυτοτελούς Τμήματος Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας (ΑΤΕΕΝ) του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, σύμφωνα με το π.δ. 38/2010 (Α' 78) ή τα επαγγελματικά του προσόντα ως δικηγόρου έχουν αναγνωριστεί βάσει του π.δ. 122/2010 (Α' 200) ή ασκεί μόνιμα το δικηγορικό επάγγελμα στην Ελλάδα βάσει του π.δ. 152/2000 (Α' 130),».

Άρθρο 64

Επικύρωση αντιγράφων από τον δικαστικό επιμελητή – Τροποποίηση άρθρου 22 Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών

Στην παρ. 1 του άρθρου 22 του Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών (ν. 2318/1995, Α' 126), περί δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του δικαστικού επιμελητή, μετά από τις λέξεις «ανάθεση εντολής» προστίθενται οι λέξεις «καθώς και έγγραφα που λαμβάνει στο ηλεκτρονικό του ταχυδρομείο με εντολή επίδοσης» και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Ο δικαστικός επιμελητής εκδίδει και επικυρώνει αντίγραφα από τα πρωτότυπα έγγραφα που ο ίδιος συντάσσει ή τηρεί. Τα αντίγραφα αυτά έχουν την ίδια ισχύ με τα πρωτότυπα. Επίσης, δικαιούται να εκδίδει και επικυρώνει αντίγραφα των εγγράφων και τίτλων, που βρίσκονται στα χέρια του με ανάθεση εντολής, καθώς και έγγραφα που λαμβάνει στο ηλεκτρονικό του ταχυδρομείο με εντολή επίδοσης, τα οποία έχουν την ίδια ισχύ με τα έγγραφα αυτά.».

Άρθρο 65

Ψηφιακή τήρηση των βιβλίων επιδόσεων και εκθέσεων – Τροποποίηση άρθρου 34 Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών

Στο άρθρο 34 του Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών (ν. 2318/1995, Α' 126), περί τήρησης βιβλίων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η παρ. 1 αντικαθίσταται, β) στην παρ. 2, βα) στο πρώτο εδάφιο, i) οι λέξεις «Στα βιβλία και στο αρχείο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Στα ψηφιακά βιβλία αυτά και στο αρχείο των φυσικών εκθέσεων», ii) οι λέξεις «εισαγγελέα πρωτοδικών ή τον οριζόμενο από αυτόν ειρηνοδίκη» αντικαθίστανται από τις λέξεις «εισαγγελέα Εφετών ή τον οριζόμενο από αυτόν Πρωτοδίκη», γ) προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο 34 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 34

Ψηφιακή τήρηση των βιβλίων επιδόσεων και εκθέσεων

1. Τα βιβλία επιδόσεων, ατελών επιδόσεων και εκθέσεων τηρούνται σε ψηφιακή μορφή σε πληροφοριακό σύστημα που αναπτύσσει, λειτουργεί και ελέγχει η Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδος. Η καταχώριση της πράξης γίνεται στο Πληροφοριακό Σύστημα Ψηφιακού Βιβλίου Επιδόσεων – Εκθέσεων (ΠΣΨΒΕΕ) και τίθεται ο αντίστοιχος Μοναδικός Ψηφιακός Αναγνωριστικός Αριθμός, κατά χρονολογική σειρά από τον Δικαστικό Επιμελητή που τη διενήργησε ή αυτοματοποιημένα.
2. Στα ψηφιακά βιβλία αυτά και στο αρχείο των φυσικών εκθέσεων του δικαστικού επιμελητή γίνεται μια φορά το χρόνο επιθεώρηση από τον αρμόδιο εισαγγελέα Εφετών ή τον οριζόμενο από αυτόν Πρωτοδίκη. Ο εισαγγελέας Εφετών μπορεί κατά την κρίση του να ενεργεί οποτεδήποτε και έκτακτο έλεγχο. Η έκθεση επιθεώρησης αποστέλλεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στον οικείο σύλλογο δικαστικών επιμελητών, για να τεθεί στο φάκελο του επιθεωρούμενου.
3. Κάθε λεπτομέρεια σχετική με την καταχώριση των πράξεων και τον έλεγχο καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται έως την 30ή Σεπτεμβρίου 2027.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΠΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Άρθρο 66

Επανακαθορισμός των τυπικών προσόντων για την πλήρωση των θέσεων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων – Αντικατάσταση παρ. 2 άρθρου 68 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Η παρ. 2 του άρθρου 68 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί πλήρωσης θέσεων και τυπικών προσόντων, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι υποψήφιοι δικαστικοί υπάλληλοι του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων διαθέτουν τα προσόντα και δεν έχουν τα κωλύματα που προβλέπονται για τους δικαστικούς υπαλλήλους. Επιπλέον:

α) Κατέχουν:

αα) πτυχίο νομικής σχολής ημεδαπού πανεπιστημίου ή Νομικού Προσώπου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης ή πτυχίο νομικής σχολής αλλοδαπού πανεπιστημίου, εφόσον έχει λάβει ακαδημαϊκή ή επαγγελματική αναγνώριση ή

αβ) πτυχίο ημεδαπού πανεπιστημίου ή αλλοδαπού πανεπιστημίου, γνωστικού αντικείμενου συναφούς με τον κλάδο, εφόσον έχει τύχει ακαδημαϊκής ή επαγγελματικής αναγνώρισης. Η συνάφεια αυτή διαπιστώνεται με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 70.

β) Έχουν γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή στα αντικείμενα:

βα) επεξεργασία κειμένων,

ββ) υπολογιστικά φύλλα και

βγ) υπηρεσίες διαδικτύου.

γ) Έχουν πολύ καλή γνώση της αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας.

Τα προσόντα των περ. β) και γ) αποδεικνύονται με τον τρόπο που προβλέπεται από το π.δ. 85/2022 (Α' 232) για τους δημόσιους διοικητικούς υπαλλήλους.».

Άρθρο 67

Αλλαγή του χρόνου διενέργειας του διαγωνισμού για την πλήρωση των θέσεων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων – Τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 69 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 69 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί προκήρυξης και διενέργειας του διαγωνισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 2 οι λέξεις «εντός του μηνός Οκτωβρίου του έτους δημοσίευσης της προκήρυξης,» διαγράφονται, β) στην παρ. 3, οι λέξεις «ο ορισμός επιτηρητών,» διαγράφονται και το άρθρο 69 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 69

Προκήρυξη και διενέργεια του διαγωνισμού

1. Ο διαγωνισμός για την πλήρωση θέσεων δικαστικών υπαλλήλων του κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων προκηρύσσεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση των προέδρων των ανώτατων δικαστηρίων, του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και του Γενικού Επιτρόπου των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά περίπτωση, και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Στην προκήρυξη ορίζονται ο αριθμός των προς πλήρωση οργανικών θέσεων ανά δικαστήριο, εισαγγελία και γενική επιτροπεία, ο τόπος και ο χρόνος έναρξης του διαγωνισμού, καθώς και η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της προκήρυξης, καθώς και κατάλογος των δικαιολογητικών που συνυποβάλλονται με την αίτηση συμμετοχής.

3. Το πρόγραμμα, η διαδικασία, τα εξεταστικά κέντρα διεξαγωγής του διαγωνισμού, καθώς και κάθε λεπτομέρεια η οποία αναφέρεται στους υποψηφίους, τους όρους και τον τρόπο διεξαγωγής του διαγωνισμού, καθορίζονται με αποφάσεις της επιτροπής διαγωνισμού που προβλέπεται στο άρθρο 70.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής αναρτώνται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και δημοσιοποιούνται και με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.».

Άρθρο 68

Αλλαγή της σύνθεσης της Επιτροπής του διαγωνισμού για την πλήρωση των θέσεων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής

Στο άρθρο 70 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί επιτροπής του διαγωνισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίσταται, β) οι παρ. 2 και 3 καταργούνται, γ) στην παρ. 4, διαγράφονται οι λέξεις «, οι εξεταστές, οι επιτηρητές» και το άρθρο 70 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 70

Επιτροπή του διαγωνισμού

1. Ο εισαγωγικός διαγωνισμός διενεργείται από επιτροπή που συγκροτείται ξεχωριστά για κάθε Δικαστήριο, Εισαγγελία ή Γενική Επιτροπεία με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και αποτελείται από:

α) τον Πρόεδρο του οικείου Δικαστηρίου ή τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ή τον οικείο Γενικό Επίτροπο,

β) τον οικείο Εκπρόσωπο Τύπου και

γ) έναν Σύμβουλο του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.). Με την ίδια απόφαση ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, δικαστικός υπάλληλος ως γραμματέας της επιτροπής.

2. [Καταργείται].

3. [Καταργείται].

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης ρυθμίζεται το ύψος της αποζημίωσης που λαμβάνουν τα μέλη της Επιτροπής και οι γραμματείς των Επιτροπών διαγωνισμού και η διαδικασία καταβολής τους.».

Άρθρο 69

Αλλαγή του τρόπου διεξαγωγής του διαγωνισμού για την πλήρωση των θέσεων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων – Τροποποίηση άρθρου 71 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 71 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί διεξαγωγής του διαγωνισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) οι παρ. 1 και 2 αντικαθίστανται, β) οι παρ. 3, 4 και 5 καταργούνται και το άρθρο 71 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 71

Διεξαγωγή του διαγωνισμού

1. Ο διαγωνισμός γίνεται με δομημένη συνέντευξη που περιλαμβάνει δύο (2) θεματικές ενότητες ως εξής:

α) Δομημένη συζήτηση επί θεμάτων σχετικών με το αντικείμενο της προκηρυσσόμενης θέσης σε συνάρτηση με το γνωστικό αντικείμενο, την εμπειρία και τα λοιπά προσόντα του υποψηφίου.

β) Ανάπτυξη ενός υποθετικού σεναρίου που έχει ιδίως ως σκοπό να αξιολογήσει τις ικανότητες του υποψηφίου να προγραμματίζει, να συντονίζει, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να λαμβάνει αποτελεσματικές αποφάσεις και να διαχειρίζεται κρίσεις.

Για τη βαθμολόγηση λαμβάνονται, επίσης, υπόψη η προσωπικότητα του υποψηφίου, η προσαρμοστικότητα και η ευελιξία του, οι επικοινωνιακές του δεξιότητες, η ικανότητα διαχείρισης χρόνου, ιδίως υπό συνθήκες πίεσης και η δημιουργικότητά του.

2. Κάθε σκέλος της συνέντευξης βαθμολογείται κατ' ανώτατο όριο με εκατό (100) μονάδες. Το σύνολο των μονάδων που μπορεί να λάβει ένας υποψήφιος από κάθε μέλος δεν μπορεί να υπερβαίνει τις διακόσιες (200) μονάδες. Η τελική βαθμολόγηση της συνέντευξης κάθε υποψηφίου προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των μελών της Επιτροπής. Το περιεχόμενο της συνέντευξης με τα κρίσιμα και ουσιαστικά σημεία της αναφέρεται συνοπτικά στο πρακτικό της Επιτροπής, το οποίο είναι στη διάθεση όλων των υποψηφίων, και η βαθμολόγηση για τον εκάστοτε υποψήφιο αιτιολογείται συνοπτικά από κάθε μέλος ως προς καθένα από τα δύο σκέλη της συνέντευξης.

3. [Καταργείται].

4. [Καταργείται].

5. [Καταργείται].

6. Ο οριστικός πίνακας των επιτυχόντων κυρώνεται με πράξη της Επιτροπής του διαγωνισμού και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.».

Άρθρο 70

Απευθείας διορισμός των δικαστικών υπαλλήλων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων – Τροποποίηση άρθρου 72 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στο άρθρο 72 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί διορισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) οι παρ. 1 και 2 καταργούνται, β) στην παρ. 3 οι λέξεις «κατά την παρ. 2» αντικαθίστανται από τη λέξη «οικείο» και το άρθρο 72 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 72

Διορισμός

1. [Καταργείται].

2. [Καταργείται].

3. Οι επιτυχόντες διορίζονται ως δόκιμοι υπάλληλοι του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων και τοποθετούνται στο οικείο δικαστήριο, εισαγγελία ή γενική επιτροπεία με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Δικαιοσύνης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.».

Άρθρο 71

Ειδικές ρυθμίσεις για την άσκηση ιδιωτικού έργου από τους δικαστικούς υπαλλήλους του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 118 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

Στην παρ. 2 του άρθρου 118 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί άσκησης ιδιωτικού έργου με αμοιβή, προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Η άδεια της παρ. 1 χορηγείται από το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ύστερα από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου και ανακαλείται με την ίδια διαδικασία. Ειδικά για τους δικαστικούς υπαλλήλους του κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων, η άδεια αυτή χορηγείται και ανακαλείται από όργανο που αποτελείται από:

α) τον Πρόεδρο του οικείου Δικαστηρίου ή τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ή τον οικείο Γενικό Επίτροπο,

β) τον οικείο Εκπρόσωπο Τύπου και

γ) τον προϊστάμενο της Γραμματείας του οικείου Δικαστηρίου ή της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου ή της οικείας Γενικής Επιτροπείας.».

Άρθρο 72

Καταργούμενες διατάξεις

Το άρθρο 74 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), περί εισαγωγικής εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης, καταργείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Άρθρο 73

Βασικοί διδάσκοντες και αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών λειτουργιών κατά το πρώτο στάδιο κατάρτισης – Τροποποίηση άρθρου 27 ν. 4871/2021

1. Στο άρθρο 27 του ν. 4871/2021 (Α' 246), περί αξιολόγησης κατά το πρώτο στάδιο κατάρτισης, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 1, αα) στο πρώτο εδάφιο, i) οι λέξεις «επτά (7) βασικούς διδάσκοντες» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τους βασικούς διδάσκοντες», ii) στην περ. β), οι λέξεις «από έξι (6) διδάσκοντες» αντικαθίστανται από τις λέξεις «από τους διδάσκοντες» και οι λέξεις «δέκα (10) για τον κάθε ένα»

αντικαθίστανται από τις λέξεις «επτά (7) για τον καθέναν από αυτούς», αβ) προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο, β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3, οι λέξεις «και των έξι (6) διδασκόντων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «και των λοιπών βασικών διδασκόντων» και το άρθρο 27 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 27

Αξιολόγηση κατά το πρώτο στάδιο κατάρτισης

1. Οι εκπαιδευόμενοι κατά το πρώτο στάδιο κατάρτισης αξιολογούνται από τους βασικούς διδάσκοντες, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού, και συγκεκριμένα: α) από τον οικείο Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης της κατεύθυνσης που ακολουθούν, ο οποίος δεν δύναται να έχει λιγότερες από επτά (7) ημέρες διδασκαλίας και β) από τους διδάσκοντες που έχουν τις περισσότερες ημέρες διδασκαλίας στην ίδια κατεύθυνση, οι οποίες δεν μπορούν να είναι λιγότερες των επτά (7) για τον καθέναν από αυτούς. Ο οικείος Διευθυντής Κατάρτισης και Επιμόρφωσης και οι βασικοί διδάσκοντες υποχρεούνται να αναλαμβάνουν τη διδασκαλία τουλάχιστον δύο (2) μαθημάτων έκαστος χωρίς τη συμμετοχή άλλου διδάσκοντος σε αυτά. Κατ' εξαίρεση, ο οικείος Διευθυντής Κατάρτισης και Επιμόρφωσης ή άλλος βασικός διδάσκων μπορεί να αναλαμβάνει τη διδασκαλία ενός (1) μόνο μαθήματος, διάρκειας τουλάχιστον έξι (6) διδακτικών ημερών, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του οικείου Συμβουλίου Σπουδών και έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής. Οι διδάσκοντες αυτοί δεν επιτρέπεται να αναλάβουν διδασκαλία μαθημάτων σε άλλη κατεύθυνση.

2. [Καταργείται].

3. Ο γενικός βαθμός προόδου στο πρώτο στάδιο κατάρτισης αποτελείται από τον μέσο όρο των επιμέρους βαθμών προόδου ως προς έκαστο μάθημα του οικείου Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης και των λοιπών βασικών διδασκόντων. Θεωρούνται επιτυγχόντες οι εκπαιδευόμενοι που έλαβαν γενικό βαθμό προόδου τουλάχιστον οκτώ (8) υπό την προϋπόθεση ότι σε τέσσερα (4) τουλάχιστον από τα αξιολογούμενα μαθήματα δεν έλαβαν βαθμολογία χαμηλότερη του οκτώ (8). Οι αποτυγχόντες από το πρώτο στάδιο κατάρτισης το επαναλαμβάνουν με την επόμενη εκπαιδευτική σειρά χωρίς να λαμβάνουν, κατά το στάδιο αυτό, αποδοχές, όπως αυτές προσδιορίζονται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 22. Σε περίπτωση εκ νέου αποτυχίας για τον ίδιο λόγο διαγράφονται από τη Σχολή.

4. Κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου κατάρτισης οι εκπαιδευόμενοι αξιολογούνται από τους βασικούς διδάσκοντες της παρ. 1 για τις επιστημονικές γνώσεις, την ικανότητα ανάλυσης και σύνθεσης, την ευθυκρισία, την ικανότητα διατύπωσης συλλογισμών, επιχειρημάτων και συμπερασμάτων, την επιμέλεια, τον ζήλο, την εργατικότητα, το ήθος και τη συμπεριφορά, όπως τα χαρακτηριστικά αυτά προκύπτουν από τη γενικότερη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και την επίδοσή τους στη σύνταξη εισηγήσεων ή σχεδίων αποφάσεων ή προσωρινής δικαστικής προστασίας ή κατηγορητηρίων ή εγγράφων προτάσεων στο Δικαστικό Συμβούλιο ή βουλευμάτων ή διατάξεων, καθώς και στη συμμετοχή τους σε εικονικές δίκες και διασκέψεις.

5. Οι διδάσκοντες που αξιολογούν τους εκπαιδευόμενους υποβάλλουν ηλεκτρονικά τη βαθμολογία για όλους τους εκπαιδευόμενους στη γραμματεία της Σχολής το αργότερο έως την 31η Οκτωβρίου. Η βαθμολογική κλίμακα εκτείνεται από μηδέν (0) έως δεκαπέντε (15). Η ατομική βαθμολογία κάθε εκπαιδευόμενου γνωστοποιείται προς αυτόν ηλεκτρονικά εντός του πρώτου πενθημέρου του μηνός Νοεμβρίου του έτους φοίτησης στη Σχολή.

6. Οι εκπαιδευόμενοι υποχρεούνται να υποβάλλουν ηλεκτρονικά και ανώνυμα έγγραφες αξιολογήσεις, με τις οποίες αξιολογούν όλους τους διδάσκοντες, διατυπώνοντας τις απόψεις τους ιδίως για την προετοιμασία αυτών για το μάθημα, τη μεθοδολογία που ακολουθούν για τη διδασκαλία των μαθημάτων, τη μεταδοτικότητα τους και τη συμπεριφορά των διδασκόντων προς τους ίδιους. Επίσης αξιολογούν το πρόγραμμα σπουδών της κατεύθυνσης που παρακολουθούν, καθώς και οποιοδήποτε άλλο ζήτημα που μπορεί να βελτιώσει την εκπαιδευτική διαδικασία στη Σχολή.»

2. Η παρ. 1 ισχύει από την 33η εκπαιδευτική σειρά Δικαστικών Λειτουργών της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών.

Άρθρο 74

Διοικητικό προσωπικό και οργανικές μονάδες –

Τροποποίηση άρθρου 51 ν. 4871/2021

1. Στο άρθρο 51 του ν. 4871/2021 (Α' 246), περί διοικητικού προσωπικού και οργανικών μονάδων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η παρ. 2 αντικαθίσταται, β) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 3, προστίθενται οι λέξεις «οργανικές μονάδες», γ) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 6, διαγράφονται οι λέξεις «και της αντίστοιχης των Ειρηνοδικών», δ) το δεύτερο εδάφιο της παρ. 9 διαγράφεται, και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 51 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 51

Διοικητικό προσωπικό – Οργανικές μονάδες

1. Στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών συνιστώνται: α) Μία (1) θέση Γενικού Διευθυντή, β) μία (1) θέση Διευθυντή Οικονομικού Προγραμματισμού και Εποπτείας Οικονομικών Υποθέσεων, γ) μία (1) θέση Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Δικαστικών Λειτουργιών για την κατεύθυνση της Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης, δ) μία (1) θέση Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Δικαστικών Λειτουργιών για την κατεύθυνση των Εισαγγελέων, ε) μία (1) θέση Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Δικαστικών Λειτουργιών για την κατεύθυνση της Διοικητικής Δικαιοσύνης και στ) μία (1) θέση Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Δικαστικών Υπαλλήλων.

2. Οι θέσεις των υπαλλήλων της Σχολής ορίζονται σε σαράντα (40). Διακρίνονται σε κατηγορίες και κατανέμονται ανά κλάδο, ανεξαρτήτως ειδικότητας, ως εξής:

- α) είκοσι τέσσερις (24) θέσεις ΠΕ Γραμματέων,
- β) δύο (2) θέσεις ΠΕ Εφοριακών,
- γ) μία (1) θέση ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού,
- δ) δύο (2) θέσεις ΠΕ Δημοσιονομικών,
- ε) δύο (2) θέσεις ΤΕ Γραμματέων,
- στ) τέσσερις (4) θέσεις ΔΕ Γραμματέων,
- ζ) μία (1) θέση εσωτερικού ελεγκτή,
- η) μία (1) θέση ΠΕ Πληροφορικής,
- θ) μία (1) θέση Τεχνικών ΔΕ.

Επιπλέον των περ. α) έως θ) προβλέπεται μία (1) θέση ΤΕ ή ΠΕ Βιβλιοθηκονομίας με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου. Η θέση αυτή μπορεί να καλύπτεται και με την απόσπαση που αναφέρεται στην παρ. 4.

Επιπροσθέτως συστήνεται μία (1) θέση ΔΕ Οδηγού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, στην οποία η πρόσληψη γίνεται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή χωρίς οποιαδήποτε διαδικασία και ο οποίος αποχωρεί αυτοδικαίως ταυτόχρονα με την αποχώρηση, για οποιονδήποτε λόγο, του οργάνου που τον προσέλαβε, χωρίς άλλη διαδικασία. Η παροχή υπηρεσίας στη θέση αυτή δεν γεννά οποιονδήποτε δικαίωμα αποζημίωσης ή άλλη αξίωση ή προνόμιο. Ως προς τις αποδοχές εφαρμόζεται το Κεφάλαιο Β' του ν. 4354/2015 (Α' 176). Η ανωτέρω θέση οδηγού επιτρέπεται να καλύπτεται και με τριετή απόσπαση, η οποία μπορεί να ανανεωθεί, υπαλλήλου ειδικότητας ΔΕ Οδηγών κατά τα προβλεπόμενα στις παρ. 4 και 7.

3. Οι οργανικές μονάδες της Σχολής συγκροτούν τη Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικού, στην οποία προΐσταται υπάλληλος της κατηγορίας ΠΕ Γραμματέων, διαρθρώνεται δε ως εξής: α) Πρώτο Τμήμα Προεισαγωγικής Εκπαίδευσης Δικαστικών Λειτουργιών, το οποίο περιλαμβάνει: αα) Την Κατεύθυνση της Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης και Ειρηνοδικών και αβ) την Κατεύθυνση των Εισαγγελέων, β) Δεύτερο Τμήμα Προεισαγωγικής Εκπαίδευσης Δικαστικών Λειτουργιών, το οποίο περιλαμβάνει: την Κατεύθυνση της Διοικητικής Δικαιοσύνης, η οποία περιλαμβάνει το τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και το τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας αυτού, γ) Τμήμα Προεισαγωγικής Εκπαίδευσης Δικαστικών Υπαλλήλων, δ) Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων Επιμόρφωσης: δα) Δικαστικών Λειτουργιών και δβ) Δικαστικών Υπαλλήλων, ε) Τμήμα Διεθνών Σχέσεων, στ) Τμήμα Οικονομικό και ζ) Τμήμα Εφαρμογής Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής, ύστερα από πρόταση του Γενικού Διευθυντή, καθορίζονται οι αρμοδιότητες των οργανικών της μονάδων. Με όμοια απόφαση συνιστώνται, αναδιαρθρώνονται, συγχωνεύονται ή καταργούνται οργανικές μονάδες, κλάδοι και θέσεις κάθε βαθμού και ειδικότητας μόνιμου ή με οποιαδήποτε σχέση προσωπικού και προσδιορίζονται ειδικά τυπικά προσόντα κάθε κλάδου ή ειδικότητας.

4. Οι θέσεις του διοικητικού προσωπικού καλύπτονται με μόνιμο προσωπικό μέσω διαγωνισμού. Αρμόδιο για την υπηρεσιακή κατάσταση, κατά το άρθρο 88 του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α' 68), των υπαλλήλων της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, είναι το δικαστικό και το υπηρεσιακό συμβούλιο του Εφετείου Θεσσαλονίκης. Είναι δυνατή η πλήρωση των θέσεων αυτών με απόσπαση δικαστικών υπαλλήλων και υπαλλήλων φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και τους εποπτευόμενους φορείς αυτού, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη συμπεριλαμβανομένων και αυτών του ν. 4440/2016 (Α' 224), κατόπιν δημοσίευσης σχετικής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στην οποία προσδιορίζονται τα απαιτούμενα και τα επιθυμητά τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των υποψηφίων. Από τους υπαλλήλους προτιμώνται όσοι αποδεδειγμένα γνωρίζουν σε πολύ καλό βαθμό τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα και συνεκτιμάται η πολύ καλή ή καλή γνώση και άλλων ξένων γλωσσών. Η απόσπαση διαρκεί για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, το οποίο μπορεί να παρατείνεται για τέσσερις (4) ακόμα τριετίες ή, ειδικώς στην περίπτωση απόσπασης υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και των φορέων που εποπτεύονται από αυτό, για μία (1) ακόμα τριετία.
5. Για τους υπαλλήλους που ήδη ασχολούνται με τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την πραγματοποίηση και τη διαχείριση των χρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση δράσεων, η απόσπαση μπορεί να παρατείνεται, κατ' εξαίρεση, μέχρι τη λήξη των προγραμμάτων αυτών.
6. Όσοι αποσπασμένοι δικαστικοί και λοιποί υπάλληλοι στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών, η οποία θεωρείται δικαστική υπηρεσία, συμπληρώσουν σε αυτή συνολικό χρόνο υπηρεσίας εννέα (9) ετών, μετατάσσονται σε αυτή ύστερα από αίτησή τους, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής και μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται διατηρούν το ίδιο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς, καθώς και τυχόν προσωπική διαφορά στις αποδοχές τους. Οι ανωτέρω δικαστικοί υπάλληλοι πρέπει, κατά το δυνατόν, να προέρχονται ισομερώς από το προσωπικό των γραμματειών των δικαστηρίων της Διοικητικής Κατεύθυνσης, της Πολιτικής Ποινικής Κατεύθυνσης, καθώς και της Κατεύθυνσης των Εισαγγελέων.
7. Η απόσπαση, η ανανέωση ή η διακοπή της πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, για τους δικαστικούς υπαλλήλους και με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών για τους λοιπούς υπαλλήλους, η οποία εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής μετά από εισήγηση του Γενικού Διευθυντή και αιτιολογημένη απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου. Η διαδικασία της απόσπασης του υπαλλήλου, εκκινεί με την ανάρτηση στη Διαύγεια και στην ιστοσελίδα της Σχολής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και ολοκληρώνεται με την έκδοση της παραπάνω υπουργικής απόφασης εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών. Η απόσπαση του υπαλλήλου μπορεί να διακοπεί με την ίδια διαδικασία και πριν από τη λήξη του χρόνου απόσπασης. Δικαστικός υπάλληλος, του οποίου η απόσπαση δεν ανανεώθηκε ή διακόπηκε για οποιονδήποτε λόγο, δεν επιτρέπεται να αποσπασθεί εκ νέου στη Σχολή.
8. Οι υπάλληλοι που είναι αποσπασμένοι στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών εξακολουθούν να λαμβάνουν το σύνολο των αποδοχών τους, με τα πάσης φύσεως επιδόματα της οργανικής θέσης τους, από τον φορέα από τον οποίο αποσπώνται, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις καταβολής τους. Ειδικώς στην περίπτωση απόσπασης υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και των εποπτευόμενων φορέων αυτού, οι αποδοχές καταβάλλονται από τον φορέα υποδοχής.
9. Στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών λειτουργεί μη δανειστική βιβλιοθήκη προς εξυπηρέτηση των διδασκόντων και των σπουδαστών.».

Σχόλια επί της ενότητας 5

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ – 8 Ιουλίου 2026, 09:08

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 62 ΛΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑΚΩΝ ΓΙΑ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΓΣ που τόσο πληγωσε επικοινωνιακά τον επιστημονικό κλάδο μας,

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΠΑΖΙΟΥ – 9 Ιουλίου 2026, 00:44

Η ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 64 ΠΑΡ. 1 ;"ΣΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ" ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΙΠΗΣ. ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΟΠΟΙΔΗΠΟΤΕ ΕΓΓΡΑΦΟ Ή ΔΙΚΟΓΡΑΦΟ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΣΤΗ

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΕΙ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΗΣ ΟΔΕΕ. Η ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΦΕΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΓΙΝΟΜΑΣΤΕ ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΑΦΕΤΕΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΕΙ, ΤΗΡΕΙ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΕΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΑΥΤΟΥ.

ΞΕΝΗ ΚΕΣΙΝΗ – 11 Ιουλίου 2026, 00:32

Στον κλάδο των δικαστικών επιμελητών διεκδικούμε την άμεση αύξηση των νόμιμων αμοιβών μας που έχουν καθηλωθεί για πάρα πολλά χρόνια με τραγική συνέπεια την δραματική απώλεια του εισοδήματός μας λόγω οικονομικής και ενεργειακής κρίσης, της ψηφιοποίησης των διαδικασιών (ελλιπής αμοιβή για ηλεκτρονικές επιδόσεις κ.ο.κ.), τις αλλαγές στον ΚΠολΔ (κατάργηση 973 ΚΠολΔ) και της συγκέντρωσης του 80% της ύλης του κλάδου μας σε μεγάλες εταιρείες διαχείρισης (servicers). Το Πληροφοριακό Σύστημα Ψηφιακού Βιβλίου Επιδόσεων – Εκθέσεων (ΠΣΨΒΕΕ) δεν πρέπει να μας επιβαρύνει οικονομικά γιατί η φτωχοποίησή μας δεν συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της Δικαιοσύνης. Την αποδυναμώνει περαιτέρω. Αιφνιδιαστήκαμε αρνητικά πάλι από τον Υπουργό Δικαιοσύνης! Απογοητευτικό.

Χριστόφορος Τσαλικίδης - Ιατροδικαστής – 11 Ιουλίου 2026, 21:01

ΣΧΟΛΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Νομοσχέδιο — Μέρος Ε΄: Υπηρεσίες, Προσωπικό και Επαγγελματικοί Φορείς της Δικαιοσύνης
Κεφάλαιο Α΄ — Ρυθμίσεις για την Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους και το συναφές επιστημονικό προσωπικό (άρθρα 58-61)

Το παρόν σχόλιο αφορά τα άρθρα 58, 59, 60 και 61 του υπό διαβούλευση σχεδίου νόμου, τα οποία ρυθμίζουν ζητήματα μισθολογίου, επιδομάτων, αρμοδιοτήτων και λειτουργίας της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους (ΙΥΚ).

Η κριτική επικεντρώνεται σε τρεις άξονες: (α) στο ύψος του προβλεπόμενου επιδόματος θέσης ευθύνης για τους προϊσταμένους της ΙΥΚ σε σύγκριση με τον γενικό κανόνα του Δημοσίου, (β) στην ασύμμετρη αντιμετώπιση του προβλήματος υποστελέχωσης, το οποίο αφορά ενεργά και σοβαρά τον κλάδο των ιατροδικαστών, χωρίς όμως να λαμβάνει ανάλογη νομοθετική μέριμνα με αυτή που προβλέπεται για τους ιατρούς παθολογοανατόμους, και (γ) στην προσθήκη νέου αντικειμένου αρμοδιότητας (κτηνιατροδικαστικές πράξεις) σε μια υπηρεσία που ήδη λειτουργεί οριακά λόγω υποστελέχωσης.

1. Το επίδομα θέσης ευθύνης του άρθρου 58 υπολείπεται σημαντικά του γενικού κανόνα του Δημοσίου.

Το άρθρο 58 προσθέτει περ. Δ΄ στην παρ. 9 του άρθρου 58 του ν. 4999/2022, θεσπίζοντας για πρώτη φορά επίδομα θέσης ευθύνης για τους προϊσταμένους οργανικών μονάδων της ΙΥΚ, ως εξής:

«αα) Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων, εκατόν ενενήντα πέντε (195) ευρώ. αβ) Προϊστάμενοι Διευθύνσεων, εκατόν πενήντα έξι (156) ευρώ. αγ) Προϊστάμενοι Τμημάτων, εκατόν τριάντα (130) ευρώ.»

Η θέσπιση ειδικού επιδόματος είναι καθαυτή θετική, καθώς καλύπτει ένα υπαρκτό κενό. Ωστόσο, τα προβλεπόμενα ποσά υπολείπονται σημαντικά — σε ορισμένες περιπτώσεις κατά περισσότερο από το 1/3 του αντίστοιχου ποσού — του γενικού κανόνα επιδόματος θέσης ευθύνης που ισχύει για τους προϊσταμένους οργανικών μονάδων του υπόλοιπου Δημοσίου, δυνάμει του άρθρου 16 παρ. 1 ν. 4354/2015:

Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων
195 € στο υπό διαβούλευση σχέδιο
1.000 € στο υπόλοιπο Δημόσιο

Προϊστάμενοι Τμημάτων
130 € στο υπό διαβούλευση σχέδιο
290 € στο υπόλοιπο Δημόσιο

Η απόκλιση αυτή εγείρει ζήτημα ίσης μεταχείρισης μεταξύ κλάδων προϊσταμένων του Δημοσίου με ανάλογο επίπεδο ευθύνης. Υπενθυμίζεται ότι ανάλογη —μάλιστα σαφώς μικρότερη σε απόλυτους αριθμούς— απόκλιση (290 € έναντι 250 €) στο επίδομα θέσης ευθύνης προϊσταμένων νοσηλευτικών τμημάτων κρίθηκε αντισυνταγματική από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (απόφαση 874/2018), με αποτέλεσμα πλήθος ομαδικών αγωγών και αναδρομική επιδίκαση διαφορών. Δεδομένου ότι εν προκειμένω η απόκλιση είναι πολλαπλάσια, το ζήτημα είναι ακόμη πιο εκτεθειμένο σε μελλοντική αμφισβήτηση.

Προτείνεται η ευθυγράμμιση των προβλεπόμενων ποσών με τον γενικό κανόνα του άρθρου 16 ν. 4354/2015, είτε ρητή και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση στην αιτιολογική έκθεση για ποιο λόγο οι προϊστάμενοι της ΙΥΚ λαμβάνουν ουσιαδώς χαμηλότερο επίδομα ευθύνης σε σχέση με τον γενικό κανόνα. Χωρίς τέτοια αιτιολόγηση, η ρύθμιση προσφέρει ένα μειωμένο, κατ'ουσίαν συμβολικό κίνητρο ανάληψης διοικητικής ευθύνης εντός ενός ήδη υποστελεχωμένου κλάδου.

2. Ασύμμετρη αντιμετώπιση του προβλήματος στελέχωσης: κίνητρο μόνο για τους παθολογοανατόμους, όχι για τους ιατροδικαστές.

Το άρθρο 61 προσθέτει άρθρο 58Α στον ν. 4999/2022, εντάσσοντας τους ιατρούς παθολογοανατόμους στο μισθολόγιο ιατροδικαστών (σε αντιστοιχία με ιατροδικαστές Γ' Τάξεως), με σαφή στόχευση την προσέλκυση προσωπικού σε μια ειδικότητα όπου, κατά τα γνωστά στοιχεία, δεν υπηρετεί επί του παρόντος κανένας παθολογοανατόμος στην ΙΥΚ.

Η λογική της ρύθμισης —ότι η μισθολογική ελκυστικότητα αποτελεί το κατάλληλο εργαλείο αντιμετώπισης προβλήματος στελέχωσης— είναι ορθή. Ωστόσο, η ίδια ακριβώς λογική δεν εφαρμόζεται εκεί όπου το πρόβλημα στελέχωσης δεν είναι υποθετικό ή μελλοντικό, αλλά ήδη ενεργό και επιδεινούμενο: στον πυρήνα του κλάδου των ιατροδικαστών.

Ειδικότερα, οι ιατροδικαστικές υπηρεσίες της χώρας λειτουργούν επί του παρόντος υποστελεχωμένες, μετά από:

- Σειρά πρόσφατων παραιτήσεων εν ενεργεία ιατροδικαστών, με πιθανότητα περαιτέρω παραιτήσεων στο εγγύς μέλλον
- Συστηματικά άγονες προκηρύξεις πλήρωσης κενών οργανικών θέσεων, στις οποίες δεν δηλώνεται ουσιαστική συμμετοχή υποψηφίων
- Συνακόλουθη υπολειτουργία πολλών ιατροδικαστικών υπηρεσιών, με άμεσο αντίκτυπο στην έγκαιρη διεξαγωγή ιατροδικαστικών πράξεων.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί έναν αυτοτροφοδοτούμενο κύκλο επιδείνωσης: η μείωση του αριθμού εν ενεργεία ιατροδικαστών αυξάνει τον φόρτο εργασίας των εναπομεινάντων, γεγονός που ενδέχεται να οδηγήσει σε νέες παραιτήσεις, εντείνοντας περαιτέρω την υποστελέχωση. Το ίδιο το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου επιδεινώνει δυνητικά το φαινόμενο, καθώς το άρθρο 59 προσθέτει νέες, δεσμευτικές υποχρεώσεις για τους ιατροδικαστές, οι οποίες προϋποθέτουν επαρκή στελέχωση για να εκτελεστούν αποτελεσματικά.

Η υποστελέχωση της ΙΥΚ δεν συνιστά απλώς εργασιακό ζήτημα των ιατροδικαστών, αλλά ζήτημα με άμεση επίπτωση στην απονομή δικαιοσύνης: καθυστερήσεις σε ανακριτικές πράξεις, αυξημένο κίνδυνο παραγραφής εγκλημάτων —πρόβλημα που το ίδιο το άρθρο 59 ρητά αναγνωρίζει ως λόγο ανάθεσης εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια— και αδυναμία έγκαιρης διερεύνησης ιδιαίτερα ευαίσθητων υποθέσεων (εγκλήματα κατά ανηλίκων, ενδοοικογενειακή βία, γενετήσια ελευθερία).

Δεν προκύπτει, συνεπώς, επαρκής αιτιολόγηση για τη νομοθετική επιλογή να προβλεφθεί κίνητρο προσέλκυσης προσωπικού αποκλειστικά για μια ειδικότητα με μηδενική παρουσία (παθολογοανατόμοι), ενώ παραλείπεται οποιαδήποτε ανάλογη πρόβλεψη για τον κλάδο των ιατροδικαστών, όπου το πρόβλημα υποστελέχωσης είναι ήδη τεκμηριωμένο, ενεργό και -κατά τα ανωτέρω- επιδεινούμενο.

3. Το άρθρο 60 προσθέτει νέο αντικείμενο (κτηνίατροδικαστικές πράξεις) σε μια ήδη οριακά λειτουργούσα

υπηρεσία

Το άρθρο 60 προσθέτει παρ. 1Α στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009, αναθέτοντας ρητά στις Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην ΙΥΚ τη διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων, ύστερα από παραγγελία εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών, με δυνατότητα σύναψης μνημονίων συνεργασίας με Α.Ε.Ι. για τον σκοπό αυτό.

Η ρύθμιση αυτή, όσο κι αν είναι σκόπιμη ως θεσμική κάλυψη μιας πρακτικής ανάγκης (διερεύνηση αδικημάτων σε βάρος ζώων, υποθέσεις κακοποίησης ζώων κ.ά.), προστίθεται σε μια υπηρεσία η οποία, όπως αναλύθηκε στην ενότητα 2 του παρόντος σχολίου, ήδη λειτουργεί οριακά λόγω υποστελέχωσης. Η ανάθεση ενός επιπλέον αντικειμένου αρμοδιότητας —έστω και υποστηριζόμενου εν μέρει από συνεργασία με Α.Ε.Ι.— σε έναν κλάδο με ήδη μειωμένο αριθμό εν ενεργεία ιατροδικαστών, χωρίς πρόβλεψη πρόσθετων οργανικών θέσεων ή πόρων ειδικά για τον σκοπό αυτό, ενέχει τον κίνδυνο περαιτέρω επιβάρυνσης του υπάρχοντος προσωπικού και υποβάθμισης της ανταπόκρισης στο ήδη υφιστάμενο -και προτεραιότητας δικαιοσύνης υψηλότερης βαρύτητας- ανθρωποκεντρικό αντικείμενο της ΙΥΚ (νεκροψίες-νεκροτομές, εγκλήματα κατά προσώπων, ανήλικοι, γενετήσια ελευθερία).

Επισημαίνεται επίσης ότι η διάταξη δεν διευκρινίζει: (α) αν οι κτηνιατροδικαστικές πράξεις θα διενεργούνται από το υπάρχον προσωπικό ιατροδικαστών ή θα προβλεφθεί ειδική ειδικότητα/κλάδος για τον σκοπό αυτό, (β) ποια θα είναι η σειρά προτεραιότητας μεταξύ κτηνιατροδικαστικών και «κλασικών» ιατροδικαστικών πράξεων σε περίπτωση συμφόρησης, και (γ) αν προβλέπεται οποιαδήποτε πρόσθετη αμοιβή ή αποζημίωση για το προσωπικό των Α.Ε.Ι. που θα συμμετέχει μέσω μνημονίων συνεργασίας, δεδομένου ότι η διάταξη διευκρινίζει μόνο ότι η συνεργασία «δεν μεταβάλλει ούτε επιδρά στην υπηρεσιακή κατάσταση» του προσωπικού αυτού.

Με άλλα λόγια, το άρθρο 60 αυξάνει το εύρος αρμοδιοτήτων της ΙΥΚ την ίδια χρονική στιγμή που το ίδιο το σχέδιο νόμου αναγνωρίζει εμμέσως (μέσω του άρθρου 61) την ανάγκη ενίσχυσης της στελέχωσής της. Χωρίς ρητή πρόβλεψη πρόσθετων πόρων ή θέσεων ειδικά για τις κτηνιατροδικαστικές πράξεις, η διάταξη κινδυνεύει να λειτουργήσει ως ακόμη ένας παράγοντας επιβάρυνσης ενός ήδη οριακά λειτουργούντος συστήματος.

4. Πρόταση

-Αναπροσαρμογή των ποσών του επιδόματος θέσης ευθύνης του άρθρου 58 στο επίπεδο του γενικού κανόνα του άρθρου 16 ν. 4354/2015, ή τεκμηριωμένη αιτιολόγηση της απόκλισης στην αιτιολογική έκθεση.

-Πρόβλεψη αντίστοιχου κινήτρου προσέλκυσης και παραμονής (μισθολογικού ή επιδοματικού χαρακτήρα) και για τον κλάδο των ιατροδικαστών, ανάλογου με αυτό που προβλέπεται στο άρθρο 61 για τους παθολογοανατόμους, λαμβανομένου υπόψη του υπαρκτού και επιδεινούμενου προβλήματος υποστελέχωσης.

-Ρητή πρόβλεψη πρόσθετων οργανικών θέσεων ή πόρων ειδικά για τη διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων του άρθρου 60, ώστε το νέο αντικείμενο να μην επιβαρύνει περαιτέρω το ήδη υποστελεχωμένο υπάρχον προσωπικό, καθώς και διευκρίνιση της σειράς προτεραιότητας μεταξύ κτηνιατροδικαστικών και ανθρωποκεντρικών ιατροδικαστικών πράξεων σε περίπτωση συμφόρησης υποθέσεων.

-Δημοσίευση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης επίσημων στοιχείων σχετικά με τον αριθμό κενών οργανικών θέσεων ιατροδικαστών, τον αριθμό παραιτήσεων ανά έτος και τον αριθμό υποψηφίων ανά προκήρυξη κατά την τελευταία πενταετία, ώστε η διαβούλευση να στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δεδομένα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΑΤΣΙΔΗΣ – 14 Ιουλίου 2026, 19:46

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

1ον Εν γένει το οργανόγραμμα των Ιατροδικαστών πάσχει, και ιδίως σε ό,τι αφορά στην φωτογραφική επιλογή του Γεν. Διευθυντή καθώς και στην μη σύνηθες επιλογή ως Προϊσταμένων Ιατροδικαστών Δ' Τάξεως (δόκιμων

σχεδόν ιατροδικαστών). Θα πρότεινα να επισπεύσετε την κρίση από Αμερόληπτο Συμβούλιο των λειτουργών ή υπαλλήλων που αφορά, και ουχί να τους επιβραβεύσετε με κουτσουρεμένα επιδόματα, για τα οποία παρατηρώ ότι -ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΥΤΑ- "επαιτούν". Ιδίως όσοι έχουν εισοδήματα πολλών εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ από ΤΑΡΙΧΕΥΣΕΙΣ κλπ, ΔΕΝ δικαιούνται να ομλούν.

2ον Λαμβάνοντας υπ&αρος; όψιν α) απειλητικές επιστολές για παραίτηση Ιατροδικαστή, εάν δεν μετατεθεί συνάδελφός του, β) καταγγελίες κατά Ιατροδικαστών και Νεκροτόμων, για παράνομες ταριχεύσεις (μαύρο χρήμα) και δωροδοκίες και άλλα τινά, θα πρότεινα α) το Υπουργείο Δικαιοσύνης να μην ενδώσει σε ΕΚΒΙΑΣΜΟΥΣ (που ενίοτε διατυπώνονται μέσω επίορκων δημοσιογράφων και πολιτικών) και β) να καταργηθούν ΑΜΕΣΑ οι ταριχεύσεις (Δηλαδή να μην επιτρέπεται η άσκηση του εν λόγω ιδιωτικού έργου). Άλλωστε, ο μέγας ταριχευτής ετοιμάζεται να παραιτηθεί και να κοσμήσει με την παρουσία του το Πανεπιστήμιο.

3ον Σε ό,τι αφορά στις κτηνιατροδικαστικές πράξεις, ως φιλόζωος, ΣΑΣ αναφέρω ότι η διάταξη προσβάλλει τόσο τα ζώα όσο και τους ανθρώπους. Δέον όπως αποσυρθεί διότι ως εισάγεται είναι αποσπασματική και δημιουργεί ερωτηματικά. Μήπως θα υπογραφεί κάποια άλλη προγραμματική σύμβαση με κάποιο Πανεπιστήμιο;

4ον Κατά τα λοιπά, η αποσπασματική νομοθέτηση σε ό,τι αφορά Ιατροδικαστές κλπ ΔΕΝ προάγει το Κράτος Δικαίου. Με τόσες χιλιάδες ευρώ που λαμβάνουν οι λειτουργοί και υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ιατροδικαστικής, δεν κατάφεραν έναν χρόνο μετά να ΣΑΣ προτείνουν συγκεκριμένο ΚΩΔΙΚΑ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΩΝ;

5ον ΕΙΜΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΑΣ, καθώς ο Κώδικας Ιατροδικαστών θα ήταν πράγματι μία καινοτομία, και έχω συντάξει σχετικό σχέδιο , κατόπιν μελέτης άνω των 20 ετών, έχοντας εκπροσωπήσει μέχρι σήμερα πολλούς ιατροδικαστές, και μάλιστα τον ίδιο τον ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ, ο οποίος γνωρίζει το εύρος ... των γνώσεών μου.-

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΑΤΣΙΔΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Με Τιμή,

ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ Α. ΑΚΡΙΒΟΥΣΗ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ Ι.Υ.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – 14 Ιουλίου 2026, 21:00

Η Ιατρική και η Κτηνιατρική είναι δύο εντελώς διακριτές επιστήμες, με διαφορετικά προγράμματα σπουδών, διαφορετικές σχολές, διαφορετική επαγγελματική αδειοδότηση και διαφορετικούς επαγγελματικούς συλλόγους. Ένας ιατροδικαστής είναι πτυχιούχος Ιατρικής Σχολής με ειδίκευση στην Ιατροδικαστική και η εκπαίδευσή του αφορά αποκλειστικά την ανθρώπινη ανατομία, φυσιολογία και παθολογία. Δεν έχει λάβει καμία απολύτως εκπαίδευση στην ανατομία, φυσιολογία και παθολογία των ζώων.

Σκεφτείτε το εξής: Θα εμπιστευόσασταν έναν κτηνίατρο να κάνει νεκροτομή σε άνθρωπο; Προφανώς όχι. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και αντιστρόφως: η ανατομία ενός σκύλου, ενός αλόγου, ενός πτηνού ή ενός ερπετού είναι ριζικά διαφορετική από του ανθρώπου. Οι παθολογικές αλλοιώσεις, οι τοξικολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν κάθε είδος, τα νοσήματα που προσβάλλουν τα ζώα – όλα αυτά απαιτούν εξειδικευμένη κτηνιατρική γνώση που ο ιατροδικαστής απλούστατα δεν διαθέτει.

Σας καλώ να αναζητήσετε έστω και μία χώρα του ανεπτυγμένου κόσμου όπου ιατροδικαστές (medicalexaminers / forensicpathologists) διενεργούν νεκροτομές ζώων για δικαστικούς σκοπούς. Δεν υπάρχει κανένα τέτοιο παράδειγμα. Αντιθέτως στην Αμερική οι κτηνιατροδικαστικές νεκροτομές διενεργούνται αποκλειστικά από κτηνιάτρους παθολογοανατόμους με ειδική πιστοποίηση (board-certified veterinary pathologists). Το Πανεπιστήμιο της Φλόριντα διαθέτει το κορυφαίο Veterinary Forensic Sciences Laboratory, όπου όλες οι ιατροδικαστικές νεκροτομές ζώων διενεργούνται από πιστοποιημένους κτηνιάτρους παθολογοανατόμους με εξειδίκευση στην Κτηνιατροδικαστική Παθολογία. Το Texas A&M Veterinary Medical Diagnostic Laboratory ομοίως, διενεργεί legal necropsies μόνο από κτηνιάτρους παθολογοανατόμους. Σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ, η διενέργεια ιατρικών πράξεων σε ζώα από μη κτηνίατρο συνιστά παράνομη άσκηση κτηνιατρικής. Στο Ηνωμένο Βασίλειο το Royal College of Pathologists διακρίνει σαφώς την ιατροδικαστική παθολογία ανθρώπων από την κτηνιατροδικαστική. Οι νεκροτομές ζώων για νομικούς σκοπούς διενεργούνται από κτηνιάτρους με ειδίκευση στην κτηνιατροδικαστική.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το European College of Veterinary Pathologists (ECVP) προσφέρει ειδικό Certificate in

Forensic Veterinary Pathology (CFVP), πιστοποιώντας κτηνιάτρους (και μόνο κτηνιάτρους) για τη διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων.

- Διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία: Το άρθρο-ορόσημο "The Veterinary Forensic Necropsy: A Review of Procedures and Protocols" (Brooks Brownlie & Munro, 2016, Veterinary Pathology) και το "Veterinary Forensic Pathology in the Investigation of Animal Cruelty" (PMC, 2025) καθιστούν απολύτως σαφές ότι η κτηνιατροδικαστική νεκροτομή απαιτεί εξειδικευμένο κτηνίατρο παθολογοανατόμο. Η ίδια η διάταξη, άλλωστε, το αναγνωρίζει εμμέσως: μιλά για "κτηνιατροδικαστικές" πράξεις και όχι απλώς "ιατροδικαστικές πράξεις επί ζώων", και προβλέπει μνημόνια συνεργασίας με Α.Ε.Ι. – προφανώς με Κτηνιατρικές Σχολές. Αυτό αποτελεί σιωπηρή παραδοχή ότι απαιτούνται ειδικές κτηνιατρικές γνώσεις. Ο ιατροδικαστής κατέχει άδεια ασκήσεως ιατρικού επαγγέλματος, δηλαδή άδεια να ασκεί την ιατρική σε ανθρώπους. Δεν έχει άδεια ασκήσεως κτηνιατρικού επαγγέλματος. Σε κάθε ευνομούμενη χώρα, η διενέργεια ιατρικών-χειρουργικών πράξεων σε ζώα από μη κτηνίατρο είναι παράνομη. Εάν ένας ιατροδικαστής διενεργήσει νεκροτομή σε ζώο και υποπέσει σε σφάλμα λόγω άγνοιας της κτηνιατρικής επιστήμης, τίθεται μείζον ζήτημα αστικής και πειθαρχικής ευθύνης. Το Δημόσιο θα εκτεθεί σε τεράστιο κίνδυνο αποζημιώσεων, ενώ η αποδεικτική αξία της έκθεσης θα καταρρεύσει στο δικαστήριο.

Φανταστείτε να φτάσουμε σε αυτό το σημείο:

Στην ποινική δίκη, ο ιατροδικαστής καλείται ως πραγματογνώμονας. Η υπεράσπιση θα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να τον αντεξετάσει ως προς τα προσόντα του. Φανταστείτε τον διάλογο:

- Κύριε ιατροδικαστά, έχετε πτυχίο κτηνιατρικής; -Όχι
- Έχετε ειδικότητα κτηνιατρικής παθολογοανατομίας; -Όχι
- Έχετε οποιαδήποτε εκπαίδευση στην ανατομία και παθολογία των ζώων; -Όχι
- Πόσες νεκροτομές σε σκύλους/γάτες/άλογα/πτηνά έχετε διενεργήσει στην καριέρα σας πριν από αυτή την υπόθεση; -Καμία

Στο σημείο αυτό, η αξιοπιστία του μάρτυρα έχει καταρρεύσει και μαζί της ολόκληρη η κατηγορία. Το δικαστήριο μπορεί κάλλιστα να κρίνει την έκθεση ως αναξιόπιστη και μη αποδεκτή. Πρόκειται για ολισθηρό δρόμο που οδηγεί σε δικαστικές πλάνες και αθώωσεις ενόχων.

- Πώς θα διασφαλιστεί ότι ο ιατροδικαστής γνωρίζει ποια όργανα να δειγματίσει ανά είδος ζώου;
- Γνωρίζει τις ειδικές ανά είδος τοξικολογικές παραμέτρους (π.χ. τι είναι τοξικό για ένα σκύλο μπορεί να είναι ακίνδυνο για ένα πρόβατο);
- Μπορεί να διακρίνει μια ιδιοπαθή νόσο του ζώου από μια εγκληματική ενέργεια;
- Έχει γνώση των ειδικών κανόνων ευζωίας και προστασίας των ζώων;

Η απάντηση σε όλα είναι όχι.

ΓΙΑΤΙ Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΓΚΥΜΟΝΕΙ ΣΟΒΑΡΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

Στην ποινική διαδικασία, το βιολογικό υλικό αποτελεί αποδεικτικό μέσο που πρέπει να συνοδεύεται από αδιάσπαστη αλυσίδα φύλαξης από τη στιγμή της λήψης έως την παρουσίαση στο δικαστήριο. Η διεθνής βιβλιογραφία (βλ. "The Chain of Custody in the Era of Modern Forensics", PMC 2023) τονίζει ότι η διακίνηση δειγμάτων μεταξύ διαφορετικών φορέων – και δη ιδιωτικών – πολλαπλασιάζει τους κινδύνους απώλειας, αλλοίωσης, επιμόλυνσης ή παραβίασης της ακεραιότητας του δείγματος. Κάθε "σπάσιμο" στην αλυσίδα φύλαξης, μπορεί να οδηγήσει σε αποκλεισμό του αποδεικτικού μέσου από τη δίκη.

Το ιδιωτικό εργαστήριο λειτουργεί με κερδοσκοπικό κίνητρο. Μπορεί να έχει οικονομικές σχέσεις με διαδίκους, ασφαλιστικές εταιρείες ή άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Ακόμη και αν δεν υπάρχει άμεση σύγκρουση, η αντικειμενική αμεροληψία δεν είναι εγγυημένη. Αντίθετα, τα κρατικά πανεπιστημιακά εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας (Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Κρήτης) λειτουργούν υπό δημόσιο έλεγχο, με θεσμικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας.

Η διάταξη δεν θέτει καμία προϋπόθεση διαπίστευσης κατά ISO/IEC 17025 ή άλλο διεθνές πρότυπο για τα ιδιωτικά εργαστήρια. Στις ΗΠΑ, μετά το σκάνδαλο του εργαστηρίου εγκληματολογικών ερευνών του UIC στο Σικάγο (2026), που οδήγησε σε σχεδόν δύο δωδεκάδες λανθασμένες καταδίκες για οδήγηση υπό την επήρεια THC, η Επιτροπή Ιατροδικαστικής Επιστήμης κάλεσε το πανεπιστήμιο να προβεί σε ουσιαστικό έλεγχο του εργαστηρίου του. Το μάθημα είναι σαφές: χωρίς αυστηρή διαπίστευση και εξωτερικό ποιοτικό έλεγχο, τα ιδιωτικά εργαστήρια μπορούν να γίνουν πηγές δικαστικών πλάνων.

Η διάταξη ορίζει ότι η ανάθεση σε ιδιωτικά εργαστήρια επιτρέπεται "εφόσον υφίσταται αδυναμία διενέργειάς τους από εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο".

Ποιος διαπιστώνει την αδυναμία; Με ποια κριτήρια; Υπάρχει δικαστικός έλεγχος αυτής της κρίσης; Ή εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της εκάστοτε αρχής που παραγγέλλει την εξέταση;

Η ασάφεια αυτή εγκυμονεί τον κίνδυνο να μετατραπεί η εξαίρεση σε κανόνα: τα δημόσια εργαστήρια είναι ήδη υποστελεχωμένα και υποχρηματοδοτημένα, επομένως η "αδυναμία" θα είναι η μόνιμη δικαιολογία για outsourcing. Αντί να ενισχυθούν τα δημόσια εργαστήρια, η διάταξη νομιμοποιεί την απαξίωσή τους.

Η τραγωδία των Τεμπών ανέδειξε με δραματικό τρόπο τι συμβαίνει όταν οι τοξικολογικές και ιστολογικές εξετάσεις δεν διενεργούνται καθόλου ή διενεργούνται πλημμελώς. Η δημόσια συζήτηση που ακολούθησε ανέδειξε τα κενά λογοδοσίας και τον κατακερματισμό ευθυνών. Το να προστεθεί τώρα η δυνατότητα ανάθεσης σε ιδιωτικά εργαστήρια χωρίς επαρκείς δικλείδες ασφαλείας, επιδεινώνει το πρόβλημα της διάχυτης ευθύνης: όταν κάτι πάει στραβά, κανείς δεν θα φέρει την ευθύνη. Το δημόσιο εργαστήριο θα επικαλείται αδυναμία, το ιδιωτικό θα επικαλείται τη σύμβασή του, και η υπόθεση θα μένει στο κενό.

Η διάταξη προβλέπει ανάθεση ακόμη και σε εργαστήρια του εξωτερικού. Αυτό εγείρει μείζονα ζητήματα:

- **Κυριαρχικά:** Βιολογικό υλικό από ελληνικές ποινικές υποθέσεις αποστέλλεται σε αλλοδαπά εργαστήρια. Ποιος ελέγχει τις συνθήκες φύλαξης και ανάλυσης;
- **Δικονομικά:** Μπορεί ο αναλυτής του αλλοδαπού εργαστηρίου να κλητευθεί και να εξεταστεί ως μάρτυρας σε ελληνικό δικαστήριο; Αν όχι, πώς διασφαλίζεται το δικαίωμα αντεξέτασης του κατηγορουμένου (άρθρο 6 ΕΣΔΑ);
- **Πρακτικά:** Υπάρχουν διαφορετικά νομικά και επιστημονικά πρότυπα από χώρα σε χώρα.
- **Οικονομικά:** Το κόστος αποστολής και ανάλυσης στο εξωτερικό μπορεί να είναι δυσβάσταχτο.

Η διάταξη επικαλείται τον "κίνδυνο παραγραφής των διερευνώμενων εγκλημάτων". Αυτό είναι θεμιτό επιχείρημα υπέρ της ταχείας διεκπεραίωσης, αλλά η λύση δεν είναι η ιδιωτικοποίηση αλλά η επαρκής στελέχωση και χρηματοδότηση των δημόσιων εργαστηρίων. Αν το κράτος αδυνατεί να παρέχει έγκαιρες ιατροδικαστικές υπηρεσίες, η θεσμική απάντηση είναι να ενισχύσει τις δομές του, όχι να τις υποκαταστήσει με ιδιωτικές λύσεις που στερούνται των θεσμικών εγγυήσεων της δημόσιας λειτουργίας.

Η πρόταση πάσχει σε δύο μέτωπα:

1. Άρθρο 60 (κτηνιατροδικαστικές πράξεις από ιατροδικαστές): Είναι επιστημονικά αβάσιμη, νομικά επικίνδυνη, διεθνώς ανυπόστατη και πρακτικά ανεφάρμοστη. Καμία χώρα δεν αναθέτει νεκροτομές ζώων σε ιατροδικαστές ανθρώπων, για τον ίδιο λόγο που δεν αναθέτει νευροχειρουργικές επεμβάσεις σε ποδολόγους. Η ορθή λύση είναι η σύναψη μνημονίων συνεργασίας με Κτηνιατρικές Σχολές και η ανάθεση των πράξεων σε κτηνιάτρους παθολογοανατόμους με ειδίκευση στην κτηνιατροδικαστική.

2. Άρθρο 59 (ιδιωτικά εργαστήρια): Η ανάθεση τοξικολογικών και ιστολογικών εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια, χωρίς αυστηρές προϋποθέσεις διαπίστευσης, αλυσίδας φύλαξης και δικαστικού ελέγχου, υπονομεύει την ακεραιότητα της ποινικής διαδικασίας και εκθέτει το κράτος σε κινδύνους δικαστικών πλανών. Η επίκληση της "αδυναμίας" των δημόσιων εργαστηρίων δεν δικαιολογεί την ιδιωτικοποίηση, αλλά επιβάλλει την ενίσχυσή τους.

ΣΟΦΙΑ ΓΩΝΙΩΤΑΚΗ – 15 Ιουλίου 2026, 15:26

Σε σχέση με το άρθρο 62 του νομοσχεδίου για την μεταβολή του ποσοστού απαρτίας στις γενικές συνελεύσεις των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της Χώρας:

Πρέπει να αποσυρθεί η συγκεκριμένη διάταξη γιατί έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται ανενεργό σε πολλές περιπτώσεις το όργανο της Γενικής Συνέλευσης των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων. Σε κανένα άλλο επιστημονικό κλάδο ή και μη και σε καμία άλλη διαδικασία ψηφοφορίας δεν απαιτείται η παρουσία του 1/2 των μελών για την λήψη απόφασης και σε δεύτερη δε συνεδρίαση να είναι απαραίτητη η παρουσία του 1/3 των μελών του και ορθώς γίνεται αυτό λόγω του ότι οι επιστημονικοί και επαγγελματικοί σύλλογοι έχουν πάρα πολλά μέλη.

Αυτό ενδεχομένως να έχει ως αποτέλεσμα σε κάποιες περιπτώσεις να καθίσταται αδύνατο να συγκληθεί γενική συνέλευση με απαρτία και να μην μπορεί να ληφθεί κανενός είδους απόφαση. Με λίγα λόγια αν δεν επιτευχθεί απαρτία του 1/3 των μελών ενός Συμβολαιογραφικού συλλόγου δεν θα μπορεί καν να λειτουργήσει το συγκεκριμένο όργανο, όσες συνεδριάσεις και να γίνουν προκειμένου να επιτευχθεί απαρτία. Η επιλογή κάποιων μελών να μην θέλουν να συμμετέχουν σε αποφάσεις γενικής συνέλευσης θα έχει ως αποτέλεσμα να μην

καθίσταται δυνατή η λήψη οποιασδήποτε απόφασης από την γενική συνέλευση των μελών των Συμβολαιογραφικών συλλόγων, η οποία αποτελεί το ανώτατο όργανο του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου. Επαναλαμβάνω ότι αυτά τα ποσοστά δεν υπάρχουν σε άλλους επιστημονικούς συλλόγους, οπότε θεωρώ ότι η εν λόγω διάταξη πρέπει να αποσυρθεί.

Πανελλήνιος Κτηνιατρικός Σύλλογος – 16 Ιουλίου 2026, 13:15

Αναφορικά με το άρθρο 60 ο Πανελλήνιος Κτηνιατρικός Σύλλογος εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου:

Με έκπληξη διαπιστώσαμε ότι βρίσκεται σε διαβούλευση προσχέδιο νόμου που αφορά στην ανάθεση της κτηνιατροδικαστικής έρευνας στους ιατροδικαστές των ανθρώπων.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι κάτι τέτοιο αποτελεί αναγνώριση των αγώνων μας να αποδείξουμε στην Πολιτεία ότι είμαστε άνθρωποι της υγείας, απόφοιτοι Σχολών Υγείας με ρόλο κοινωνικά αναγκαίο για τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

Ωστόσο από εμπειρία μάλλον δεν πρόκειται για καλή προαίρεση της Πολιτείας, αλλά για μια ακόμα προσπάθεια απαξίωσης του Έλληνα κτηνιάτρου και την παντελή εξόντωσή του εφόσον καταστρατηγείται με τον πλέον ντροπιαστικό τρόπο η επαγγελματική του υπόσταση.

Μη μπορώντας να κατανοήσουμε την εμμονική αυτή συμπεριφορά απέναντί μας, αλλά και την ανακόλουθη συμπεριφορά απέναντι στα ζώα, για των οποίων την ευζωία το ελληνικό κράτος υποτίθεται ότι «κόπτεται» ψηφίζοντας νόμους όπως ο Ν4830/21, θα θέλαμε να εξηγήσουμε για μια ακόμα φορά τα αυτονόητα.

Ας ξεκινήσουμε από το θεμελιώδη νόμου περί των επαγγελματικών μας υποχρεώσεων (ΠΔ344/2000) ο οποίος αναφέρει ρητά στο Κεφάλαιο Δ΄ με τίτλο «Επαγγελματικές δραστηριότητες – Υποχρεωτική απασχόληση κτηνιάτρων», Αρθ. 12 , παρ. δ, τα εξής:

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Οι κτηνίατροι ασκούν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, σύμφωνα με τις διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν και ειδικότερα:

δ) Κατ' αποκλειστικότητα σε κτηνιατρικές πράξεις, επεμβάσεις, κτηνιατροδικαστικές εκθέσεις, πιστοποιήσεις θανάτου ζώων ανεξαρτήτως αιτίας, καθώς και στην έκδοση κτηνιατρικών γνωματεύσεων και βεβαιώσεων.

Λογικά σε αυτό το Π. Δ. ο νομοθέτης έλαβε σοβαρά υπ' όψιν του και την επιστημονική εξειδίκευση του κτηνιάτρου και τις άπειρες διδακτικές ώρες παρακολούθησης ανάλογων μαθημάτων και εργαστηρίων με σκοπό την ικανότητας λήψης αποφάσεων αφενός μέσα από τη διαδικασία εξαγωγής της κυτταρολογικής διάγνωσης και αφετέρου μέσα από την εκτενή και διεξοδική μελέτη των νεκροτομικών ευρημάτων για την εξαγωγή της μορφολογικής ή/και αιτιολογικής διάγνωσης, αλλά και την ανάπτυξη δεξιοτήτων γραπτής παρουσίασης αποτελεσμάτων με τη χρήση ειδικής επιστημονικής-περιγραφικής ορολογίας μέσα από τη συγγραφή κυτταρολογικών εκθέσεων / κτηνιατροδικαστικών ή διαγνωστικών νεκροτομικών εκθέσεων.

Στο συγκεκριμένο Π.Δ. συμπεριελήφθησαν μάλλον ως αξιόλογα όλα τα παραπάνω, όλα όσα με κόπο διαβάσαμε και μάθαμε κι ας φαίνονται τώρα για την Πολιτεία μάλλον ασήμαντα, αλλά σίγουρα και το ρητό «έκαστος εφ' ω ετάχθη» δεδομένου ότι δε θα μπορούσαμε να φανταστούμε ποτέ ότι θα καλούμασταν εμείς οι κτηνίατροι να πιστοποιήσουμε ανθρώπινο θάνατο ή κακοποίηση ανθρώπου. Κοινή λογική δηλαδή!

Σκεφτόμαστε, επίσης, ότι εκείνος ο νόμος στηρίχτηκε στην εμπειρία του κτηνιάτρου σχετικά με την ευζωία των ζώων, εμπειρία που φάνηκε πολύτιμη και στην ψήφιση μετέπειτα νόμων, καθώς ως ευζωία ενός ζώου ορίζεται η συνισταμένη όλων των ψυχικών εμπειριών του σε μια δεδομένη στιγμή, όπως προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των λειτουργικών τομέων της ζωής του με βάση τις 5 ελευθερίες των ζώων, (ποιότητα

της διατροφής του, το περιβάλλον στο οποίο ζει, την κατάσταση της υγείας του και τις συμπεριφορικές του αλληλεπιδράσεις στο φυσικό και κοινωνικό του πλαίσιο). Είναι, λοιπόν, ο κτηνίατρος ο καθ' ύλην αρμόδιος να ορίσει ένα status διακύμανσης από απόλυτα θετικό έως απόλυτα αρνητικό.

Τέλος κι επειδή νομίζουμε ότι έχει καταστεί σαφές ότι είμαστε επιστήμονες και όχι μαθητευόμενοι μάγοι και ότι στο τέλος της ημέρας αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το καλό των ζώων και των ανθρώπων, θα θεωρήσουμε τη συγκεκριμένη αναφορά στο προσχέδιο νόμου «ατυχή» και επιπόλαιη, θα υπογραμμίσουμε για μία φορά ακόμα τη διάθεσή μας για συνεργασία και θα προτείνουμε να τροποποιηθεί η συγκεκριμένη παράγραφος ως εξής:

«Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν κτηνιατροδικαστικές πράξεις, εφόσον εις την υπηρεσία τους απασχολούνται κτηνίατροι, ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στην χωρική τους περιφέρεια. Για τους σκοπούς της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης δύνανται να συνάπτονται μνημόνια συνεργασίας με τις Κτηνιατρικές Σχολές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Τμημάτων (Α.Ε.Ι.) της χώρας στα οποία καθορίζονται ιδίως το είδος της συνεργασίας και το προσωπικό που τα Α.Ε.Ι. θέτουν στη διάθεση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους. Η προβλεπόμενη στην παρούσα συνεργασία δεν μεταβάλλει ούτε επιδρά στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των Α.Ε.Ι.».

Καλό θα ήταν να μην τραβηχτεί άλλο το σχοινί, γιατί από τη μια μεριά δεν το τραβάει μόνος του ένας ολόκληρος κλάδος αλλά μαζί με μια ολόκληρη κοινωνία...

ΜΑΡΙΛΕΝΑ – 16 Ιουλίου 2026, 17:56

Οι αλλαγές που θα επιφέρει το προτεινόμενο αρ. 62 στο αρ. 105 παρ. 2 του Ν. 2830/2000 (Κώδικα περί Συμβολαιογράφων)ως προς τις προϋποθέσεις :α) για την ελάχιστη συμμετοχή συμβολαιογράφων στις ΓΣ των Συμ. Συλλόγων για τη λήψη κάθε είδους απόφασης από το ισχύον σήμερα «του 1/6 τουλάχιστον» στο προτεινόμενο τριπλάσιο όριο « του ήμισυ (1/2) τουλάχιστον των εγγεγραμμένων μελών του Συλλόγου» και β) ως προς το όριο συμμετοχής για την ύπαρξη προβλεπόμενης απαρτίας στις ΓΣ , από το ισχύον σήμερα «οπότε συνεδριάζει και αποφασίζει ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρισταμένων» στο προτεινόμενο επίσης σχεδόν τριπλάσιο όριο «της παράστασης του τουλάχιστον ενός τρίτου (1/3) των εγγεγραμμένων μελών, για να υπάρχει απαρτία», δεν πρόκειται να βελτιώσει τις διαδικασίες των συλλογικών οργάνων των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων. Αντ' αυτού πρόκειται να καταστήσει σχεδόν ανέφικτη τη λήψη απόφασης για το κάθε μείζονος ή ήσσονος σημασίας θέμα, από τους Συμβολαιογραφικούς Συλλόγους, δεδομένου ότι οι Συμβ. Σύλλογοι αποτελούν επαγγελματικά σωματεία, που καλύπτουν τις επαγγελματικές ανάγκες των μελών τους, τα οποία συχνά εδρεύουν και κατοικούν σε περιοχές που τις χωρίζει μεγάλη γεωγραφική απόσταση. Επομένως η θέσπιση τέτοιων αυξημένων ορίων, τριπλάσιων στην ουσία από τα μέχρι σήμερα ισχύοντα, θα δυσχεράνει ουσιαστικά την λήψη της όποιας απόφασης από τα συλλογικά όργανα των Σ.Συλλόγων και θα αποτελέσει τροχοπέδη για τη λειτουργία τους. Η εν λόγω διάταξη επίσης ουδεμία αναλογία έχει με τις αντίστοιχες διατάξεις οι οποίες αφορούν τη λειτουργία άλλων επαγγελματικών και συνδικαλιστικών σωματείων και δημιουργεί απορία ο λόγος για τον οποίο προτείνεται. Για τους λόγους αυτούς η προτεινόμενη διάταξη δεν θα πρέπει να ψηφιστεί καθώς δεν εξυπηρετεί την εύρυθμη λειτουργία των Σ.Συλλόγων. Σε περίπτωση που ψηφιστεί τα ανωτέρω όρια θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΟΥΛΟΣ – 16 Ιουλίου 2026, 19:22

Αναφορικά με το άρθρο 65 σχετικά με την ψηφιακή τήρηση βιβλίων από τους δικαστικούς επιμελητές, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η θεσμοθέτηση ψηφιακών βιβλίων θα πρέπει να νομοθετηθεί ταυτόχρονα με την πρόβλεψη προείσπραξης για τους δικαστικούς επιμελητές μέσω του ιδίου πληροφοριακού συστήματος. Η πρόβλεψη προείσπραξης με την κατάλληλη ψηφιακή υποδομή για την απευθείας απόδοση του ΦΠΑ στο κράτος μέσω του πληροφοριακού συστήματος, αφενός θα εκμηδένιζε τη φοροδιαφυγή και θα απέφερε επιπλέον έσοδα στο κράτος, αφετέρου θα έδινε ανάσα ζωής στο σύνολο των μικρομεσαίων δικαστικών επιμελητών. Η νομοθετική πρόβλεψη για τήρηση ψηφιακών βιβλίων όπως έχει κατατεθεί από μόνη της θα δημιουργήσει ένα επιπλέον έξοδο για τους δικαστικούς επιμελητές, που θα έρθει να προστεθεί σε μία σειρά δυσανάλογων εξόδων για την τήρηση ψηφιακής υπογραφής και τη λειτουργία της πλατφόρμας portal.odee.gr, με τελικό αποτέλεσμα

την ολοένα αυξανόμενη συρρίκνωση του Κλάδου.

Χατζηνικολάου Φώτιος, Αν. Καθηγητής Ιατροδικαστικής ΑΠΘ – 17 Ιουλίου 2026, 10:13

Άρθρο 59

Πρωτόκολλα ενεργειών της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους και δυνατότητα ανάθεσης τοξικολογικών, ιστολογικών και παθολογοανατομικών εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια – Τροποποίηση άρθρου 47 ν.

5172/2025 και άρθρου 2 ν. 3772/2009

«1. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν ιατροδικαστικές πράξεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Οι ανωτέρω πράξεις δύνανται υπό τις αυτές προϋποθέσεις, να διενεργούνται από τα Εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, καθώς και από ιατροδικαστές, οι οποίοι υπηρετούν σε νοσηλευτικά ιδρύματα του Εθνικού Συστήματος Υγείας που διαθέτουν κατάλληλη υποδομή. Η διενέργεια τοξικολογικής ανάλυσης ή ιστολογικής – παθολογοανατομικής εξέτασης δύναται να ανατίθεται σε ιδιωτικά εργαστήρια του εσωτερικού ή και του εξωτερικού, εφόσον υφίσταται αδυναμία διενέργειάς τους από εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο ή η διενέργειά τους από τέτοιο εργαστήριο δύναται να δημιουργήσει κίνδυνο παραγραφής των διερευνώμενων εγκλημάτων.

.....
Θα πρέπει να διασφαλιστεί η πιστοποίηση, η διαπίστευση, η εχεμύθεια, η γνώση, η εγκυρότητα, η νομιμότητα για οποιαδήποτε εξέταση (τοξικολογική – ιστολογική – εξέταση DNA) που θα ανατεθεί σε Ιδιωτικά Εργαστήρια του εσωτερικού ή του εξωτερικού, προκειμένου να μη δημιουργηθεί κίνδυνος στη διερεύνηση των εγκλημάτων. Η δυνατότητα αυτή, για την ανάθεση τοξικολογικών και ιστολογικών εξετάσεων από ιδιωτικά εργαστήρια θα πρέπει να είναι με ημερομηνία λήξης, εωσότου βρεθεί και διοριστεί επιστημονικό προσωπικό στις Κρατικές Υπηρεσίες (Τοξικολόγοι – Παθολογοανατόμοι) που θα διενεργούν τις συγκεκριμένες εξετάσεις. Για να μην υποκαταστήσουν τα ιδιωτικά εργαστήρια τις κρατικές δομές.

Άρθρο 60

Διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων – Προσθήκη παρ. 1Α στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009

Στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009 (Α' 112), προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν κτηνιατροδικαστικές πράξεις ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Για τους σκοπούς της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης δύνανται να συνάπτονται μνημόνια συνεργασίας με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), στα οποία καθορίζονται ιδίως το είδος της συνεργασίας και το προσωπικό που τα Α.Ε.Ι. θέτουν στη διάθεση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους. Η προβλεπόμενη στην παρούσα συνεργασία δεν μεταβάλλει ούτε επιδρά στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των Α.Ε.Ι.».

.....
Οι Ιατροδικαστικές Πράξεις θα διενεργούνται ύστερα από παραγγελία των κύριων Ανακριτικών και Προανακριτικών Αρχών από Κτηνιάτρους που θα έχουν εξειδικευτεί στην Κτηνιατροδικαστική και θα έχουν παρακολουθήσει τις αντίστοιχες επιμορφώσεις – εξειδικεύσεις για την άσκηση της Κτηνιατροδικαστικής. Από τη στιγμή που προβλέπεται από τα άρθρα του Ποινικού Κώδικα η «κακοποίηση των ζώων» δε θα μπορούσε άλλο Υπουργείο εκτός του Υπουργείου Δικαιοσύνης να θέσει τις βάσεις του για νέες Μονάδες, που θα πραγματοποιούν τις συγκεκριμένες Κτηνιατροδικαστικές Πράξεις. Βέβαια, θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί ποιοί θα κάνουν τις παθολογοανατομικές και τοξικολογικές εξετάσεις. Για την εκπαίδευση των Κτηνιάτρων δε θα μπορούσε να απέχει το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο θα εκπαιδεύσει τους συγκεκριμένους επιστήμονες (Κτηνιάτρους) για την απόκτηση της εξειδίκευσης.

Χατζηνικολάου Φώτιος, Αν. Καθηγητής Ιατροδικαστικής ΑΠΘ – 17 Ιουλίου 2026, 13:58

Άρθρο 59

Πρωτόκολλα ενεργειών της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους και δυνατότητα ανάθεσης τοξικολογικών, ιστολογικών και παθολογοανατομικών εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια – Τροποποίηση άρθρου 47 ν. 5172/2025 και άρθρου 2 ν. 3772/2009

«1. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν ιατροδικαστικές πράξεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Οι ανωτέρω πράξεις δύνανται υπό τις αυτές προϋποθέσεις, να διενεργούνται από τα Εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, καθώς και από ιατροδικαστές, οι οποίοι υπηρετούν σε νοσηλευτικά ιδρύματα του Εθνικού Συστήματος Υγείας που διαθέτουν κατάλληλη υποδομή. Η διενέργεια τοξικολογικής ανάλυσης ή ιστολογικής – παθολογοανατομικής εξέτασης δύναται να ανατίθεται σε ιδιωτικά εργαστήρια του εσωτερικού ή και του εξωτερικού, εφόσον υφίσταται αδυναμία διενέργειάς τους από εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο ή η διενέργειά τους από τέτοιο εργαστήριο δύναται να δημιουργήσει κίνδυνο παραγραφής των διερευνώμενων εγκλημάτων.

Θα πρέπει να διασφαλιστεί η πιστοποίηση, η διαπίστευση, η εχεμύθεια, η γνώση, η εγκυρότητα, η νομιμότητα για οποιαδήποτε εξέταση (τοξικολογική – ιστολογική – εξέταση DNA) που θα ανατεθεί σε Ιδιωτικά Εργαστήρια του εσωτερικού ή του εξωτερικού, προκειμένου να μη δημιουργηθεί κίνδυνος στη διερεύνηση των εγκλημάτων. Η δυνατότητα αυτή, για την ανάθεση τοξικολογικών και ιστολογικών εξετάσεων από ιδιωτικά εργαστήρια θα πρέπει να είναι με ημερομηνία λήξης, εωσότου βρεθεί και διοριστεί επιστημονικό προσωπικό στις Κρατικές Υπηρεσίες (Τοξικολόγοι – Παθολογοανατόμοι) που θα διενεργούν τις συγκεκριμένες εξετάσεις. Για να μην υποκαταστήσουν τα ιδιωτικά εργαστήρια τις κρατικές δομές.

Άρθρο 60

Διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων – Προσθήκη παρ. 1Α στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009
Στο άρθρο 2 του ν. 3772/2009 (Α' 112), προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους διενεργούν κτηνιατροδικαστικές πράξεις ύστερα από παραγγελία των εισαγγελικών, ανακριτικών και προανακριτικών αρχών και υπαλλήλων καθώς και των εν γένει δικαστικών αρχών που λειτουργούν στη χωρική τους περιφέρεια. Για τους σκοπούς της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης δύνανται να συνάπτονται μνημόνια συνεργασίας με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), στα οποία καθορίζονται ιδίως το είδος της συνεργασίας και το προσωπικό που τα Α.Ε.Ι. θέτουν στη διάθεση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους. Η προβλεπόμενη στην παρούσα συνεργασία δεν μεταβάλλει ούτε επιδρά στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των Α.Ε.Ι.».

Οι Κτηνιατροδικαστικές Πράξεις θα διενεργούνται ύστερα από παραγγελία των κύριων Ανακριτικών και Προανακριτικών Αρχών από Κτηνιάτρους που θα έχουν εξειδικευτεί στην Κτηνιατροδικαστική και θα έχουν παρακολουθήσει τις αντίστοιχες επιμορφώσεις – εξειδικεύσεις για την άσκηση της Κτηνιατροδικαστικής. Από τη στιγμή που προβλέπεται από τα άρθρα του Ποινικού Κώδικα η «κακοποίηση των ζώων» δε θα μπορούσε άλλο Υπουργείο εκτός του Υπουργείου Δικαιοσύνης να θέσει τις βάσεις του για νέες Μονάδες, που θα πραγματοποιούν τις συγκεκριμένες Κτηνιατροδικαστικές Πράξεις. Βέβαια, θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί ποιοί θα κάνουν τις παθολογοανατομικές και τοξικολογικές εξετάσεις. Για την εκπαίδευση των Κτηνιάτρων δε θα μπορούσε να απέχει το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο θα εκπαιδεύσει τους συγκεκριμένους επιστήμονες (Κτηνιάτρους) για την απόκτηση της εξειδίκευσης.

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΟΔΗΜΑ – 17 Ιουλίου 2026, 19:43

Άρθρο 59 – Ανάθεση τοξικολογικών και ιστολογικών/παθολογοανατομικών εξετάσεων

Η προτεινόμενη διάταξη αντιμετωπίζει ένα υπαρκτό και ιδιαίτερα σημαντικό λειτουργικό πρόβλημα, δηλαδή την αδυναμία έγκαιρης διενέργειας των εξειδικευμένων εξετάσεων που είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση της ιατροδικαστικής διερεύνησης. Η πρόβλεψη δυνατότητας κατ' εξαίρεση ανάθεσης σε ιδιωτικά εργαστήρια της ημεδαπής ή της αλλοδαπής είναι εύλογη. Ωστόσο, η κατ' εξαίρεση αυτή δυνατότητα δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην υποκατάσταση της υποχρέωσης της Πολιτείας να αναπτύξει και να ενισχύσει μόνιμες, οργανωμένες δομές επιστημονικής υποστήριξης της Ιατροδικαστικής. Οι εργαστηριακές εξετάσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ιατροδικαστικής διερεύνησης και θα πρέπει να αξιοποιούνται κατά προτεραιότητα οι δημόσιες, πανεπιστημιακές και ερευνητικές υποδομές της χώρας, χωρίς να αποκλείεται η συνεργασία με ιδιωτικά εργαστήρια όταν αυτή είναι αντικειμενικά αναγκαία. Εξυπακούεται ότι τα εργαστήρια που πραγματοποιούν τις εξετάσεις αυτές θα πρέπει να διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία και πιστοποίηση, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες του αντικείμενου.

Η αναφορά σε «εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο» ενδέχεται να οδηγήσει σε περιοριστική ερμηνεία, αποκλείοντας οργανωμένες δημόσιες δομές με αποδεδειγμένη επιστημονική επάρκεια. Παράλληλα, η ρύθμιση θα ήταν σκόπιμο να καλύπτει όχι μόνο τις τοξικολογικές και ιστολογικές/παθολογοανατομικές εξετάσεις, αλλά και κάθε άλλη εξειδικευμένη εξέταση που μπορεί να απαιτηθεί στο πλαίσιο της ιατροδικαστικής διερεύνησης. Η διενέργεια εξετάσεων στην αλλοδαπή θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο τα ιδιωτικά, αλλά και τα δημόσια εργαστήρια.

Η αναφορά σε «κίνδυνο παραγραφής των διερευνώμενων εγκλημάτων» είναι περιοριστική και δεν ανταποκρίνεται στο σύνολο των υποθέσεων που αποτελούν αντικείμενο της ιατροδικαστικής διερεύνησης. Η ανάγκη έγκαιρης ολοκλήρωσης των εργαστηριακών εξετάσεων αφορά κάθε υπόθεση στην οποία η καθυστέρηση μπορεί να επηρεάσει ουσιαστικά την ολοκλήρωση της ιατροδικαστικής διερεύνησης και, κατ' επέκταση, την απονομή της δικαιοσύνης.

Η κατ' εξαίρεση ανάθεση σε ιδιωτικά εργαστήρια πρέπει να εφαρμόζεται με ιδιαίτερη φειδώ, καθώς στις ιατροδικαστικές υποθέσεις ανακύπτουν κρίσιμα ζητήματα διασφάλισης της αλυσίδας διακίνησης (chain of custody), της ασφαλούς φύλαξης των βιολογικών δειγμάτων και της δυνατότητας μελλοντικού επανελέγχου τους.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο να προβλεφθεί η δυνατότητα ανάπτυξης οργανωμένων δομών επιστημονικής υποστήριξης μέσω προγραμματικών συμβάσεων ή μνημονίων συνεργασίας με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, νοσοκομεία και ερευνητικούς φορείς, ώστε να διασφαλίζονται η ποιότητα των εξετάσεων, η ανάπτυξη της επιστημονικής τεχνογνωσίας, η εκπαίδευση και η έρευνα.

Λαμβανομένων υπόψιν των ως άνω, προτείνεται η ακόλουθη διατύπωση:

«Η διενέργεια των εξετάσεων που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση της ιατροδικαστικής διερεύνησης, ιδίως των τοξικολογικών, ιστολογικών/παθολογοανατομικών, μοριακών, μικροβιολογικών και λοιπών εξειδικευμένων εξετάσεων, ανατίθενται κατά προτεραιότητα σε δημόσια εργαστήρια που διαθέτουν την απαιτούμενη επιστημονική επάρκεια και υλικοτεχνική υποδομή.

Κατ' εξαίρεση, οι εξετάσεις αυτές δύναται να ανατίθενται σε ιδιωτικά εργαστήρια της ημεδαπής ή σε δημόσια ή ιδιωτικά εργαστήρια της αλλοδαπής, εφόσον, με ειδικά αιτιολογημένη εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, διαπιστώνεται αντικειμενική αδυναμία έγκαιρης διενέργειάς τους από δημόσιο εργαστήριο ή εφόσον η καθυστέρηση στη διενέργειά τους δύναται να επηρεάσει ουσιαστικά την έγκαιρη ολοκλήρωση της ιατροδικαστικής διερεύνησης, την αποδεικτική αξία των εργαστηριακών ευρημάτων και την απονομή της δικαιοσύνης.

Τα εργαστήρια στα οποία ανατίθεται η διενέργεια των εξετάσεων πρέπει να διαθέτουν την απαιτούμενη επιστημονική επάρκεια και υλικοτεχνική υποδομή και να λειτουργούν σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές ποιότητας.

Η Ιατροδικαστική Υπηρεσία του Κράτους δύναται να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις ή μνημόνια συνεργασίας με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, νοσοκομεία, ερευνητικά κέντρα και άλλους δημόσιους φορείς, με σκοπό την ανάπτυξη οργανωμένων δομών υποστήριξης των ιατροδικαστικών πράξεων, τη διασφάλιση της ποιότητας των εξετάσεων, τη διατήρηση και ανάπτυξη της επιστημονικής τεχνογνωσίας, καθώς

και την υποστήριξη της εκπαίδευσης και της έρευνας στον τομέα της Ιατροδικαστικής. Για την κάλυψη των αναγκών των δομών αυτών δύναται να απασχολείται εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με τις προβλεπόμενες από την κείμενη νομοθεσία μορφές απασχόλησης.»

Άρθρο 60 – Κτηνιατροδικαστική διερεύνηση

Η πρόθεση του νομοθέτη να θεσμοθετήσει πλαίσιο για την ανάπτυξη της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης είναι ιδιαίτερα θετική και μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αποτελεσματικότερη υποστήριξη της απονομής της δικαιοσύνης.

Ωστόσο, η προτεινόμενη διάταξη δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι οι Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες ή οι υπηρετούντες σε αυτές ιατροδικαστές διενεργούν κτηνιατροδικαστικές πράξεις. Η κτηνιατροδικαστική αποτελεί εξειδικευμένο αντικείμενο της Κτηνιατρικής Επιστήμης και οι σχετικές πράξεις διενεργούνται αποκλειστικά από κτηνιάτρους με την ανάλογη κατάρτιση.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να επισημάνω ότι στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι η κτηνιατροδικαστική είναι κλάδος της Ιατροδικαστικής επιστήμης. Η σύγχυση αυτή δημιουργείται από το γεγονός ότι ο αγγλικός όρος “forensic” μεταφράζεται εσφαλμένα ως ιατροδικαστική, ενώ στην πραγματικότητα ο όρος “forensic medicine” αντιστοιχεί στον ελληνικό όρο “ιατροδικαστική”. Αμφότερες, τόσο η ιατροδικαστική, όσο και η κτηνιατροδικαστική, ανήκουν στις λεγόμενες δικανικές (forensic) επιστήμες, αλλά αποτελούν διακριτά επιστημονικά πεδία και σε καμία περίπτωση η μια δεν είναι κλάδος της άλλης.

Παράλληλα, η δημιουργία οργανικών θέσεων κτηνιάτρων δεν αρκεί από μόνη της για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος κτηνιατροδικαστικής. Απαιτείται πρόβλεψη για τις αναγκαίες υποδομές, τις συνθήκες βιοασφάλειας και την εργαστηριακή υποστήριξη που είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση της κτηνιατροδικαστικής διερεύνησης. Επισημαίνεται ότι σε καμία περίπτωση οι κτηνιατροδικαστικές πράξεις δεν μπορούν και δεν πρέπει να διενεργούνται στον ίδιο χώρο με τις ιατροδικαστικές.

Ως καθηγήτρια Ιατροδικαστικής δύναμαι να τοποθετηθώ επί των ζητημάτων που αφορούν το δικό μου επιστημονικό μου πεδίο. Ο τρόπος οργάνωσης και άσκησης της κτηνιατροδικαστικής στη χώρας μας, στο πλαίσιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αποτελεί αντικείμενο επιστημονικού διαλόγου με τους αρμόδιους επιστήμονες του κλάδου. Ωστόσο, η προβλεπόμενη στο σχέδιο νόμου δυνατότητα σύναψης συνεργασιών με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ιδίως τις Κτηνιατρικές Σχολές, καθώς και με λοιπούς δημόσιους φορείς που διαθέτουν την κατάλληλη επιστημονική και εργαστηριακή υποδομή αποτελεί κατά την άποψή μου, μια ιδιαίτερα θετική πρόβλεψη, η οποία μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αποτελεσματική ανάπτυξη της κτηνιατροδικαστικής στη χώρα μας.

Μ*** – 19 Ιουλίου 2026, 20:14**

ΆΡΘΡΟ 62 (ΤΡΟΜΑΡΑ ΤΟΥ).

Υπάρχει μια στιγμή που δεν χρειάζεται να πεις πολλά. Αρκεί να διαβάσεις την προτεινόμενη τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 105 του ν. 2830/2000, όπως «σερβίρεται» στη διαβούλευση, και να καταλάβεις ότι κάποιον αποφάσισαν να τελειώνουν με την ιδέα πως το ανώτατο όργανο ενός θεσμικού σώματος μπορεί να μιλά, να ελέγχει και να δεσμεύει τη διοίκηση. Το Άρθρο 62 δεν είναι «τεχνική βελτίωση» ούτε «ενίσχυση νομιμοποίησης». Είναι ο διακόπτης της παράλυσης. Είναι το θεσμικό mute στη Γενική Συνέλευση των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων.

Μέχρι σήμερα, όσο δύσκολα κι αν γινόταν, υπήρχε μια στοιχειώδης δικλείδα λειτουργίας: η απαρτία της πρώτης Γενικής Συνέλευσης ήταν 1/6 και, αν δεν επιτυγχανόταν, η δεύτερη συνεδρίαση μπορούσε να γίνει και να αποφασίσει ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρισταμένων. Δηλαδή, τελικά, το όργανο λειτουργούσε. Μπορούσε να παραχθεί απόφαση, να καταγραφεί διαφωνία, να εκτεθεί η διοίκηση, να υποχρεωθεί να λογοδοτήσει.

Τώρα τι προτείνετε; Στην πρώτη συνέλευση απαιτείτε 1/2. Στη δεύτερη απαιτείτε 1/3. Δηλαδή, με απλά

ελληνικά, ζητάτε να μη γίνεται ποτέ τίποτα. Και το βαφτίζετε «νομιμοποίηση». Με τα ποσοστά αυτά, αν ίσχυαν και στις εθνικές εκλογές (ποσοστό συμμετοχής 52% στις τελευταίες) ακόμα και εσείς κ. Υπουργέ οριακά είστε στη θέση σας, δυστυχώς.

Ας μην κρυβόμαστε: η συμμετοχή στις Γενικές Συνελεύσεις είναι ήδη μειωμένη. Και η συμμετοχή στη συγκεκριμένη διαβούλευση δείχνει, με τον ίδιο αμείλικτο τρόπο, το πραγματικό ενδιαφέρον ενός μεγάλου μέρους του σώματος: Ανύπαρκτο. Όχι επειδή «αντικειμενικά δεν γίνεται» να εμφανιστεί κανείς, αλλά γιατί ένα μεγάλο μέρος έχει επιλέξει τον αυτόματο πιλότο της βολής του. Όποιος ήθελε πραγματικά, μπορούσε να συμμετέχει, να συγκρουστεί, να απαιτήσει λογοδοσία, να επιμείνει. Όμως η συλλογική δημοκρατία θέλει κόπο, χρόνο και ρήξη. Και όταν πολλοί είναι βολεμένοι στα πλούτη τους, η Γενική Συνέλευση αντιμετωπίζεται ως περιττή φασαρία, ως χάσιμο χρόνου ανάμεσα σε «δουλειές» και «υποχρεώσεις». Η μόνη περίπτωση να σηκωθούν από την πολυθρόνα τους είναι να τους πεις ότι «μας κλείνουν». Κι έτσι, αντί για ενεργούς λειτουργούς του θεσμού, καταλήγουμε συχνά σε ένα σώμα που απλώς «περπατάει» μηχανικά, σαν κινητά ζόμπι, αποστειρωμένα από κάθε διάθεση συμμετοχής, με τη σιωπή να λειτουργεί ως το πιο βολικό ηρεμιστικό τους. Και έρχεται τώρα η Πολιτεία, αντί να θεραπεύσει αυτή την ιδιότυπη με διαφάνεια και ουσιαστική ενίσχυση συμμετοχής, να την κάνει θεσμικό κανόνα: «αφού δεν έρχεστε, θα σας αφαιρέσουμε και τη δυνατότητα να αποφασίζετε». Αύριο, όταν οι υπόλοιποι (οι συμμετέχοντες) δεν θα μπορούν να μιλούν θεσμικά, θα μιλούν από μη θεσμικά κανάλια. Και τότε, μην παριστάνετε τους έκπληκτους. Ή, ακόμη χειρότερα, στις επόμενες αρχαιρεσίες να εμφανιστούν «υποψήφιοι» με σορτσάκια και παντόφλες — όχι ως γραφικότητα, αλλά ως το φυσικό επακόλουθο ενός θεσμού που πρώτα τον απαξιώνει και μετά τον σπρώχνει να γίνει καρικατούρα.

Το αποτέλεσμα είναι τόσο προφανές όσο και κυνικό: δίνετε αρνησικυρία στους απόντες. Η αποχή γίνεται βέτο. Όχι η μειοψηφία των παρόντων, όχι η πλειοψηφία της αίθουσας, όχι η ζωντανή διαδικασία, αλλά οι καρέκλες των απόντων θα καθορίζουν αν θα υπάρχει Γενική Συνέλευση. Αυτό δεν είναι δημοκρατική νομιμοποίηση. Είναι θεσμική ομηρία.

Και μην παρουσιαστεί αυτό ως «ανεβασμένο φίλτρο εκπροσώπησης». Η Γενική Συνέλευση δεν είναι δημοσκόπηση. Είναι όργανο. Η νομιμοποίηση δεν γεννιέται από το να κάνεις αδύνατη τη συνεδρίαση, αλλά από το να εγγυάσαι ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται θεσμικά και δημόσια, με ενημέρωση, με πρακτικά, με λογοδοσία και με δυνατότητα της βάσης να δεσμεύει. Η αυστηροποίηση της απαρτίας σε ένα ήδη χαμηλής συμμετοχής σώμα δεν «αναβαθμίζει» τον θεσμό. Τον ακυρώνει.

Αν το κριτήριο είναι να μετράμε την πολιτική βούληση με ποσοστά συμμετοχής και να ακυρώνουμε τα όργανα όταν αυτά δεν πιάνουν πλαφόν, τότε ας το πούμε καθαρά: η λογική σας δεν παράγει δημοκρατία, παράγει ακινησία.

Ποιος κερδίζει από τη θεσμική παράλυση;

Τα Διοικητικά Συμβούλια. Ακριβώς εκείνοι που, σε μεγάλο βαθμό, ευθύνονται για την κατάντια που όλοι ψιθυρίζουν και λίγοι λένε καθαρά. Διοικήσεις που σε κρίσιμες καμπές των τελευταίων ετών κατέλωσαν ή απαξίωσαν τις Γενικές Συνελεύσεις: αυθαίρετα, ΕΝΦΙΑ, πλειστηριασμοί, ψηφιακές μεταρρυθμίσεις, Κτηματολόγιο (δεν ξερουμε ποσα ξερουν οι ευρωπαιοι για αυτο, και θα επρεπε να έχουν μάθει), αλλαγές στον τρόπο δουλειάς, «αναγκαιότητες» που παρουσιάστηκαν ως μονόδρομος, αποφάσεις που ήρθαν ως τετελεσμένα και βαφτίστηκαν «αναπόφευκτες». Και το χειρότερο: κρίσιμες αποφάσεις που έρχονται, με το σώμα δεμένο χειροπόδαρα, χωρίς λειτουργικό μηχανισμό αντίδρασης.

Η βάση, όταν έβλεπε την παρεκτροπή, συχνά δεν είχε θεσμικό κανάλι να αντιδράσει ουσιαστικά. Είτε γιατί οι Γενικές Συνελεύσεις δεν συγκαλούνταν έγκαιρα, είτε γιατί συγκαλούνταν χωρίς υλικό και ουσιαστική ενημέρωση, είτε —ακόμη χειρότερα— γιατί οι αποφάσεις τους δεν αναρτώνταν καν, δεν κοινοποιούνταν, δεν γίνονταν ποτέ κτήμα του σώματος. Κι όταν το ανώτατο όργανο «αποφασίζει» αλλά η απόφαση δεν υπάρχει πουθενά, τότε δεν υπάρχει απόφαση. Υπάρχει μόνο μια διοίκηση που λειτουργεί ανεξέλεγκτα.

Η προτεινόμενη διάταξη δεν είναι απλώς ατυχής. Είναι θεσμικά επικίνδυνη, γιατί ακυρώνει στην πράξη την αυτοδιοίκηση του συλλογικού οργάνου: όταν ο νομοθέτης θέτει απαρτίες που καθιστούν συστηματικά αδύνατη τη συνεδρίαση του ανώτατου οργάνου, δεν «ρυθμίζει» τη λειτουργία του. Τη ματαιώνει.

Είναι επίσης προδήλως δυσανάλογη. Σε έναν κλάδο όπου η συμμετοχή στις Γενικές Συνελεύσεις είναι γνωστό ότι είναι μειωμένη, το να απαιτείς 1/2 και μετά 1/3 δεν είναι διοικητική τάξη. Είναι θεσμική ακύρωση, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση για τόσο βίαιη ανατροπή ενός μηχανισμού που, έστω δύσκολα, επέτρεπε στο όργανο να παράγει απόφαση.

Και εδώ βρίσκεται το πιο εξοργιστικό ερώτημα της αναλογικότητας: πού ακριβώς «ζυγίστηκε» η πραγματικότητα; Ποιος σοβαρός νομοθέτης μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι εύλογο να απαιτείται συμμετοχή 1/2 σε ένα σώμα που, στην πράξη, δεν συγκεντρώνει ούτε καν στοιχειώδη παρουσία; Η ρύθμιση δεν είναι «αυστηρότερη». Είναι ανεφάρμοστη. Και μια ανεφάρμοστη ρύθμιση, όταν αφορά το ανώτατο όργανο, δεν είναι απλώς κακή νομοθέτηση: είναι σκόπιμη παρεμπόδιση.

Και, τέλος, εισάγει αυτό που στην πράξη λειτουργεί ως «αρνητική αντιπροσώπευση»: οι απόντες καθορίζουν την ύπαρξη ή μη του οργάνου. Αυτό δεν είναι δημοκρατική ενίσχυση. Είναι παράδοση της συλλογικής βούλησης στην αδράνεια.

Η αυταρχική τεχνική: κρατάς το κέλυφος και σκοτώνεις το περιεχόμενο

Το πιο ζοφερό είναι ότι αυτή η ρύθμιση έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κλασικής αυταρχικής τεχνικής που η ιστορία μάς έμαθε να αναγνωρίζουμε εγκαίρως: δεν καταργείς ευθέως τον θεσμό, γιατί θα φανεί. Κρατάς το κέλυφος και ακυρώνεις το περιεχόμενο. Κρατάς τη «Γενική Συνέλευση» ως λέξη, αλλά της αφαιρείς τη δυνατότητα να συνεδριάσει. Κρατάς τη «δημοκρατική νομιμοποίηση» ως σύνθημα, αλλά εξασφαλίζεις ότι δεν θα παραχθεί ποτέ δημοκρατική απόφαση.

Είναι η ίδια λογική άλλων εποχών (γενικά οι επταετίες το χουν) σε θεσμική εκδοχή: όχι τανκς στις πλατείες, αλλά μαθηματικά που οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα. Όχι απαγόρευση με διάταγμα, αλλά φίμωση με απαρτία. Όχι ωμή κατάργηση, αλλά νομιμοφανής ακύρωση. Η δημοκρατία δεν πεθαίνει πάντα με θόρυβο. Πολλές φορές πεθαίνει με «τεχνικές βελτιώσεις» που ακυρώνουν, σιωπηλά, τον μόνο χώρο όπου ένα σώμα μπορεί να πει «όχι».

Τι θα ήταν πραγματική εξυγίανση

Αν θέλετε πραγματική εξυγίανση, το φάρμακο είναι το αντίθετο από αυτό που προτείνετε. Θέλετε νομιμοποίηση; Δώστε διαφάνεια. Θέλετε σοβαρότητα; Επιβάλετε λογοδοσία. Θέλετε συμμετοχή; Κάντε τη συμμετοχή εφικτή και ουσιαστική, όχι αδύνατη.

Για να μην συμβούν όλα τα παραπάνω, η μόνη σοβαρή πρόταση είναι μία: απόσυρση της διάταξης. Όχι «βελτιώσεις», όχι «μεταβατικές», όχι «θα το δούμε στην πράξη». Απόσυρση.

Και αν πράγματι ενδιαφέρεστε για θεσμική πειθαρχία, τότε εφαρμόστε το αυτονόητο εκεί που πονάει: πειθαρχική ευθύνη του Προέδρου κάθε Διοικητικού Συμβουλίου όταν δεν υλοποιεί απόφαση που έχει λάβει η Γενική Συνέλευση. Γιατί η απαξίωση δεν γεννήθηκε από τους «απόντες» της αίθουσας· γεννήθηκε από τις διοικήσεις που, όταν η βάση μίλησε, έκαναν ότι δεν άκουσαν.

Και μην πεί κανείς από τη Διοίκηση πάλι «δεν γνωρίζαμε». Τρεις μήνες γνωρίζουμε τη διάταξη. ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ. Δεν είναι αιφνιδιασμός. Είναι επιλογή. Και η επιλογή αυτή έχει υπογραφή.

Η ουσιαστική ενίσχυση δεν είναι να ανεβάζεις απαρτίες. Είναι να υποχρεώνεις τα Διοικητικά Συμβούλια να αναρτούν και να κοινοποιούν τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων, να παρέχουν έγκαιρα πλήρη ενημέρωση

και υλικό, να μη μετατρέπουν το ανώτατο όργανο σε διακοσμητικό «χειροκρότημα». Είναι να υπάρχουν πραγματικές συνέπειες όταν αποφάσεις της βάσης θάβονται, παρακάμπτονται ή «εξαφανίζονται» στην πράξη.

Και κάτι που θα χαθεί μαζί με τις Γενικές Συνελεύσεις: οι μπουφέδες

Μαζί με τις Γενικές Συνελεύσεις δεν χάνεται μόνο η δυνατότητα λήψης απόφασης. Χάνεται και το ελάχιστο οξυγόνο της ζωντανής συλλογικής διαδικασίας: η αντιπαράθεση που καταγράφεται, οι ευθύνες που προσωποποιούνται, η πίεση της αίθουσας που συχνά είναι το μόνο αντίβαρο στην αλαζονεία της εξουσίας.

Και, ναι, χάνεται και κάτι πιο ανθρώπινο αλλά καθόλου ασήμαντο: ΟΙ ΜΠΟΥΦΕΔΕΣ. Γιατί, ας είμαστε ειλικρινείς, στο σημείο του ΜΠΟΥΦΕ η συλλογική μας ζωή έχει καταντήσει να βρίσκει τη μεγαλύτερη συνέπειά της όχι στην αίθουσα, αλλά έξω από αυτήν: στα φαγητά «στο διάλειμμα», στα πηγαδάκια, στις κουβέντες του διαδρόμου, εκεί όπου τελικά κυκλοφορεί περισσότερη αλήθεια απ' ό,τι στα μικρόφωνα. Εκεί είμαστε «μόνο»: για το έξω. Για το εύκολο. Για το ακίνδυνο.

Με τη ρύθμιση αυτή δεν κόβετε απλώς τη συνεδρίαση. Κόβετε και το τελευταίο εναπομείναν κοινωνικό τσιρότο που μας έκανε να εμφανιζόμαστε: την ανθρώπινη επαφή που αντικαθιστούσε τη θεσμική λειτουργία. Και όταν δεν θα υπάρχει καν αίθουσα, δεν θα υπάρχει ούτε διάλογος, ούτε ζύμωση, ούτε επαφή. Θα υπάρχει μόνο απομόνωση, και μια διοίκηση που θα αποφασίζει χωρίς να «συναντά» κανέναν.

Και κάπως έτσι, μαζί με τη θεσμική παράλυση, εδραιώνεται και κάτι ακόμη πιο πικρό: η αίσθηση ότι μια ολόκληρη γενιά (ελέω Κτηματολογίου προβλέπω και δεύτερη) είναι χαμένη. Όχι ως δράμα, αλλά ως καθημερινή διαπίστωση. Γι' αυτό και απέχει ήδη από πολλά «δύσκολα» πεδία πράξης: αποποιήσεις κληρονομιάς, πλειστηριασμούς. Και με τις πιστοποιήσεις (πατεντάρα) να πολλαπλασιάζονται με ρυθμό που δεν είναι απλώς γραφειοκρατικός αλλά υπαρξιακά ασφυκτικός για το επάγγελμα, σε λίγο θα μείνουμε με τα πληρεξούσια — αν δεν τα πάρουν κι αυτά.

Καληνύχτα, λοιπόν, ελληνική συμβολαιογραφία. Όχι επειδή δεν υπάρχει δουλειά. Όχι επειδή δεν υπάρχει τεχνολογία. Αλλά επειδή κάποιοι θέλουν να μην υπάρχει πια σώμα. Να υπάρχει μόνο διοίκηση. Και ένα επάγγελμα χωρίς σώμα, χωρίς Γενική Συνέλευση που να μπορεί να συνεδριάσει και να αποφασίσει, δεν είναι αυτοδιοίκηση. Είναι διοίκηση χωρίς αντίλογο. Είναι σιωπή με σφραγίδα νόμου.

(Το κείμενο γράφτηκε με τη βοήθεια τεχνητής νοημοσύνης, με ελάχιστες παρεμβάσεις, δεν μπόρεσα να το γράψω εξ ολοκλήρου, καθώς έπρεπε να κάνω και κάποιες δουλειές στο Κτηματολόγιο βλέποντας το κυκλάκι να γυρίζει γυρω-γυρω. Ως προς τους Συλλόγους και τα θέματα απαρτίας αφορά κυρίως το ΣΣΕΑΠΑΔ, καθώς οι λοιποί σύλλογοι της περιφέρειας εξαρτώνται 100% από αυτόν - τεράστιο και ιστορικό λάθος τους εδώ και πολλά χρόνια).

Π*** Ε***** – 19 Ιουλίου 2026, 20:32**

Άρθρο 65. -Ψηφιακή τήρηση βιβλίων από Δικαστικούς Επιμελητές -

Η ψηφιακή τήρηση βιβλίων από Δικαστικούς Επιμελητές χωρίς την ταυτόχρονη νομοθέτηση προείσπραξης δεν έχει να προσφέρει τίποτα και σε κανέναν Το κόστος δημιουργίας κτλ ποιός θα το επιβαρυνθεί??? Ήδη σήμερα εμείς οι δικαστικοί επιμελητές χρυσοπληρώνουμε την πλατφόρμα portal.odde, κτλ χωρίς να γνωρίζουμε το κόστος κατασκευής και συντήρησης της, απλά μας ανακοινώνουν ένα ποσό που πρέπει να καταβάλλουμε, χωρίς μάλιστα να γνωρίζουμε το περιεχόμενο της σύμβασης ούτε να έχουμε το δικαίωμα να μας χορηγηθεί αντίγραφο της σύμβασης που έχουν συνάψει (Ο.Δ.Ε.Ε. και Σύλλογος) με την εταιρεία που έχει κατασκευάσει και συντηρεί την πλατφόρμα, όπως πρόσφατα σας έχει γνωστοποιηθεί κ Υπουργέ. Το ψηφιακό βιβλίο ΜΟΝΟ μαζί με προείσπραξη θα λύσει πολλά προβλήματα των δικαστικών επιμελητών κυρίως οικονομικά και ταυτόχρονα θα ωφεληθεί το κράτος (είσπραξη οφειλών φπα κτλ). Υποχρεωτική καταχώρηση και της ΩΡΑΣ τέλεσης της επίδοσης, πράξης .

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΚΚΑ – 20 Ιουλίου 2026, 02:33

Αναφορικά με την προσθήκη Κτηνιατρικών Ιατροδικαστικών πράξεων στις διάφορες έδρες των Ιατροδικαστικών Υπηρεσιών της χώρας (άρθρο 60), πρόκειται για μία εξαιρετική σκέψη, για ιστορικούς, αλλά και θεσμικούς - πρακτικούς λόγους:

1. Ιστορικά η Ιατρική ήταν μία. Αργότερα αποσχίστηκε στους δύο κλάδους της. Παραταύτα, μεγάλες φυσιολογικές της Ιατρικής του ανθρώπου αντιδρούσαν στην εξέλιξη αυτή. Από τον 19ο αι. ο αποκαλούμενος "πατέρας της Παθολογικής Ανατομικής" - ειδικότητας άμεσα σχετιζόμενης με το Ιατροδικαστικό έργο - Rudolph Virchow είχε δηλώσει ότι "δεν υφίστανται και δεν θα έπρεπε να υπάρχουν διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των δύο κλάδων της Ιατρικής, του ανθρώπου και των ζώων, διότι το αντικείμενο είναι, μεν, διαφορετικό, αλλά η γνώση που αποκτάται συνιστά την βάση της Ιατρικής καθολικά".
2. Δύο αιώνες μετά ο ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) έρχεται να επανενώσει τους δύο κλάδους, με το νέο πρίσμα "One Health, One Medicine": οι νόσοι των ζώων αφορούν και τον άνθρωπο και vice versa. Η Υγεία οφείλει να αντιμετωπιστεί πλέον ως καθολικό ζήτημα, που αφορά σε όλους τους ζώντες οργανισμούς, ανθρώπινους και μη.
3. Θεσμικά, δυστυχώς υπάρχει κενό στην χώρα μας, καθώς δεν υφίστανται Νόμιμα λειτουργούσες Ιατροδικαστικές Κλινικές σε καμία εκ των δύο Ακαδημαϊκών Κτηνιατρικών Σχολών της χώρας. Δεν υφίσταται ιδρυτικό ΦΕΚ της Ελληνικής Κυβερνήσεως σε καμία Ακαδημαϊκή Σχολή. Επιπροσθέτως, ούτε σε Ακαδημαϊκό επίπεδο τεκμαίρεται η λειτουργία τους. Ειδικότερα: η Ευρωπαϊκή Ένωση Ακαδημαϊκών Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων (EAEVE, The European Association of Establishments for Veterinary Education) είναι ο μοναδικός Παγκοσμίως αλλά και Πανευρωπαϊκά, διακρατικός, μη κυβερνητικός Φορέας Διαπίστευσης των Κτηνιατρικών Σχολών της Ευρώπης. Ελέγχει την ποιότητα και τα πρότυπα Εκπαίδευσης μέσα στις διάφορες Κτηνιατρικές Σχολές και το επίπεδο Διδασκαλίας σε αυτές. Σκοπός της η εναρμόνιση όλων των Σχολών, σε επίπεδο παροχής Ακαδημαϊκής Εκπαίδευσης, με τις ελάχιστες απαιτήσεις της Κοινοτικής Νομοθεσίας (Οδηγίες 2005/36/EU και 2013/55/EU), ώστε να επιτυγχάνεται αμοιβαία αναγνώριση σε όλα τα κράτη, των αποκτούμενων ικανοτήτων των πτυχιούχων των διαφόρων Σχολών Υγείας, συμπεριλαμβανομένων των κτηνιάτρων πτυχιούχων. Έτσι, σύμφωνα με την EAEVE, η Κτηνιατρική Σχολή της Καρδίτσας έλαβε την τελική απόφαση έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κτηνιατρικής Εκπαίδευσης, ECOVE (European Committee of Veterinary Education) μόλις το 2025, λόγω σοβαρότατων προβλημάτων στην λειτουργία των Κλινικών της (έχω προσωπική εμπειρία το έτος 2011 - 2012), υπεράριθμους ασκούμενους φοιτητές και ελλείψεις υποδομών. Συνεπώς, μέχρι τον Ιούνιο του 2025 είναι απορίας άξιοι τίνι τρόπω δηλώνει μέσω μελών του Ακαδημαϊκού της προσωπικού την λειτουργία Ιατροδικαστικής Κλινικής στις εγκαταστάσεις της. Η Κτηνιατρική Σχολή της Θεσσαλονίκης είναι διαπιστευμένη από την EAEVE, με τελική απόφαση της ECOVE τον Ιούνιο του 2022, πλην δεν διαθέτει, ούτε δηλώνει ότι διαθέτει Ιατροδικαστική Κλινική.
4. Θεσμικά, ο Κτηνιατρικός κλάδος είναι ο μοναδικός κλάδος Υγειονομικών χωρίς Κώδικα Δεοντολογίας, συνέπεια της μη σύστασης Νομικού προσώπου ως κλαδικού οργάνου, στο όνομα του υφιστάμενου Πανελληνίου Κτηνιατρικού Συλλόγου. Αυτό δημιουργεί πλήθος θεσμικών ζητημάτων στην παρουσία του κλάδου σε νευραλγικούς τομείς, όπως αυτός της Δικαιοσύνης, σε πλήρη διάσταση με τον Ιατρικό, Οδοντιατρικό και Νοσηλευτικό κλάδο. Ταυτόχρονα, απαιτεί την δημιουργία εναλλακτικών οδών, για διευκόλυνση της απονομής Δικαιοσύνης.
5. Οι ανάγκες της Ποινικής Δικονομίας, με τα διαρκώς αυξανόμενα περιστατικά κακοποιήσεων ζώων και την ύπαρξη του πρωτοποριακού Ν. 4830/2021 απαιτούν άμεσες και πρακτικές λύσεις, ώστε να απονεμηθεί Δικαιοσύνη, με γενικοπροληπτική και ειδικοπροληπτική σκοπιμότητα.

Όλα τα ως άνω μπορούν να επιτευχθούν, μέσω της προτεινόμενης πρόβλεψης του άρθρου 60, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. οι νεκροψίες και νεκροτομές και εν ζωή Ιατροδικαστικές εξετάσεις θα διενεργούνται από κτηνιάτρους αμιγώς. Το αντικείμενο εν προκειμένω της εξέτασης είναι ανατομικά διαφορετικό, οπότε απαιτούνται ειδικές ανά είδος ζώου ανατομικές και τεχνικές γνώσεις.
2. Θα εφαρμοστούν τα Εθνικά κριτήρια εξειδίκευσης του Εθνικού Πλαισίου προσόντων, όπου κάτοχος Διπλώματος MSc ή/και PhD στην Ιατροδικαστική των Ζώων θα μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται με ειδική σύμβαση για την διεξαγωγή νεκροψιών και νεκροτομών και ιατροδικαστικής εν ζωή εξέτασης, όπως το

προσωπικό των δύο Κτηνιατρικών Σχολών, το οποίο θα έχει επιλεγεί επίσης με τα ίδια κριτήρια.

3. Θα εφαρμοστούν και τα Ευρωπαϊκά και Διεθνή επαγγελματικά κριτήρια εξειδίκευσης, όπως ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κτηνιατρικών ειδικοτήτων (EBVS, European Board of Veterinary Specialization και την Αμερικανική Ένωση Κτηνιάτρων με τα κολλέγια της (AVMA American Veterinary Medical Association), ειδικά για την ειδικότητα της Ιατροδικαστικής. Τα ίδια κριτήρια θα εφαρμόζονται και στην επιλογή προσωπικού από τις δύο Κτηνιατρικές Σχολές της χώρας.

4. Θα εφαρμοστούν τα προβλεπόμενα Ευρωπαϊκά πρωτόκολλα κτηνιατρικής αντισηψίας και θα υπάρχει χωριστός νεκροθάλαμος και εξεταστικό τραπέζι για τα κτηνιατρικά περιστατικά.

5. Οι συμβάσεις εργασίας δεν θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα, ωστόσο ο Κτηνιατρικός κλάδος αποκτήσει Νομική οντότητα, Κώδικα Δεοντολογίας και θεσμική αναγνώριση επαγγελματικών ικανοτήτων.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΦΙΛΟΖΩΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ – 20 Ιουλίου 2026, 02:41

Η σχεδιαζόμενη ρύθμιση, με την οποία οι κτηνιατροδικαστικές πράξεις θα πραγματοποιούνται πλέον από ιατροδικαστές, δείχνει ανευθυνότητα και περιφρόνηση για τη Δικαιοσύνη, για τα ζώα, για την κτηνιατροδικαστική επιστήμη και για την επιστήμη γενικότερα, ως έννοια.

Το πρόβλημα ξεκινά από την εσφαλμένη άποψη (βλ. Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης) ότι δήθεν «η κτηνιατροδικαστική αποτελεί ειδικότερο κλάδο της ιατροδικαστικής επιστήμης».

Είναι ανίδεος ο Νομοθέτης; Δεν γνωρίζει ότι ιατροδικαστική και κτηνιατροδικαστική είναι επιστήμες ξεχωριστές που παγκοσμίως διδάσκονται σε διαφορετικές σχολές, στην ιατρική ή μία και στην κτηνιατρική ή άλλη, αποτελώντας ειδικότερους κλάδους της καθεμιάς αντιστοίχως;

Δυσκολευόμαστε να πιστέψουμε ότι πρόκειται για αγραμματοσύνη των στελεχών των αρμόδιων Υπουργείων.

Υποθέτουμε ότι η διάταξη δεν προέρχεται από τα στελέχη αυτά, αλλά από το κοντινό περιβάλλον του Πρωθυπουργού, δηλαδή τα ίδια άτομα που από το Ν. 4830/2021 και έπειτα, ελέγχουν μονοπωλιακά τη διαμόρφωση πολιτικής και το επικοινωνιακό αφήγημα στα θέματα που αφορούν τα ζώα.

Τα ήδη αναρτημένα σχόλια ιατροδικαστών και κτηνιάτρων φανερώνουν κατηγορηματική και τεκμηριωμένη αντίθεση, οργή και αποκαλύπτουν τα ανυπέρβλητα εμπόδια στην εφαρμογή της διάταξης. Οι κτηνιατροδικαστικές πράξεις θα διενεργούνται από τις ιατροδικαστικές υπηρεσίες υπό τις ακόλουθες συνθήκες:

- Καμία γνώση κτηνιατρικής: οι ιατροδικαστές έχουν σπουδάσει ιατρική.
- Καμία ειδική επιστημονική γνώση για την ανατομία, τη φυσιολογία και την ηθολογία των ζώων, για τα βιολογικά, οργανικά, τοξικολογικά και διατροφικά δεδομένα που είναι όλα κρίσιμα για τη συναγωγή κτηνιατροδικαστικών συμπερασμάτων.
- Καμία σχετική εμπειρία νεκροψίας ζώων ή κτηνιατροδικαστικής εξέτασης ζώντων ζώων.
- Έλλειψη υποδομών, την οποία και ο ίδιος ο νομοθέτης ομολογεί. Σε ποιες αίθουσες και εργαστήρια, με ποια εργαλεία, όργανα και μηχανήματα και σε ποιες συνθήκες βιοασφάλειας, συντήρησης και αποστείρωσης θα διενεργούνται νεκροψίες, λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα παραγωγικό ζώο, για παράδειγμα μία αγελάδα, ζυγίζει πάνω από μισό τόνο; Οι εν γένει κτηνιατροδικαστικές πράξεις θα εκτελούνται παράλληλα και στον ίδιο χώρο με τις αυτοψίες σορών και ιατροδικαστικές πράξεις σε ανθρώπους;
- Υπηρεσιακή υποστελέχωση, ομολογημένη σε άλλα σχόλια και γνωστή από δημοσιεύματα, που θα έχει και αυτή ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται οι κτηνιατροδικαστικές πράξεις ως πάρεργο.

Η κτηνιατροδικαστική (animal forensics) είναι κρίσιμη για την αντιμετώπιση της κακοποίησης ζώων, του παράνομου εμπορίου άγριας ζωής και για την ταυτοποίηση και δίωξη των δραστών βίαιων εγκλημάτων σε βάρος των ζώων. Η ανάλυση τοξικολογικών δεδομένων, βιολογικού υλικού, τραυμάτων και ευρημάτων πρέπει να γίνεται μόνον από ειδικούς επιστήμονες για να μπορεί να παρέχει αδιάσειστες αποδείξεις.

Ταυτόχρονα, οι ιατροδικαστές επέλεξαν να σπουδάσουν Ιατρική και όχι Κτηνιατρική. Αυτό και μόνο, συνεπάγεται όχι μόνο έλλειψη γνώσης αλλά και μειωμένο ενδιαφέρον για την κτηνιατροδικαστική και για όλα τα παραπάνω. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί το αντίθετο ή να επιβάλει σε οποιονδήποτε επιστήμονα να αλλάξει επιστημονικό πεδίο και ενδιαφέροντα.

Σε κάθε περίπτωση, ειδικά στα εγκλήματα σε βάρος των ζώων, η πρόβλεψη να αναλαμβάνουν τις σχετικές

κτηνιατροδικαστικές πράξεις, υπηρεσίες που λειτουργούν στην ίδια «χωρική περιφέρεια», εμποδίζει την απόδοση δικαιοσύνης, λόγω της ομερτά που επικρατεί στις μικρές κοινωνίες. Η πλειοψηφία των υποθέσεων στις οποίες αποδόθηκε δικαιοσύνη έγινε χάρη στην εμπλοκή ειδικών που δεν είχαν σχέση με την περιοχή τέλεσης των εγκλημάτων.

Η προτεινόμενη ρύθμιση πρέπει να αποσυρθεί.

Ειρήνη Μολφέση

Πρόεδρος Πανελλήνιας Φιλοζωικής Ομοσπονδίας

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΠΟΥΜΠΑ – 20 Ιουλίου 2026, 07:28

Σχετικά με το Άρθρο 59 (εργαστηριακές εξετάσεις σε ιδιωτικά εργαστήρια) και ειδικότερα για τις τοξικολογικές εξετάσεις: Μέχρι σήμερα οι (ιατρο)δικαστικές τοξικολογικές εξετάσεις σε βιολογικά υλικά διενεργούνται στα αρμόδια κρατικά εργαστήρια (τα πανεπιστημιακά εργαστήρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, στα εργαστήρια της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, και στα εγκληματολογικά της ελληνικής αστυνομίας). Οι διενεργούντες είναι (δικαστικοί) τοξικολόγοι (επιστήμονες χημικοί, βιοχημικοί, φαρμακοποιοί κλπ) είτε μέλη ΔΕΠ με αντικείμενο την Δικαστική Τοξικολογία είτε διορισθέντες μετά από προκηρύξεις του ΑΣΕΠ πληρώντας τα απαιτούμενα κριτήρια πρόσληψης. Η εφαρμοζόμενη διαδικασία διενέργειας των τοξικολογικών εξετάσεων διασφαλίζει την απαιτούμενη εγκυρότητα και αξιοπιστία τους (δυνατότητα βελτιώσεων πάντα υπάρχει).

Η ανάθεση τοξικολογικών πράξεων σε ιδιωτικά εργαστήρια – δεδομένης της σπουδαιότητας των αποτελεσμάτων τους – εγείρει σοβαρά θέματα διασφάλισης και τήρησης της εγκυρότητας και αξιοπιστίας της διαδικασίας, και επιπλέον, μπορεί να οδηγήσει σε άκριτη εκτέλεση τους από επιστήμονες αμφιβόλου επάρκειας και εκπαίδευσης. Επισημαίνεται ότι οι (δικαστικές) ιστολογικές παθολογοανατομικές εξετάσεις διενεργούνται από ειδικευμένους ιατρούς, τους παθολογοανατομους, ενώ δεν έχουν καθοριστεί στην χώρα μας κριτήρια που θα πρέπει να πληροί ο Δικαστικός Τοξικολόγος (μόνο για την επιλογή και πρόσληψη μελών ΔΕΠ με το αντίστοιχο αντικείμενο τίθενται απαιτούμενα κριτήρια). Αν παραμείνει η διατύπωση του άρθρου ως έχει, θα ανοίξει παράθυρο καταχρηστικής χρήσης του όρου και των δικαιωμάτων που το συνοδεύει στη διενέργεια τοξικολογικών εξετάσεων, χωρίς να υπάρχουν ή να έχουν προβλεφθεί δικλείδες ασφαλείας για την εξασφάλιση της επιστημονικής επάρκειας των διενεργούντων επιστημόνων (και αυτό ισχύει συμπληρωματικά με ότι μπορεί να γραφεί γενικά για την αξιοπιστία των ιδιωτικών εργαστηρίων-επιχειρήσεων). Τέλος, επισημαίνεται ότι οι τοξικολογικές εξετάσεις αφορούν και την αναζήτηση ελεγχόμενων/ναρκωτικών ουσιών σε βιολογικά υλικά που εκ του νόμου έχει ανατεθεί μόνο στα αρμόδια εργαστήρια του κράτους.

Προτείνεται στο Άρθρο 60 να γίνει ειδική αναφορά στις κτηνιατροδικαστικές τοξικολογικές εξετάσεις. Επίσης, και δεδομένου, ότι η δηλητηρίαση της άγριας πανίδας (θέμα που απασχολεί τον ΟΦΥΠΕΚΑ και άλλους δημόσιους φορείς) αποτελεί κακουργηματική πράξη θα πρέπει να προβλεφθεί διάταξη για τις τοξικολογικές εξετάσεις σε βιολογικά υλικά δηλητηριασμένων άγριων ζώων.

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ – 20 Ιουλίου 2026, 08:52

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

▣ Άρθρα 66- 72

Με τα προτεινόμενα άρθρα τροποποιούνται διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων (Ν. 4798/2021) που αφορούν τους δικαστικούς υπαλλήλους του κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων. Η ΟΔΥΕ είχε αντιταχθεί στη δημιουργία του ειδικού αυτού κλάδου, όπως και του κλάδου ΠΕ Τεκμηρίωσης και Επικουρίας Δικαστικού Έργου.

Φαίνεται η επιλεκτική ευαισθησία για κάλυψη θέσεων με προνομιακή μεταχείριση και παράκαμψη περίπλοκων, χρονοβόρων και κοπιαστικών διαδικασιών για τους υποψηφίους αυτού, ενώ δεν λαμβάνεται αντίστοιχη των αναγκών μέριμνα για την απλοποίηση της διαδικασίας πρόσληψης στον κλάδο των δικαστικών γραμματέων μέσω της ΕσΔΙ, κατά την οποία οι νεοδιοριστοί ταλαιπωρούνται ποικιλοτρόπως με συνεχείς απαιτητικές εξετάσεις. Πολλοί νέοι συνάδελφοί μας καλούνται με πενιχρό μισθό και υπέρογκα έξοδα διαβίωσης να ζήσουν μακριά από τον τόπο τους.

Οι δυσκολίες που βιώνουν σε αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο και η καθυστέρηση στη σύγκληση του Υπηρεσιακού

Συμβουλίου που έπρεπε ήδη να έχει αποφασίσει επί των αιτημάτων μεταθέσεων, οδηγούν αρκετούς στη σκέψη της παραίτησης. Απαιτούνται ριζικές αλλαγές στον τρόπο πρόσληψης και κατάρτισης μέσω της ΕσΔΙ, με βασικό αίτημα την αποσύνδεση της διαδικασίας πρόσληψης από την εκπαίδευση, αλλά και την άρση αποκλεισμών γεωγραφικών, οικονομικών και κοινωνικών. Έχουμε επίσης κατ' επανάληψη τονίσει ότι τα δικαστήρια έχουν ανάγκη όχι μόνο από διορισμούς Γραμματέων, αλλά από κάλυψη των θέσεων σε όλες τις ειδικότητες και κυρίως σε Επιμελητές Δικαστηρίων και Πληροφορικούς. Μπροστά σε αυτές τις τεράστιες ελλείψεις, το νομοσχέδιο προκλητικά ασχολείται με έναν κλάδο αμφιβόλου χρησιμότητας. Πρόκειται για μια πολιτική επιλογή που αδιαφορεί για τον πυρήνα των προβλημάτων στον χώρο των δικαστηρίων και δείχνει ότι η κυβέρνηση περί άλλων τυρβάζει.

- Στο Άρθρο 68 προβλέπεται η σύνθεση της επιτροπής που διεξάγει τον εισαγωγικό διαγωνισμό για την πλήρωση των θέσεων του κλάδου. Στην επιτροπή μετέχει και δικαστικός υπάλληλος ως Γραμματέας δίχως να ορίζεται η διαδικασία για την επιλογή του. Το ίδιο πρόβλημα ανυπαρξίας κριτηρίων και κινδύνου αυθαίρετων επιλογών, χωρίς διαφάνεια και κανόνες, εντοπίζεται και στη διαδικασία με την οποία ορίζονται δικαστικοί υπάλληλοι ως Γραμματείς και Επιτηρητές κατά το στάδιο του διαγωνισμού για την εισαγωγή εκπαιδευόμενων δικαστικών υπαλλήλων στην ΕΣΔΙ.

- Στο Άρθρο 69 προτείνεται η κατάργηση των γραπτών εξετάσεων για την πρόσληψη των δικαστικών υπαλλήλων του κλάδου και η αντικατάσταση από δομημένη συνέντευξη κατά το πρότυπο του ν. 5078/2023. Είναι κάτι περισσότερο από προφανές ότι αυτή η διαδικασία πρόσληψης δεν εξασφαλίζει το αδιάβλητο της διαδικασίας, ούτε την αξιοκρατία και τη διαφάνεια.

- Στο Άρθρο 71 προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για την άσκηση ιδιωτικού έργου από τους δικαστικούς υπαλλήλους του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων. Άλλη μια προνομιακή πρόβλεψη, σε αντίθεση με τους λοιπούς δικαστικούς υπαλλήλους που πολλοί λόγω της οικονομικής στενότητας αναγκάζονται να έχουν δεύτερη απασχόληση και συναντούν πολλές αγκυλώσεις στην έγκριση της άσκησης αυτής. Είναι γεγονός ότι η απαιτούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπηρεσιακού Συμβουλίου που προβλέπεται για το σύνολο των δικαστικών υπαλλήλων, σε αρκετές περιπτώσεις (όπως το εκπαιδευτικό ή καλλιτεχνικό έργο) θέτει προϋποθέσεις ουσιαστικές και χρονικές που είναι αδύνατο να ικανοποιηθούν και οδηγούν το αίτημα σε απόρριψη ή πρακτική ματαίωση. Η ΟΔΥΕ έχει καταθέσει πρόταση για τη συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος.

Η αιτιολόγηση της ρύθμισης για την παράλληλη άσκηση ιδιωτικού έργου στον ειδικό αυτό κλάδο δεν προσιδιάζει σε δικαστικούς υπαλλήλους αλλά σε «ελεύθερους επαγγελματίες», οι οποίοι ταυτόχρονα με μια άλλη πρωτεύουσα επαγγελματική ενασχόληση θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και στα Δικαστήρια: «Η αξιολογούμενη ρύθμιση αποσκοπεί στην αποτελεσματική στελέχωση του κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων λαμβάνοντας υπόψιν το γεγονός ότι οι ικανότεροι υποψήφιοι ασκούν ήδη ιδιωτικό έργο, ως δημοσιογράφοι ή υπεύθυνοι δημοσίων σχέσεων». Αμφισβητούμε πόσο αναγκαίο είναι να στελεχωθεί ο συγκεκριμένος κλάδος και το γιατί χρήζει ειδικής ευνοϊκής μεταχείρισης, σε αντιδιαστολή με το σύνολο των δικαστικών υπαλλήλων που κρατούν όρθιες τις δικαστικές υπηρεσίες.

▣ Άρθρο 74

Τροποποιεί το άρ. 51 του Ν. 4871/2021 με τρόπο που καταδεικνύει την ιδιαίτερη και επιλεκτική ευαισθησία του νομοθέτη ως προς την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της ΕσΔΙ. Όλο το άρθρο διαπνέεται από την αρχή της ευελιξίας και ειδικών όρων εργασίας, αφού συνεχίζει τις τροποποιήσεις με στόχο τη διαμόρφωση μιας δικαστικής υπηρεσίας πολυτελείας για λίγους και εκλεκτούς.

Ως γενική παρατήρηση, είναι φανερό ότι υπάρχει επιλεκτική πολιτική βούληση και ταχύτατα νομοθετικά αντανakλαστικά, προκειμένου το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο να γίνει δυσανάλογα ελαστικό και ευνοϊκό για μικρή μερίδα υπαλλήλων, τόσο στον κλάδο Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων όσο και στη λειτουργία της ΕσΔΙ, αφού πρόκειται για πολύ πρόσφατα νομοθετήματα, στα οποία οι τροποποιήσεις διαδέχονται η μία την άλλη.

Χαρακτηριστικά σημεία φωτογραφικών διατάξεων: το εδάφιο που αφορά την πρόσληψη οδηγού «Επιπροσθέτως συστήνεται μία (1) θέση ΔΕ Οδηγού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, στην οποία η πρόσληψη γίνεται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή χωρίς οποιαδήποτε διαδικασία και ο οποίος αποχωρεί

αυτοδικαίως ταυτόχρονα με την αποχώρηση, για οποιονδήποτε λόγο, του οργάνου που τον προσέλαβε, χωρίς άλλη διαδικασία» και η απεριόριστη ευχέρεια του ΔΣ με γνώμη Διευθυντή στη σύσταση και αναπροσαρμογή των οργανικών μονάδων της Σχολής.

Πότε το Υπουργείο θα ασχοληθεί με αυτούς που τραβούν το κουπί καθημερινά στο δικαστικό σύστημα; Με αυτούς που φορτώθηκαν την επιλεκτική επιτάχυνση, αλλότρια καθήκοντα και χειρισμό αλληπάλληλων αναπροσαρμογών και νέων ψηφιακών εργαλείων; Πότε οι δικαστικοί υπάλληλοι θα τύχουν επιτέλους της προσοχής του νομοθέτη και του κράτους ως προς τις υπηρεσιακές τους ανάγκες και τη μισθολογική αναγνώριση των ιδιαίτερα απαιτητικών συνθηκών εργασίας τους;

Ενότητα 6 – ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ – ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (Άρθρα 75-90)

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ – ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (Άρθρα 75-90)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Άρθρο 75

Προστασία ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης – Προσθήκη περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024

Στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024 (Α΄ 48), περί αντικειμένου, προστίθεται περ. ζ) ως εξής:

«ζ) Η προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μέσω της θέσπισης ελαχίστου ορίου ηλικίας πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.».

Άρθρο 76

Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης – Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 5099/2024

Στον ν. 5099/2024 (Α΄ 48) προστίθεται άρθρο 4Α ως εξής:

- «Άρθρο 4Α

Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης

1. Απαγορεύεται η πρόσβαση σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης που παρέχονται από επιγραμμικές πλατφόρμες σε ανηλίκους που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος της

ηλικίας τους.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος, η 1η Ιανουαρίου θεωρείται ως ημερομηνία γέννησης όλων όσοι γεννήθηκαν εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους.».

Άρθρο 77

Ορισμός αρμόδιων αρχών – Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024

Στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024 (Α' 48), περί ορισμού αρμόδιων αρχών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η υφιστάμενη μόνη παράγραφος αριθμείται ως παρ. 1, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 5

Ορισμός αρμόδιων αρχών

1. Ως αρμόδιες αρχές για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των κάτωθι αναφερόμενων διατάξεων της Πράξης, ορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 49 αυτής, οι εξής:

α) Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο είναι αρμόδιο για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των περ. α), β) και γ) της παρ. 1 και της παρ. 2 του άρθρου 26 και της παρ. 1 του άρθρου 28 της Πράξης.

β) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία είναι αρμόδια για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή της περ. δ) της παρ. 1, της παρ. 3 του άρθρου 26 και του άρθρου 28 της Πράξης.

2. Οι αρμόδιες αρχές της παρ. 1 είναι αρμόδιες για την εποπτεία της εφαρμογής του άρθρου 4Α και διαθέτουν τις εξουσίες της παρ. 2 του άρθρου 11.».

Άρθρο 78

Ενίσχυση προστασίας ανήλικων καταναλωτών – Αναμόρφωση σύνθεσης Επιτροπής Προστασίας Ψυχικής Υγείας των Ανήλικων Καταναλωτών – Τροποποίηση άρθρου 7α ν. 2251/1994

Στο άρθρο 7α του ν. 2251/1994 (Α' 191), περί ειδικών διατάξεων για την προστασία των ανήλικων καταναλωτών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στον τίτλο, μετά τη λέξη «προστασία», προστίθενται οι λέξεις «της ψυχικής υγείας», β) στην παρ. 6, βα) στο πρώτο εδάφιο, μετά τις λέξεις «Επιτροπή Προστασίας», προστίθενται οι λέξεις «Ψυχικής Υγείας των», ββ) στο δεύτερο εδάφιο, μετά τις λέξεις «Η Επιτροπή αυτή», προστίθενται οι λέξεις «η οποία συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου», βγ) στην περ. β), οι λέξεις «του Συνηγόρου του Καταναλωτή» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της Ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου της Αγοράς και Προστασίας του Καταναλωτή», βδ) στην περ. δ), η λέξη «παιδοψυχολογίας» αντικαθίσταται από τις λέξεις «ψυχιατρικής και ψυχολογίας του παιδιού και του εφήβου», βε) η περ. ε) αντικαθίσταται, βστ) προστίθενται περ. ι) και ια), βζ) προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο, βη) στο τελευταίο εδάφιο, οι λέξεις «του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου», γ) στην παρ. 7, οι λέξεις «της παρ. 5» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της παρ. 6» και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, το άρθρο 7α διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 7α

Ειδικές διατάξεις για την προστασία της ψυχικής υγείας των ανήλικων καταναλωτών

1. Οι προμηθευτές δεν διαθέτουν στην αγορά προϊόντα, τα οποία λόγω της μορφής, εικόνας και χρήσης, για την οποία προορίζονται ή του τρόπου διάθεσής και προβολής τους:

α) ενέχουν κινδύνους για την ομαλή ψυχική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανήλικων καταναλωτών,

β) εκθέτουν τους ανήλικους καταναλωτές σε κίνδυνο σεξουαλικής θυματοποίησης ή εκμετάλλευσης.

2. Οι προμηθευτές δεν προβάλλουν προϊόντα που απευθύνονται σε ανήλικους καταναλωτές με τρόπο που στρεβλώνει την εικόνα της παιδικής ηλικίας, ιδίως μέσω της χρήσης προωθητικών ενεργειών που περιέχουν μηνύματα με σεξουαλικό περιεχόμενο ή σεξουαλικά υπονοούμενα.

3. Προϊόντα που παραβιάζουν τις απαγορεύσεις των παρ. 1 και 2 θεωρούνται ιδίως τα προϊόντα που άμεσα ή έμμεσα:

α) προκαλούν φόβο ή ανασφάλεια στους ανήλικους,

β) παροτρύνουν σε παράνομη ή επιθετική συμπεριφορά ή χρήση βίας,

γ) παροτρύνουν σε συμπεριφορές καταστροφής του περιβάλλοντος,

δ) παροτρύνουν σε συμπεριφορές κακοποίησης ζώων,

ε) καλλιεργούν διακρίσεις λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, ιθαγένειας, αναπηρίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού,

στ) εγείρουν, άμεσα ή έμμεσα, πρόωρα, τον ερωτισμό μέσω λεκτικών ή εικονικών αναπαραστάσεων με σεξουαλικά μηνύματα που δεν συνάδουν με την εικόνα της παιδικής ηλικίας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής,

ζ) αναπαράγουν στερεότυπα που θίγουν την ισότητα των δύο φύλων,

η) παροτρύνουν σε πράξεις που δεν συνάδουν με ευρέως καθιερωμένα ηθικά πρότυπα και αξίες,

θ) παροτρύνουν τους ανήλικους στη συμμετοχή σε τυχερά παίγνια ή προσομοιώνουν τυχερά παίγνια δημιουργώντας κίνδυνο εθισμού,

ι) παροτρύνουν σε χρήση ψυχοδραστικών ουσιών και εν γένει προϊόντων που μπορεί να προκαλέσουν μεταβολές συμπεριφοράς,

ια) μπορεί να εκθέτουν τους ανήλικους σε κίνδυνο σεξουαλικής θυματοποίησης ή εκμετάλλευσης.

4. Επιχειρήσεις που διαθέτουν, δωρεάν ή έναντι αμοιβής, τη χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών και λοιπών ψηφιακών εφαρμογών σε ανήλικους καταναλωτές λειτουργούν σύμφωνα με τον Κανονισμό Προστασίας Ανήλικων Καταναλωτών, με τον οποίο καθορίζονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης και παραμονής των ανήλικων καταναλωτών στους φυσικούς ή ψηφιακούς χώρους χρήσης των ηλεκτρονικών παιχνιδιών και των λοιπών ψηφιακών εφαρμογών. Με τον Κανονισμό Προστασίας Ανήλικων Καταναλωτών προβλέπονται οι διοικητικές κυρώσεις για την παράβασή του και καθορίζονται τα όργανα διενέργειας ελέγχων και επιβολής των ως άνω κυρώσεων.

5. Για την εφαρμογή του παρόντος, ως προμηθευτής λογίζεται και ο παραγωγός καταναλωτικού προϊόντος,

κατά την παρ. 2 του άρθρου 6, ο αντιπρόσωπός του, ο εισαγωγέας καταναλωτικού προϊόντος σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο διανομέας του και κάθε επαγγελματίας, ο οποίος συμμετέχει στην αλυσίδα εφοδιασμού της αγοράς καταναλωτικού προϊόντος και μπορεί να επηρεάσει τα χαρακτηριστικά της ασφάλειάς του.

6. Στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης συνιστάται Επιτροπή Προστασίας Ψυχικής Υγείας των Ανήλικων Καταναλωτών, η οποία αποτελεί συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου για θέματα εφαρμογής του παρόντος.

Η Επιτροπή αυτή, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου, αποτελείται από τα κάτωθι μέλη και τα ισάριθμα αναπληρωματικά τους:

α) έναν (1) εκπρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη, ως Πρόεδρο,

β) έναν (1) εκπρόσωπο της Ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου της Αγοράς και Προστασίας του Καταναλωτή,

γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού,

δ) ένα (1) μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού ή Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος με εξειδικευμένες γνώσεις σε θέματα ψυχιατρικής και ψυχολογίας του παιδιού και του εφήβου ή κοινωνιολογίας,

ε) έναν (1) εκπρόσωπο που προέρχεται από τις ενώσεις καταναλωτών που είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο Ενώσεων Καταναλωτών του άρθρου 10γ, για τον ορισμό του οποίου οι ενώσεις καταναλωτών αποστέλλουν, εντός της τασσόμενης προθεσμίας, τις προτάσεις τους και ο οποίος επιλέγεται κατόπιν δημόσιας κλήρωσης που πραγματοποιείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου,

στ) έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος,

ζ) έναν (1) εκπρόσωπο του Συνδέσμου Ελλήνων Βιοτεχνών Παιδικών Παιχνιδιών και Αμαξών,

η) έναν (1) εκπρόσωπο της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας,

θ) έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου,

ι) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας,

ια) έναν (1) εκπρόσωπο του Εθνικού Οργανισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (Ε.Ο.Π.Α.Ε.).

Τα μέλη της Επιτροπής προτείνονται, με τους αναπληρωτές τους, από το αρμόδιο όργανο των οικείων φορέων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς σχετικής πρόσκλησης του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου.

Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής, με τους αναπληρωτές τους, καθώς και ο γραμματέας αυτής ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου, με θητεία δύο (2) ετών.

7. Η Επιτροπή της παρ. 6 κατά τη διάρκεια των εργασιών της και εφόσον αυτό κρίνεται σκόπιμο ανάλογα με την υπό εξέταση καταγγελία, ζητά τη συνδρομή ή τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις της άλλων φορέων ή οργανισμών, των οποίων οι αρμοδιότητες είναι συναφείς με την υπό εξέταση υπόθεση.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Άρθρο 79

Επιτάχυνση πειθαρχικής διαδικασίας μέσω αλλαγής του τρόπου κατανομής των πειθαρχικών υποθέσεων στα κλιμάκια – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 119B Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.

Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 119B του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), περί λειτουργίας των Κλιμακίων του Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανθρώπινου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα – εξουσιοδοτικής διάταξης, καταργείται και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Με απόφαση του Συντονιστή συγκροτούνται τα Κλιμάκια του Πειθαρχικού Συμβουλίου, ως εξής:

α) τα Τριμελή Κλιμάκια, τα οποία αποτελούνται από έναν (1) Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, έναν (1) Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.) και έναν (1) Δικαστικό Πληρεξούσιο του Ν.Σ.Κ. με ισάριθμους ομοιόβαθμους αναπληρωτές τους,

β) τα Πενταμελή Κλιμάκια, τα οποία αποτελούνται από έναν (1) Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, δύο (2) Παρέδρους του Ν.Σ.Κ. και δύο (2) Δικαστικούς Πληρεξουσίου του Ν.Σ.Κ. με ισάριθμους ομοιόβαθμους αναπληρωτές τους και γ) το Ειδικό Πενταμελές Κλιμάκιο, το οποίο αποτελείται από τον Συντονιστή, δύο (2) Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, με ισάριθμους ομοιόβαθμους αναπληρωτές τους, έναν (1) Πάρεδρο του Ν.Σ.Κ. και έναν (1) Δικαστικό Πληρεξούσιο του Ν.Σ.Κ., με ισάριθμους ομοιόβαθμους αναπληρωτές τους. Στα Κλιμάκια προεδρεύει ο ανώτερος κατά βαθμό λειτουργός.».

Άρθρο 80

Κατανομή πειθαρχικών υποθέσεων στα κλιμάκια με βάση τη σειρά εισαγωγής – Ενιαία κρίση επί συναφών υποθέσεων – Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 119Δ Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.

Στο πρώτο εδάφιο της περ. β) της παρ. 3 του άρθρου 119Δ του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), περί αρμοδιοτήτων του Συντονιστή του Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα, προστίθενται οι λέξεις «με βάση τη σειρά εισαγωγής τους σ' αυτό, ενώ συναφείς υποθέσεις ή υποθέσεις για τις οποίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 121, με σκοπό την ενιαία κρίση τους, κατανέμονται στο ίδιο Κλιμάκιο, στο οποίο ανατέθηκε η πρώτη από αυτές» και η περ. β) διαμορφώνεται ως εξής:

«β) κατανέμει τις πειθαρχικές υποθέσεις στα επιμέρους αρμόδια Κλιμάκια του Πειθαρχικού Συμβουλίου με βάση τη σειρά εισαγωγής τους σ' αυτό, ενώ συναφείς υποθέσεις ή υποθέσεις για τις οποίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 121, με σκοπό την ενιαία κρίση τους, κατανέμονται στο ίδιο Κλιμάκιο, στο οποίο ανατέθηκε η πρώτη από αυτές. Αν διαπιστωθεί αναρμοδιότητα του Κλιμακίου του Πειθαρχικού Συμβουλίου, στο οποίο κατανεμήθηκε αρχικά η υπόθεση, αναπέμπεται με απόφαση του Κλιμακίου στον Συντονιστή για την εκ νέου κατανομή της. Συγκρούσεις αρμοδιότητας μεταξύ περισσότερων Κλιμακίων του Πειθαρχικού Συμβουλίου για την κρίση του ίδιου παραπτώματος αίρονται από τον Συντονιστή.».

Άρθρο 81

Πλασματική κοινοποίηση – Τροποποίηση άρθρου 138 Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.

Στο άρθρο 138 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), περί κοινοποιήσεων στον διωκόμενο, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, προστίθενται οι λέξεις «που σχετίζονται με την πειθαρχική διαδικασία», β) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις

«και ο διωκόμενος ενημερώνεται άμεσα στα» αντικαθίστανται από τις λέξεις «με βάση τα», γ) στο τρίτο εδάφιο, γα) η λέξη «επίδοση» αντικαθίσταται από τις λέξεις «ηλεκτρονική επίδοση του δεύτερου εδαφίου», γβ) η λέξη και ο αριθμός «δέκα (10)» αντικαθίστανται από τη λέξη και τον αριθμό «πέντε (5)» και το άρθρο 138 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 138

Κοινοποιήσεις στον διωκόμενο

Η κλήση σε απολογία, το παραπεμπτήριο έγγραφο και κάθε πρόσκληση ή ειδοποίηση ή απόφαση που σχετίζονται με την πειθαρχική διαδικασία επιδίδονται στον διωκόμενο. Η επίδοση διενεργείται: α) είτε ηλεκτρονικά, στη θυρίδα πολίτη στο Gov.gr, στην οποία έχει πρόσβαση και μέσω Gov.gr Wallet με βάση τα στοιχεία επικοινωνίας που έχει δηλώσει στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕπ) και με σχετική ειδοποίηση (push notification) στο Gov.gr Wallet, β) είτε με την αποστολή τους μέσω του ηλεκτρονικού υπηρεσιακού ταχυδρομείου στην υπηρεσιακή ηλεκτρονική διεύθυνση του διωκόμενου, εφόσον διαθέτει, και, σε κάθε περίπτωση, και στην προσωπική ηλεκτρονική του διεύθυνση, την οποία δηλώνει υποχρεωτικά στην υπηρεσία του. Η ηλεκτρονική επίδοση του δεύτερου εδαφίου θεωρείται συντελεσμένη με το πέρας πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την ανάρτηση του εγγράφου στη θυρίδα ή την αποστολή του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εκτός εάν ο διωκόμενος αποδείξει τη συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας που δεν επέτρεψαν την πρόσβαση στο περιεχόμενο του εγγράφου ή εφόσον αυτή η αδυναμία οφείλεται σε λόγους που αφορούν στον φορέα του δημόσιου τομέα. Αν η επίδοση δεν καθίσταται με τους παραπάνω τρόπους εφικτή, τότε διενεργείται με δικαστικό επιμελητή ή άλλο δημόσιο όργανο στην υπηρεσία του διωκόμενου ή στην κατοικία που έχει δηλώσει στην υπηρεσία του, στον ίδιο προσωπικά ή σε πρόσωπο, με το οποίο συνοικεί. Σε περίπτωση άρνησης παραλαβής, αυτός που διενεργεί την επίδοση συντάσσει πράξη, στην οποία βεβαιώνεται η άρνηση. Για την επίδοση αυτή συντάσσεται αποδεικτικό.».

Άρθρο 82

Ανάθεση εκκρεμών υποθέσεων στα κλιμάκια του άρθρου 119Α του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. – Προσθήκη παρ. 1Α στο άρθρο 66 του ν. 5225/2025

Στο άρθρο 66 του ν. 5225/2025 (Α' 152), περί μεταβατικών διατάξεων, προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Οι πειθαρχικές υποθέσεις που έχουν ανατεθεί στα Κλιμάκια του Πειθαρχικού Συμβουλίου της παρ. 1 έως και την 30ή.6.2026, οπότε και λήγει η θητεία των μελών τους, χωρίς να έχουν περατωθεί με οριστική απόφαση, ανακατανέμονται από 1ης.7.2026 στα Κλιμάκια του Πειθαρχικού Συμβουλίου του άρθρου 119Α του Κώδικα Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., κατά τη σειρά με την οποία έχουν εισαχθεί στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 83

Επιτροπή Αξιολόγησης Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας – Τροποποίηση παρ. 4 και περ. (α) παρ. 6 άρθρου 64 ν. 4622/2019

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 64 του ν. 4622/2019 (Α' 133), περί Επιτροπής Αξιολόγησης Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας, η λέξη και ο αριθμός «δώδεκα (12)» αντικαθίστανται από τη λέξη και τον αριθμό «δεκατρία (13)» και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Η Επιτροπή αποτελείται από Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο, καθώς και δεκατρία (13) τακτικά μέλη, τα οποία είναι επιστήμονες εγνωσμένου κύρους και απολαμβάνουν ιδιαίτερης αναγνώρισης από την επιστημονική και επαγγελματική κοινότητα. Η Επιτροπή δύναται να λειτουργεί και σε δύο (2) Τμήματα.».

2. Στην περ. (α) της παρ. 6 του άρθρου 64 του ν. 4622/2019, η λέξη και ο αριθμός «τρεις (3)» αντικαθίστανται από τη λέξη και τον αριθμό «τέσσερις (4)» και η περ. (α) διαμορφώνεται ως εξής:

«(α) τέσσερις (4) νομικοί επιστήμονες και δύο (2) οικονομολόγοι επιλέγονται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο αντιστοίχως,».

Άρθρο 84

Μίσθωση ακινήτου λόγω επέκτασης εγκατάστασης στεγαζόμενης δημόσιας υπηρεσίας

και δυνατότητα ανανέωσης μίσθωσης – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 3 ν. 3130/2003

Στην παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3130/2003 (Α' 76), περί τρόπων διενέργειας μισθώσεων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην περ. ε), αα) στο πρώτο εδάφιο, i) μετά τις λέξεις «μη μισθωμένους», προστίθενται οι λέξεις «ή μη παραχωρηθέντες χώρους», ii) μετά τις λέξεις «ήδη μισθωμένου», προστίθενται οι λέξεις «ή παραχωρηθέντος», αβ) στο δεύτερο εδάφιο, μετά τις λέξεις «κύρια μίσθωση», προστίθενται οι λέξεις «ή παραχώρηση και, σε κάθε περίπτωση, δεν δύναται να υπερβαίνει τα δώδεκα (12) έτη», β) στην περ. η), βα) οι λέξεις «Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και του Επόπτη Νομιμότητας Ο.Τ.Α.», ββ) η λέξη «χρόνων» αντικαθίσταται από τη λέξη «ετών», γ) προστίθεται περ. θ) και, μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις, η παρ. 2 διαμορφώνεται εξής:

«2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η μίσθωση ακινήτων χωρίς δημοπρασία, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνωμοδότηση της Επιτροπής Στέγασης, εφόσον:

α) συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη. Η μίσθωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των δώδεκα (12) μηνών με δυνατότητα παράτασης μέχρι ίσο χρονικό διάστημα, ή

β) το προς μίσθωση ακίνητο είναι ιδιοκτησίας νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού, δημόσιας επιχείρησης και οργανισμού (Δ.Ε.Κ.Ο.), ανώνυμης εταιρείας, της οποίας η πλειοψηφία των μετοχών ανήκει στο Δημόσιο, ή εθνικού κληροδοτήματος που εποπτεύεται από το Δημόσιο, ή της Τράπεζας της Ελλάδος, ή

γ) συντρέχουν κατεπείγουσες στρατιωτικές ανάγκες λόγω γενικών ασκήσεων ασφάλειας της χώρας, για όσο χρόνο διαρκούν οι ανάγκες αυτές, ή

δ) πρόκειται για τη στέγαση υπηρεσιών αρμοδιότητας Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) σε παραμεθόριες περιοχές, ή

ε) πρόκειται για την επέκταση ήδη εγκατεστημένης υπηρεσίας σε μη μισθωμένους ή μη παραχωρηθέντες χώρους του ίδιου ή παρακείμενου ακινήτου, οι οποίοι δεν υπερβαίνουν την επιφάνεια του ήδη μισθωμένου ή παραχωρηθέντος ακινήτου. Η μίσθωση συνάπτεται για όσο χρόνο διαρκεί η κύρια μίσθωση ή παραχώρηση και, σε κάθε περίπτωση, δεν δύναται να υπερβαίνει τα δώδεκα (12) έτη, ή

στ) συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη μίσθωσης καταλυμάτων ενισχυτικών δυνάμεων, αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Η μίσθωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες, ή

ζ) έχει λήξει η μίσθωση ακινήτου για στέγαση Δημόσιας Υπηρεσίας, έχουν διενεργηθεί δύο (2) τουλάχιστον άγονες δημοπρασίες για τη μίσθωση άλλου ακινήτου και έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έξωσης της στεγασμένης υπηρεσίας, ή

η) πρόκειται για μίσθωση κατοικιών ή δωματίων ξενοδοχείων για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών του Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και του Επόπτη Νομιμότητας Ο.Τ.Α., με διάρκεια μίσθωσης τεσσάρων (4) ετών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών καθορίζεται το ανώτατο μηνιαίο μίσθωμα και η αναπροσαρμογή του. Τα παραπάνω ισχύουν και για τον Γενικό Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

θ) η συμβατική διάρκεια της μίσθωσης ή της παράτασής της έχει λήξει και η δημόσια υπηρεσία εξακολουθεί να χρησιμοποιεί το μίσθιο. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατή η ανανέωση της μίσθωσης, με τη σύναψη νέας σύμβασης μίσθωσης του ίδιου ακινήτου μεταξύ των ίδιων μερών, με διάρκεια που δεν υπερβαίνει τα έξι (6) έτη. Νέα ανανέωση κατά την παρούσα περίπτωση δεν επιτρέπεται.»

Άρθρο 85

Διάρκεια μισθώσεων ακινήτων για τη στέγαση και την κάλυψη λειτουργικών αναγκών των δημοσίων υπηρεσιών – Τροποποίηση άρθρου 4 ν. 3130/2003

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 4 του ν. 3130/2003 (Α' 76), περί διάρκειας μισθώσεων, οι λέξεις «στ) και η)» αντικαθίστανται από τις λέξεις «στ), η) και θ)» και το άρθρο 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 4

Διάρκεια μισθώσεων

Η διάρκεια των μισθώσεων ακινήτων που συνάπτει το Δημόσιο για τη στέγαση και την κάλυψη λειτουργικών αναγκών των Δημοσίων Υπηρεσιών είναι δώδεκα (12) έτη, με εξαίρεση τις περ. α), β), γ), ε), στ), η) και θ) της παρ. 2 του άρθρου 3. Στις περιπτώσεις μίσθωσης καταλυμάτων ενισχυτικών δυνάμεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, η διάρκεια της μίσθωσης μπορεί να είναι μέχρι δώδεκα (12) έτη.»

Άρθρο 86

Διοίκηση του Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων – Τροποποίηση περ. δ) παρ. 1 άρθρου 17 ν. 5223/2025

Στην περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 5223/2025 (Α' 137), περί διοίκησης του Φορέα Αξιοποίησης

Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων (Φ.Α.Α.Ε.Δ.), διαγράφονται οι λέξεις «και είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης» και η παρ. 1 του άρθρου 17 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Ο Φ.Α.Α.Ε.Δ. διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο, που διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το διοικητικό συμβούλιο του Φ.Α.Α.Ε.Δ. αποτελείται από:

α) Τον Πρόεδρο, ο οποίος επιλέγεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, κατόπιν ακρόασης και γνώμης της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής,

β) έναν (1) ανώτατο ή ανώτερο Αξιωματικό των Ενόπλων Δυνάμεων, ο οποίος προτείνεται από τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, ως μέλος,

γ) τον Διευθυντή του Τ.Α.Εθ.Α., ως μέλος και

δ) δύο (2) μέλη, τα οποία επιλέγονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.».

Άρθρο 87

Επιλογή διοίκησης της ανώνυμης εταιρείας «Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα

Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία» (Ε.Α.Σ. Α.Β.Ε.Ε.)

Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία» (Ε.Α.Σ. Α.Β.Ε.Ε.) εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α΄ του ν. 5062/2023 (Α΄ 183), αποκλειστικά ως προς τη διαδικασία επιλογής της διοίκησής της.

Άρθρο 88

Νομική και δικαστική υποστήριξη της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας – Προσθήκη παρ. 5 στο άρθρο 18 του ν. 5240/2025

Στο άρθρο 18 του ν. 5240/2025 (Α΄ 184), περί αυτοτελούς γραφείου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, προστίθεται παρ. 5 ως εξής:

«5. Η εν γένει νομική και δικαστική υποστήριξη της Υ.Π.Α. εκτός της Περιφέρειας Αττικής διεξάγεται από το Ν.Σ.Κ., σύμφωνα με τον ν. 4831/2021 (Α΄ 170).».

Άρθρο 89

Εξαίρεση από τους περιορισμούς προσλήψεων και υπηρεσιακών μεταβολών κατά την προεκλογική περίοδο για τις ανάγκες της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Προσθήκη παρ. 5Α στο άρθρο 28 του ν. 2190/1994 και περ. η) στο άρθρο 17 του ν. 3870/2010

1. Στο άρθρο 28 του ν. 2190/1994 (Α' 28), περί της ρύθμισης των προσλήψεων και των υπηρεσιακών μεταβολών κατά τις προεκλογικές περιόδους, προστίθεται παρ. 5Α ως εξής:

«5Α. Οι περιορισμοί των παρ. 1 και 2 δεν ισχύουν για το προσωπικό που προσλαμβάνεται ή του οποίου η υπηρεσιακή κατάσταση μεταβάλλεται, για τις ανάγκες ανάληψης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Ελλάδα.».

2. Στο άρθρο 17 του ν. 3870/2010 (Α' 138), περί της ρύθμισης των προσλήψεων και των υπηρεσιακών μεταβολών, προστίθεται περ. η) ως εξής:

«η) το προσωπικό που προσλαμβάνεται ή του οποίου η υπηρεσιακή κατάσταση μεταβάλλεται για τις ανάγκες ανάληψης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Ελλάδα.».

Άρθρο 90

Ενίσχυση έδρας Ναυτιλιακού Ακολούθου Λονδίνου κατά το χρονικό διάστημα της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Για τις ανάγκες ανάληψης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Ελλάδα το δεύτερο εξάμηνο του 2027, δύναται να αποσπαστεί στην έδρα του Ναυτιλιακού Ακολούθου στο Λονδίνο, για την περίοδο από την 1η Φεβρουαρίου 2027 έως την 1η Φεβρουαρίου 2028 ένας (1) Πλοίαρχος του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ. – ΕΛ.ΑΚΤ.), επιπλέον της οργανικής σύνθεσης ως Ναυτιλιακός Ακόλουθος με καθήκοντα αποκλειστικά για τον συντονισμό ζητημάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (International Maritime Organization – I.M.O.).
2. Η απόσπαση της παρ. 1 πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 έως 4 του άρθρου 115 του ν. 4504/2017 (Α' 184). Σε κάθε περίπτωση ο αποσπώμενος στη θέση του Ναυτιλιακού Ακολούθου της παρ. 1 πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις των περ. β) έως ι) και της περ. ιγ) της παρ. 5 του άρθρου 115 του ν. 4504/2017.
3. Η απόσπαση των αξιωματικών του Λ.Σ. – ΕΛ.ΑΚΤ. που κατά τη δημοσίευση του παρόντος καλύπτουν οργανικές θέσεις στην έδρα του Ναυτιλιακού Ακολούθου στο Λονδίνο, δύναται να παραταθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2028, με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Σχόλια επί της ενότητας 6

Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας (ΕΠΕ) – 15 Ιουλίου 2026, 10:58

Άρθρα 75-78:

1) Ο όρος "επιγραμματικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης" δεν ορίζεται πουθενά με σαφήνεια. Αναφέρεται κατευθείαν στα άρθρα 75-76 χωρίς ορισμό. Από όσο γνωρίζω, ο μόνος σχετικός ορισμός που υπάρχει στην ελληνική νομοθεσία είναι ως παράφραση της μετάφρασης του "online social media" (ΕΕ Οδηγία NIS2 για την κυβερνοασφάλεια, 2022/2555, άρθρο 6/λγ, Νοε.2024): «πλατφόρμα υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης: πλατφόρμα που επιτρέπει στους τελικούς χρήστες να συνδέονται, να ανταλλάσσουν, να αναζητούν και να επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω πολλαπλών ηλεκτρονικών μέσων, ιδίως μέσω συνομιλιών, αναρτήσεων, βίντεο και συστάσεων». Δηλαδή, οπουδήποτε στο Internet γίνεται ανάρτηση σχολίων, ανταλλαγή μηνυμάτων και αναζήτηση. Τα πάντα.

2) Αναφέρεται ότι "αρμόδιες αρχές για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των κάτωθι αναφερόμενων διατάξεων" κτλ είναι: (α) το ΕΣΡ, που όμως έχει αρμοδιότητα στα ΜΜΕ όχι σε ο,τιδήποτε κυκλοφορεί, και (β) η ΑΠΔΠΧ, που όμως έχει αρμοδιότητα στην προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικότητας, όχι στον έλεγχο πρόσβασης σε περιεχόμενο. Με λίγα λόγια, καμία από τις δύο "επιβλέπουσες Αρχές" δεν έχει νομικό δικαίωμα να ελέγχει την πρόσβαση σε περιεχόμενο, ούτε καν το ΕΣΡ λόγω μη συνάφειας του αντικειμένου (τα social media δεν είναι ΜΜΕ).

3) Στο άρθρο 78 περιγράφεται το περιεχόμενο της πρόθεσης στη νομοθέτηση, το οποίο εντάσσεται στα πλαίσια της "προστασία της ψυχικής υγείας των ανήλικων καταναλωτών". Δηλαδή, ονομάζει την πρόσβαση στα social media "κατανάλωση προϊόντος" και την απαγόρευση αυτή λίγο-πολύ ισοδύναμη με την αντίστοιχη για τα προϊόντα καπνού, αλκοόλ, στοιχημάτων, κτλ. Αυτό έχει δύο βασικές αστοχίες: (α) τα social media δεν είναι ούτε "προϊόν", ούτε "καταναλώνονται", είναι πρόσβαση σε μέσο πληροφόρησης και επικοινωνίας, όπως ακριβώς λέει ο ορισμός τους (βλ. παραπάνω), και (β) για όλα αυτά υπεύθυνος νομικά είναι τελικά ο κηδεμόνας του παιδιού. Συνεπώς, αυτό που μας λέει η παρούσα διατύπωση, χωρίς άλλες λεπτομέρειες εφαρμογής (τεχνικά μέσα), είναι ότι ο κηδεμόνας θα είναι υπεύθυνος να τηρείται η απαγόρευση και για κάθε παράβαση θα τιμωρείται ο ίδιος, όπως ακριβώς όταν κάποιος ανήλικος βρεθεί τύφλα στο μεθύσι.

4) Επίσης στο άρθρο 78 αναφέρονται: "Προϊόντα που παραβιάζουν τις απαγορεύσεις των παρ. 1 και 2 θεωρούνται ιδίως τα προϊόντα που άμεσα ή έμμεσα: (...)" Η λίστα που υπάρχει από κάτω πρακτικά περιλαμβάνει το 90% της έκθεσης σε άλλου τύπου ΜΜΕ και ιδιαίτερα στην τηλεόραση. Για παράδειγμα, η διαφήμιση στοιχηματικών εταιριών θα έπρεπε να είναι παράνομη εντελώς σε ώρες εκτός από τα βαθιά μεσάνυχτα, το ίδιο και η διαφήμιση αλκοόλ, κτλ.

5) Επίσης στο άρθρο 78 αναφέρεται: "Επιχειρήσεις που διαθέτουν, δωρεάν ή έναντι αμοιβής, τη χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών και λοιπών ψηφιακών εφαρμογών σε ανήλικους καταναλωτές λειτουργούν σύμφωνα με τον Κανονισμό Προστασίας Ανήλικων Καταναλωτών, με τον οποίο καθορίζονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης (...)" Δηλαδή, μεγάλες διεθνείς πλατφόρμες όπως της META ή της Google (Youtube) θα πρέπει να συμμορφώνονται με τη συγκεκριμένη πρόβλεψη, ανεξάρτητα αν μιλάμε για ανήλικους ή ενήλικους χρήστες, διαφορετικά θα πρέπει να θεωρούνται παράνομες στην Ελλάδα. Δεν εννοούν αυτό, αλλά αυτό προκύπτει από τη διατύπωση. Και δεν είναι καθόλου αστείο, γιατί κάπως έτσι κόβεται η πρόσβαση στο Internet κατά περίπτωση σε άλλες χώρες όταν κάποιοι κρίνουν ότι "πρέπει να εφαρμοστεί ο νόμος".

5) Επίσης στο άρθρο 78 αναφέρεται ότι δημιουργείται "Επιτροπή Προστασίας Ψυχικής Υγείας των Ανήλικων Καταναλωτών", για "θέματα εφαρμογής του παρόντος". Δηλαδή, η πρόσβαση των ανηλίκων στο Internet γίνεται τελικά έργο "έγκρισης" της συγκεκριμένης επιτροπής, η οποία έχει έμφαση στην ψυχική υγεία και όχι π.χ. στη σωστή πληροφόρηση, στην Παιδεία, κτλ (στα θετικά). Μάλιστα, στην επιτροπή προβλέπονται ένα σωρό μέλη *εκτός* από κάποιο μόνιμο ειδικό σε θέματα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ), ή ακόμα καλύτερα κάποιο αντίστοιχο γνωμοδοτικό όργανο, παρά μόνο η πιθανότητα να κληθεί κάποιος συμπληρωματικά (παρ. 7) αν και εφόσον το κρίνει σκόπιμο η επιτροπή.

Γ*** Η* – 15 Ιουλίου 2026, 13:37**

Επέλεξα να εστιάσω στο Άρθρο 76 (σε συνδυασμό με τα άρθρα 75 και 77), το οποίο θεσπίζει την απαγόρευση πρόσβασης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για ανήλικους κάτω των 15 ετών.

Η απαγόρευση χρήσης των social media πριν τα 15 έτη είναι ένα ξεκάθαρο μήνυμα της Πολιτείας απέναντι στην επιδείνωση της ψυχικής υγείας των εφήβων. Ωστόσο, το πόσο εφαρμόσιμη είναι αυτή η διάταξη στην πράξη εγείρει σοβαρά νομικά και τεχνικά ερωτήματα.

1. Η Θετική Οπτική (Σκοπός της Διάταξης)

Προστασία της Ψυχικής Υγείας: Η ρύθμιση εναρμονίζεται με πρόσφατες επιστημονικές μελέτες που συνδέουν την πρώιμη χρήση των social media με την αύξηση του άγχους, της κατάθλιψης και του cyberbullying στους

εφήβους.

Μετατόπιση Ευθύνης: Αναγκάζει (θεωρητικά) τις ίδιες τις πλατφόρμες (TikTok, Instagram, κ.λπ.) να λογοδοτήσουν και να λάβουν μέτρα, αφαιρώντας το αποκλειστικό βάρος της αστυνόμευσης από τους γονείς.

2. Οι «Γκρίζες Ζώνες» και τα Σημεία Κριτικής

A. Το Τεχνικό Αδιέξοδο της Επαλήθευσης Ηλικίας (Age Verification)

Το άρθρο ορίζει την απαγόρευση, αλλά δεν εξηγεί το πώς. Αν η πλατφόρμα αρκεστεί σε ένα απλό κουτάκι "Είμαι άνω των 15 ετών", η διάταξη θα καταστεί αμέσως γράμμα κενό περιεχομένου. Αν, αντίθετα, απαιτηθεί αυστηρή ταυτοποίηση (π.χ. μεταφόρτωση εγγράφων ταυτοπροσωπίας), εγείρονται τεράστιοι κίνδυνοι κυβερνοασφάλειας για τη διαρροή ευαίσθητων δεδομένων εκατομμυρίων ανηλίκων.

B. Σύγκρουση με το GDPR

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, ισχύει η αρχή της «ελαχιστοποίησης των δεδομένων». Το να ζητούν οι πλατφόρμες επίσημα έγγραφα για να επιβεβαιώσουν την ηλικία, ενδέχεται να παραβιάζει αυτή την αρχή.

Γ. Ασαφής Ορισμός των "Υπηρεσιών Κοινωνικής Δικτύωσης"

Η διάταξη δεν διευκρινίζει τα όρια. Το Instagram και το TikTok είναι ξεκάθαρα δίκτυα. Τι γίνεται όμως με πλατφόρμες όπως:

Το YouTube (όπου υπάρχει αλληλεπίδραση στα σχόλια);
Εφαρμογές ανταλλαγής μηνυμάτων όπως το Viber ή το WhatsApp;

Διαδικτυακά παιχνίδια με chat rooms

Αν η νομοθεσία δεν ορίσει αυστηρά την περίμετρο, θα δημιουργηθεί νομική σύγχυση.

Γ***** – 16 Ιουλίου 2026, 11:38

Απαγόρευση Social Media σε Ανήλικους (Άρθρα 75-77)

Το κείμενο δεν διευκρινίζει πώς οι πλατφόρμες θα ελέγχουν την ηλικία (π.χ. μέσω Gov.gr wallet, ταυτότητας;). Χωρίς αυστηρό τεχνικό φίλτρο, η διάταξη κινδυνεύει να μείνει «κενό γράμμα». Αρμοδιότητες: Η εμπλοκή του ΕΣΡ και της Αρχής Προστασίας Δεδομένων (ΑΠΔΠΧ) δημιουργεί ερωτήματα για το αν αυτές οι αρχές έχουν το προσωπικό και την τεχνογνωσία να αστυνόμευουν παγκόσμιους κολοσσούς (Meta, TikTok).

G*o – 16 Ιουλίου 2026, 11:46

Ελληνική Προεδρία Ε.Ε. 2027 (Άρθρα 89-90): Άρθρα «φωτογραφικά» αλλά απαραίτητα για την οργάνωση της ελληνικής προεδρίας το 2027. Εξαιρούνται οι προσλήψεις/μεταβολές από τους περιορισμούς της προεκλογικής περιόδου (αν συμπέσουν εκλογές) και ενισχύεται εκτάκτως η θέση στο Λονδίνο (ΙΜΟ) με Πλοίαρχο του Λιμενικού, καθώς η ναυτιλία αποτελεί το ισχυρότερο διπλωματικό χαρτί της Ελλάδας στην Ε.Ε.

Homo Digitalis – 16 Ιουλίου 2026, 12:52

Εν μέσω των ανακοινώσεων της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2026 αναμένεται να προταθεί ενωσιακό πλαίσιο για τη ρύθμιση της πρόσβασης ανηλίκων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε άλλες επιγραμμικές πλατφόρμες, η Ελλάδα εξακολουθεί να προσεγγίζει τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία για ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα με πρωτοβουλίες που δεν συνοδεύονται από ουσιαστικό κανονιστικό αποτέλεσμα.

Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν ενισχύει ουσιαστικά την προστασία των παιδιών, αλλά δημιουργεί την εντύπωση ότι παρέχεται ένα επίπεδο προστασίας το οποίο, στην πράξη, δεν διασφαλίζεται. Δυστυχώς, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει το ζήτημα με τη θεσμική σοβαρότητα που αυτό απαιτεί. Επιπλέον, παρά τις μεταβολές που έχουν επέλθει στο σχέδιο νόμου, το προτεινόμενο πλαίσιο εξακολουθεί να εγείρει

σημαντικούς προβληματισμούς.

Καταρχάς, ήδη από τον Απρίλιο του 2026, μέσα από τις νομικές μας αναλύσεις, είχαμε επισημάνει ότι οι προσπάθειες προώθησης της χρήσης των Gov.gr wallet και Kids Wallet ως μέσων επιβεβαίωσης ηλικίας αποτελούσαν μια επικοινωνιακή εξαγγελία χωρίς ουσιαστικό νομικό έρεισμα, καθώς ούτε η Ελλάδα ούτε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τη δυνατότητα να επιβάλει νέες, πρόσθετες υποχρεώσεις στους παρόχους υπηρεσιών Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, προκειμένου αυτοί να επιβεβαιώνουν την ηλικία των χρηστών μέσω συγκεκριμένου εθνικού εργαλείου με βάση την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία.

Η τελική μορφή της προτεινόμενης ρύθμισης επιβεβαιώνει την εκτίμηση αυτή. Συγκεκριμένα, προβλέπει τον καθορισμό κατώτατου ορίου ηλικίας εισόδου στα 15 έτη, χωρίς να επιβάλλεται στους παρόχους υπηρεσιών Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης καμία υποχρέωση να εφαρμόζουν το όριο αυτό μέσω του Kids Wallet ή του Gov.gr Wallet, όπως είχε επανειλημμένα υποστηριχθεί από τους αρμόδιους Υπουργούς.

Η απουσία τέτοιας υποχρέωσης δεν είναι τυχαία. Η Ελλάδα είχε την υποχρέωση να κοινοποιήσει το σχέδιο νόμου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως και έπραξε τον Απρίλιο του 2026. Στην αρχική εκδοχή του σχεδίου νόμου και ειδικότερα του άρθρου 4Α περιλαμβάνονταν δύο επιπλέον παράγραφοι, οι οποίες προέβλεπαν την υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης να χρησιμοποιούν το Gov.gr Wallet και το Kids Wallet για την επιβεβαίωση της ηλικίας των χρηστών.

Οι διατάξεις αυτές αφαιρέθηκαν από το τελικό κείμενο, καθώς ήταν αντίθετες προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Homo Digitalis είχε ήδη επισημάνει σε κοινή επιστολή που συνυπέγραψε με άλλους 24 φορείς και κατέθεσε προς την Ελληνική Κυβέρνηση από τον Απρίλιο του 2026 και είχε επίσης καταθέσει ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην πλατφόρμα TRIS.

Περαιτέρω, η θέσπιση κατώτατου ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης στα 15 έτη είναι άνευ ουσίας και πραγματοποιείται σε καθαρά επικοινωνιακή βάση. Ήδη από το 2019 στην Ελλάδα, με την εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 8 GDPR στο Άρθρο 21 του Ν.4624/2019 τα παιδιά κάτω των 15 ετών απολαμβάνουν αυξημένης προστασίας ως προς την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων στο πλαίσιο υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, όταν η επεξεργασία στηρίζεται στη συγκατάθεσή. Στην πράξη, μεγάλες εταιρείες ψηφιακών πλατφορμών από την ημερομηνία εφαρμογής του GDPR (Μάιος 2018) έχουν συστηματικά επιδιώξει τη μετατόπιση της νομικής βάσης επεξεργασίας, επιλέγοντας το έννομο συμφέρον ή την εκτέλεση σύμβασης, προκειμένου να παρακάμψουν τις σχετικές υποχρεώσεις προστασίας, παραβιάζοντας τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου. Η θέσπιση του κατώτατου ορίου ηλικίας δεν αποτελεί κάποια λύση στο εν λόγω πρόβλημα, και δυστυχώς αναδεικνύει ότι κύρια αποστολή της νομοθετικής αυτής μεταρρύθμισης είναι η επικοινωνιακή προβολή, παρά η προστασία των παιδιών.

Πέραν των ανωτέρω, με την προτεινόμενη νομοθετική πρωτοβουλία «απαγορεύεται η πρόσβαση σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης (online social media)».

Το ενωσιακό νομικό πλαίσιο ορίζει στον Κανονισμό για τις Αγορές στον Ψηφιακό Τομέα (Κανονισμός DMA) την έννοια της «επιγραμμικής υπηρεσίας κοινωνικής δικτύωσης» ως εξής «πλατφόρμα που επιτρέπει στους τελικούς χρήστες να συνδέονται και να επικοινωνούν μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν περιεχόμενο και να ανακαλύπτουν άλλους χρήστες και περιεχόμενο μέσω πολλαπλών συσκευών και, ιδίως, μέσω συζητήσεων, αναρτήσεων, βίντεο και συστάσεων». Ο εν λόγω ορισμός έχει δεσμευτικό χαρακτήρα, ήτοι τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, δεν δύνανται να παρεκκλίνουν από αυτόν, και επομένως η ρύθμιση αφορά οριζόντια κάθε πάροχο επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης, χωρίς διακρίσεις.

Κατά συνέπεια, εφόσον το μέτρο προορίζεται να έχει οριζόντια εφαρμογή στο σύνολο των πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης, καταλαμβάνει αδιακρίτως και αποκεντρωμένες επιγραμμικές πλατφόρμες του λεγόμενου Fediverse, όπως το Mastodon ή το PixelFed. Οι πλατφόρμες αυτές λειτουργούν βάσει διαφορετικού επιχειρηματικού και τεχνολογικού μοντέλου σε σχέση με τα κυρίαρχα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δεν

βασίζονται σε κεντρική εταιρική δομή και, κατά κανόνα, δεν αξιοποιούν τεχνικές και σχεδιαστικές πρακτικές που ενισχύουν την εθιστική χρήση. Υπό το πρίσμα αυτό, η υπαγωγή τους στο ίδιο κανονιστικό πλαίσιο με πλατφόρμες όπως το TikTok, το Facebook, το Instagram, το Snapchat ή το X εγείρει ζητήματα αναλογικότητας και κανονιστικής διαφοροποίησης.

Συναφώς, με βάση τον DMA η «υπηρεσία πλατφόρμας διαμοιρασμού βίντεο» είναι διακριτή από την υπηρεσία «επιγραμμικής υπηρεσίας κοινωνικής δικτύωσης», οπότε πλατφόρμες όπως το YouTube δεν αποτελούν με τη νομική έννοια του όρου μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και επομένως η Ελληνική Κυβέρνηση έχει επιλέξει να μην τις εντάξει στην προτεινόμενη ρύθμιση. Επομένως, καθώς το μέτρο, με βάση το Άρθρο 1 του Σχ. Νόμου, αποσκοπεί στην προστασία της ψυχικής υγείας θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ο λόγος για τον οποίο συγκεκριμένες πλατφόρμες εξαιρούνται και να αιτιολογηθεί η απόφαση αυτή με βάση ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, τα οποία απουσιάζουν από τις ανακοινώσεις του Ελληνικού Κράτους.

Τέλος, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν τηρούν την αρχή της συμμετοχικής νομοθέτησης, καθώς δεν έχουν πλαισιωθεί από θεματικές συναντήσεις ή συσκέψεις με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των ίδιων των παιδιών, όπως άλλωστε προβλέπεται και από το άρθρο 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία έχει κυρωθεί από την Ελληνική Δημοκρατία με τον Ν. 2101/1992. Η Homo Digitalis από κοινού με άλλους 24 φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών σε κοινή επιστολή προς τους αρμόδιους Υπουργούς στις 20/05/2026 είχε αιτηθεί σχετική ακρόαση, αλλά ουδέποτε το αίτημά μας έγινε δεκτό.

Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού – 19 Ιουλίου 2026, 20:46

Άρθρα 75- 78

Η προστασία των παιδιών από τους κινδύνους των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι αναγκαία και η ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων δεν αμφισβητείται. Ωστόσο, η εισαγωγή μιας τόσο σημαντικής ρύθμισης σε άσχετο νομοσχέδιο και η διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης κατά τη θερινή περίοδο δεν ευνοούν τον ουσιαστικό διάλογο για ένα ζήτημα που αφορά άμεσα τα δικαιώματα εκατοντάδων χιλιάδων παιδιών.

Παράλληλα, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι οι γενικευμένες απαγορεύσεις σπάνια αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τους κινδύνους του ψηφιακού περιβάλλοντος. Αντιθέτως, ενδέχεται να οδηγήσουν τα παιδιά σε λιγότερο ελεγχόμενες πλατφόρμες, να ενθαρρύνουν την παράκαμψη των περιορισμών με τεχνικά μέσα και να αποτρέψουν τα ίδια από το να αναζητήσουν βοήθεια όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα στο διαδίκτυο, φοβούμενα ότι θα αποκαλυφθεί η παραβίαση της απαγόρευσης.

Η απαγόρευση πρόσβασης δεν εξαλείφει τους κινδύνους του διαδικτύου· απλώς μεταθέτει χρονικά την έκθεση των παιδιών σε αυτούς. Το ζητούμενο δεν είναι η προσωρινή απομάκρυνσή τους από τις ψηφιακές πλατφόρμες, αλλά η διασφάλιση ότι, όταν τις χρησιμοποιούν, θα βρίσκονται σε ασφαλή ψηφιακά περιβάλλοντα, σχεδιασμένα με γνώμονα τα δικαιώματα και τις ανάγκες τους.

Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνεται και από τη διεθνή βιβλιογραφία. Πρόσφατη μελέτη που δημοσιεύθηκε στο BMJ Adolescent social media restrictions: are we missing the bigger picture? | The BMJ, εξετάζοντας το παράδειγμα της Αυστραλίας ως της πρώτης χώρας που εισήγαγε αντίστοιχους περιορισμούς, διαπίστωσε ότι η χρήση των πλατφορμών από τα παιδιά μειώθηκε ελάχιστα, καθώς τα περισσότερα συνέχισαν να χρησιμοποιούν τους λογαριασμούς τους. Οι ερευνητές καταλήγουν ότι το κρίσιμο ζήτημα δεν είναι η απαγόρευση αυτή καθαυτή, αλλά κατά πόσο το νομοθετικό πλαίσιο υποχρεώνει τις ίδιες τις εταιρείες τεχνολογίας να σχεδιάζουν ασφαλέστερες υπηρεσίες για τα παιδιά, αντιμετωπίζοντας τις αιτίες των κινδύνων και όχι μόνο τα συμπτώματά τους.

Αντί, επομένως, για οριζόντιες απαγορεύσεις, απαιτείται μια ολοκληρωμένη δημόσια πολιτική ψηφιακής προστασίας και ενδυνάμωσης. Αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τη συστηματική καλλιέργεια του ψηφιακού εγγραμματισμού των παιδιών, την ουσιαστική υποστήριξη των γονέων και των εκπαιδευτικών, αλλά και αποτελεσματική ρύθμιση των ίδιων των ψηφιακών πλατφορμών. Ειδικότερα, απαιτείται εποπτεία των αλγορίθμων που ενισχύουν την εξάρτηση, περιορισμός της στοχευμένης διαφήμισης προς ανηλίκους, αντιμετώπιση των πρακτικών που παρατείνουν τον χρόνο παραμονής στις πλατφόρμες και θέσπιση αναλογικών

και αξιόπιστων μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας, με πλήρη σεβασμό στην ιδιωτικότητα και στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Εξίσου σημαντικό είναι οι σχετικές πολιτικές να σχεδιάζονται μέσα από ουσιαστική διαβούλευση με την επιστημονική κοινότητα, τους φορείς προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, τους γονείς και, κυρίως, με τα ίδια τα παιδιά. Η συμμετοχή τους δεν αποτελεί απλώς καλή πρακτική, αλλά υποχρέωση της Ελληνικής Πολιτείας, σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία έχει κυρωθεί με τον Ν. 2101/1992. Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε συνεργασία με την οργάνωση Youth in the Loop, υλοποιεί ήδη σχετική έρευνα (<https://ddp.gr/gr/news/3279/>) καταγράφοντας τις απόψεις των ίδιων των παιδιών για το ζήτημα, οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη κατά τη νομοθέτηση.

Πέραν των ανωτέρω, το προτεινόμενο σχέδιο νόμου εγείρει σημαντικά ζητήματα ως προς την κυβερνοασφάλεια, τη συμβατότητά του με τα δικαιώματα του παιδιού και το ενωσιακό δίκαιο, την έλλειψη διαφάνειας ως προς την εισήγηση της αρμόδιας επιτροπής του ΚΕΣΥ, καθώς και την απουσία ουσιαστικής συμμετοχικής και τεκμηριωμένης νομοθέτησης. Τα ζητήματα αυτά, μαζί με τον κίνδυνο μετατόπισης των παιδιών σε μη συμμορφούμενες πλατφόρμες, την εύκολη τεχνική παράκαμψη των περιορισμών και τις πιθανές διακρίσεις που ενδέχεται να προκύψουν από την εφαρμογή του μέτρου, αναδείχθηκαν μεταξύ άλλων στην ανοικτή επιστολή που συνυπογράψαμε 25 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και απευθύναμε προς τον Πρωθυπουργό και τα αρμόδια Υπουργεία στις 20 Μαΐου 2026 (<https://www.news247.gr/magazine/reportage/25-organoseis-kata-tis-apagorefsis-social-media-se-anilikous-epistoli-ston-prothipourgo/>).

Τέλος, προκαλεί προβληματισμό το γεγονός ότι το σχέδιο νόμου περιορίζεται αποκλειστικά στον καθορισμό του κατώτατου ορίου ηλικίας των 15 ετών, χωρίς να προβλέπει συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους παρόχους των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χωρίς μηχανισμούς ελέγχου της εφαρμογής του μέτρου και χωρίς να προσθέτει ουσιαστικές εγγυήσεις πέραν εκείνων που ήδη απορρέουν από το άρθρο 8 του GDPR και το άρθρο 21 του Ν. 4624/2019 για την αυξημένη προστασία των προσωπικών δεδομένων των παιδιών κάτω των 15 ετών.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί επίσης η πλήρης απουσία οποιασδήποτε πρόβλεψης για την εκπαίδευση και τον ψηφιακό εγγραμματισμό παιδιών, γονέων και εκπαιδευτικών, παρότι οι παρεμβάσεις αυτές είχαν παρουσιαστεί από την ίδια την Κυβέρνηση ως βασικός πυλώνας της εθνικής στρατηγικής για την προστασία των παιδιών στο ψηφιακό περιβάλλον.

SaferInternet4Kids – 20 Ιουλίου 2026, 08:10

Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης για το Μέρος ΣΤ' «Απαγόρευση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης σε ανηλίκους», θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική κάθε πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας των παιδιών και των εφήβων στο ψηφιακό περιβάλλον. Ωστόσο, η προστασία των ανηλίκων δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά σε μια οριζόντια απαγόρευση πρόσβασης σε συγκεκριμένες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης. Κρίνεται αναγκαίο η Ελλάδα να λάβει υπόψη τις πιο συγκεκριμένες κατευθύνσεις που αναμένεται να εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Σεπτέμβριο, ώστε το εθνικό πλαίσιο να είναι πλήρως εναρμονισμένο με την υπό διαμόρφωση ευρωπαϊκή προσέγγιση.

Η πρόσφατη Έκθεση του EU Special Panel on Child Safety Online υποστηρίζει μια ολιστική και τεκμηριωμένη προσέγγιση, η οποία συνδυάζει ρύθμιση, τεχνολογική ευθύνη, εκπαίδευση και ενδυνάμωση παιδιών, γονέων και εκπαιδευτικών. Η βασική κατεύθυνση της Έκθεσης δεν είναι η απλή απαγόρευση συγκεκριμένων υπηρεσιών, αλλά η δημιουργία ενός ασφαλέστερου ψηφιακού οικοσυστήματος, όπου οι πλατφόρμες φέρουν την κύρια ευθύνη για τον σχεδιασμό ασφαλών και κατάλληλων για την ηλικία εμπειριών.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί σε επικίνδυνα ή εθιστικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών υπηρεσιών, όπως το infinite scroll, το autoplay, οι push notifications, οι αλγόριθμοι συστάσεων που βελτιστοποιούνται για τη μέγιστη παραμονή του χρήστη στην πλατφόρμα, καθώς και τα dark patterns. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν περιορίζονται μόνο στις παραδοσιακές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, αλλά εμφανίζονται και σε άλλες υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι ανήλικοι, όπως εφαρμογές βίντεο, παιχνίδια, AI chatbots, AI companions και app stores. Για τον λόγο αυτό, η ρύθμιση θα πρέπει να είναι λειτουργική και feature-based, όχι αποκλειστικά platform-based. Παράλληλα, κάθε σύστημα επαλήθευσης ή εκτίμησης ηλικίας θα πρέπει να σχεδιαστεί με ιδιαίτερη προσοχή,

ώστε να σέβεται την ιδιωτικότητα, την ασφάλεια, την αναλογικότητα και την ισότιμη πρόσβαση των παιδιών σε χρήσιμες εκπαιδευτικές και κοινωνικές ψηφιακές υπηρεσίες. Η αυστηρή ηλικιακή επαλήθευση μπορεί να οδηγήσει σε αποκλεισμό παιδιών από σημαντικές ευκαιρίες μάθησης, ενημέρωσης και συμμετοχής.

Θεωρούμε επίσης κρίσιμο η προστασία να διαφοροποιείται ανά ηλικιακή ομάδα. Τα παιδιά μικρότερων ηλικιών χρειάζονται αυξημένη προστασία, επίβλεψη και περιορισμούς, ενώ οι έφηβοι χρειάζονται σταδιακή αυτονομία, διαρκή υποστήριξη και ουσιαστική ενημέρωση για τα δικαιώματα και τους κινδύνους τους στο διαδίκτυο. Μια ενιαία αντιμετώπιση όλων των ανηλίκων δεν ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες, δυνατότητες και μορφές ευαλωτότητας κάθε ηλικιακής ομάδας.

Η ρύθμιση θα πρέπει να συνοδεύεται από συστηματικές δράσεις ψηφιακής παιδείας, εκπαίδευσης στην τεχνητή νοημοσύνη, επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και υποστήριξης γονέων. Η απαγόρευση χωρίς ενημέρωση και ενδυνάμωση μπορεί να οδηγήσει σε παράκαμψη των κανόνων, χρήση μη ασφαλών εναλλακτικών υπηρεσιών ή απώλεια εμπιστοσύνης των παιδιών προς τους ενήλικες και τους θεσμούς. Αντίθετα, η ψηφιακή παιδεία βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ανθεκτικότητα και ασφαλείς ψηφιακές συνήθειες.

Ιδιαίτερη μέριμνα απαιτείται για την προστασία ευάλωτων ομάδων παιδιών, όπως παιδιά με αναπηρία, παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές, ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά, παιδιά μεταναστευτικής ή μειονοτικής καταγωγής, καθώς και παιδιά που αντιμετωπίζουν κοινωνική απομόνωση ή ψυχοκοινωνικές δυσκολίες. Για ορισμένα από αυτά τα παιδιά, οι ψηφιακές υπηρεσίες μπορεί να αποτελούν σημαντικό χώρο επικοινωνίας, υποστήριξης και συμμετοχής. Συνεπώς, κάθε περιοριστικό μέτρο πρέπει να αξιολογείται και ως προς τις πιθανές ανεπιθύμητες συνέπειές του.

Πρέπει να προταθεί κατά συνέπεια ένα σύνολο μέτρων που στοχεύουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο προστασίας και ενίσχυσης των ανηλίκων και γονέων στον ψηφιακό κόσμο, όπως την:

1. Υιοθέτηση προσέγγισης safety-by-design και age-appropriate design για όλες τις ψηφιακές υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται από ανηλίκους.
2. Ρύθμιση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών υψηλού κινδύνου, όπως infinite scroll, autoplay, push notifications, αλγοριθμικές συστάσεις, dark patterns και υπερβολική εξατομίκευση.
3. Εξασφάλιση ότι κάθε μηχανισμός επαλήθευσης ηλικίας είναι αναλογικός, ασφαλής, αξιόπιστος και πλήρως συμβατός με την προστασία προσωπικών δεδομένων.
4. Ενίσχυση των μηχανισμών αναφοράς και καταγγελίας για παράνομο και επιβλαβές περιεχόμενο, με τρόπο εύκολο, κατανοητό και προσβάσιμο στα παιδιά.
5. Συστηματική εκπαίδευση παιδιών, γονέων και εκπαιδευτικών για την ασφαλή και υπεύθυνη χρήση του διαδικτύου, των κοινωνικών δικτύων και των εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης.
6. Ενίσχυση της πρόσβασης ανεξάρτητων ερευνητών σε δεδομένα πλατφορμών, ώστε οι πολιτικές αποφάσεις να βασίζονται σε τεκμηριωμένα στοιχεία και όχι μόνο σε αποσπασματικές ενδείξεις.

Συμπερασματικά, η προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο αποτελεί αναγκαία και επείγουσα προτεραιότητα. Ωστόσο, μια απλή απαγόρευση πρόσβασης σε επιλεγμένες υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει την πολυπλοκότητα των σημερινών ψηφιακών κινδύνων. Απαιτείται μια ολοκληρωμένη πολιτική που θα συνδυάζει αποτελεσματική ρύθμιση των πλατφορμών, τεχνολογικό σχεδιασμό με γνώμονα την ασφάλεια των παιδιών, σεβασμό στα δικαιώματα των ανηλίκων, ενίσχυση της ψηφιακής παιδείας και ουσιαστική συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στον σχεδιασμό ασφαλέστερων ψηφιακών περιβαλλόντων.

Democracy & Culture Foundation – 20 Ιουλίου 2026, 08:34

Το Democracy & Culture Foundation έχει δημοσιεύσει έγγραφο θέσης γι αυτό το θέμα -απόρροια ημερίδας εμπειρογνομώνων και ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ των ίδιων των εφήβων τον Μάρτιο του 2026-, https://www.democracyculturefoundation.org/fileadmin/uploads/dcf/Documents/2026_Paper_EΦΗΒΟΙ_-_ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ_ΔΙΚΤΥΑ_GR.pdf

Η προσέγγιση του νομοσχεδίου κινείται στη σωστή κατεύθυνση όσον αφορά την πρόθεση προστασίας, αλλά παρουσιάζει σοβαρά κενά ως προς την αποτελεσματικότητα και την εφαρμογή της.

Άρθρο 75: Προστασία ανηλίκων μέσω ελαχίστου ορίου ηλικίας

Πρόταση: Η προσθήκη της παρ. ζ) πρέπει να συνοδεύεται από τη ρητή αναφορά ότι η θέσπιση ορίων δεν θα λειτουργεί ως «οπισθοδρόμηση» ή αποκλεισμός από την ψηφιακή πραγματικότητα.

Όπως τονίζεται στο έγγραφο θέσης, το ψηφιακό περιβάλλον μοιάζει περισσότερο με τα βιβλία παρά με το αλκοόλ· ο στόχος πρέπει να είναι η συρρύθμιση και η ανάπτυξη ψηφιακής παιδείας, και όχι η απλή ψηφιακή απομόνωση των παιδιών.

Άρθρο 76: Θέσπιση του 15ου έτους ως ορίου ηλικίας

Εναρμόνιση με GDPR: Το όριο των 15 ετών είναι νομικά συνεπές με το όριο ψηφιακής συγκατάθεσης που ισχύει ήδη στην Ελλάδα (GDPR). Ακόμη και στη διαβούλευση των ιδίων των εφήβων, η πλειοψηφία τάχθηκε υπέρ κάποιου περιορισμού πριν το Λύκειο, αναγνωρίζοντας ότι το μυαλό ενός 12χρονου δεν έχει την ίδια ωριμότητα με ενός 16χρονου.

Ο κίνδυνος του Dark Web & των λογαριασμών ενηλίκων: Η πλήρης απαγόρευση ενέχει τον κίνδυνο να στρέψει τα παιδιά σε ανεξέλεγκτες πλατφόρμες (dark web) ή στη χρήση λογαριασμών των γονέων/μεγαλύτερων αδελφών. Αν συμβεί αυτό, οι πλατφόρμες χάνουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν ειδικά φίλτρα προστασίας για ανηλίκους, αφήνοντάς τους πλήρως εκτεθειμένους σε ακατάλληλο υλικό.

Πρόταση: Αντί για οριζόντια απαγόρευση, να θεσπιστεί η υποχρέωση των πλατφορμών να παρέχουν μια έκδοση η οποία δεν θα έχει εθιστικούς αλγορίθμους, κακόβουλο υλικό ή στοχευμένες διαφημίσεις, επιτρέποντας την κοινωνικοποίηση με ασφάλεια

Άρθρο 77: Ορισμός αρμόδιων αρχών

Το νομοσχέδιο αφήνει πλήρη ασάφεια για το πώς θα γίνεται ο έλεγχος ηλικίας.

Πρέπει να διασφαλιστεί ρητά στον νόμο ότι οποιοσδήποτε μηχανισμός επαλήθευσης θα ακολουθεί τις αρχές του Privacy by Design (Προστασία της Ιδιωτικότητας από τον Σχεδιασμό). Η ταυτοποίηση πρέπει να γίνεται χωρίς υπερβολική συλλογή προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων ή των γονέων τους

Συμπληρωματική Γενική Πρόταση για το Νομοσχέδιο:

Για να μην είναι ο νόμος γράμμα κενό, προτείνουμε προσθήκη άρθρου για «Παράλληλα Μέτρα Ψηφιακής Παιδείας». Όπως επισημαίνουν οι ειδικοί και οι έφηβοι κατά την ημερίδα και διαβούλευση:

Η απαγόρευση αποτυγχάνει αν δεν συνοδεύεται από δομικό μάθημα ψηφιακής παιδείας στα σχολεία (για τον εθισμό, το cyberbullying και τους αλγορίθμους).

Απαιτείται κρατική ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών υποστήριξης (όπως οι γραμμές SafeLine και η πλατφόρμα "Your Safe Place" του ΙΤΕ Κρήτης).

Ενότητα 7 – ΜΕΡΟΣ Ζ΄ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ Άρθρο 91 Έναρξη ισχύος

1. Με την επιφύλαξη της παρ. 2, η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

2. Η ισχύς των άρθρων 75 έως 77 αρχίζει από την 1η.1.2027.

Σχόλια επί της ενότητας 7

Δεν έχουν υποβληθεί δημοσιευμένα σχόλια επί της ενότητας.